

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

ARATI SOLENSIS PHÆNO-
MENA, ET PROGNOSTICA,

342134(2)

Interpretibus,

M. Tullio Ciccerone.

Rufo Festo Auieno,

Germanico Cæsare, vna cum eius commentarijs.

C. IVLII HYGINI ASTRO-
nomicon.

*Omnia partim è vetustis codicibus, partim è locorum collatione emendata,
& emendatorum ratio exposita.*

Δω' τ' ραι φερνιδ' ες Γεω' τ' ραι.

PARISIIS, M. D. LIX.

Apud Guil. Morelium, in Græcis typographum Regium.
EX PRIVILEGIO REGIS.

P A R privilege du Roy il est defendu a tous imprimeurs & libraires quels qu'ils soyent en ce Royaume, de imprimer, ou faire imprimer aucuns des liures qui auroyent premierement esté imprimez & mis en lumiere par Guillaume Morel imprimeur & libraire dudit Seigneurs lettres Grecques : ou par luy notablement corrigez & emendez, en quelque langue que ce soit : & si ailleurs estoient imprimez, iceulx vendre ne distribuer, de cinq ans prochainement suyuantz apres ladicte impression premiere, ou de deux ans apres l'impression desdicts liures corrigez, sur peine de confiscation desdicts liures & d'amende arbitraire, comme appert par les lettres de ce, données à saint Germain en Laye, l'vnziesme iour de Iuillet mil cinq cēs cinquante cinq, signées par le Roy. Clause. & sellées du grand seel dudit Seigneur, verifiées & publiées par le preuost de Paris ou son lieutenant, le vingtneufiesme de Iuillet oudict an.

DE M. T. CICERONE

EX GREGORII GYRALDI DIALOGO QVARTO.

DE Marco Tullio Cicerone, quæ ad eius poëticam tantum attinet, afferemus. Puer igitur Marcus Tullius, ut Plutarchus scribit, poëtica adeò operam impendit, ut plurimum omnium iudicio in ea facultate profecerit, multaque in ea ætate poemata scripserit: inter quæ illud ipse Plutarchus celebrat, quod Pontius Glaucias inscribitur, versu tetrametro. Multa carmine ex Græco translulit, ut tota Arati Phænomena, cuius etiam nunc pars extat, aliæque quæ sparsim suis in dialogis inseruit. Nunquid ideo, inquit Piso, poëta Cicero? Nam tamen si Ciceronis Limonem, poematis id nomen, citat Donatus, ubi de Terentij poëtæ vita agit, illudque Virgilij existimetur à Cicerone sumptum,

- „ - spes altera Romæ. Et illud
- „ - corripuit, tremulis altaria flammis. id enim Ciceronis uxori, dum sacrificasset, contigisse dicitur: id quod et ipse Cicero quodam suo poemate testatum reliquit: Et eius licet elegiam, quæ Thalemasius inscribitur, afferas Seruius, ex qua carmen illud,
- „ In mare Tyrrhenium longè, penitusque palumbes
- „ Reliquit: non ideo tamen ego illum poëtam crediderim. Tunc ego, poëta necne fuerit Cicero, non vobis dixerim, pictum tamen in tabula fuisse, multaque præter ea quæ tu modo attulisti carmina et adhuc legi, et ab auctoribus citari assero, ut quæ de ipsius Consulatu à Lactantio in tertio diuinarum Institutionum, et quæ in secundo eiusdem Consulatus Vrania Musa pronunciat, in primo de Diuinatione, ex verbis Quinti Ciceronis fratris.
- „ Principio aetherio flammatus Iuppiter igni
- „ Vertitur, et totum collustrat lumine mundum. Et reliqua: usque enim ad octoginta versus ibi leguntur. Fabius quoque Quintilianus, Ciceronis quosdam ioculares libellos adducit, atque ex ijs versus. Quin et de suis temporibus tres se carmine libros scripsisse ipsemet ad Lentulum in Epistolis testis est, quos eosdem esse existimant aliqui, qui de eius Consulatu inscribuntur. Sed num parum vobis testimonium videtur de poemate, quod Marius inscribitur, Scæuolæ et Q. Ciceronis? Nam cum in primo de Legibus Atticus Pöponius dixisset de quercu in Mario lecta, Quale est istuc, quod poëta serunt: mihi enim videris fratrem laudando suffragari tibi: tum Attico respondet Q. Frater, Sit ita sanè. Veruntamen dum Latine loquentur literæ, quercus huic loco non deerit, quæ Mariana dicatur, eaque, ut ait Scæuola de fratris mei Mario, canescet seculis innumerabilibus. De eodem Mario poemata idem Q. Frater in primo de Diuinatione: Quid est illo auspicio diuini, ait, quod apud te in Mario est, ut utar potissimum te auctore?
- „ Hic Iouis altisoni subito pennata satellites

P A R privilege du Roy il est defendu a tous imprimeurs & libraires quels qu'ils soyent en ce Royaume, de imprimer, ou faire imprimer aucuns des liures qui auroyent premierement esté imprimez & mis en lumiere par Guillaume Morel imprimeur & libraire dudit Seigneur es lettres Grecques: ou par luy notablement corrigez & emendez, en quelque langue que ce soit: & si ailleurs estoyent imprimez, iceulx vendre ne distribuer, de cinq ans prochainement suyuantz apres ladicte impression premiere, ou de deux ans apres l'impression desdicts liures corrigez, sur peine de confiscation desdicts liures & d'amende arbitraire, comme appert par les lettres de ce, données à saint Germain en Laye, l'vnziesme iour de Iuillet mil cinq cès cinquante cinq, signées par le Roy. Clause. & sellées du grand seel dudit Seigneur, verifiées & publiées par le preuost de Paris ou son lieutenant, le vingtneufiesme de Iuillet oudict an.

DE M. T. CICERONE

EX GREGORII GYRALDI DIALOGO QVARTO.

DE Marco Tullio Cicerone, quæ ad eius poëticam tantum attinet, afferemus. Puer igitur Marcus Tullius, ut Plutarchus scribit, poëtica adeò operam impendit, ut plurimum omnium iudicio in ea facultate profecerit, multaque in ea aetate poemata scripserit: inter quæ illud ipse Plutarchus celebrat, quod Pontius Glaucias inscribitur, versu tetrametro. Multa carmine ex Græco translulit, ut tota Arati Phænomena, cuius etiam nunc pars extat, aliæque quæ sparsim suis in dialogis inseruit. Nunquid ideo, inquit Piso, poëta Cicero? Nam tametsi Ciceronis Limonem, poematus id nomen, citat Donatus, ubi de Terentij poëta vita agit, illudque Virgilij existimetur à Cicerone sumptum,

- » - spes altera Romæ. Et illud
- » corripuit, tremulis altaria flammis. id enim Ciceronis uxori, dum sacrificasset, contigisse dicitur: id quod et ipse Cicero quodam suo poemate restatum reliquit: Et eius licet elegiam, quæ Thalemasius inscribitur, afferat Seruius, ex qua carmen illud,
- » In mare Tyrrhenium longè, penitusque palumbes
- » Reliquit: non ideo tamen ego illum poëtam crediderim. Tunc ego, poëta necne fuerit Cicero, non vobis dixerim, pictum tamen in tabula fuisse, multaque præter ea quæ tu modo attulisti carmina et adhuc legi, et ab auctoribus citari affero, ut quæ de ipsius Consulatu à Lactantio in tertio diuinarum Institutionum, et quæ in secundo eiusdem Consulatus Vrania Musa pronunciat, in primo de Diuinatione, ex verbis Quinti Ciceronis fratris.
- » Principio ætherio flammatus Iuppiter igni
- » Vertitur, et totum collustrat lumine mundum. Et reliqua: usque enim ad octoginta versus ibi leguntur. Fabius quoque Quintilianus, Ciceronis quosdam ioculares libellos adducit, atque ex ijs versus. Quin et de suis temporibus tres se carmine libros scripsisse ipsemet ad Lentulum in Epistolis testis est, quos eosdem esse existimant aliqui, qui de eius Consulatu inscribuntur. Sed num parum vobis testimonium videtur de poemate, quod Marius inscribitur, Scauola et Q. Ciceronis? Nam cum in primo de Legibus Atticus Propertius dixisset de quercu in Mario lecta, Quale est istuc, quod poëta ferunt: mihi enim videris fratrem laudando suffragari tibi: tum Attico respondet Q. Frater, sit ita sanè. Veruntamen dum Latine loquentur litera, quercus huic loco non deerit, quæ Mariana dicatur, eaque, ut ait Scauola de fratris mei Mario, canescet seculis innumerabilibus. De eodem Mario poemata idem Q. Frater in primo de Diuinatione: Quid est illo auspicio diuini, ait, quod apud te in Mario est, ut utar potissimum te auctore?

Hic Iouis altisoni subito pennata faelles

Arboris è trunco, serpentis faucia morsu. & cetera quæ ibi leguntur. Sed & illud multis mirum videtur, quod de ipso Marco Cicerone legitur, non pauciores unquam, cum in urbe esset, quingentis versibus quotidie scribere solitum, nisi vos de prosa versibus intelligatis. Iure igitur, inquit Piso, quisquis ille fuit, inter poetas Marcum Tullium reposuit. Iure, inquam, Piso, ut ais. Illud tamen de Ciceronis carminibus dixerim, quod à Cassio Seuero responsum sibi Seneca in tertio Declamationum scribit. Virgiliū, inquit, illa felicitas ingenij, oratione soluta reliquit, Ciceronem eloquentia sua in carminibus destituit. Et illud item, quod est à Cornelio Tacito in oratoribus obseruatum, Carmina videlicet Ciceronis forum potius redolere, quàm Castaliam. Oratoris enim potius spiritus quàm poëticos habet, ut Siliij Italici, & Plinij, Cæcilij, aliorumque.

DE GERMANICO CÆSARE, EX PETRI CRINITI LIB. III.

CAIVS Germanicus Augustus ex nobilissima Claudiorum familia ortus est, patre Druso, ac diligenti cura in urbe eruditus. Tantum profecit sub primam adolescentiam in optimis disciplinis, ut incredibile dictu sit, quantum ab antiquis scriptoribus commendetur. Suetonius, ac Fabius Quintilianus maximis laudibus eius ingenium, atque opera extollunt, etsi paulò iunior ea ipsa cōposuit. Idem Germanicus in Causis præterea versatus est, & huius quidē triumphalis. Inter alia studia Græcas comœdias à se editas reliquit, & opus Arati de rebus cælestibus in Latinos numeros conuertit, nihil commotus, quod à M. Tullio foret interpretatum, ut obseruatum est ab Hieronymo. Quintilianus inter poetas heroicos hunc constituit, quo loco enumerat Val. Flaccum, Sallustium Bassum, Rabirium, & Lucanū. Quid, inquit, Germanici operibus sublimius, doctius, & omnibus denique numeris præstantius? Quis bella canere melius potuit, quàm qui sic egerit? Reliqua omittimus, ne videamur plura nunc repetere, quàm institutum opus patitur. Cognomen Germanici à deuictu Germanus reportauit, contra quos magno exercitu, ac summis viribus dimicauit. Vxorem Agrippinam habuit M. Agrippæ filiam, & ex ea liberos plures procreauit. Traditū est eum obuisse in urbe Antiochia, quum quartum ac XXX. annum ageret: neque sine suspitione veneni, Tiberio auctore talis facinorosi, ut Suetonius putauit. Quæ res credata est, non modo propter liuores, qui toto corpore extiterunt: sed ex ipso etiam corde, quod igni admotum cremari haud potuit. Publius Ovidius opus suum de Romanis Fastis ad hunc Germanicum misit, eiusque doctrinam tanti fecit, ut inter egregios poetas illius nomen retulerit. Nec defuerunt, qui existimarent ab eodem Germanico compositum fuisse epigramma illud vulgatum de puero Thracensi: quod equidem propter egregiam, singularemque in eo genere elegantiam subiiciendum existimaui.

Thrax puer astricto glacie dum luderet Hebro, &c.

De eodem,

EX GYRALDI DIALOG. V.

GERMANICVS Caesar Drusi filius, qui à Tiberio adoptatus, eiusdem, ut putatur, iussu, veneno è medio sublatu in Syria à Pisone fuit, ætatu suæ anno quarto & tricesimo. Veneni signa, ut ait Trāquillus, præter liuores qui toto corpore erant, & spumas quæ per os fluebant, eius quoque inter cineres cor incorruptum repertum est, cuius ea natura existimatur, ut veneno tinctū nō cremetur. Fuit vero Germanicus cum domi, tum foris excellētis ingenij & virtutis, cuius quādo vita à Suetonio & à Cornelio Tacito describitur, misis cæteris, ego ea tantum quæ vel ad eius eloquentiam vel poëticam pertinent, attingam. Omnes, inquit Trāquillus, Germanico corporis animique virtutes, & quantas nemini cuiquam contigisse satis constat, formam & fortitudinem egregiam, ingenium in utroque eloquentiæ doctrinæque genere præcellēs, benenolentiam singularem, conciliandæque hominum gratiæ, ac promerendi amoris mirum & efficax studium. Orauit causas etiā triumphales, atque inter cætera studiorum monumenta reliquit & comœdias Græcas. Extant & in Græcis Epigrammatum voluminibus, quos legi, ipsius nōnulli versus in Themistoclem. Doctis fere omnibus persuasum video, elegans illud epigramma, quod numeris omnibus est absolutum, de puero Thrace, huius esse Germanici, quod dignissimum est, ut hîc & ubique recitetur. hoc autem ipsum est:

Thrax puer astricto glacie dum ludit in Hebro,

Frigore concretas pondere rupit aquas.

Dumque imæ partes rapido traherentur ab amne,

Abscidit heu tenerum lubrica testa caput:

Orba quod inuentum mater dum conderet urna,

Hoc peperit flammis, cætera, dixit, aquis. Extat & in manibus ha-

betur eiusdē Caesaris Germanici Aratea interpretatio, quā & D. Hieronymus post Ciceronianā agnouit. Celebrat Plinius Germanici carmē, quod in Caesaris Augusti equū cōposuit. Ouidius verò poëta ubique Germanicū poëtam facit, summisque laudibus effert, ut in Fastorum libris quos eidem dicauit: tametsi grammatici quidam malint Tiberio Caesaris dicatos. At vos videte quā bene Germanico conueniant, cum sic canit:

Quæ sit enim culti facundia sensimus oris,

Ciuica pro trepidis cum tulit arma reis.

Scimus & ad nostras cum se tulit impetus arces,

Ingenij currant flumina quanta tui. sed id manifestius ad Sui-

lium, cui nupta fuerat ipsius Ouidij priuigna, quam omnem elegiam ne vos, quæso, legere pigeat.

DE RVFFO FESTO AVIENO

EX LIB. QUINTO

cuiusdem Criniti.

RVFFVS Festus Auienus, poëta eruditus & elegās, per eadem tēpora floruit, quibus Cæs. Diocletianus Imperator est appellatus: quæ res cū multis aliis argumētis colligitur, tum ex commentariis Diui Hieronymi, qui (cū loquitur de Arati Phænomenis) Auienum refert paulo ante in Latinū ea conuertisse, post M. Tullium, atque Germanicum. Quidam putant fuisse illum genere Hispanum: sed hoc mihi non satis compertum est in tanta rerum obscuritate. Illud minimè dubium est, eum magna doctrina, ac multiplici rerum sciētia præstitisse. Nam præter opus Arati (quo maximam laudem adeptus est) cōposuit etiam librum de Orbe terrarum iis versibus, quos vocant hexametros, imitatus Dionysium Græcum poëtam. De maritimis quoque scripsit Iambicis versibus: intactum opus Latinis ingeniis, tantæque difficultatis, ut diu multūque sibi elaborandum fuerit in eo absoluendo. De hoc poëmate sic idem Auienus refert:

„ Laboris autem terminus nostri hic erit,
„ Scythicum ut profundum, & æquor Euxini sali,
„ Et si quæ in illo marmore insula tument,
„ Edisserantur: reliqua porro scripta sunt
„ Nobis in illo plenius volumine,
„ Quod de Orbis oris, partibusque fecimus.

Plura in hoc opere inseruit ex variis atque reconditis auctoribus: præcipuèque secutus est (ut ipse testatur) Hecataum Milesium, Hellanicum Lesbium, Philonem Atheniensem, Pausimachum, Euctemum, Cleonem Siculum, aliósque permultos: ut prætermittamus Annales Punicos, à quibus complura accepit. Neque desunt qui existiment fuisse alia composita ab eodem Auieno. Servius quidem grammaticus, cū de cometis differit, Auienum scribit fecisse Virgilianas fabulas Iambicis versibus, & historica quædam ex libris Liuianis. Quæ in re non satis habeo exploratum, an hæc ad eundem sint referenda, etsi ratio temporum maximè congruit. Inter amicos præcipuè coluit Myrmecium Flavianum, virum clarissimum, & probum: cuius virtutem atque probitatē magnopere commēdat, dicato illi volumine de Maritimis. Hæc sunt quæ legimus de hoc Auieno apud veteres auctores. De Auieno poëta Græco (cuius leguntur Epigrammata) nihil dicendum est hoc loco.

De eodem.

EX GYRALDI DIALOG. II.

R V F F V S *Festus Auienus, in antiquis codicibus Abidnus dicitur, & in Seruij etiam commentariis. Hic ab aliquibus Hispanus est existimatus, ego certe nihil habeo, quo vobis id affirmare possim. Hic Dionysij Punici de Situ orbis versus ex Græcis Latinos fecit: item Aratea Phenomena, quod vtrunque opus extat carmine hexametro expressum. Et præter hæc de Oris maritimus liberum edidit, carmine trimetro iambico, ad Probum, virum consularem, ad quem etiam Cl. Claudianus scripsit, quo argumento ducor, ut Auienum Claudiani, hoc est Theodosij imperatoris, & filiorum temporibus floruisse credam: id quod & facile Hieronymi verbis astruere possumus, qui quodam suarum epistolarum loco, nuper illum scripsisse dicit. Alij Diocletiani Caesaris, non satis firmo, ut mihi quidem videtur argumento, alij vtrunque inconfessum, parumve compertum esse volunt. Seruius Grammaticus Auienum ait Virgilianas fabulas, & Liuium iambicis versibus descripsisse. Sunt qui hunc ipsum Auienum esse putent, quem Aurelius Macrobius in Saturnalibus cænis loquentem induxit. Vtunque tolerabilis est poëta, & dignus saltem ob rerum cognitionem, ut aliquando legatur. Sed ne quid à me desideretis, extat & libellus ad Theodosium imperatorem, huius, ut putatur, Auieni, nisi nos fallat inscriptio, in quo plerosque Æsopi apologos elego carmine cõplexus est, qui an legitimus sit, non multum esse precium opera, ut disquiramus, existimo. cuius, quisquis ille fuit, hæc verba sunt ex Præfatione, Huius, inquit, materiae ducem nobis esse Æsopum noueris, qui responsò Delphici Apollinis monitus, ridicula orsus est, ut legenda firmaret. Verum has pro exemplo fabulas, & Socrates diuinis operibus indidit, & poëmati suo Flaccus optauit, quod in se, sub iocorum communium specie, vitæ argumenta contineant: quas Græcis iambus Gabrias repetens, in duo volumina coartauit: Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos resoluit. De his ergo vsque ad XLII in vnum redactas fabulas edidi, quas rudi Latinitate compositas elegi sum explicare conatus. Hæc ille totidem verbis, & simul de Auieno satis.*

M. T. C I C E R O N I S A R A T V S.
P H Æ N O M E N A.

¹ B I O V E musarum primordia.

*Ergo ut oculis assidue videmus, sine ulla mutatione
aut varietate,*

³ Cætera labuntur celeri cælestia motu,
Cum cælóque simul noctésque diésque feruntur.

⁴ Extremúsque adeo duplici de cardine vertex
Dicitur esse Polus.

⁵ *Hunc circum Arcti duæ feruntur, nunquam occidentes.*
Ex his altera apud Graios Cynosura vocatur,
Altera dicitur esse Helice.

⁶ *Cuius quidem clarissimas stellas totis noctibus cernimus,*
Quas nostri Septem soliti vocitare triones.
*Paribúsque stellis similiter distinctis, eundem cali verticē lustrat parua Cy-
nosura.*

Hac fidunt duce nocturna Phœnices in alto.
Sed prior illa, magis stellis distincta refulget,
Et latè prima confestim à nocte videtur.
Hæc verò, parua est, sed nautis vsus in hac est:
Nani cursu interiori breui conuertitur orbe.

Et quo sit earum stellarum admirabilior aspectus,

⁷ Has inter, veluti rapido cum gurgite flumen
Toruus Draco serpit subter super áque reuoluens
Sese, conficiénsque sinus è corpore flexos.

*Eius cū totius est præclara species, in primis suspicienda est figura capitis
atque ardor oculorum.*

Huic non vna modo caput ornans stella relucet,
Verum tempora sunt duplici fulgore notata,
E trucidis oculis duo feruida lumina flagent,
Atque vno mentum radianti sidere lucet:
Ostipum caput & tereti ceruice reflexum
Obtutum in cauda maioris figere dicas.

*Et reliquum quidem corpus Draconis totis noctibus cernimus. **

Quod caput hic paulum sese subitōque recondit,
Ortus vbi atque obitus partem miscentur in vnam.

*Id autem caput **

7 Attingens defessa velut mœrentis imago.

Vertitur

quam quidem Græci

Εὐρύστασι vocitant, genibus quod nixa feratur.

8 Hic illa eximia posita est fulgore corona.

Atque hæc quidem à tergo

9 propter, caput Anguitenentis

Quem claro perhibent ὀφιοδρόμῳ nomine Graij.

Huic supera duplices humeros affixa videtur

Stella micans tali specie, talique nitore.

Hic pressu duplici palmarum continet Anguem

Eius & ipse manet religatus corpore toto.

Nanque virum medium Serpens sub pectora cingit

Ille tamen nitens grauitèr vestigia ponit,

Atque oculos vrget pedibus pectusque Nepai.

10

Septentriones autem sequitur

Arctophylax vulgo qui dicitur esse Bootes,

Quod quasi remone adiunctam præ se quatit Arcton.

Huic Booti enim

• Subter præcordia fixa tenetur
Stella micans radiis, Arcturus nomine claro.

11 * *Cui subiecta fertur*
Spicum illustre tenens splendenti corpore Virgo.

Malebant tenui contenti viuere cultu.

Ferræa tum verò proles exorta repente est:
Ausâque funestum prima est fabricarier ensem,
Et gustare manu victum domitûmque iuuenicum.

13 Et natos Geminos inuises sub caput Arcti
Subiectus mediæ est Cancer: pedibûsque tenetur
Magnus leo tremulam quatiens è corpore flammam.

Nauibus assumptis fluitantia quærere a plustra

14 *Auriga*
Sub læua geminorum obductus parte feretur,
Aduersum caput huic Helice truculenta tuetur. }
At Capra læuum humerum clara obtinet. *
Verum hæc est magno atque illustri prædita signo.
Contrà, hædi exiguum iaciunt mortalibus ignem,

15 *cuius sub pedibus*
Corniger est valido connixus corpore Taurus.

* *Eius caput stellis conspersum est frequentibus:*
Has Græci stellas *ῥαδάς* vocitare suerunt.

16 * *Minorem autem Septentrionem Cepheus passus palmis à tergo subsequitur:*
Nanque ipsum ad tergum Cynosuræ vertitur arcti.

17 * *Hunc antecedit*
Obscura specie stellarum Calsiepeia.

- 18 Hanc autem illustri versatur corpore propter
Andromeda, aufugiens aspectum mœsta parentis.
19 Huic Equus ille iubam quatiens fulgore micanti
Summa contingit caput aluo, stellâque iungens
Vna tenet duplices communi lumine formas,
Æternum ex astris cupiens connectere nodum.

- 20 Ex in contortis Aries cum cornibus hæret.

- E quibus hinc subter possis cognoscere fultum.
Iam cæli mediam partem terit, vt prius illæ
Chelæ, cùm pectus quod cernitur Orionis.
21 Et prope conspicias paruum sub pectore claro
Andromedæ signum, Δελτωτὶ dicere Graij
Quod soliti, simili quia forma littera claret.
Huic spatio ductum simili latus extat vtrunque,
At non tertia pars lateris nam non minor illis,
Sed stellis longe densis præclara relucet.
Inferior paulo est Aries, & flamen ad austri
22 Inclinator. Atque etiam vehementius illi
Pisces, quorum alter paulo prolabitur ante,
Et magis horrifonis Aquilonis tangitur alis.
At quæ horum è caudis duplices velut esse catenæ
Dicuntur, sua diuersæ per limina serpunt,
Atque vna tandem in stella communiter hærent,
Quem veteres soliti cælestem dicere Nodum.
Andromedæ læuo ex humero si quæsere perges,

Adpositum poteris supera cognoscere piscem.

23 E pedibus natum summo Ioue Persea vides,
Quos humeris retinet defixo corpore Perseus,
Quà summa ab regione Aquilonis flamina pulsant.
Hic dextram ad sedes intendit Cassiopeiæ,
Diuersósque pedes vinctos talaribus aptis,
Puluerulentus vti de terra lapsus repente,
In cælum victor magnum sub culmina portat.

24 At propter læuum genus omni ex parte locatas
Paruas Vergilias tenui cum luce videbis.
Hæ septem vulgo perhibentur more vetusto
Stellæ, cernuntur verò sex vndique parvæ:
At non interiisse putari conuenit vnam,
Sed frustra temerè à vulgo ratione sine vlla
Septem dicier, vt veteres statuere poetæ,
Æterno cunctas æuo qui nomine dignant:
Alcyone, Meropéque, Celeno, Taygetéque,
Electra, Steropéque, simul sanctissima Maia.
Hæ tenues paruo labentes lumine lucent,
At magnum nomen signi clarúmque vocatur,
Propterea quòd ad æstatis primordia claret,
Et post hiberni præpandens temporis ortus,
Admonet vt mandent mortales semina terris.

25 Inde Fides leuiter posita & conuexa videtur,
Mercurius paruus manibus quam dicitur olim
Infirmis fabricatus, in alta sede locasse.
Hæc genus ad læuum Nisi delapsa resedit,
Atque inter flexum genus & caput Alitishæ sit.

- 26 Nanque est Ales avis, lato sub tegmine cæli
Quæ volat, & serpens geminis secat aëra pennis.
Altera pars huic obscura est & luminis expers,
Altera nec parvis nec clavis lucibus ardet,
Sed mediocre iacit quatiens è corpore lumen.
Hæc dextram Cephei dextro pede pellere palmam
Gestit. iam verò clinata est vngula vehemens
Fortis Equi, propter pennati corporis alam.
- 27 Ipse autem labens geminis Equus ille tenetur
Piscibus. huic ceruix dextra mulcetur Aquari.
28 Serius hæc obitus terrai iussit equinis,
Quàm gelidum valido de corpore frigus anhelans
Corpore semifero magno Capricornus in orbe,
Quem cùm perpetuo vestiuit lumine Titan,
Brumali flectens contorquet tempore cursum.
Hoc caue te ponto studeas committere mense:
Nam non longinquum spatium labere diurnum:
Non hiberna cito voluetur curriculo nox:
Humida non sese vestris aurora querelis
Ocyus ostendet, clari prænuncia solis:
At validis æquor pulsabit viribus auster:
Tum fixum tremulo quatietur frigore corpus:
Sed tamen anni iam labuntur tempore toto,
Nec cui signorum cedunt, neque flamina vitant,
Nec metuunt canos minitanti murmure fluctus.
- 28 Atque etiam supero naui pelagóque vagato,
Mense, Sagittipotens solis tum sustinet orbem.
Nam iam, cùm minus exiguo lux tempore præsto est,

Hoc signum veniens poterunt prænoscere nautæ.
 Iam prope præcipiti ante licebit visere nocti,
 Ut sese ostendens emergat Scorpius alte.
 Posteriore trahens flexum vi corporis Arcum.
 Iam superà cernes Arcti caput esse minoris,
 Et magis erectum ad summum versarier orbem.
 Tum sese Orion toto iam corpore condit
 Extrema propè nocte, & Cepheus conditur ante
 Lumborum tenus à palma depulsus ad vndas,
 Hîc missore vacans, fulgens iacet vna sagitta,
 Quam propter nitens penna conuoluitur ales,
 Et clinata magis paulo est Aquilonis ad auras.

19 At propter se Aquila ardenti cum corpore portat,
 Igniferum mulgens tremebundis æthera pennis,
 Non nimis ingenti cum corpore, sed graue mœstis
 Ostendit nautis perturbans æquora signum.

20 Tum magni curuus Capricorni corpora propter
 Delphinus iacet, haud nimio lustratus nitore,
 Præter quadruplices stellas in fronte locatas,
 Quas intervallum binas determinat vnum:
 Cætera pars latè tenui cum lumine serpit.
 Illæ quæ fulgent luces ex ore corusco,
 Sunt inter partes gelidas aquilone locatæ,
 Atque inter spacium & læti vestigia solis.
 At pars inferior Delphini fusca videtur
 Inter solis iter, simul inter flamina venti,
 Viribus erumpit quæ summi spiritus Austri.

21 Exinde Orion obliquo corpore nitens,

Inferiora tenet truculenti corpora Tauri.
Quem qui suspiciet in cælum nocte serena,
Latè dispersum non viderit, abdita verò
Cætera se speret cognoscere signa potesse.

32 Nanque pedes subter, rutilo cum lumine claret
Feruidus ille Canis, stellarum luce refulgens.
Hunc tegit obscurus subter præcordia vesper.
Nec toto spirans rabido de corpore flammam,
Æstiferos validis erumpit flatibus ignes:
Totus ab ore micans iacitur mortalibus ardor.
Hic vbi se pariter cum sole in culmina cæli
Extulit, haud patitur foliorum tegmine frustra
Suspendos animos arbuta ornata tenere.
Nam quorum stirpes tellus amplexaprehendit,
Hæc augens anima vitali flamine mulcet:
At quorum nequeunt radices findere terras,
Denudat foliis ramos, & cortice truncos.

33 Hunc propter, subterque pedes quos diximus ante,
Oriona, iacet leuipes Lepus: hic fugit, ictus
Horrificos metuens rostri tremebundus acuti:
Nam Canis infesto sequitur vestigia cursu,
Præcipitantem agitans, oriens iam denique paulum,
Curriculum nunquam defesso corpore sedans.

43 At Canis ad caudam serpens prolabitur Argo,
Conuersam præ se portans cum lumine puppim:
Non aliæ naues vt in alto ponere proras
Ante solent, rostro Neptunia prata secantes,
Sed conuersa retro cæli semper loca portat,

sicut

Sicut cum cœptant tutos constringere portus,
 Obuertunt nauem magno cum pondere nautæ,
 Aduersâmq; trahunt optata ad littora puppim:
 Sic conuersa vetus super æthera vertitur Argo,
 Atque vsque à prora ad celsum sine lumine malum,
 A malo ad puppim cum lumine clara videtur,
 Inde gubernaculum disperso lumine fulgens,
 Clari posteriora Canis vestigia condit.

- 35 Exin semotam procul in tutóque locatam
 Andromedam, tamen explorans fera quæ sere Pistrix
 Pergit, & vsque sitam validas aquilonis ad auras
 Cærulea vestigat, finita in partibus austri.
 Hanc Aries regit, & squammosi corpore Pisces,
 Fluminis illustris tangentem corpore ripas.
- 36 Nanque etiam Eridanum cernes in parte locatum
 Cæli, funestum magnis cum viribus amnem,
 Quem lachrimis mœstæ Phaetontis sæpe sorores
 Sparserunt, letum mœrenti voce canentes.
 Hunc Orionis sub læua cernere planta
 Serpentem poteris: procerâque Vincla videbis
 Quæ retinent Pisces, caudarum parte locata,
 Flumine mixta retro ad Pistricis terga reuerti.
 Hîc vna stella nectuntur, quam iacit ex se
 Pistrix è spina valida cum luce refulgens.
 Exinde exiguæ tenui cum lumine multæ
 Inter Pistricem fusæ sparsæque videntur
 Atque gubernaculum stellæ, quas contegit omneis
 Formidans acrem morsum Lepus. his neque nomen,

Nec formam veteres certam statuisse videntur.
Nam quæ sideribus claris Natura poluit,
Et vario pinxit distinguens lumine formas,
Hæc ille astrorum custos ratione notavit,
Signaque signavit cælestia nomine vero:
Has autem quæ sunt paruo sub culmine fusæ,
Consimili specie stellas parilique nitore,
Non potuit nobis nota clarare figura.

- 37 Exinde, Australem soliti quem dicere Piscem,
Voluitur inferior Capricorno versus ad austrum,
Pistricem observans, procul illis piscibus hærens:
At prope conspicias, ex parte is nominis omnes,
Inter Pistricem, & Piscem quem diximus Austri,
Stellas sub pedibus stratas radiantis Aquari.
Propter Aquarius obscurum dextra rigat amnem,
Exiguo qui stellarum candore nitescit.
E multis tamen his duo latè lumina fulgent.
Vnum sub magni pedibus cerneretur Aquari:
Quod superest, gelido delapsum lumine fontis,
Spiniferam subter caudam Pistricis adhæsit.
Hæc tenues stellæ perhibentur nomine Aquai.
Hic aliæ volitant paruo cum lumine claræ,
Atque priora pedum subeunt vestigia magni
Arcitenentis, & obscuræ sine nomine condunt.
- 38 Inde Nepæ cernes propter fulgentis acumen,
Aram, quam flatu permulcet spiritus austri,
Exiguo superum quæ lumina tempore tranat:
Nam procul Arcturo est aduersa parte locata.

Arcturo magnum spacium superà dedit, orbem
 Iuppiter hunc paruum inferiori in parte locauit.
 Hęc tamen æterno inuisens loca curriculo Nox,
 Signa dedit nautis, cuncti quæ noscere possent,
 Commiserans hominum metuendos vndique casus.
 Nam cum fulgentem cernes sine nubibus atris
 Aram sub media cæli regione locatam,
 A summa parte obscura caligine tectam,
 Tum validis fugito deuitans viribus austrum.
 Quem si prospiciens vitaueris, omnia caute
 Armenta locans, tuto labere per vndas:
 Sin grauis inciderit vehementi flamine ventus,
 Perfringet celsos defixo robore malos:
 Vt res nulla feras possit mulcere procellas,
 Ni parte ex aquilonis opacam pellere nubem
 Cœperit, & subitis auris diduxerit Ara.
 Sin humeros medio in cælo Centaurus habebit,
 Ipseque cærulea contactus nube feretur,
 Atque Aram tenui caligans vestiet vmbra,
 Ad signorum obitum vis est metuenda fauoni.

39 Ille autem Centaurus in alta sede locatus,
 Qua sese clarum collucens Scorpios infert,
 Hac subter, partem præportans ipse virilem,
 Cedit, equi partes properans coniungere Chelis.
 Hic dextram porgens, quadrupes qua vasta tenetur,
 Quam nemo certo donauit nomine Graiûm,
 Tendit, & illustrem truculentus cedit ad Aram.

40 Hic sese infernis de partibus erigit Hydra,
 Præcipiti lapsu flexo cum corpore serpens.

- Hæc caput atque oculos torquens ad terga Nepai,
Conuexóque sinu subiens inferna Leonis,
Centaurum leni contingit lubrica cauda.
In medióque sinu fulgens Cratera relucet:
Extremum nitens plumato corpore Coruus,
41 Rostro tundit. Et hic, Geminis est ille sub ipsis
Ante canem, Graio Procyon qui nomine fertur.
Hæc sunt quæ visens nocturno tempore signa,
Legitimo cernes cælum lustrantia cursu.
- 42 Nam quæ per bis sex Signorum labier orbes
Quinque solent stellæ, simili ratione notari
Non possunt: quia quæ faciunt vestigia cursu,
Non eodem semper spacio portata teruntur.
Sic malunt errare vagæ per nubila cæli,
Atque suos vario motu metirier orbes.
Hæc faciunt magnos longinqui temporis annos,
Cum redeunt ad idem cæli sub tegmine signum.
Quorum ego nunc nequeo totos euoluere cursus:
Verum hæc quæ semper certo voluuntur in orbe
Fixa simul magnos edam * gentibus orbes.
- 43 Quatuor æterno lustrantes lumine mundum,
Orbes stelligeri portantes signa feruntur,
Amplexi terra cæli sub tegmine fulti,
E quibus annorum volitantia lumina nosces,
Quæ densis distincta licebit cernere signis:
Tum multos orbes magno cum lumine latos
Vinctos inter se, & nodis cælestibus aptos:
Atque pari spacio duò cernes esse duobus.

44 Nam si nocturno cognoscens tempore cælum,
 Cum neque caligans deter sit sidera nubes,
 Nec pleno stellas superauit lumine Luna,
 Vidisti magnum candentem serpere Circum,
 Laeteus hic nimio fulgens candore notatur.
 Hic non perpetuum detexens conficit orbem,
 Sed spacio multum superis præstare duobus
 Dicitur, & latè cæli lustrare cauernas.

45 Quorum alter tangens aquilonis vertitur auras,
 Ora petens Geminorum: illustratum genus ardens
 In sese retinens Aurigæ portat vtrunque.
 Hunc sura læua Perseus humeróque sinistro
 Tangit. ad Andromedam hic dextra de parte tenetur,
 Imponitque pedes duplices Equus, & simul ales
 Ponit Avis caput, & clinato corpore tergum:
 Anguitenens humeris connititur: illa recedens
 Austrum consequitur deuittans corpore Virgo.
 At verò totum spacium conuestit & orbis
 Magnus Leo, & claro collucens lumine Cancer,
 In quo consistens conuertit curriculum Sol
 Æstiuus, medio distinguens corpore cursus.
 Hic totus medius circo disiungitur ipso:
 Pectoribus validis atque aluo possidet orbem.

Hunc octo in partes diuisum noscere circum,
 Si potes, inuenies supero conuertier orbe
 Quinque pari spacio partes treis esse relictas,
 Tempore nocturno quas vis inferna frequentet.

Alter ab infernis cancro connectitur austris.

46 Distribuens medium subter secat hic Capricornū,
Atque pedes gelidum riuum fundentis Aquari,
Cæruleæque feram caudam Pistricis, & illum
Fulgentē Leporē, inde pedes Canis, & simul amplam
Argolicam retinet crebro cum lumine Nauem:
Tergaque Centauri, atque Nepai portat acumen:
Inde Sagittari defixum possidet arcum.
Hunc à clarifonis auris aquilonis ad austrum
Condens postremum tangit rota feruida Solis:
Exinde in superas brumali tempore flexu
Se recipit sedes. huic orbi quinque tributæ
Nocturnæ partes, supera tres luce dicantur.

47 Hosce inter, mediam in partem retinere videtur
Tantus quantus erit collucens Lacteus orbis,
In quo autumnali atque iterum sol lumine verno
Exæquat spacium lucis cum tempore noctis.
Hunc retinens Aries sublucet corpore totus,
Atque genu flexo Taurus connititur ingens:
Orion claro contingens pectore fertur,
Hydra tenet flexu Craterā, Coruus adheret,
Et paucę Chelis stellæ, simul Anguitenentis
Sunt genua, & summi Iouis ales nuncius instat:
Propter Equus capite & ceruicum lumine tangit.
Hosce æquo spacio deiunctos sustinet axis,
Per medios summo celi de vertice tranans.

48 Ille autem claro quartus cum lumine Circus,
Partibus extremis extremos continet orbes,

Et simul à medio media de parte secatur,
 Atque obliquus in his nitens cum lumine fertur:
 Ut nemo cui sancta manu doctissima Pallas
 Solertem ipsa dedit fabricę rationibus artem,
 Tam tornare catę contortos possiet Orbes,
 Quàm sunt in cęlo diuino lumine flexi,
 Terram cingentes, ornantes lumine mundum,
 Culmine transuerso retinentes sydera fulta.
 Quattuor hi motu cuncti voluntur eodem:
 Sed tantum supera terras semper tenet ille
 Curriculum, oblique inflexu tribus Orbibus vnus.
 Quanto est diuisus Cancer spacio à Capricorno,
 Ac subter terras spacium par esse necesse est.
 Et quantos radios iacimus de lumine nostro,
 Quis lunę conuexum cęli tangimus orbem,
 Sex tantę poterunt sub eum succedere partes,
 Bina pari spacio cęlestia signa tenentes.

45 Zodiacum hunc Gręci vocitant, nostrique Latini
 Orbem Signiferum perhibebunt nomine vero:
 Nam gerit hic voluens bis sex ardentia signa.
 Æstifer est pandens feruentia sidera Cancer:
 Hunc subter fulgens cedit vis torua Leonis,
 Quem rutilo sequitur collucens corpore Virgo.
 Exin proiectę claro cum lumine Chelę,
 Ipsęque consequitur lucens vis magna Nepai.
 Inde Sagittipotens dextra flexum tenet arcum.
 Post hunc ore fero Capricornus vadere pergit.
 Humidus inde loci collucet Aquarius orbem.

Exin squammiferi serpentes ludere Pisces:
 Quis comes est Aries obscuro lumine labens,
 Inflexoque genu proieccto corpore Taurus,
 Et Gemini clarum iactantes lucibus ignem.
 Hęc Sol æterno conuestit lumine lustrans,
 Annua conficiens vertentia tempora cursu.

50 Hic quantum terris conuexus pellitur orbis,
 Tantundem ille patens superà mortalibus extat.
 Sex omni semper cedunt labentia nocte:
 Tot cælum iussu fugientia signa reuisunt.
 Hoc spacium tranans cecis nox conficit umbris,
 Quod supera terras prima de nocte relictum est,
 Signifer ex orbe & signorum ordine fultum.

51 Quod si Solis aues certos cognoscere cursus,
 Ortus Signorum nocturno tempore vises:
 Nam semper Signum exoriens Titan trahit vnum.
 Sin autem officiens signis mons obstruet altus,
 Aut adiment lucem ceca caligine nubes,
 Certas ipse notas cæli de regmine sumes,
 Ortus atque obitus omneis cognoscere possis.
 Quę simul existant cernes, quę tempore eodem
 Pręcipitent obitum nocturno tempore nosces.

52 Iam simul vt supero se toto lumine Cancer
 Extulit, extemplo cedit delapsa Corona.
 Et loca conuisit cauda tenus infera Piscis.
 Dimidiam retinens stellis distincta Corona
 Partem etiam supera, atque alia de parte repulsa est:
 Quam tamen insequitur Piscis, nec totus ad umbras

Tractus

Tractus, sed supero contectus corpore cedit.
 Atq; humeros vsque à genibus Cacrúmque recódit
 Anguitenēs, validis magnum à ceruicibus Anguem.
 Iam vero Arctophylax non æqua parte secatur:
 Nam breuior clara cæli de parte videtur,
 Amplio infernas depulsus possidet umbras.
 Quattuor hic obiens secum deducere signa
 Signifero solet ex orbi, tum serius ille,
 Cum supera sese satiauit luce, recedit,
 Post mediam labens claro cum corpore noctem.
 Hæc obscura tenens conuestit sidera tellus:
 At parte ex alia claris cum lucibus errat
 Orion humeris & lato pectore fulgens,
 Et dextra retinens non cassum luminis Ensem.
 33 Sed cum de terris vis est patefacta Leonis,
 Omnia quæ Cancer præclaro detulit ortu,
 Cedunt obscurata, simul vis maior Acti
 Pellitur: ac flexo confidens corpore Nifus
 Iam supero ferme depulsus lumine, cedit:
 Sed læuum genus atque illustrem linquit in altum
 Plantam. tum contra exoritur clarum caput Hydræ,
 Et Lepus, & Procyon, qui sese feruidus infert
 Ante canem: inde Canis vestigia prima videntur.
 34 Non pauca è cælo depellens signa repente
 Exoritur candens illustria lumina Virgo.
 Cedit clara Fides Cyllenia: mergitur vnda
 Delphinus, simul obtegatur depulsa Sagitta:
 Atque Avis ad summam caudam, primásque recedit
 c

Pinnae, & magnus pariter delabitur Amnis.
Hic Equus à capite & longa ceruice lateſcit.
Longius exoritur iam claro corpore Serpens,
Crateráque tenus lucet mortalibus Hydra.
Inde pedes Canis oſtendit iam poſteriores,
Et poſt ipſe trahit claro cum lumine puppim:
Inſequitur labens per cæli numina Nauis:
Hæc medium oſtendit radiato ſtipite malum:
Et iam iam toto proceſſit corpore Virgo.

„ At cùm procedunt obſcuro corpore Chelæ,
Exiſtit pariter larga cum luce Bootes,
Cuius in aduerſum eſt Arcturus corpore fixus,
Totáque iam ſuperà fulgens prolabitur Argo,
Hydráque, quòd latè cælo diſperſa tenetur,
Nondum tota latet, non caudam contegit vmbra.
Iam dextrum genus, & decoratam lumine ſuram
Erigit ille vagans vulgato nomine Niſus,
Quem nocte extinctū atque exortum vidimus vna
Perſæpe, vt paruum tranans geminauerit orbem.
Hic genus & ſuram cum Chelis erigit alte:
Ipſe autem præceps obſcura nocte tenetur
Dum Nepa & Arcitenens inuiſant lumina cæli.
Nam ſecum medium pandet Nepa, tollere verò
In cælum totum exoriens conabitur Arcus.
Hic tribus elatus cum ſignis corpore toto
Lucet: at exoritur media de parte Corona,
Caudáque Centauri extremo candore refulget.
Hic ſe iam totum cæcas Equus abdit in vmbraſ,

Quem rutila fulgens pluma præteruolat Ales:
 Occidit Andromedæ clarum caput, & fera Pistrix
 Labitur horribiles epulas funesta requirens.
 Hanc contra Cepheus non cessat tendere palmas.
 Illa usque ad spinam mergens se cærulea condit:
 At Cepheus caput atque humeros palmâsq; reclinat.

56 Cum verò vis est vehemens exorta Nepai,
 Latè fusa volat. per terras fama vagatur,
 Ut quondam Orion manibus violasse Dianam
 Dicitur, excelsis errans in collibus amens,
 Quos tenet, Ægæo defixa in gurgite Echineis,
 Brachia cui viridi conuestit tegmine vitis.
 Ille feras vecors amenti corde necabat,
 OEnopionis auens epulas cœnare nitentes:
 At verò pedibus subitò perculsa Dianæ
 Insula discessit, disiectâque saxa reuellens
 Perculit, & cæcas lustravit luce lacunas:
 E quibus ingenti existit cum corpore præse
 Scorpios infestus præportans flebile acumen.
 Hic valido cupidè venantem perculit ictu,
 Mortiferum in venas figens per vulnera virus:
 Ille graui moriens contrahit corpore terram.
 Quare cùm magnis sese Nepa lucibus effert,
 Orion fugiens commendat corpora terris.
 Tum verò fugit Andromedæ, & Neptunia Pistrix
 Tota latet, cedit conuerso corpore Cepheus,
 Extremas medio contingens corpore terras.
 Hic caput & superas potis est demergere partes,

- Infera lumborum nunquam conuestiet vmbra:
 Nam retinent Arcti lustrantes lumine suras.
 Labitur illa simul gnatam lachrymosa requirens
 Cassiopeia, neque ex cælo depulsa decorè
 Fertur: nam verso contingens vertice primùm
 Terras, post humeros euerfa sede refertur.
 Hanc illi tribuunt poenam Nereides almæ,
 Cum quibus, vt perhibent, ausa est contendere forma.
 Hæc obit inclinata: at pars exorta Coronæ est
 Altera, cum caudâque omnis iam panditur Hydra.
 At caput & totum sese Centaurus opacis
 Eripit è tenebris, linquens vestigia parua
 Antepedum contacta: simul cum lumina pandit
 Ipse feram dextra retinet. Prolabitur inde
 Anguitenēs capite & manibus: profert simul Anguis
 Iam caput & summum flexo de corpore lumen.
 Hic ille exoritur conuerso corpore Nisus,
 Aluum, crura, humeros, simul & præcordia lustrans,
 Et dextra radios læto cum lumine iactans.
 57 Inde Sagittipotens superas cùm visere luces
 Instatit, emergit Nisi caput: & simul effert
 Sese clara Fides, & promit corpore Cepheus.
 Feruidus ille Canis toto cum corpore cedit,
 Abditur Orion, obit & Lepus abditus vmbra.
 Inferiora cadunt Aurigæ lumina lapsu.
 58 Inde obiens Capricornus ab alto, lumine pellit
 Aurigam, instatémque Caprâ, paruos simul Hædos,
 Et magnam antiquo depellit nomine Nauem,

Crus dextrúmque pedem linquēs, obit infera Perseus
 In loca, tum cedens à puppi linquitur Argo.
 Obruitur Procyon, emergunt Alites vnà,
 Et volucris terris existit clara Sagitta.

73

* PROGNOSTICA.

* Vt cum

Luna means Hyperionis officit orbi,
 Stinguuntur radij cæca caligine tecti.

76 Ast autem tenui quæ candent lumine Phatnæ

77 Atque etiam ventos præmonstrat sæpe futuros
 Inflatum mare, cùm subitò penitúsque tumescit,
 Saxáque cana salis niueo spumata liquore,
 Tristificas certant Neptuno reddere voces:
 Aut densus stridor cùm celso è vertice montis
 Ortus adaugefcit scopulorum sæpe repulso.

78 Cana fulix itidem fugiens è gurgite ponti,
 Nunciat horribiles clamans instare procellas,
 Haud modicos tremulo fundens è gutture cantus

81 Vos quoque signa videtis aquai dulcis alumnæ
 Cùm clamore paratis inanes fundere voces,
 Absurdóque sono fontes & stagna cietis.

Quis est qui ranunculos hoc videre suspicari possit?

Sæpe etiam pertriste canit de pectore carmen,
 Et matutinis acredula vocibus instat,
 Vocibus instat, & assiduasiacit ore querelas,
 Cùm primùm gelidos rores aurora remittit.

Fuscáque nonnunquam cursans per littora cornix,
Demersit caput, & fluctum ceruice recepit.

82 Mollipedésque boues spectantes lumina cæli
Naribus humiferum duxere ex aëre succum.

91 Iam verò semper viridis sempérque grauata,
Lentiscus triplici solita grandescere fœtu,
Ter fruges fundens, tria tempora monstrat arandi.

Ne hoc quidem quero, cur hæc arbor vna ter floreat, aut cur arandi maturitatem ad signum floris accommodet.

C Æ T E R A D E S I D E R A N T V R.

ADNOTATA AD M. T. CICERONIS ARATVM.

AB IOVE.) Cic. 11. de legibus, Ordire igitur: nam hunc tibi totum dicamus diē. Ab ioue musarū primordia, sicut in Arati carmine orsi sumus. Haud scio ad hūcne locum referri debeant versus quos Priscianus lib. 10. citat his verbis: Cicero tamen in Arato stinguens participio vsus est, quod à verbo stinguo nascitur.

Quem neque tempestas perimet, neque lōga vetustas
Interimet stinguens praeclara insignia cali.

3 CÆTERA) Ex 11. lib. de Natura deorū hac & quæ ad numerū 20. sequuntur, paucus exceptis, sumpta sunt. sic enim illic scribitur, Atq; hoc loco me intuens, Vtar, inquit, carminibus Arati, eisq; à te admodū adolescentulo cōuersa, ita me delectāt, quia Latina sunt, vt multa ex ius memoria teneā. Ergo vt oculis assidue videmus, sine vlla mutatione, aut varietate. Cætera labūtur, &c.

5 QVAS NOSTRI) Citatur & hic locus, Ciceronis Acad. 11. qui & Lucullus dicitur, his verbis, Ego verò ipse & magnus quidem sum opinator: non enim sum sapiens, & meas cogitationes sic dirigo: non ad illam paruulam & ynofuram,

Qua fidunt duce nocturna Phœnices in alto, vt ait Aratus, eoque directius gubernant, quod eam teneant,

Quæ cursu interiore breui conuertitur orbe: sed ad Helicen & clarissimos Septentriones, id est, rationes has latiore specie, non ad tenue eliminatas.

6 TORVVS) Est & hic locus apud Priscianum lib. 14. Quadam etiam (de Præpositionibus loquitur) syncopam passæ sunt, vt Supra pro supera, & Infra pro infera, & Extra pro extera. Nam antiqui trisyllaba ea proferebāt, vt Cicero in Arato,

Tornus Draco serpit, subter superaque retorquens

Sese. Idem Priscianus eodem extremo libro, Et Super tamē & Supra à supera, illud per apocopam, hoc per syncopam, facta sunt: sic enim antiqui frequenter protulerunt, & maximè Cicero in poematibus suis, vt in Arato,

Tornus Draco serpit subter superaque retorquens

Sese. Idem in eodem,

Huic supera duplices humeros adfixa videtur
Stella micans tali specie, talique nitore.

Ceterū, quod Priscianus legit, Serpit, et, Superaq; retorquens, alij scribūt, Repit: & Supraq; reuoluēs. illud, quod nescirent, s liquefcere in Tornus: hoc, quod Supera insolens esset. Nam extremum, Reuoluens scribitur. 11. de Natura deorum.

QVOD CAPVT) Alias, Hoc caput. Huius quoque loci, Hyginus lib. 4. meminit, sed paululum aliū verbum, vbi prolatus Græcus Arati versibus, Item, inquit, Cicero dicit,

Quod caput hic paulum sese subitoque recondit,
Ortus ubi atque obitus parte admiscuntur in vna.

7 ENTONASIN) Alias,

Et ὄνασι dicunt genibus quia nixa feratur.

9 HVIC SVPERA) Versus qui duo sequuntur, restituti sunt ex Prisciani lib. 14. ius verbum, quæ num. 6. recitavi. Paulo post alij codices habent,

Atque eo ipse manet religatus corpore toto:

Nanque virum medium serpens sub pectore cingit.

11 SPICVM) Servius in Georg. lib. 1. Dicimus autem hic spicus, & hoc spicum, Cic. in Arato,

spicum illustre gerens insigni corpore Virgo. sed in masc. genere habet utrumque numerum: in neutro, singularem tantum.

MALEBANT) Lactantius lib. 5. Divinarum institutionum, de iustitia loquens, primis seculis & posterioribus,

Malebant tenui contenti vivere cultu, ut Cicero in suo ait Arato, quod est proprium nostræ religionis.

Ne signare quidem, aut partiri limite campum

Fas erat, in medium quærebat. qui posteriores versus de Arateis esse non videntur.

FERREA) Cicero extremo secundo de Natura deorum. Quid de bubus, inquit Balbus, loquar? sequitur mox, Quibus cum terra subigerentur fistione glebarum ab illo aureo genere, ut poeta loquuntur, ut nulla unquam afferebatur.

Ferreatum verò proles, &c. sequitur. Tanta putabatur utilitas percipi ex bubus, ut eorum visceribus vesci scelus haberetur.

13 SVBIECTVS) Alij codices subiectus medio: alij, Media.

NAVIBVS) Versus hic apud Priscianum est lib. 7. Et aplustria enim, inquit, & aplustria antiqui protulisse inveniuntur. Cic. in Arato,

Nauibus assumptis fluitantia quærere aplustria. Caesar in Arato.

Fulgent Argoæ stellæ aplustria puppis.

18 ANDROMEDA) Alias, Andromede fugiens, eodem sensu.

20 EQVIBVS HINC) Hinc inchoant quæ feruntur Arati Ciceronis fragmenta, ab Aldo seorsum cusa. Hoc autem initium ita quidam sua auctoritate immutarunt,

Paulum hanc subter: verum in hac mutilatione quid Cic. scripserit, haud facile est coniicere. Idem mox legunt, Ut primæ alæ Chelæ, tum pectus,

22 ATQVÆ HORVM E) Aldus legit, Atque horum & caudæ duplices esse catenæ

Dices aut diuersæ per lumina serpunt.

ANDROMEDÆ) Ex Aldina lectionis vestigiis hos quatuor versus corrigere

rigere conatus sum: habet autem hunc in modum:

Andromeda lauo ex humero si qua exere perges

Ad positum poteris supra cognoscere piscem.

E pedibus vatum summo Ioue Perseus es,

Quos humeros retinet de fixo corpore Perseus.

Quasere pro quare veteres dixisse, notat Festus.

24 AT PROPTER) Hunc locum & alios aliquot Priscianus citat lib. 6.

Cicero tamen, inquit, in Arato, hoc genus pro Genu protulit.

Tertia sub caudam ac genus ipsum lumina pandit. In eodem,

Ac propter laeuum genus omni ex parte locatas

Paruas Vergilias tenui cum luce videbis. In eodem,

Hac genus ad laeuum nixi delapsa resedit,

Atque inter flexum genus & caput alitis haesit.

Primum versum ubi collocem, nondum reperi. Postremi duo, mox sequuntur Num. 25.

26 NANQVE EST ALES) Lib. II. de Natura deorum, Inde est ales.

27 IPSE AVTEM) Versus hi quatuor mire deprauati sunt. Vt autem cuique coniectandi locus relinquatur, adscribam vt Aldus cudit:

Ipse autem labens multus equus ille tenetur,

Piscibus, huic ceruix dextra mulcetur aquarum

Serius hac obitus terrae iussit equinis,

Quam gelidum valido de corpore frigus anhelans.

Quidam tertium carmen reiecit, itaque, Tum gelidum, legit versu sequenti.

Pro Multus, legendum putavi, Geminis, aut etiam, Binis. habet enim Aratus, δὴ ἰχθύες. Reliqua acutioribus relinquo expendenda.

CORPORE) Pro Magno, Aldus, Nam. Priscianus, lib. 6. Capricornus, inquit, secunda inuenitur declinationis. Cicero in Arato,

Corpore semifero magno Capricornus in orbe. Idem in eodem,

Tum magni curuus Capricorni corpore propter

Delphinus iacet, haud nimio lustratus nitore. quanquam pro Curuus, ibi Coruus legitur. & mox apud eundem, Currus. qui duo loci me admonuerunt vt Currus, qui in his versibus, num. 30. scribebatur, in Curuus commutarem.

28 VT SESE) Alij libri, Vt sese emergens ostendat.

HIC MISSORE) Hanc lectionem elicui è scriptura antiqua quam Aldus expressit:

Hic misso reuocans, fulgens iacet vna sagitta.

Missore enim & vacans legendum censui, quod Arateis his respondet, αἰὲς ἀπὸ νῆος.

HVNC TEGIT) Aldus legit,

Hanc tegit obscuris subter praecordia vespere.

Ver toto spirans, &c. Vt pro Ver, Nec legerem, admonuit me vir doctissi-

mus, cuius iudicio mihi standum esse reor.

- 34 AT CANIS) Locus hic apud Hyginum libro Fabularum, fab. 14. profertur his verbis, Hac est naus Argo, quam Minerva in sideralem circulum retulit, ob hoc quod ab se esset adificata: ac primum in pelagus deducta est hac naus, in astris apparet à gubernaculo ad velum. Cuius speciem ac formā Cic. in Phenomenis exponit his versibus:

At canis ad caudam serpens praelabitur Argo,
Conuersam præ se portans cum lumine puppim.
Non alia naues ut in alto ponere provas
Ante solent, rostris Neptunia prata secantes:
Sicut cum ceptant tutos contingere portus,
Obuertunt nauem magno cum pondere nauæ,
Aduersamque trahunt optata ad littora puppim:
Sic conuersa vetus super aethera labitur Argo.
Inde gubernaculum tendens à puppe volante
Clari posteriora canis vestigia tangit.

CONVERSAM) Aldus Conuexam, & mox, In alto pondere: item, Sed conuexa.

ATQVE VSQVE) Aldus & alij, Ad eadē. Celsū malimus, ut Num. 38. Perfringet celsos defixo robore malos.

- 36 HIC VNA) Aldus,

Hanc una stella nectuntur quam iacet ex se
Pistricis spinæ valida cum luce refulgens.

- 37 EXINDE) Versus hic quibusdam improbatus est, quod vetus scriptura deprauata esset. sic enim Aldus,

Exinde australem soliti conuincere piscem
Voluitur inferior capricorno versus ad austrum.

Ut correxi, apte redditur quod ait Aratus, τὸ πονεῖ ἐν καλῇ σκοτεινῇ.

STELLAS) Alij pro Stratas, sparsas.

HÆ TENVES) Aldus corrupte,

Etenus stellæ perhibentur nomine Aquarij. quidam corrigunt, Ast omnes.

- 39 CEDIT EQVI) Hos versus ita Aldus scribit,

Cedite qui partis properat coniungere chelus.

Hic dextram pergens quadrupedes qua vasta tenentur.

- 40 HÆC CAPVT) Quod Cic. ait, Ad terga Nepai, Aratus, ὑπὸ μίονος καρχίνου. Nepa ergo etiam Scorpius dicitur, aut hallucinatus est Cicero, qui Tergora cancri, dicere debuerit.

EXTREMVM) Aldus, Extrema. Alij, Extremo. Extremum sinum intelligo, quem rostro Coruus tundat. sin manus Extremā, Hydram accipies.

- 42 QVORVM EGO) Aldus, Quare ego. & mox, Fixa simul magno sedē gentibus orbes. quidam legunt, Magnos similes vertentibus orbes.

- 44 CVM NEQVE caligans deterfit) Aldus, Detergit, & versu qui sequitur, Superaret: & inde quarto, Superest prestare duobus.
- 45 HVNC sura laua) Aldus legit,
Hunc supera laua. Grace est, $\lambda\alpha\upsilon\alpha\iota\ \delta\ \nu\upsilon\mu\alpha\iota$.
AT VERO) Versus hic reiectus est à quibusdam, qui & sequentem sic inchoant,
Inde leo.
ALTER ab infernis) Aldus cudit,
Alter ab infernis austri conuertitur auris.
- 46 DISTRIBVENS) Quidam corrigit,
Ast alter, quod ut longius à veteri scriptura remotum, non valde placet.
- 53 CEDVNT obscurata simul vs) Pro Aëti, Aldus vitiose, Aquarij.
- 56 QVOS TENET) Pro Echineis, Aldus Echinus, quod alij ut adulterinum reicientes, nihil substituerunt.
ANTEPEDVM) Versus hic reiectus est à quibusdam. Aldus autē maledistinctum habet:
Ante pedum coniecta simul cum lumine pandit.
Vno verbo audaciusculè Ciceronem dixisse putem Antepedes, quos Aratus $\alpha\epsilon\tau\iota\pi\omicron\iota\varsigma\ \pi\acute{\omicron}\delta\alpha\varsigma$, & alij $\alpha\epsilon\tau\iota\pi\omicron\delta\alpha\varsigma$ vno item verbo.
- 57 INDE Sagittipotens) Aldus vitiose, Conuifere lucas Institit & mergit.
& mox,
Abditur Orion, obiit simul abditus umbra est,
Inferiora cadunt auriga lumina lapsum.
- 73 VT CVM Luna means) Ex Prisciani lib. 10. Idem (Cicero) inquit, passuum eius verbi in Prognosticus protulit, Ut cum Luna means, &c.
- 76 AST AVTEM) Idē Priscianus extremo 16. libro, Hoc quoque non est præmittendum, quod coniunctiones sibi præpositæ inueniuntur, tam eiusdē potestatis cum sint, quàm alterius: ut Cicero in Prognosticus,
Ast autem tenui quæ candent lumine phatna. Idem repetit lib. 18. ubi de Constructione differit.
- 77 ATQVE etiam ventos) Versus hi & qui sequuntur, ex lib. 1. de Divinatione desumpti sunt omnes.

DESCRIBEBAT GVIL. MORELIVS
IN GRÆCIS TYPOGRAPHVS
REGIVS, LVTETIÆ PARI-
SIORVM, M. D. LIX.
CAL. IVN.

ARATI PHÆNOMENA, RV-
FO FESTO AVIENO PARA-
PHRASTE.

ARMINIS inceptor mihi Iuppi-
ter:auspice terras

Linguo Ioue, excelsam referat dux
Iuppiter æthram:

Imus in astra, Iouis monitu: Iouis omi-
ne cælum,

Et Iouis imperio mortalibus æthera pando.

Hic statio, hic sedes primi patris, iste paterni
Principium motus, vis fulminis iste corusci,
Vita elementorum, mundi calor, ætheris ignis,
Astrorúmque vigor, perpes substantia lucis,
Et numerus celsi modulaminis: hic tener aer,
Materiæque grauis concretio, succus ab alto
Corporibus cælo, cunctarum alimonia rerum,
Flos & flamma animæ, qui discurrente meatu,
Mentis primigenæ penetralia dura resoluens,
Impleuit largo venas operatus amore,
Ordinis vt proprij fœdus daret iste, calorem:
Quo digesta capax solidaret semina mundus,
Inseruit ritè hūc primum, medium, atque secundum.

Vox secreta canit sibi. nam permixtus vtrique,
Et fultus sese geminum latus, vnus & idem est
Auctor agendorum, propriique patrator amoris,
Et mundi verè pastor sacer, hic chaos altum
Lumine perrumpit: tenebrarum hic vincula primus
Solvit, & ipse parens rerum fluitantia fixit:
Hic dispersa locis statuit primordia iustis:
Hic digestorum speciem dedit, iste colorem
Imposuit rebus, sexúque immixtus vtroque,
Atque æui pariter gemini, simul omnia lustrans
Sufficit alterno res semine: rerum opifex hic,
Hic altor rerum, rex mundi, celsa potestas
Ætheris atque Erebi, pigra inclinatio nodi,
Insociabilium discretio iusta deorum,
Cuius & extremum tellus opus, ignea cuius
Lumina sunt late, sol, & soror: ille diei
Tendat vt infusi rutilum iubar, altera noctis
Vt face flammanti tenebrosos rumpat amictus:
Nec deficit genitis pater vlllo in tempore rebus.
Istius ille anni pulcher chorus, alta vt hebescat
Terra gelu, ver vt blandis adrideat aruis,
Puluerulenta siti tellurem vt torreat æstas,
Et grauis autumnus redeat foetura parentis:
Hoc duce per tumidi ferimur freta gurgitis, isto
Præceptore solum grauibus versamus aratris:
Iste modum statuit signis, hic rebus honorem
Infundit, tenebris hic interlabitur æthræ:
Viscera, & æternos animat genitabilis artus.

Denique ne longum marcentia corda iacerent,
Mundanique ortus mens immemor, omnia sensim
Vilia conciperet, neque se subduceret vnquam,
Fontis in æterni primordia, quo velut annis,
Quem festina citis vrget Natura fluentis,
Lapsu continuo ruituræ in corpora nostra
Prorumpunt animæ, seriémque per æthera nectunt.
Hic primum Cnidij radium senis intulit astris,
Mortalémque loqui docuit conuexa deorum,
Cur Hyperionios Nepa circumflecteret ignes,
Autumni reditu: cur sub gelido Capricorno
Bruma pruinosi iuga tristia solueret anni:
Cur spacium lucis, madidæ cur tempora noctis
Libra celérque Aries demerso pondere Olympi
Æquarent, qua parte Polus sublimior alto
Cardine cæruleas Thetidis non tangeret vndas:
Quis Polus vmbrifero lateat decliuus in axe,
Et vaga pallenti cur signa errore ferantur:
Quæ rursus ingenio numerisque Solensibus idem
Iuppiter efferri melius dedit incola tauri,
Musa vt Cecropios raperetur & Aonas agros.
Me quoque nunc similis stimulat furor edere versu
Tempora, cum duris versare ligonibus arua
Conueniat, cum veliuolo dare carbasa ponto,
Et cum victicomo crinem tondere Lyæo.
O mihi nota adyti iam numina Parnassei,
Oper multa operum mea semper cura Camœnæ,
Iam placet in superum visus sustollere cælum,

Atque oculis referare viam per sidera: maior,
 Maior agit mentem solito deus, ampla patescit
 Cirrha mihi, & totis se Helicon inspirat ab antris.

ARCTOS.

- 3 OMNIA quę flāmis pingūt radiantibus æthrā,
 Nox & agit, verso cœu fixa trahuntur Olympo:
 At non cuncta tamen Signorum in lege putanda:
 Nam numeris & honore carēs micat omnibus ignis,
 Et rutilo cunctis flagrat coma flammea crine:
 Sed quia non certa formarum in luce notantur
 Omnia, sideribus cassum fit cætera volgus.
 Mobilis en etiam mundi semachina versat,
 Ponderis & proprij trahit inclinatio cælum:
 Sed non axis item curui vertigine fertur
 Ætheris, vt stilus instabili conuoluitur orbi,
 Luce manēte tenúsque procul sacra viscera cæli
 Perforat, & mediæ molem terrę tenet: illum
 Non prolixa dies, non incumbentis Olympi
 Cursus agit, motatve loco labor, vt semel hęcens
 Constitit, & ferri se circum cuncta remisit.
- 4 NEC minus extremo dispar polus: Oceano pars
 Sublime erigitur, subit altera merfa sub vndas
 Pars Erebum, & nigri iacet hæc vt conscia Ditis:
 Hic notus, horriferis aquilonibus illa rigescunt.
 Hac teres in gemina stridit vertigine cardo.
 Alter in obtutum facilis latet, alter & alto
 Deprimitur barathro. Sed quā sublimior axis
 Tethyos vndosæ linquit cetosa fluenta,

Contemplare sacras ut mundus subiit Arctos.
Sic astrum dici Cnidius dedit, Ausone eadem
Voce feras Vrsasque & Plaustra vocare solemus:
Fabula nanque Vrsas, species dat Plaustra videri.
Has pater omnipotens nemorosi in valle Lycæi
Adsuetas duris quondam venatibus, æthræ
Intulit, & raptæ genitricis flore sacrauit:
Vel ceu fama dehinc docet altera, Creta ubi fluctu
Tunditur insanis latè circumsona cauris,
Iuppiter has idem rerum memor indultarum,
Et custoditæ referens pia dona salutis,
Cum puer agrestes inter Curetas & inter
Diçtæ longum latuit crepitacula rupis,
Scandere flammigerum victor permisit Olympum,
Nescia signa salis, nocturnique inscia casus,
Hospita & insanis aquilonibus: haud tamen olis
Ora, vel aduerso sunt obuia pectora motu:
Versa Lycaoniis sed suspectatur in vrsis
Forma super: pariterque polo vestigia librant,
In spinam & flammis ardentia dorsa iacentes.
Sic Iouis altricem teretem prope cardinis axem,
In caput, inque humeros Helicæ Cynosuræque versæ,
Præscia venturis dant semper signa procellis.
Nanque Helicæ Graios, Tyrios Cynosura per altum
Parua regit: non vlla facem succenderit vnquam
Stella prior, neque flammigeros edixerit ortus
Antè alia, immerso cum iam Titanius orbe
Imbuit & tremulo Tartesia terga rubore,

Cressia quàm flammans inter primordia noctis
 Maior agat, vultusque sacros ostendat Olympo.
 Illa licet paruo iaceat remone per æthram,
 Verior, infidum tamen est currentibus æquor.
 Cardine nam toto conuertitur: haud mora, longos
 Pigra tenet gyros, neque ceu mollita parumper
 Flectitur, aut tardo cohibet cunctamina lapsu,
 Denique Sidoniis dux est Cynosura carinis:
 Rectior vndoso cursus fulcatur in æstu.

• INTER utrâq; dehinc præclari nominis Arcton
 Ceu circumflexo sinuantur flumina lapsu,
 Squameus agmè agēs Dracovoluitur, atq; obit ambas
 Spirarum curuis anfractibus: hunc quoque, vt artus
 Longius effusum, spaciofa volumina tendunt.
 Compta Lycaoniis includunt Plaustra choreis:
 Quà caput est Helices, fundunt sese vltima monstri
 Agmina, & hac cæli vix cauda in parte quiescit:
 Altera qua spiræ sinus est, sublime reponit
 Verticis, & curuo ceu circumclusa Dracone,
 In dorsum alterius dorso iacet Anguis ab ore
 Vertitur, ac longe postremam lapsus in Arcton,
 Rursum maioris repetit confinia signi.
 Nec quæ stella caput flammarum insignit honore,
 Sola micat, solæve rubent incendia crista:
 Sed setosa duplex adolet duo tempora fulgor,
 Et duo sub geminis oculi fulgoribus ardent.
 Vnicus ignis item mento æstuat, ipsaque forma
 Verticis in nutum veluti curuata parumper,

Quà per dimensos demittitur ordo meatus,
 Fleëtitur, atque Helices caudam spectare videtur,
 Cuius in extremum spacio propiore per æthram,
 Sibila protenti succedunt ora Draconis.
 Quin super illa etiam summa confinia cauda
 Stella subit, dextri quæ temporis igne coruscans,
 Æmula vicinis accendit lumina flammis:
 At declive caput vertéxque obliquior astris,
 Hac in parte sacri procumbere cernitur axis:
 Quapater Oceanus rutili reparatus Eoi,
 Occasus ortúsque solo moderante coercet,
 Et gemina alternæ miscet diuortia metæ.

EN GONASIN.

- 7 I N D E pruinoso si lumen abúsque Dracone,
 In conuexa feras, oculósque in proxima mundi
 Declines, qua parte globo tumet altior ortus,
 Illa laboranti similis succedet imago:
 Protinus expertem quam quondam dixit Aratus.
 Nominis, & cuius latuit quoque causa laboris:
 Panyasi sed nota tamen, ceu longior ætas
 Eruit exculsis arcana exordia rebus.
 Nam dura immodici memorat sub lege tyranni,
 Amphitryoniaden primæuo in flore iuuentæ,
 Quà cedunt medijs longè secreta diei,
 Hesperidum venisse locos, atque aurea mala,
 Inscia quæ lenti semper custodia somni
 Seruabat, carpisse manu: postquam ille nouerca
 Infaturatæ odiis serpens victoris ab ictu,

Spirarúmque sinus,& fortia vincula laxans,
 Occubuit,sic membra genu subnixa sinistro,
 Sustentasse ferunt,sic insedisse labore
 Deuictum fama est:actum Tirynthius,Æthræ
 Inclytus & solio fultus sublime paterno est.
 Iuppiter hanc speciem,miseratus acerba laborum,
 Reddidit,& talem cerni permisit Olympo.
 En manus ipsa Dei violenta in verbera pendens
 Erigitur,dextræque dehinc impressio plantæ
 Tempora deculcat maculosi prona Draconis.

CORONA.

POPLETE succidui quæ sideris ampla patefcūt
 • Terga, dehinc mersúmque iacet sublime humerorū,
 Aspice ceu rutilis vibret lux Gnosia flammis.
 Hęc quondam Bacchi monumentum fulget amoris:
 Hęc Ariadnæi capitis testatur honorem.
 Trina ter illustant hanc lumina,parsque Coronæ
 Serpentem vicina subit,qua sibila in Arcton
 Ora Draco inclinans stridet flabris aquilonis:
 Post tergum Nixi pars voluitur,ac velut hærens
 Rursum defessi referatur nuncia signi.

OPHIUCHVS.

• ISTIVS extremo sub vertice,vertice quippe
 Sideris Innixi,clarum nosces Ophiuchum.
 Triccæi sidus stat nominis,& cui pingui
 Thure Epidaureæ fumant altaria sedis.
 In styga decursis Parcarum ab origine fufis
 Merferat Hippolytum fors vltima:iámque per imas
 Cocyti

Cocyti tenebras & stagna nigrātia Ditis,
 Portitor ille Charon Thesidē fata vehebat.
 Hic immaturū sed enim miseratus acerbum
 Lethi supplicium, Neptunūque aspera iussa,
 Argentes artus Erebo procul intimo ab vsque
 Suscitāt, atque animæ rursū tepefacta calore
 Viscera, mundanas reuocat medicator in oras.
 Non tulit omnipotens ortu cuiquam generato
 Deucalioneo, fas esse nouissima fata.
 Vincere, & incassū decurrere pensa sororum:
 Moxque trifulca polo iaculatus fulmina celso,
 Et super aëriæ vibrans incendiā flammæ,
 Morte repertorem medicinæ audacis in vmbas
 Deiicit: ac gnato reparans solatia Phœbo,
 Asperāque extincti miseratus fata nepotis,
 Surgere nocturno iubet inter sidera motu.
 Hic ergo insignes ardens venas Ophiuchus,
 Hic rigidos artus formę Anguitenentis honore
 Arduus, hic tantos humeris vibrantibus ignes
 Euomit, vt pleno cūm Luna nitescit in orbe,
 Menstruāque ingenti iam tempora diuidit ortu,
 Nequaquam lentis obscurior ex humeris lux
 Marceat: at manibus non compar flamma rubescit.
 Nam suffusa leui resplendent vltima luce:
 Sed cerni sunt prompta tamen: postremāque parco
 Igne micant. ille angue manum confertus vtranque
 Erigitur, serpensque dehinc elabitur ambas
 Flexilis, & medium cingit spiris Ophiuchum:

Quem super hærentem plantarum mole duarum
 Scorprios in geminas effusus viscera parteis,
 Afflictusque oculos, maculosaque pectora pressus,
 Sustinet. attiguas euoluitur Anguis in auras,
 Agmine non æquo, neque tanta volumina compar.
 Nam qu'à dextra manus sinuoso affigitur Angui,
 Parcius ab domino terga explicat, altera porro
 Plurimus, ac multo per læuum pondere lapsus
 Funditus: & rutilo qu'à lux sedet ignea mento,
 Usque Ariadnæ se se vicina coronæ
 Lubricus inclinat. pòst spreta brachia quondam
 Formidata truci suspexeris Orioni:
 Hæc concessa etenim curuis mercatio velis.
 Huc fulcata Hiodij repserunt cornua monstri,
 Sidereæ nimium facis indiga: nanque hebes ollis
 Ignis & obtuso marcent incendia crine.

BOOTES.

- 10 **CALLISTO** rutilat stellis, quibus utque ferinā
 Prona sit effigiem, quo cardine torqueat axem,
 Semper in occiduis attollens lampada flammis
 Arctophylax, siue, ut veteres cecinere, Bootes,
 Famosa Arcadici testans commenta tyranni.
 Et licet instanti similis, similisque minanti
 Terga Helices iuxta premat arduus, haud tamen vnq̃
 In picturatæ plaustrum procurrere matris
 Fas datur, antiqui quoniam contagio in illo
 Criminis, & veterum prohibetur culpa malorum.
 Nec minus in membris lux olim maxima vibrat

Omnibus, ardet apex capiti, micat ignea late
 Dextera flammam, humeri flammam mouet instar
 Inter vtrunque femur, quâ se confinia lucis
 Diducunt pedibus, maior quâ luminis auras
 Verberat, & rutilo sidus magis æstuat astro.
 Nam locus Arcturo sacer • adscribitur, illinc
 Aurea qua summos adstringunt cingula amictus,
 Ebria flammanti consurgit stella rubore.

VIRGO.

“ Q V A protenduntur vestigia summa Bootis,
 Quâque per immensum circumflagentibus astris,
 Circulus obliquo late iacet Astriger orbe,
 Contemplare sacros subiectæ Virginis artus.
 Quam te quâ memorê, siue est genitor tibi summus
 Iuppiter ex Themide in terras demissa parente:
 Seu patris Astræi clarum es genus, aurea cuius
 Sidera sunt proles, & qui pro munere morum
 Inculpabilium nomen dedit omnibus astris:
 Aut Pelusiaci magis es dea littoris Isis,
 Digna Poli consors, & cura latrantis Anubis:
 Seu tu diua Ceres, sic nam tibi flagrat arista,
 Et ceu Siriaco torretur spica calore:
 Protentata manu ter quæ pernicibus alis,
 Nec sat certa gradum, viduatâque vertice summo
 Fluxipilæ vestis vestigia, lubricum vt æuum
 Sors agat, & subitis obrepat mobile fatum
 Temporibus, precor in terras procul æthere ab alto
 Flecte oculos, placidâque meis venerabilis oro

Pande sacris aurem. Tu cùm sincera priorum
Vita hominum nullis ageret sub legibus æuum,
Auræque innocuos seruarent secula mores
Sponte sua, nec criminibus via prompta pateret,
Inter confusos populorum libera cœtus
Versabare libens, nullique obnoxia culpæ
Corda inhubens media, casto res more tenebas:
Nullus telluri limes datus, indice nullo
Culta secabantur, neque iam discretio campum
Metiri in dominos monstrauerat: omnia rerum
Vsurpantis erant, promiscua thura per agros
Præstiterant cunctis communia cuncta videri.
Denique cùm placidas crebrò Dea viseret vrbes,
Tectaque iusta viuum passim succederet illa,
Feruentis late pelagi natura, salumque
Fluctibus instabile, & glauci vada turgida ponti,
Quà senior cano nutrit sub gurgite Nereus
Delphinos virides, & physeteras anhelos,
Ignorata suo seclusaque fine iacebant.
Nulla fides vndis, tumido commercia fluctu
Nulla petebantur: neque longis nauita terris
Insinuare ratem ius fecerat, exul vt oris
Omnibus externas veheret per inhospita gazas
Æquora, & insano penderet sæpe profundo
Omnia: sed cunctis nasci dabat aurea terris
Iustitia, & nullo discreuerataëre regna.

At postquam argento deformis viluit ætas,
Rarius in terras os inclinabat honestum

Iam Dea, vix summos adlabens denique monteis,
Cùm cédente die Phœbus sub nocte propinqua
Occiduus pronos vrgeret in æquora currus,
Vsurpandam oculis se dabat adcurrentum:
Non vt fessa virum repararet gaudia vultu,
Sed crepula vt latè vomeret conuicia voce.
Parcite vile genus, lachrimis aiebat obortis:
Causa querelarum vestrum est scelus, aurea quôdam
Iudice me vestri vixerunt secla parentes.
Degener in vobis animus, solertia vobis
Peruigil, arte noua vitam traducere mos est:
Omne æuum studiis excuditis: hinc quoque rursus,
Proh pudor atque dolor, nascetur vilior ætas.
Et lacerata genas ibit Bellona per vrbes
Saucia, vt infidas agitent certamina mentes.
Hæc vbi permœsto rauco congefferat ore,
Alite procursum sese in conuexa ferebat
Protinus, atque oculos fugiens exosa sequentum
Linquebat cœrus hominû. ruit hæc quoque rursus
Viucendi series, ac successere pudendo
Ærea secla habitu: fraus ilicet, & furor ardens,
Atque cruentus amor chalybis, segnisque libido,
Et malsuada lucri rabies subit omnia, terror
Degener, ac mœstæ facies formidinis implet:
Secreti immodicus vada gurgitis vltima versat
Tiphys: Agenoreo color hinc mentisier ostro
Incipit, Assyriûmque libunt noua vellera succum,
Ebria vt extremo splendet sciat lana veneno,

Sic iusta in populos mox Virginis inculpatae
 Exarsere odia, & cælum pernicipibus intrat
 Diua alis, spaciúmque sibi subuecta per auras,
 Vnde procul terras summa vix cerneret æthra,
 Propter anghela libens late capit astra Bootis.

- 12 I S T I V S extremis humerorum partibus vrget
 Stella facem, qualíque rubent incendia flamma,
 Quæ subiecta procul caudam maioris ad Vrsæ
 Vertice brumalis circumuoluuntur Olympi:
 Talis vtrique modo simul & fulgore micat lux
 Plurima: quippe procul clarè fax ardet in Arcton.
 Nec contemplandi labor anxius, omnia primis
 Obuia ceu vibrant obtutibus, vnus ob ora
 Quæ sunt prima ferè vestigia, præminet ignis:
 Altera quâ pedibus regio est clunalibus, ardet
 Stella itidem, genibúsque dehinc se tertia promit,
 Æmula qua rutilæ flagrant confinia caudæ.
 Non tamen his species, non sunt cognomina certa,
 Sed permixta simul vulgi vice conuoluuntur.

G E M I N I.

- 13 I L L A quidem supero conferta relabitur axe,
 Inscia piscosi semper salis, ipsius autem
 Subiectos capiti Geminos tibi cernere fas est,
 Spartanam Geminos sobolem, prolémque tonantis
 Egregiam, & proprio pòst reddita numina cælo.
 Nam Lacedæmoniis Mars cùm caluisset Aphidnis,
 Castora Cecropij tulit inclementia belli:
 At frater lucémque & fata superstitis æui

Exosus, sortem lachrimis efflagitat æquam:
 Protinus alternæ germanos tempore vitæ
 Iuppiter attollit, cælique in celsa receptans
 Æternæ flagrare facis iubet ignibus ambo.

C A N C E R.

A L V O Helices Cácer subuoluitur: astráq; Cácro
 Iuno nouercales vt semper proderet iras,
 Præstitit. hic etenim Lernæi gurgitis Hydram
 Vreret Alcides cùm flammiger ausus in ipsum
 Repere victorem, quà duro concaua dorso
 Tegmina curuantur, geminus micat ardor in auras:
 Hos dixere Asinos, ortos Thesprotide terra,
 Et sidus Lenæ tuum determinat aer
 Crassior. hos itidem qualis præsepibus esse.
 Forma solet, dispar Chelarum flamma coruscat.
 Nanque tribus stellis adoletur dextera Cancro:
 Leua duas pigro succendit fomite flammias.
 Quà postrema pedum rutilant vestigia in Arcto,
 Maxima flammigeri mundus trahit ora Leonis.
 Membra dehinc longi qua sese semita cæli
 Plurima protendit, torrentur fomite acuro
 Singula, & assiduis ardet Leo viscera flammis.
 Hic Hyperionij flagrat via solis, & isto
 Se duce cærulei referunt momenta caloris.
 Tunc succisa Ceres statim cum mergite culmi
 Construitur, flauos tondentur semina crines
 Omnia, & aduectas late coquit area messes.
 Tunc & Threicij repetunt animosa aquilones

Flabra polo, tunc Oceanum stata flamina cæli
 Propellunt pelagus: longis hoc tempore in anni
 Ocia sunt remis: pontus vehit ipse carinas.

AVRIGA.

14 AVRIGATOREM par sit quoq; curavidere:
 Nanque tuas aures implebit fabula solers
 Cretæi pecoris: hæc lac memoratur alumno
 Infudisse Ioui Capra, nutrix dicta tonantis.
 Stelligero subuecta polo est: ille impiger autem
 Puleher Erichthonius, currus & quatuor olim
 Iunxit equos, pronus qui non procul in Geminorum
 Leua iacet, fusoque super se corpore tendit
 Plurimus, atque Helices caput inclinatur ab ore.
 Ille quidem in spaciū membra explicat: at Capra leuo
 Fixa humero clare sustollitur: ipsius autem
 Fine manus paruas Hædorum suspice flammæ.
 Qui postquam Oceano sese expediere sonoro,
 Sæua procellosis immittunt flabra fluentis,
 Ut spumosa truci pulsantur littora fluctu,
 Et vaga cæruleas inuoluant æquora puppes.

TAVRVS.

15 NEC minus Aurigæ quæ sunt vestigia curui,
 Cornigeri late tenduntur pectora Tauri.
 Illic setosam pecoris perquirere frontem
 Esto memor: flexo iacet illic crure, minaces
 In terram figens oculos: tum cætera signa
 Flammæ similem procul inter sidera formam
 Ostentare valent: gemino sic cornua ductu

Erigit

Erigit ætherij rigor, ignis & ignis vtrique.
 Sic camuris ardet protractibus, haud tibi signis
 Perquirenda aliis pecoris frons æqua resurget:
 Oceano proprio Taurum deprenderis ore.
 Cornua sic vera sub imagine curua dehiscunt:
 Sic media creber pecori frontem asperat ignis:
 Sic Hyades Tauri toto procul ore coruscant.
 At boream leuo quâ Taurus acumine pulsat,
 Desuper Aurigæ dexter pes imminet astro.
 Vna pedem Aurigæ dextrum cornúque sinistrum
 Stella tenet pecoris: simul in conuexa feruntur:
 Sed prior occidui Taurus subit æquoris vndas.

CEPHEVS.

- 16 N E C mea musa senē tacitum Cephea relinquet:
 Iasidem quoque summa poli Cephea reuoluunt:
 Illum quinetiam rutilæ pater intulit æthræ,
 Donauitque polo. tergum Cynosuridos Vrsæ
 Post habitat, geminâsque manus à pectore tendit.
 At diducta pedes tamen huic mensura seniles
 Diuidit, extrema quantum pede distat ab Vrsæ.
 Nō eget huius enim sedes sacra numinis hilum.

CASSIPEIA.

- 17 R V R S V M decliui si visum tramite vergas,
 Prima tibi vt flexi linguatur spira Draconis,
 Infortunatam spectabis Cassiepeiam.
 Sed nec multa tamen, cū cælum lumine toto
 Luna replet, tetram vt superet fax aurea noctem,
 Occurret genitrix oculis quærentibus: adsunt

Lucida mœrenti, tenuis rubet ignis, & ægrè
 Lux hebes est matri: vix qualem Caria quondam
 Nouerat intrantem per claustra tenacia clauem,
 Formatur stellis distantibus: inque humeros vix
 Tenditur angustos, natæ fera fata retundunt.

ANDROMEDA.

- 18 N A Nq; subest, teretisq; poli simul orbe notatur,
 Andromeda incendi, quæ semper luce coruscans
 Sponte oculos in membra rapit: face denique vertex
 Ardet anhelanti, geminamque per æra fundunt
 Lucem humeri, & summis lux æstuat ignea plantis:
 Ignea quinetiam per cælum singula flagrant
 Andromedæ, & toto vibrant in corpore flammæ.
 Sed tamen hic etiam viuax est pœna dolenti:
 Nam diducta vlnas magna distendit in æthra,
 Vinculæque in cælo retinent quoque tenuia, quippe
 Brachia contortis adstringunt nubila nodis.

EQVVS.

- 19 R V R S V S odorato quæ vertex crine tumescit,
 Andromedæ capiti succingitur indiga pleni
 Aluus Equi, summo quam fax in vertice vibrat
 Virginis, inque auras cornu vice surgit acuti.
 Ipsa sub absciso latè micat aurea ventre,
 Cornipedis simul hunc lux indiscreta renectit,
 Communique rubent duo semper sidera flamma.
 Treis latus atque armos aliæ pecoris pinxere, •
 Et spacio disiuncta pari fax æmula flagrat.
 Plurimus ignis inest, vasto globus æstuat orbe.

Sed non & capiti similis rubor, ipsa que ceruix
Quauis procero surgat iuba maxima collo,
Languida marcenti vix est spectabilis igne.
Ultima quæ mento sese explicat, haud minor illa
Quattuor est primis quæ formam lumine claro
Cornipedis simulant: non hinc Equus integer artus,
Non quadrupes cælo sustollitur, at tenuis aluo
Erigitur, media iam cætera ponè negantur,
Et quatit ætherias primis modo cruribus auras.
Nunc hunc Aonio quondam memorant Helicone
Inclita post Lyciæ redeuntem bella Chimæra,
Mystica qua rupes doctis obmurmurat antris,
Herbarum carpisse comas, & gramine odoro
Expleuisse famem, sed cum sitis arida fauces
Vreret, ac nullo manaret gurgis hiatu,
Illisisse pedem, cornuque excita repente
Lympha camœnalem fudit procul Hippocrenen.
Aones hoc latici posuerunt nomen equino
Pastores: strepit hæc placido inter saxa susurro,
Atque Helicone cadens sese sitientibus herbis
Inserit, Ascræas donec vaga gurgite valles
Viuficet, rigat has animas & Thespia pubes
Semper, & in latices inhiat gens fontis alumni.
Ast Equus alterno redit inter sidera motu,
Oceanique salo caput exerit, haud tibi magni
Cura laboris erit cælo spectare sereno
Cornipedem: micat ille procul flagrantibus astris,
Et perfusa recens educit pectora ponto.

20 T V N C celer ille Aries, longi qui limitis orbe
 Æthera percurrents, nunquam Cynosuridos Vrsæ
 Segnior ablapsu conuertitur, haud procul astro
 Visus Equi, magno celsum secat aëram motu.
 Parcior hic rutilæ semper facis, indigus ignis
 Spectatur iusti. nam quanti luminis astra
 Esse solent, aciem quibus aurea Luna retundit,
 Marcida lanigeri tantum se forma sub auras
 Exerit: in tenui quanquam primordia Phœben
 Orbe habeant, nulloque decus dea proferat ore.
 Sed licet hunc oculis frustra sectere per æthram,
 (Nam semper propriis caret ignibus) en tibi propter
 Andromedæ claro rutilantia cingula in astro
 Suspectanda patent. vocat ingens baltheus ultro
 Querentem, non longa Aries statione locatus,
 In conuexa redit paruo se tramite: subter
 Distinet & medio cælum citus ordine currit,
 Ultima Chelarum quæ brachia, quæque corusco
 Circulus axe means rutilum secat Oriona.

DELTOTON.

21 E S T etiam Graio quod semper nomine nostri,
 Deltoton memorant: simile est latus istud vtrunque
 Porrigitur summum signo caput: angulus arctat,
 Et gemini suprema iugi vicinia mordet.
 Tertia quæ stantès sustentat linea ductus,
 Parcior, haud simili sese sub limite tendit,
 Et contracta modum gemina face flammigerarum

Stellarum superat. quin & quæ subter in astro
 Lanati marcent pecoris, pluuióque tepescunt
 Iam vicina noto, minor istic linea luce
 Et fulgore facis præuertitur: at locus olli
 Post tergum Andromedæ, sic se tulit ordo dicatus.

PISCES.

22 HINC si vicino flectaris lumina visu,
 Inque notum sensim boreali ab cardine doctus
 Inclinare oculos, proles tibi tertia Pisces
 Surgent Bombycij: sedes data quippe duobus
 Piscibus, ingenti quæ celsam circulus æthram
 Orbe secat, tendit quæ penna extrema sinistræ
 Ales equus, mundo quæ pectora Laniger alto
 Urget, & aduerso surgentem corpore Taurum
 Respicit, hinc medio signantur sidere Pisces:
 Quorum alius rigida confurgit in æra forma
 Celsior, & boream propior sapit alter aquarum,
 Troicus haurit aquas, funditque ephebus ab urna:
 Ponè auidus iacet in notialia nubila pronus.
 Sed tamen hi latè stellis ex ordine fuis
 Nectuntur caudas, & lenta trahuntur utrâque
 Vincula, per cælum coeunt quæ cingula rursus,
 Et rutilo confixa quasi super igne tenentur,
 Cælestem memorat quem solers Græcia Nodum.

PERSEVS.

23 EX humero Andromedæ læuo quoque noscere
 Qui rigidum celsi suspectat cardinis axem, (Pisces)
 Perfacile est: vlnæ nam proximus iste sinistræ

Cærulū erigitur. Quin & vestigia propter
 Persea sub volucris par est tibi quærere forma
 In caput inque humeros rotat ægram machina mūdi
 Andromedam: Threici nam sub flabris aquilonis,
 Nititur alato vindex pede, maxima cuius
 Dexteræ mœrentis solium prope Cassiopeia,
 Tenditur, ingentique dehinc vestigia passu
 Pulverulenta quasi cano procul ære pandit.

PLEIADES.

- 14 PLEIADES femoris pariter sub fine sinistri
 Perseus protollit: locus has habet arctior omnes
 Connexas. lentę facis haud procul istas
 Ostentat rutili lux sideris, ægra sororum
 Lumina, nec claro flagrat rubor aureus astro.
 His genitor, vero si fluxit fabula fonte,
 Pœnus Atlas, subiit celsæ qui pondera molis,
 Cælifer, atque humero magnū super æthera torquet.
 Fama vetus septem memorat genitore creatas
 Longæuo: sex se rutila inter sidera tantum
 Sustollunt. septem fert fabula prisca sororum
 Nomina, sex sese tenui sub lumine reddunt,
 Electra, Alcyone, Celæno, Taygetęque,
 Et Sterope, Meropęque, simul famosęque Maia.
 Prole dei cerni sex solas carmine Mynthes
 Afferit: Electram cælo abscessisse profundo
 Ob formidatum memorat prius Oriona.
 Pars ait Idęę deflentem incendia Troiæ,
 Et numerosa suę lugentem funera gentis,

Electram tetrismœstam dare nubibus orbem,
Sæpius obscuris caput ut sit cincta tenebris:
Nonnunquam Oceani tamen istam surgere ab undis,
In conuexa poli, sed sede carere sororum:
Atque os discretum procul edere destitutam,
Germanoque choro sobolis lacerata ruinis,
Diffusamque comas cerni, crinisque soluti
Monstrari effigiem: diros hos fama cometas
Commemorat tristi procul istos surgere forma.
Vultum ardere diu, perfundere crinibus æthram,
Sanguine sub pingui rutiloque rubere cruore.
Quin Meropen addit postquam Sisyphœia vincla,
Et thalamos sæuo sortita est omine diuûm,
Indignam æria credunt mage sede fuisse.
Sic anceps numeri fit fabula, sexque per æthram,
Vergilias cerni tenet usus, sed simul omnes
Arctauere globum: ter in auras angulus exit
Flammiger, & mixtis Atlantides ignibus ardent,
Nec tamen est famæ similis vigor, ampla sorores
Fabula nobilitat: modus ollis parcus, & ignis
Vix tenui longè face fit spectabilis istas
Alternò redeunt cum bina crepuscula mundo,
Seu nox australes adolet cum cæcula flammæ,
Seu matutinus cum sidera disiecit ortus,
Conuolui cælo summæ pater annuit æthræ.
Nec minus arenti cum crine attollitur æstus,
Et cum cana comas redit anno bruma rigenti,
Tempora designant nam si se gurgite tollunt

Vergiliæ, curuas in flaua noualia falces
 Exercere dies: si condunt æquore flammæ,
 Tellurem presso proscindere tempus aratro.

L Y R A.

25 E S T Chelys illa dehinc, tenero qualusit in æuo.
 Mercurius, curua religans testudine chordas,
 Vt Parnasseo munus memorabile Phœbo
 Formaret neruis opifex deus. hanc vbi rursum
 Conventus superi compleuit pulcher Apollo,
 Orpheæ Pangæo docuit gestare sub antro.
 Hic iam fila nouem docta in modulamina mouit,
 Musarum ad speciem: Musa satus ille repertor
 Carmina Pleiadum numero deduxerat: at cum
 Impia Bassaridum carpsisset dextera vatem,
 Et deuota virum tegeter Libethra peremptum,
 Intulit hanc cælo miseratus Iuppiter artem
 Præstantis iuuenis, pecudes qui & flumina vates
 Flexerat: Adnixi quæ semet sidera porro
 Sustollunt, læuum propter Chelys hæc femur adstat.
 Aduolat ast aliud latus Ales, & ore canoros
 Tenditur ad neruos, media est Lyra sede dicata
 Cycneo capiti, & curuo contermina signo.

C Y C N V S.

26 N A N que & sidereis Cycnus secat æthera pennis,
 Donatus cælo, non claro lucidus astro,
 Sed tamen os flagrans, & gutturalonga coruscans,
 Grandibus haud equidem stellis, non his tamen atris
 Obscurisve micat, trahit in conuexa volatum

Perfacilem, & dextro latè Cepheida dextram
 Radens remigio, summa ad vestigia læuam
 Declinatur Equi: sic magno præpes Olympo
 Subuehitur, subit occidui sic marmoris vndas.

A Q U A R I V S.

27 N A M post Cornipedem flagrât duo sidera Pi-
 Pisces Bombycij: caput autem subter equinum (sces,
 Laomedontiadę se dextera tendit ephebi.
 Ipse dehinc longos insignis Aquarius artus,
 Adstat ad hirsuti caudam pulcher Capricorni.

C A P R I C O R N V S.

28 I M V S vt australi descendit circulus axe
 Signifer, inque notum rutili cadit orbita solis,
 Hispida setosi marcet species Capricorni.
 Huc cùm Threicio veniens à cardine Phœbus,
 Vertit iter, pulsusque deum, mirabile dictu,
 Brumalis redigit, non tum mihi longa phaselis
 Æquora tententur, non tum freta turbida pinu
 Quis petat: angusto decurrit tramite nanque
 Parua dies, vastoque dehinc deprensus in alto,
 Nequicquam pigra clamarit sidera lucis:
 Interea totis notus acer sæuiet vndis,
 Excitumque salum verret notus. aurea solis
 Cùm rota cornigeri sidus pepulit Capricorni,
 Tum dirum cælo frigus redit: aspera nautis
 Tunc sunt fluctuagis: tamen isti sæpe malorum
 Immemores, agitant totos in fluctibus annos,
 Mergorum & focę similes: trahit vnda pauentes,

Ac retrahit: querunt oculis distantia longè
Littora, & in pontum cogunt lucra semper hiantes.

SAGITTARIVS.

18 P A R metus ex pelago tibi sit quoq; sole Sagitta
Cum levis ad flatur, cum lux in arundine flagrat,
Ignis mundani cum tela extrema coquuntur,
Cumque Sagittiferi torret vapor aureus Arcus.
Tum quoque si piccam spectaris surgere noctem,
Informem tetrìs tellurem ut vestiat alis,
Littus ama, fuge solers cœrula tegmina noctis,
Exitiumque sali, rabidique pericula ponti
Anteueni, iam solve memor vaga carbasa malo,
Iam prolixarum iaceat rigor antennarum.
Mensis at infausti vel duri sideris index
Scorpius exoriens sit tempore noctis adultę.
Hic matutino veniens procul æquore cælum
Exigit è pelago, telum trahit vltima cauda.
Cunctatur pigro post tergum sidera iuxta,
Arcitenens tardos & gurgite liberat artus.
Tum Cynosura & iam maturę intēpore noctis
Altius in boream sustollitur, abditus autem
Orion redeunte die, tum brachia Cepheus,
Protectaque manus, mediàmque immergitur aluum.

SAGITTA.

Q V I N norunt alia superum conuexa Sagittam:
Sed tamen hæc arcu tereti caret, inscia nerui:
Insicia nam domini est: cælum super aduolat ales,
Ales Olor, sed Threicio conterminus axi,

Canâ pruinofas extendit colla ſub Arctos.

AQUILA.

ARMIGER hanc etiam Iouis aduolat, arbiter
 Ætherij, ſed mēbra minor: procul hic tamē alto (ignis
 Cūm redit à pelago, & mouet in conuexa volatum,
 Fine tenebrarum, ſummæque in margine noctis,
 Spumofum latè mare ſubruit, omnia cæli,
 Omnia terrarum mox ſtabra procacia verrunt.

DELPHIS.

TVM curuus caudam ſubit inter ſidera Delphis,
 Dux Neptune tui quondam ſuper æquor amoris.
 Hic iam detrufę in latebras procul Amphitrites,
 Arduus occiduos humeris vbi ſuſtinet axes
 Pleiadum genitor, perruperat hic vagus omni
 Gurgite dilectam domino maris vltimo ab orbe.
 Mollis dorſa tulit: breue ſigno corpus in aſtris,
 Et ſuper auritum ponto ſurgit Capricornum:
 Hic medios artus teter ſtupet, altera porro
 Quattuor illuſtrat facibus rubor aureus, atque
 Bis gemino diſcreta ſitu micat ignipotens lux.
 Omnia quæ ſoli & rigido interfuſa aquiloni,
 Ætheris incurui moles rotat, inque frequentes
 Occaſus ortuſque trahit moderator Olympi,
 Sunt digeſta mihi, quæ rurſum limite ab uſque
 Seſe Hyperionio, pluuialis concaua in aſtri
 Dimittūt, tetram donec notus ambiat æthram,
 Dicere Romuleo connitor carmine ſolers.

31 S V B T R A H I T obliquo quàm sese circulus orbe
 Signifer, in borean australes egerit umbras:
 Ut medij iam mole poli fera pectora Tauri,
 Suscipit Orion: neque quisquam nocte serena
 Transierit, celso latè se cardine pandit,
 Auratúmque rubens dimittit baltheus ensem

SIRIUS.

32 T A L I S & ipse virum gemina ad vestigia custos
 Insequitur, sic flammigero distinguitur astro
 Ætheriæ Canis ille plage, cui plurimus ardor
 Æstuat in mento, multus rubor imbuít ora,
 Stridit anhelanti face pestifer aera motu,
 Torret & immodicis terras coquit ignibus astri.
 Hic varios ardet stellis rutilantibus artus:
 Sed non est similis cunctis vigor: vndique quippe
 Aluus cyanea est, mento grauis effluit ardor,
 Qui formidato sub nomine Sirius æthram
 Vrit: huic rutilos si sol adflexerit axes,
 Quantus corporibus, quantus labor imminet agris:
 Marcebunt sata cuncta: diu nanque indiga succi
 Si qua iacent, cedunt, valido penetrata calori,
 Ac decoctorum languebunt germina florum:
 Illa autem interno quæ sunt animata vigore,
 Si prius attollit blandúsque illabitur herbas
 Sirius, & dulci nutrit tepefacta sereno.
 Hunc hunc flammanti cùm primum vibrat ab ortu,
 Auribus atque animo capimus procul. altera si qua

Stellarum fulgent, rutilant quæ plurima, longi
Bellua fert lateris, neque multa luce coruscant,
Et designandis tantum sunt addita membris.

LEPVS.

33 PARVVLVS in stellis Lepus est quoque: nãq;
Emicat Oriõ gemina ad vestigia subter (vbi magnus
Urgetur cursu rutili Canis: ille per æthram
Effugit instantem, premit autem Sirius ore.
Auritus primis emittit gurges ab vndis:
Ille minax pavidum supereditur, & procul idem
Cùm Lepus occiduum sese inclinavit in æquor,
More latebrarum repetens freta, Sirius alto
Defluit ab cælo,mersumque per humida quærit.

ARGO.

34 MAGNVS Iasoniã cauda Canis extrahit Argo,
Puppe refulgentem: neque enim se Thessala cymba
Solenni in faciem monstro mouet extima puppis.
Surgunt oceano velut alto à gurgite naute,
Cùm portum tenuere auidi, volitantia raptim
Sipara conuertunt, tergóque in curua remulco
Littora certatim subeunt simul, illa marinas
Iam defuncta vias, procul imi littoris algas
Pone subit, terrámque tenens secura quiescit:
Sic Argo rutilam tantum inter sidera puppim
Ducitur, occultat rigido tenus altera malo.
Sponte gubernaculum puppis dimittit in vndas,
Celsior, ac merso descendit in æquora clauo.

35 DISTANTEM Andromedā prolixi transi-
 Perterret Cetos. nam Threicij prope flabra (te mūdi,
 Andromedam boreæ celsō rotat æthere cardo.
 Bellua dira noto vehitur: trahit auster in arcto
 Ora inimica salo: nam quā selaniger alto
 Cælo Aries tollit, qua Piscibus astra duobus
 Augentur, rutilat subter Nereia Pistrix,
 Efflūa percurrens non multi fluminis astra.
 Illa memor longæ formidinis, illa duorum
 Inter signa tenax, horret squalentia monstri
 Terga procul, pavidūque super caput inserit vndis.

FLUMEN.

36 QVIN & cæruleo flumen quoque gurgite ma-
 Astra inter sedesque deum, pars æquoris esse (nans
 Credidit Ausonij: nanque hunc dixere priores
 Eridanum, Venetos latè qui lapsus in agros,
 Alpino Adriacos impellit gurgite fluctus.
 Hic fūsum cælo quondam Phaethonta sub vndas
 Excepit senior, leue cū sensere iugales
 Ætherij rectoris onus, cūque ignifer axis
 Tramite sub mundi mortales spreuit habenas,
 Dijs data tum latè texere incendia terras.
 Astra vorax ignis, flammę sola cuncta coquebant,
 Donec fata sui miseratus Iuppiter orbis,
 Redderet ætherij Phœbo moderamina cursus.
 Illum prolixis duræ Phaetontides vlnis
 Planxerunt, rediit supero pax aurea mundo.

Eridanúmque senem nutu Iouis omniparentis
 Astra receperunt. Pharium pars altera Nilum
 Commemorat, largo segetes quòd nutriat amni,
 Arentísque locos, vnda fœcundat alumna,
 Vel quod de medijs prolapsus parte diei,
 Vastus in æquoreas pelagi sese inferat vndas.
 Iste pedem leuum rutili subit Orionis,
 Fusâque quæ geminos adstringunt vincula Pisces,
 Eridani coeunt anfractibus, vt procul ille
 Tenditur effusi vigurgitis: huc quoque cristæ
 Cedit apex, summa quâ lux Pistrice coruscat
 Desuper, & flamma caudarum cingula figit.

PISCIS MAIOR.

37 I N T E R demissum procul in vada cœrula clauâ
 Puppis Iasoniæ depictâque terga earinæ,
 Et Pistrim vndicolam, Leporis quâ tenditur aluus
 Stellarum creber rutilat rubor, haud tamen istis
 Vel lux multamicat, vel fit memorabile nomen:
 Nulla etenim forma flammæ Iuppiter ignes
 Discreuit, nullos simulant hæc corporis artus,
 Qualia digesto mundus sacer ordine voluit,
 Semper in antiquum retrahens iter omnia secum
 Seculorum serie longa. istas denique signant
 Interualla faces, similis quoque lux habet omnis,
 Par modus, occasu pariter referuntur & ortu,
 Ne expectanda forent ponto quòd sola carerent,
 Cætera descriptis aptantur singula membris,
 Formarum flagrans leporem, quâ Sirius vrget

Languida, nec certo sub nomine cuncta feruntur:
 Ultra setosi rursum speciem Capricorni,
 Cardinis immerfi quàm sunt australia flabra,
 In Pistrim horrificam conuersus viscera piscis
 Subuehitur. notium vocat istum Græcia piscem.
 Stellæ aliæ mundo quàm pulcher Aquarius instat,
 Et quàm cristato consurgit bellua dorso,
 Vsq̃ue sub aërij rutilantia sidera Piscis,
 Sunt mediæ flammæ steriles ac lucis egenæ:
 Nam passim ignoti vice vulgi semet in æthram
 Protollunt dextram, sed tantum propter ephebi
 Pocula, quem diuûm mensis gestare loquuntur,
 Efflua se species liquidarum fundit aquarum
 Partes in geminas: lux illic clara duabus
 Est solum facibus, non hæ spaciola per æthram
 Interualla tenent, neque lumen lumine forte
 Collidunt, vni Phrygium nam subter ephebum
 Ardet apex, alij quàm curuam bellua caudam
 Terminat insignis, lato vomitur globus igni.
 Cunctis nomen Aqua est, quæ stellæ denique propter
 Ora Sagittigeri, quàm se vestigia prima
 Cornipedis simulant, circunuoluuntur Olympo
 Queis face sub tenui tenebrosus marceat ignis.

A R A.

38 E C C E venenatæ quàm Scorpius agmine caudæ
 Plurimus erigitur, tepidumque supermicat austrum,
 Paruulus hic Aram locus exprimit. hoc satis arcto
 Tempore suspicies mundo rutilante referri.

Nam

Nam polus aduerso qui tollitur axe Bootis,
Quantum suspenso vada linquit turbida cælo
Oceani, tantum in sibimet contraria tendit.
Arcturum vertex leuat arduus, imbrifer austri
Aram cardo premit: brevis olli semita cæli,
Occasusque celer, tamen isto luciparens nox
Fata hominum miserata prius, miserata labores,
Certa procellarum statuit procedere signa,
Ne tibi cum denso conducitur aëre cælum,
Inter nimbiferas nubes spectabilis extet
Ara poli, longa ut glomeret circumque supraque
Foeta pruinarum se vellera, qualia tristi
Coguntur vento, terraque excita per æthram
Nubila conceptos effundunt desuper imbres.
Non Arctæ, non sit tali sub tempore vertex
Clarius hoc: nam sæpe nouum prenoscere signo
Nox docuit, noctis si quis præcepta sequatur,
Incaustum zephyri voluunt mare: si quis at ista
Respuat, incautas percellent flabra carinas:
Vix, scis, sera Iouem subeat miseratio rerum,
Pigra salus nautis redeat fluitantibus alto.
Certior ast ollis veniet spes, axe supremo
Si boreæ stringat rutili coma fulguris auras.
His signis austri raptabunt flabra fluentum,
Donec de boreæ rutilum iubar emiceret axe.
At si Centaurum medio sub tramite cæli
Videris, ut fluctuantum discedat eoo,
Quantum adit occasum, sit rectus desuper autem

I

Nube humerum, & cælo sint omnia signa priora,
Eurus erit, verret falsi vada gurgitis eurus.

CENTAURVS.

- 39 **CONTEMPLATOR** enim gemine rutilã-
Viscera, q̃ signis subtexit mēbra duobus. (tia formæ
Nam qua parte hominē quadrupes sustollit equino
Ventre superstantem, versatur Scorpius ingens:
At qua cornipedem media vir fundit ab aluo,
Curua venenati sunt tantum brachia signi.
Ille autem dextram protendere visus ad Aram
Cælicolum, iustæ perfoluit munera vitæ,
Agrestemque manu prædam gerit: hic vbi celso
Pelion adsurgit dórso, nemorosáque latè
Inserit aeriis iuga nubibus, arbiter æqui
Egerat Alcidæ legum post bella magister.

HYDRA.

- 40 **DESUPER** ingēti sese agmine porrigit Hydra,
Quæ prolata salo longè latus explicat æthra.
In Cancrum protenta caput, caudámque feroci
Centauro inclinat, transit spaciofa Leonis
Viscera, & ingenti sub Virgine summa quiescit.
Quinetiam spirare putes, sic agmina cælo
Lubrica conuoluit, sic spiras pendula torquet,
Sic & flammigero linguam iacit ore trifulcam.
Spirarum medio gestat Cratera coruscum,
Ultima cæruleum sustentant agmina Coruum,
Ales vt intento fodiat vaga viscera rostro.

PROCYON.

41 **VLTIMVS** est Porcyon Geminorū subditus
 Oremicans rutilo, trina face viscera lucens. (astro,
 Ista volutatos cernuntur cuncta per annos,
 Hæc vehit Oceanus pater omnia, merſaque rursus
 Hauriet Oceanus, trahit ingens machina cæli,
 Cuncta superpingunt rutilam sua sidera noctem.

PLANETÆ.

42 **QVINQVE** itidē stellę, similis quibus haud sit
 Nec quas formarū doctus notet adfixarum, (imago,
 Per bisſena poli volitant rutilantia signa.
 Nullus eas alio pacto deprendere certet:
 Tam vaga per totam cūctis via defluit æthram,
 Semper & aduerſo referuntur tramite mundi.
 Mundus ab Eoo trahitur reparabilis alto,
 Pronus Atlantei procul in vada cærule ponti:
 Illæ in ſubiecti cogunt iter ætheris orbem,
 Nitentes in ſumma poli, motūque feruntur
 Aduerſo Solis radiis, ceu cum vada cymbam
 Prona vehunt, ſi quis prora nitatur ab alta
 In puppim proferre pedem, via carpitur olli
 Curſibus inceptis contraria: viſ tamen iſtis
 Obuia, labenti ſemper ſuſtollitur æthræ,
 Vnicæque in Solis adolent incendia flammis,
 Longa volutandis tamē ollis tempora currunt,
 Pigræque ſe referunt, ſedes ſortita priores
 Omnia: non illas animis audacibus ergo,
 Carmine non cæco tentauimus, hoc ſatis vnum

Musa mihi, satis hoc longi labor egerit æui,
Si defixarum cursus & signa retexam.

C I R C V L I.

- 43 Q V A T T V O R aërios Zonæ cinxere meatus:
Quattuor has cursus & tempora nosse volentem
Scire sat est. quin signa etiam sunt quattuor istis
Plurima, quæ zonis hærentia conuoluuntur.
Ipse inconcussa retinentur sede per annos,
Mutuæque implexa sibi met consortia mordent:
- 44 At modus in binis protenditur. Aëra, pepli
Sidera nocturni, si suspectare libebit:
Nec scindunt medium Phœbeia lumina mensem,
Languet ut in stellis species hebes, omnia cæli
Illustrante dea, ac flammæ superante minores.
Orbe sed haud pleno finit igni feruere acuto
Sidera, candentis speciem super inspicere Lactis
Protendi cælo: color olli nomen ab ortu
Primigenio statuit se, Zonam Græcia solers
Concelebrat, nostro sic Baltheus ore notatur.
Non isti forma similis, similisve colore
Circulus est alius: modus & mensura duobus,
Est compar solis: alios duo parcius arctat
Linea, nec multa trahit istos ambitus æthra.
- 45 H O R V M alius duri cū soluunt flabra aquilones,
Et cum præcipitant borealia flamina sese,
Axe Lycaonio iacet obuius: hinc Geminorum
Sunt capita, hinc genua Aurigæ defixa quiescunt:
Circulus hic idem retinet pede Persea leuo,

Atq; sinistro humero cubito tenus: hic quoq; dextrā
 Sustinet Andromedę manus extrema, desuper acri
 Subrigitur boreæ, cubito inclinatur in austrum
 Moerens Andromeda: hic celeris vestigia summa
 Præstringuntur Equi, præstringitur Ales ab ipso
 Verticis extremo: secat hic humeros Ophiuchi
 Circulus, & secum flagrantia dorsa reuoluit:
 Erigonet epidum sese summittit in austrum,
 Virgineúsque pudens Zonæ superimminet artus.
 Sed Leo, sed Cancer borealis tramite cæli
 Viscera protendunt, at circulus ima calentis
 Pectora pèrque aluum procul in postrema Leonis
 Succedit: secat ast alius per viscera plana,
 Et medio subter caua tegmina diuidit orbem,
 Lumina recludens altrinsecus. orbita porro
 Ista poli partes si discernatur in octo,
 Quinque superuoluit se partibus: at tribus alti
 Intrat stagna salis: sol istinc flammiger æthram,
 Iam relegit, pulsúsque deus semel ordine facto
 Flectitur æstiuo, neque celsum semita in axem
 Sideris erigitur, via rursus nota iugales
 Suscipit, inque notum rutili redit orbita solis.
 Circulus iste quidem Cancro tenus adiacet axe.
 16 S E M P E R in occiduo procul alter cardine in au-
 Diuidit imbriferi corpus medium Capricorni, (stri
 Idæique pedes pueri, postremaque caudæ
 Cærulex, brevis hic lepus, hic canis artus
 Conditur extremos: hic Thessala cernitur Argo:

Hic Centauræ fera molis terga secantur:
 Iste venenatæ disiecta volumina caudæ
 Amputat: hic arcu protenditur ampla Sagittā.
 Ultimus hic Phœbo locus est, vbi lapsus in austrum
 Pellitur, al benticum canent tempora bruma:
 Sideris hic metæ procul istuc cælite cursu,
 Axe sereniferi descendit Sol aquilonis.

Partibus iste tribus tantum se circulus effert,
 Quinque later, creperi succendens stagna profundi.

47 I N T E R vtrūque dehinc quātus iacet ambitus illi
 Zonarum, cani speciem quæ lactis in æthra
 Cernitur, ingenti se tramite linea tendens,
 Diuidit ima noti, discernit & alta aquilonis:
 Hic luci modus & tenebris sub lege magistra
 Pensatur, nox æqua diem subit æmula, Phœbus
 Lumina substituit paribúsque reuoluitur horis,
 Vel cum summa æstas coquit agriviscera hiātis,
 Vel cum floricommo iam tellus vere mouetur.
 Ast isti celsæ quæ tramite panditur æthræ,
 Indicium est Aries: hunc totum linea quippe
 Sustinet: hic Tauri curuantur crura minacis,
 Et rutilat stellis hic baltheus Orionis.
 Spira Anguis leuis hic, cratérque tenacia corui
 Ora inhiant: hic sunt flexarum denique flamme
 Chelarum: genua hic rigidi vibrant Ophiuchi.
 Nec Iouis armigero caret Alite: nanque per ipsum
 Fulua Aquila est caput: hic Equus eminet, hícque co-
 Ceruice erigitur claræ dator Hippocrenes. (manti

Treis omnes rectè contentos tramite cæli,
 Distantésque pari spacio sibi transigit axis,
 Omnibus & mediis vt circumfunditur idem.

48 DESUPER obliqua est aliis via, quartus & iste
 Stringitur arctatus Zonarum mole duarum,
 Quas ab diuersa mundi regione locatas
 Scire repercussi momentum diximus astri.
 Hunc alius medium medius secat, haud dea Pallas,
 Vel licet hæc cunctos præcellat acumine diuos,
 Compingat parili sic lubrica plaustra meatu,
 Implicet vt spaciis sibimet distantibus orbes,
 Qualia deuexo nectuntur ab ordine cuncta,
 Vrgentúrque viam similem, noctésque diésque,
 Lucis ab exortu procul in vada Calpetitana
 Nanque Tiraneo cum sunt elata profundo,
 Rursus in occiduos merguntur singula fluctus
 Ordine partito. similis nascentibus ortus:
 Scandendi lex vna mouet. par denique lapsus
 Omnibus, & simili conduntur sidera casu.
 Ille autem oceani tantum descendit in æquor,
 Quantum ab cæruleo distat Cancro Capricornus:
 Et quàm multus item est vbi gurgite protulit ortum,
 Tantis in aduersas itidem est cum labitur vndas,
 Signifer in spacium quantum deducitur oræ
 Ambitus extremæ puncti vice terra locanda est,
 Vnde acies oculis cum tenditur, hæc quoque puncti
 Sedem habet: hoc signo procurrit missa per auras.
 Signiferi in summum, medio de tramite si quis

Dirigat obtutus agilis procul, hósque locorum
 Defessos longo spacio tener amputer aër,
 Id quod contenti visus abscinditur ultro
 Si qui in signiferi patulum circumferat orbem,
 Sex olli partes magnę dabit ambitus oræ.
 Ast hæ dimensa spacij sic lege locantur,
 Binæque decisæ includunt partibus astra.

49 O L L I Cancer inest, Leo flāmifer, Attica Virgo,
 Brachia sunt itidem Chelarum, & Scorpius ipse,
 Arcitenens: setosa dehinc species Capricorni
 Voluitur, auratam protendit Aquarius urnam.
 Tum duo sunt Pisces, Aries, Taurus, Geminique.
 His se bisseis sol admouet, hísque recurrens
 Omnibus absoluit totos reparabilis annos:
 Quæ cum signiferi graditur sol aureus orbem,
 Singula frugiparos attollunt tempora vultus.

50 I L L I V S oceano quantum submergitur alto,
 Tantum telluris supereminet, omnibus iste
 Noctibus illabens pelago sex inserit astra,
 Sex reparat: tanto nox humida tempore semper
 Tenditur, extulerit quantum se circulus vndis.

51 A T si scire velis, mora lucem quanta retentet,
 Et quanto nox atra sibi trahat oia lapsu,
 Quæ procul oceano consurgunt signa notato:
 Horum semper enim comes est Titanius vni:
 Horum prima oculis memor incunabula quære
 Luminis ipsa, vagi captans venatibus ipsa,
 Ipsa notans mundo quæ sic se nubibus abdent.

Aut si consurgunt, ut tellus sæpe tumescit,
 Occultata iugo, prætentæque rupe latebunt,
 Prompta via est aliis venientum tempora signis
 Noscere. nanque ipso deprenderis indice cuncta
 Oceano, magnam quæ circum amplectitur undis
 Tellurem, curuet celando ut littora mundo,
 Latius atque sinu patuli salis hauriat astra,
 Istius indicium præbebunt cornua semper,
 Vel matutino quæ perstrepat aëre fluctu,
 Acer Atlantei vel quæ furit æquoris æstus.

52 N A M non obscuræ, cum Cancer commouet or-
 Oceano stellæ circunuoluentur utroque (tum,
 In freta labentes, aut quæ rursus eoi
 Parte ferunt mundi: Minoæ clara Coronæ
 Serta cadent, austri tergo cadet incola Piscis:
 Hunc mediū pendere tamen, mediūque sub undas
 Cedere per spinam rutila labente Corona
 Semper suspicies: at tergi plurima versum
 Ventre tenus summo supera inter sidera cernes:
 Os & colla dehinc & pectora vasta per æquor
 Mersantur. premit ab genibus celso Ophiuchum
 Usque humeros Cancer: Cácer premit ortus & An-
 Agmine quæ vasto fluit ad caput aspera ceruix. (guæ,
 Qua tumet & spiris, qua turgent pectora, primis.
 Parte nec Arcturus distabit multus utraque:
 Iam minor in superis, iam viscera plurimus alto
 Conditur: hunc etenim consortem quattuor astris
 Oceanus recipit. satur hic vix luminis Anni

Cedit, & inspiciens tandem conuexa relinquit.
 Tum iam plus mediis nox inclinabitur horis,
 Cùm labente die Phœbo comes ibit in vndas:
 Ista quidem vasti conduntur gurgitis alto:
 Contra autem nulli concedit sideris ortu
 Orion rutilans ardentia cingula late,
 Et flagrans humeros, & splendens ense corusco,
 Eridanúmque trahens alio se littore promit.

53 A D V E N I E N T E dehiuc villosa colla Leone,
 Omnia quæ Cancro sese emergente per æthram
 Extulerant, abeunt: quin & Iouis Ales in vndas
 Conditur, & totis raptim petit æquora pennis.
 Sed Nixus genibus replicato luce residens
 Poplite, iam superi cælatur corporis artus.
 Non tamen iste genu, non læuam gurgite plantam
 Occulitur, non oceanus vorat omnia signa.
 Proferit Hydra caput, claro Lepus exilit ortu,
 Et Procyon, primique pedes Canis ignicomantis.

54 E R I G O N E falsis cum vultum exegerit vndis,
 Aëris vt patuli iam conscia permeet æthram,
 Astrorum numerosa premit. nam Virgine eoa
 Consurgente, freto cedit Lyra Cyllenæa,
 Cedit Delphinus pelago, ceditque Sagitta,
 Primæque pennarum pars canum condit Olorem:
 Vix iam cauda salum superat: vix lumine parco
 Eminent Eridanus, ponti precul efflua tingit.
 Cælatur Sonipes caput impiger, ardua ceruix
 Tethyos ima petit salsa, iubar ora madescit.

Hydra superpositum procul in cratera mouetur:

Parte alia & liber vestigia Sirius ardet:

Vltima cæruleo producens æquore puppim,

Illa micat, maloque tenus sese exerit Argo,

Cum iam virgineos æther vehit altior artus.

55 N E C cum flagratas emittunt marmora Chelas,

Sideris expertes & clara luce carentes,

Non est nota dies, aut est ignobilis ortus:

Nanque his indicium proprio fert ore Bootes

Plurimus exorians, Arcturúmque eminus alto

Cardine succendit: iam celso Thessala puppis

Æthere subuehitur: iam mundo funditur Hydra

Longior, extremæque polum subit indiga caudæ:

Curua Chij cælo consurgunt brachia signi.

Inspice ceu dextra referatur ab æquore planta,

Inque Genu tantum nixus pede proferat ortum.

Iste Lyræ rutilat conterminus, atque sub vndis

Hic tenebris petit occidui vaga cærulea ponti,

Et mox oceano reparatur clarus eoo.

Cum Chelis igitur pede tantum promitur vno:

Ipse dehinc versus procul in caput, vltima monstri

Terga manet, manet Arcitenens dum spicula cælo

Exerat, & supera vibret bellator in æthra.

Hoc sidus reuehunt Chelæ, crus Scorpius ipse,

Cætera cum medio, læuam, & caput, oraque rursus

Arcus agit. tribus hic tandem memorantia membra

Partibus erigitur, tria totum denique signa

Absoluunt pelago. mediæ tum ferta Coronæ,

Ex qua Centauro diffunditur extima cauda,
 Prima venenati cùm repunt brachia monstri,
 Surgunt oceano iam gurgite, & vltima Cycni,
 Et caput acris Equi premit æquora: iam procul ista
 Marmoris occidui penitus petiere profundum,
 Hausta salo: caput Andromedę freta vasta receptant:
 Ac formidatam deuexi cardine mundi
 Fluctigeni speciem monstri superinuehit auster.
 Sed boreę de parte trucidis velut aggere ab alto
 Prospiciens superi subiecto verticis axe,
 Intentusque procul specie, vaga brachia Cepheus
 Exerit, & sruam pelagi monet adfore pestem.
 Illa tamen versa in fluuium postrema profundo,
 Tingitur ab spina capiti quę proxima summo est,
 Undęque succedens Cepheus, & verticem & vlnas
 56 Mersatur patulus. Quin & tum Scorpius acer
 Nascitur oceano, quicquid per sidera aquarum
 Ad speciem Eridanus pater expuit, abditur alta
 Tethye, & occidui tegitur Padus æquore ponti.
 Scorpius ingentem perterritat Oriona,
 Proserpens pelago. vetus, ò Latonia virgo,
 Fabula, nec nostro struimus mendacia versu
 Prima, neque obduri compegi germinis: ætas
 Prima dedit populis. cæcus mos mentis acerbæ,
 Immodicusque furor sceleris penetrauerat œstro
 Impia corda viri: tabuerunt dira medullis
 Protinus in mediis incendia: plurimus ardor
 Pectore flagrauit. tene improbus ille, procaxque,

Te dea, te dura valuit contingere dextra?
Cùm sacrata Chij nemora, & frondentia late
Brachia lucorum, cùm siluæ colla comasque
Deuotę tibi met manus impia demolita est.
Audax haud facinus donum foret O Enopioni:
Digna sed immodico merces stetit illicet ausu.
Nam dea nubiferi perrumpens viscera montis,
Dirum antris animal sæuos vomit hostis in artus.
Ergo vt falcatis monstrum petit Oriona
Morsibus, & totas in membra ferocia chelas
Intulit, ille male mali pœnas luit. ista furori
Præmia debentur, sunt hæc commercia læsis
Semper numinibus. metus hic, metus acer in astro
Permanet, & primo cùm Scorpius editur ortu,
Orion trepido terrę petit extima cursu.
Nec minus Andromedę quicquid volitabit in æthrâ,
Et si quid Pistrix reliquum conuexa vehcbant,
Hoc oriente ruunt: omnes procul in vada terror
Ingerit, & cunctos pavor vnus in æquora cogit.
Cepheus ipse caput, distentâque brachia vasto
Induitur ponto: tellurem cingula radunt
Extima, & oceano merfantur pectora rauco
Sola senis, reliquum polus ast à littore versat.
Semper in occiduo genitrix quoque Calsiepeia
Sidera præcipitis sequitur labentia nata,
Deformemque trahit procul in vada cæca ruinam,
Prona caputque solo, solio vestigia ab alto
Sustollit miscranda: superquatit ira furorque,

Doridos & Panopes post fata nouissi mā matrum:
Ac memor has pœnas dolor exigit. omnia fluctus
Hæc simul occiduos subeunt. tamen altera in vndis
Sufficit, inque vicem lapsorum multa reportat.
Tempore nanque isto reliquæ se ferta Coronæ
Expediunt pelago, postremique agminis Hydra
Erigitur caudam: caput, & turgentia membra
Centauro exuperant: manus effert dextera prædam
Siluarum. nam prima feræ vestigia mollis,
Arcum fera manent: Arcu redeunte per æthram
Protulit, incipiunt reliquum Serpentis & artus
Anguitenentis: item fert primis fluctibus Arcus
Amborum capita, & primis geminas Ophiuchi:
Ac primam rutili spiram Serpentis eoo
Scorpius oceano surgens agit. pede Nixi,
Quem procul auersum semper salis altera mittunt,
Tunc artus medij, tum pectora vasta humerisque,
Dexteræque vlnarum spumosi gurgitis æstu
57 Procedunt. Pariter caput & manus altera porro,
Tota sagittiferi cum vibrant astra, feruntur:
Mercurialis item Lyra voluitur, altæque Cepheus
Cardine sustollens vestigia: gurgite nondum
Pectora liber agit, sed pectora merfus in vndas,
Plaustra Lycaoniæ pulsant pede desuper Vrsæ.
Tempore non alio magni Canis ignea cedunt
Sidera: protentum freta iam procul Oriona
Hauserunt pelago, toto Lepus occidit astro,
Tum quoque & oceano fugientem Sirius vrget.

Sed non Aurigam, cū gurgitis ille profundi
 Ima petit, pedibus Capra mox, Hædive sequuntur:
 Ista polo rutilant, illum vada liuida condunt:
 Hæc membris discreta aliis, extantiaque alte
 Læuum humerum & summę sese attollentia palmę
 Cernuntur, donec labenti congrada soli,
 Sidere de uexo freta late cæcula turbent.

18 N A Nq; manū Aurigę, reliquū celsūmq; corusci
 Verticis, & dorso quā spina attollitur alto,
 Deprimit hirsuti sidus surgens Capricorni.
 Membra Sagittigero cedunt postrema reuecto.
 Iam non alatus remoratur sidera Perseus
 Aeris in spaciis, neque clauum vendicat Argo.
 Alluione fato Perseus pede denique dextro,
 Atque genu libero, mersatur cætera ponto.
 Argo quod curuis puppim superat trahit oris,
 Tingitur, & duro tingit vada cæcula dorso.
 Ipsa dehinc manet exortum Cilicis Capricorni: ●
 Totaque cum pelago cælo descendit ab alto,
 Æquora cum Procyon, gressum sectatus herilem,
 Intrat, & oceano permutat celsa profundo.
 Hæc habet occidui plaga gurgitis, ista sonoro
 Supprimit vnda salo. rursū procul erigit æthra
 Cycnum, Aquilamque Iouis surgūt flāmata Sagittæ
 Sidera, pەرque notum rutila tum numinis Ara,
 Delphinum paruas promit Capricornus in auras,
 19 E T matutino cū surgit Aquarius orbe,
 Os Equus atque pedes nouus exerit, ecce cadentis

Parte poli trahit occiduum nox atra sub æquor
 Centaurum cauda, sed non caput, aut humerorum
 Vasta simul recipit: persistit pectore cello
 Cornipedis species, & cælum vertice fulcit.
 Ora dehinc Serpens, & prima volumina tantum
 60 Conditur: Ingentis late tamen agmina caudæ
 Ponè trahit subit ista solum, subit æquora rursum
 Integer oceani, cùm se Centaurus in vndas
 Iccerit, atque nouo vibrarint sidere Pisces.
 His in summa poli surgentibus, ille per austrum
 Piscis item planta, quem pulcher Aquarius vrget,
 Redditur, haud toto tamen hic se corpore promit:
 Sed manet alterius venientis tempora signi:
 Parte latet, partem supera in conuexa sonoris
 Fluctibus absoluit pelagi: sic brachia mœstæ
 Andromedæ, sic crura dehinc humerique nitentes
 Paulatim recauo redeunt maris aurea cælo.
 Postquam adolent Pisces incendia, denique Pisces
 Cum rutilant, mundo dextram hæc attollet in vlnam,
 Levâque virginei rursum se corporis edunt.
 61 PHRIXEI & postquâ pecoris proruperit ortus,
 Australem hic aries Aram procul admouet vndis
 Gurgitis occidui: quâ lux redit, excitat idem
 Persea proceri sustollere verticis astra,
 Et claros fulgere humeros: ac cætera nondum
 Sunt exempta solo, quin totum hoc inuida veri
 Natura ambigua rerum ratione reliquit,
 Extimus an reliquos Aries produceret artus: ~

Perseus

Perseos, an Tauro freta pelleret adsurgente
 Hoc vna cælum, subit integer haud ipse vlla
 Viscera, nascentis noua Tauri deserit astra.
 Quippe huius flammis Aurigæ sidus inhæret:
 Nec tamen hunc totum sustollit Taurus in æthram:
 Aurigam falsis euoluunt fluctibus omnem
 Surgentes Gemini, Tauro, Capra, plantâque læua
 Nempe hædi euadit, cùm primum rursus ab vndis
 Cetosa in superum referuntur viscera cælum.
 Nam caudæ & cristæ rigor arduus aëra celsum
 Tunc repetunt, diri cùm sidera gurgite monstri
 Voluit præcipitis teres inclinatio mundi,
 Eminus ingentem condit pars prima Bootem.
 Quattuor hic etenim signis surgentibus altum
 Vix penetrat pelagus, neque summa totus ab æthra
 Labitur Arcturus. manus olli quippe sinistra
 Iuge manet, celsisq̃ue super subducitur Vrsis.
 ¶ A T cùm iam pedibus repetit fluctus Ophiuchus,
 Vt genua oceanus vasto procul æquore condar,
 Signum erit eoa Geminos procedere parte:
 Nec lateri Pistris cuiquam vicina videtur,
 Sed iam tota super sustollitur: expuit auram
 Iam pelagus speciem, nec adhuc tamè extima sorbêt.
 Quid ne nascentis suspectat nauita ponto
 Agmina prima Padi cælo tum feruere aperto?
 Vicinâsque faces rutili manet Orionis,
 Curricula vt solers vero mox indice discat
 Certa tenebrarum, possitque fideliter astu o

Explorare notos & tuto carbasa ponto?
 Credo, ni desit magnorum congrua cura,
 Prompta via est ipso cognoscere talia semper,
 Præceptore Ioue, & cælo tibi signa magistri
 Omnia ducentur: monet alta Iuppiter æthra
 Singula nos, facilis veram dedit arbiter artem,
 Ne tempestatum primordia cæca laterent.

P R O G N O S T I C A.

- 64 NONNE vides, primū cū Phœbe in cornua
 Tenuia, & angusto lumen iacit ore per æthrā, (surgit
 Decedente die, pronóque ab tramite solis,
 Promat vt ingressus solers tibi tempora mensis?
 Nanque facem quarti sibimet profitebitur ignis,
 Corpora cū primum perfundens lumine nostra,
 In subiecta soli tenuem porrexerit vmbra.
 Ast orbis medij si cedat Cynthia formam,
 Octauos ortus, octauaque plaustra docebit.
 Denique cum toto dea iam surrexerit ore,
 Integer vt magni resplendeat ambitus orbis,
 Effluxisse sibi medij iam tempora mensis,
 Monstrabit cælo: pleni cū rursus egena
 Oris eat, tanto procedens lumine formæ,
 Inferit ærijs quantum dea nubibus ignes,
 Esse senescentis sibimet dispendia mensis
 Illa docet, quibus in rutili confinia fratris
 Tertia vix mundo superest via: cū minus autem
 Vmbrarum excludit, sunt tales quattuor ortus
 Marcentis Lunæ, quales sub mense renato

Quattuor exurgunt languentis luminis umbræ:
Atque his octonas includunt ordine luces.
Interiectorum numerum quoque nosse dierum
Prompta via est, proprio semper dea proditur ore,
Scandat quanta polum, quoties remone iugales
Strinxerit, & quanto iam tramite liquerit vndas.

65 A T decedentis postrema crepuscula noctis,
Bis sex signa tibi quæ versat Signifer orbis
Monstrabunt cursu: nam Phœbus singula mutat,
Semper & alterno succedit in omnia lapsu,
Conficiens iter ætherium: nunc igneus istud
Astrum adolet flammis, alij nunc aurea Titan
Lumina miscetur, vel cum deuexus in vndas
Labitur, & rebus formam absumpsere tenebræ:
Vel matutino redit in cunabula linquens
Cum pelago, & rebus suffudit luce colores.
Sic diuersa diem comitantur sidera semper.
Non ego nunc longo redeuntia sidera motu
In prisca memorem sedes, habet ista priorum
Pagina, & incerta rerum ratione feruntur.
Nam quæ Solem hiberna nouem putat æthere volui,
Vt Lunæ spacium redeat, vetus Harpalus ipsam
Ocyus in sedes momentaque prisca reducit.
Illius ad numeros prolixa decennia rursus
A diecisse Meton Cecropia dicitur arte,
Inseditque animis, tenuit rem Græcia solers,
Protinus & longos inuentum misit in annos.
Sed primæua Meton exordia sumpsit ab anno,

Torreret rutilo cū Phœbus fidere Cancrum,
Cingula cum veheret pelagus procul Orionis,
Et cum cæruleo flagraret Sirius astro.

66 HOC vt fons est, vnde & duxit tempora Lunæ
Navita, quo longum facili rate curreret æquor,
Æquora ruris amans, telluri farra parenti
Crederet: ingenti petat hæc indagine semper,
Seu qui vela salo, seu qui dat semina terræ.
Nec mora discendi, brevis hic labor, & breue tempus
Poscitur: innumeros habet autem industria fructus.
Vtilitaste certa manet, prænoscere motus
Si libet aërios, & tempestatibus ipsis
Edere principium: te primum sponte procellis
Arcebis rabidis, te rursus principe fluctus
Vitabunt alij, si certis singula signis
Tempora discernas. nam mundi cardine verso,
Vt statera cæcis redit indignatio ponti.
Sæpe etenim quanquam tranquille noctis amictu
Mitia protenti requiescant terga profundi,
Doctus securam subducit ab æquore classem
Navita, & Actæa retinet statione phaselum,
Cum matutinæ præsensit signa procellæ.
Nanque alias cælo cū tertia lumina Phœbus
Exerit, ille sali fuit implicabilis horror,
Adfore quem pelago comitem sibi dixerat astrum:
Crebro quinta dehinc lux commouet Amphitriten:
Sæpe inopina mali clades ruit. omnia certis
Indiciis tibi Luna dabit, seu lucis utrinque

Cæsa facem, seu cùm teretem concrefcit in orbem.

Sol quoque venturas aperit tibi sæpe procellas,
Sidera producens, & cùm fale sidera condit.

Nec minus ex aliis aderit cognoscere motus
Æquoris, & magnos cæli callere tumultus,
Quos det certa dies, quæ longi tempora mensis,
Astrorúmque vice & mundi ratione trahantur.
Aeris immadidum quiddam tellure creatum
Spiramenta vomunt, vis hoc cum fundit in auras
Venarum, occulte patulo prætexitur agro
In subiectum oculis, terrámque supernatat omnem,
Multáque materies, quam cùm calor ignicomantum
Hausit stellarum, superas subducit in auras,
Et concreta diu compingit nubila mundo.
Si minor hæc madidi substantia cespite ab imo
Subrigitur, tenues nebule caligine fusa
Tenduntur cælo: vis autem siccior olli
Cum fuit, in celeres dissoluit vndique ventos,
Vicínúmque sibi flabris dominantibus ultro
Aerapropellit, si maior protinus humor
Confurrexit humo, pluuias quoque nubila fundunt,
Et pluuiis late calor est pater. hic super imbres
Exprimit, & ducta feruentis vt obice mundi
Respuit humorem: si molles, magna vtriusque
Occurset sibimet velut obuia, cominus agris
Compulsa aërio fragor intonat, ampláque late
Murmura discurrent pariter crepitantibus auris.
Hic inflectus item, diuersorúmque per æthram

Sæpe superna furens, illiſos fulguris ignes
 Excludit, rutilis totamque volantibus æthram
 Preſtringit flammis, & cælum ſulfure odorat.
 Omnibus his genitrix tellus, & ceſpite ab imo
 Ducuntur ſuperi motus: ipſa ignea mundi
 Lumina, flammigero Phœbus remone coruſcans,
 Et quæ noctiuagos attollit Luna iugales,
 His peperere malis exordia. nanque deorſum
 Mouit humum cùm forte calor, laxata repente
 Spiramenta ſoli venas procul altaque pandunt
 Viſcera telluris: bibit imum terra calorem
 De ſuper, & madidum tepefactus ceſpes anhelat.
 Aeris hos motus, rabiemque volubilis vndæ,
 Flabra procellarum, mundani tramitis iras,
 Præſentire decet. cape ſolers ſingula mente,
 Præceptiſque virum ſic ſcientia pectora pande.

64 CYNTHIA cū primū cælo noua cornua pmit,
 Cautus vtrinque deam circunſpice: nanque reuocte
 Nequaquam ſemper ſimilis lux imbuit ortum:
 Sed ſpecies diuerſa trahit, varioque notatur
 Formarum primi cùm ſurgit luminis igne,
 Tertia cum rutilat, cum maior ſideris æthram
 Scandit, & aerias quarta face luminat oras,
 Ingredientis erit plenè tibi nuncia menſis.
 Hæc caſtigato ſi tertia fulſerit ortu,
 Pura ſit, vt fœdis ab ſordibus adfore dices.
 Clara, ſerena diu: tenui ſurrexerit autem
 Si face, & ignito ſuppinxerit ora rubore,

Turbida certantes conuerrent æquora cauri:
Luminis ista dehinc si crassior, atque retusis
Cornibus ingreditur, si quarti sideris ortu
Perculsi ut tenuem prætendat corporis umbram,
Imbribus aut zephyris hebetabitur, arguet ultro
Flabra noti, aut pluuias. nam crassus desuper aer
Cornua caeca premens, notus vuidus æra cogit.
Tertia si rursus protollat Cynthia currus,
Sic subrecta faces & acumina tenta coruscans,
Ut nec curua quasi declinet cornua, nec tum
Fusa supinatum diducat lumen in auras,
Occiduo zephyrum prædicet surgere mundo,
Aut Libyæ de parte notum. si quattuor autem
Cynthia curriculis cælum subit, atque coruscis
Cornibus immodice prostantibus æsserit ignes,
Vix prolixa salum ciet, ocyus omnia cauri
Marmora conuoluent, fera verrēt flabra profundum:
Istius in boream quod se sustollit acumen:
Si curuum specie velut annuat, adfore cælo
Sæua procellosi prædicet flabra aquilonis.
Nanque hoc yrgeri sese adserit, hocque grauari
Indice: rursus eo veniet notus, hanc ubi partem
Pone supinari conspexeris, inque reclinem
Sponte habitum: pandi nam subrigit auster acumen
Inferiore plaga. si Lunam tertius ortus
Proferat, atque deæ conuoluat circulus dras,
Suffusus rutilo, mox tempestate sonora
Spumosum late pelagus canescere cernes.

Maiores & hæc rauci versabit gurgitis vndas,
Ipsa quoque immodice si vultum Luna rubescat.

68 CONTEMPLATOR itē, seu plenū luminis orbem
Cynthia distendit, seu cū teres ambitus olli
Ceditur, & mediæ velut indiga lucis, vtrique
Sustinet obductę sibi met dispendia formę.
Cornua prima replens, & cornua fessā dehiscens
Induit, & qualem procedens ore colorem
Hinc perpende oculis, ipso monitore dierum
Signa tene, ac totum discerne in tempora mensem.
Non vnum deprensa diem tibi signa loquuntur,
Nec vulgo in cunctis adsunt præcepta diebus:
Sed quæ signa nouo dederit nox tertia motu,
Quartæve sustollat medios dum Cynthia vultus,
Durabunt cælo: medio quæ edixerit ore,
Ignes in plenos: hinc in dispendia rursus
Altera prouisę signantur tempora Lunæ.
Illa dehinc donec germani luminis ignis
Accedat Phœbę, mensis postrema notabunt.
Hoc quod protento vehit ingens mundus inani,
Aera nomen habet: quod spirat cespite tellus,
Nubila dicuntur: cælum super aula deorum,
Axea compactum conuoluitur. hinc sua certis
Sunt loca numinibus: borealis verticis alta
Regia Saturni: qua sicciior annus anhelat,
Æstatis rutilo, calida stat Iuppiter æthra:
Immodicus terram qua desuper ignis adurit,
Gradiuo incolitur: brumalis pulsus habenas

Quà Solis redigit, pulchro Venus obtinet astro.
Ast vbi demersio latet ater circulus orbe,
Cessit Mercurio locus imbrifer: his super amplas
Quinque tenens Zonas, certo via feruida Solis
Limite decurrit, cum Lunam nubila propter,
Exhalantis humi quà spiramenta madescunt
Ima, vehunt cæli, luxit dum frustra frequenter,
Desuper in nubes rutilantis lampade Lunæ.
Pascitur humore, & varias dea lumine formas
Exprimit incerto: sic crebro denique Phœbo
Nubibus ambiri cum subsint nubila, Lunæ
Creditur, hanc quoties includere circulus ergo
Spectatur, proprio succedunt ordine signa:
Ille alias trino cum voluit tramite Lunam,
Et geminis plerunque meat, solet vnicus idem
Cingere. Si simplex circumuersabitur orbis,
Signa procellarum certissima, signa sereni
Præferet: abruptus subito prænunciat euros:
Marcescens tenui sensim caligine, & æthra
Digestus patula, docet vndis adfore pacem.
Si duo se Lunæ circumfudere, repente
Maxima vis pontum, vis verret maxima terras,
Maiorésque dehinc agitabunt stagna procellæ.
Si trinus rutilum constrinxerit ambitus orbem,
Et magis immodica formidine sæuiet auster,
Zonarum teter fuerit si tractus in æthra,
Denique disrumpant si sese cingula Lunæ,
Vltima tempestas ruet imi gurgitis æstus.

19 SOLIS quinetiam, Solis tibi cura videndi
Sit potior, Solem melius præuisa sequuntur,
Astrorúmque duci monstrata tenacius hærent:
Siue ille occiduas vergat decliuis in vndas,
Seu se luciferis reparabilis exerat oris.
Istius ingentes radij, caliginis atrum,
Et nebulosarum tractus piceos tenebrarum
Lumine dispiciunt, cùm per chaos umbriferum vis
Flammea peruasit, cùm semper noctis amictus
Inferit aëriæ fulgor facis: ille calore
Pigra mouet, simulac rutilis torpentia flammis
Sol sopita animet, Sol dura obstacula primus
Curru adamanteo referat pater, efflua Phœbus
Igne inhibet, Phœbus radiis densata relaxat.
At cum flammigeri cedit vis inclita Solis
Lucis egens, crassæque deus latet obice nubis,
Et cælo & pelago magnos ait adfore motus.
Non hic cùm primos educet gurgite vultus,
Ceui picturato diuersos ore colores,
Proferat: haud etenim tali tibi Sole reuecto,
Mitia iam cæli fas expectare serena.
Et si tranquillo conuexa cucurrerit austro,
Indideritque facem ponto deus integer, atra
Nube carens, purusque coma, & splendidus orbe,
Conuenit eoræ faciem præsumere lucis.
Sed non ora cauo similis medióque recedens
Orbe, quasi vel si radios discingitur ultro,
Figat ut australem porrecto sidere partem,

Aut boreæ rigidi iaculetur luminis igne,
Et vento & pluuiis reparata in luce carebit.

70 DE N Ique per flāmas procul atque incēdia, Solis
Ipsa dei cedunt blandi si lumina, solers
Tende oculos, certa hoc ducentur signa magistro.
Et ne sanguineus late rubor induat ora,
Qualia protractu vaga nubila sæpe rubescunt:
Aut ne labenti piceus color abdat amictu
Lampada, quære diu, si tetro crassior orbe est,
Vuescet pluuiis tellus, inflatâque celsas
Aggere deuicto superabunt flumina ripas.
Ignea si fulgor præcurrit plurimus ora,
Flamina crebra salis quatient vada, flumina terras
Conuerrent omnes, & duri flabra aquilonis,
Siluarúmque comas, & celsa cacumina flectent.
Vis simul amborum si vultum Solis oberret,
Cuncta noti quatient, imbres procul arua rigabunt.

71 E C C E alias primo nascentis Solis in ortu,
Vel cum præcipites pelago deus inserit ignes,
Vt coëunt radij nebuloso: cætera quippe
Pars Hyperionix rutilat facis, hícque comarum
Vis confusa nicans mundo sua lumina præstat:
Hic globus ater item liuentia nubila cogit,
Nonnunquam crasso nebularum tectus amictu,
In conuexa redit, tum cælo rursus aperto
Cum ruit, opposita vultum caligine condit:
Omnibus his signis in terram defluit imber.

71 Plurimus. Interdum tenuis præuerrere nubes

Visa deum: hæc celeris si præfurrexerit ortum,
Ipseque ponè sequens radiorum luce carere
Cernatur, nimbis ingentibus arua madebunt.
At matutini si Phœbum in littoris acta
Maiorem solito produxerit, atque per æthram
Marcenti similis defluerit extimus orbis,
Alta dehinc scandens minuat iubar igniferum Sol,
Pura serena aderunt: nanque olli gurgitis aer
Crassior in modicum surgens diffuderat orbem.
Et iam si tenero sustollens tramite cæli
Oblitum iusti iubar attrahit, hic quoque magnis
Cum madefacta die sub tempestatibus horret
Pallidus hora cadens promittet pura serena:
Displosis etenim per apertam nubibus æthram
Ora laboranti similis languentia pallet:
Et disiectarum moles late nebularum
Indicat exuti faciem clarescere mundi.
Quin nascente die venturos convenit imbres
Noscere, cum proni procul ad confinia cæli
Deferri piceo spectaris nubila tractu.
Et cum declinant radij se partem in vtranque,
Lucis in occasu, nox ut ferat algida rores,
73 Imber erit. Puras si Phœbus condit habenas,
Et Calpetano tranquillum gurgite lumen
Tingat, ac in lapsu nubes ignita sequatur,
Noxque diésque dehinc venturi rursus eoi
Nimborum expertes & tempestatibus atris
Durabunt. Sed cum radiis marcentibus ardor

Languet, & in tenui tenduntur acumine frustra
 Phœbei crines, nimbos ager atra procella.
 Talis & obducti cernetur forma diei,
 Qualem fraternos subtexens Luna iugales
 Lucem hebetat: subit hæc superi sacra lumina Solis
 Inferior, mediæque inter stans lampadis orbe,
 Arcet flammigeræ radium facis: aut tibi rursum
 Cum matutinos molitur lucifer ortus,
 Ebria sanguineæ subuoluant vellera nubes.
 Nanque grauis cælo fundetur protinus imber.

74 **N E C** si Sole procul rutila inter stagna morante
 Emineant radij, radios quoque crassior vmbra
 Contegat, ille dies pluuiis ventoque carebit.
 Quin erit imber item, si Solem circulus ater
 Ambiat exortum: maior se denique nimbus
 Urgebit cælo, maior sola perluet imber:
 Circunfusa adeo si cingula nescia solui
 Seruarent tetrae speciem torpentia molis.

75 **S Æ P E** etiam Phœbo nubes percussa rubescit,
 Et meditata dei formam, procul igne recepto
 Concipit effigiem, simulato luminis orbe.
 Id qua parte poli spectaueris, adfore ab ipsa
 Parte tene ventos: tamen hæc tamen omnia semper
 Decedente die melius ventura docebunt.

76 **CONVENIT** hic etiam paruum Præsepe no-
 Id nubi nomen, quæ Cancro obuoluitur alto: (tare:
 Græcia docta dedit: duo propter denique A sellos
 Suspice, quorum alius Septem vicina trioni

Astra adolet, tepidum procul alter spectat in austrū.
 In medio quod nube quasi concrevit adacta,
 Id Præsepe vocant. porro hoc Præsepe repente
 Si sese ex oculis procul auferet, ardeat autem
 Congruus acriis late rubor ignis Asellis,
 Nequaquam tenues agitabunt stagna procellæ:
 At si sideribus similis lux durer, & illi
 Terra sit effigies, cadet altis nubibus imber
 Lenior, & parco mox tellus rore madebit:
 Sed boreæ si parte trucidis velut indiga iustæ
 Stella facis, lento marcescere cernitur igne,
 Et procul alterius iuba late flagrat Aselli,
 Protinus Æthiopum surget conuallibus auster:
 At regione noti si lucem stella senescat,
 Segnis Riphæis aquilo crepitabit ab oris.

77 QVIN & terrenis cape rebus certa frequenter
 Signa procellarum: nam cum traxere tumorem
 Æquora prolixum, cum littora curua resultant
 Sponte procul, neque cæruleus colliditur æstus:
 Aut cum proceris vertex in montibus ultro
 Perstrepit aerium, ventos instare docebunt.

78 ET cum parua fulix trepido petit arua volatu,
 Stagna sinens, longasque iterat clangore querelas,
 Indicat insanis freta mox canescere ventis.
 Denique cum cælo tenduntur pura serena,
 Sæuitura polo sunt flamina, primus in ipsa
 Mox picturati conuerit pectoris artus
 Sturnus edax, premat ut tenues vis obuia plumas,

Et ne post tergum pateat penetrabilis euro.

79 L A T I P Edémque anatē cernes excedere ponto
 Sæpius, & summa nebulam se tendere rupe:
 Iámque super latices florum volitare senectam,
 Stellarúmque comas rumpi procul æthere celso,
 Decidere in terras, rutilarum spargere crines
 Flammæ, & longos à tergo ducere tractus:
 Inde etiam ventos mox adfore præmonet vsus.

80 Q V O D si diuersis se passim partibus ignes
 Excutiant, verret pelagus sine fine modóque
 Turba procellarum, si duri limite ab euri,
 Si regione noti, si lenis parte fauoni,
 Aut de Bistonio mundi procul axe coruscat.

81 S I reperunt veterem ranæ per stagna querelam,
 Vellera si cælo volitent, si discolor iris
 Demittat gemino se fornice, circulus albam
 Si stellam teter velut ambiat, æquora propter
 Si crepitent volucres, si gurgite sæpius alto
 Pectora mersentur, si crebro garrula hirundo
 Stagna adeat, rutilæ cum sint primordial lucis:
 Si maturinas vlulæ dant carmine voces,
 Improba si cornix caput altis inferit vndis,
 Flumine terga rigans, si sæuit gutture rauco,
 Plurimus abruptis fundetur nubibus imber.

82 I M B E R erit, totis cùm bucula naribus auras
 Concipit: & late pluuiis sola cuncta madebunt,
 Cùm proprias folers sedes formica relinquens,
 Oua cauis effert penetralibus, aspera quippe

Tempestas, gelidusque dies, & frigidus æther,
 Inferit internis terrarum redditus æstus,
 Pectora cum curuo purgat gallinula rostro.

83 A G M I N E cùm denso circumuolare videtur
 Graculus, & tenui cùm stridunt gutture corui,
 Cùm procera salum repetit clangore frequenti
 84 Ardea. Cum parue defigunt spicula muscæ,
 Et si nocturnis ardentibus vndique testis,
 Concresecunt fungi, si flammis emicet ignis
 E fluis, aut lucis substantia langueat ultro,
 Conuenit instantes prænoscere protinus imbres:
 Denique cùm patulum torrens Vulcanus ahenum,
 Scintillas flamma circumlabente reliquit.

85 S I notus humentis Libyco trahit æthere nubes,
 Si nimium ad montem nebularum crassus amictus
 Tendatur, summo nudentur vertice saxa:
 Et quæ pontus item freta per distenta quiescit,
 Nubila si longo se procumbentia tractu
 Diffundunt cælo, & Thetidi terrisque supinis
 Pax aderit, nusquam mundo ruet effluus imber.

86 S E D cùm tranquillo tenduntur crassa serena
 Sub Ioue, venturæ prænoscere signa procellæ
 Conuenit: & rursum cùm perfurit æris horror,
 Inspice quam referant terris pelagóque quietem.
 Inter prima tamen paruum Præsepe notatur,
 Arduus excelso quod Cancer cardine voluit.
 Hoc cùm concretus tenuari cœperit aer,
 Discutit impositæ late sibi molis amictum.

Nanque

Nanque sereniferi patet hoc in flabra aquilonis,
 Cùm minus & primo purgatur flamine venti
 Tempore, tum propior modulatur noctua carmen,
 Tum vespertinum cornix longæua resultat,
 Tum corui crepitant, & ouantia gutture rauco
 Agmina crebra vocant, tum nota cubilia leti
 Succedunt pariter, tum pennis corpora plaudunt.

17 TVNC & Strymonias circumuolare repente
 Suspiciens per aperta grues, vbi mitior annus
 Sponte procellosum disiecerit aëra cæli.
 Tunc quoq; cùm stellis hebes est lux omnibus ultro,
 Nubila nec crassos circumduxere meatus,
 Vt iubar occulerent flagrantibus obuia flammis:
 Nec caligo inhibet rutilantis lampados ignes,
 Orbe nec expleto sacra sidera Luna recondit:
 Sed iam sponte sua stellarum lumina marcent,
 Conuenit hibernæ prænoscere signa procellæ.
 Nubila si cælo consistere, nubila ferri,
 Si qua superfundi sibimet suspexeris ultro:
 Gramina si carpit semesa petacius anser:

18 SI nocturna tibi cornix canit, hesperus æthra
 Cùm redit, innumero si cantu graculus instat,
 Si matutino fringuilla resultat ab ore,
 Si fugiunt volucres raptim freta turbida Nerei,
 Orchilos infestus si floricomis hymenæis
 Ima petit, terræ si denique paruus erithæus
 Succedit trepidæ scruposæ concava rupis,
 Cecropias si pastus apes vicinus ad ipsa

Castra inhibet, florúmque simul libamina mœstæ
 Proxima decerpunt: si Threiciæ per aperta
 Sponte grues trepidant, nec sese audacius æthræ
 Committunt, pinnis vt longos sæpe volatus
 Formauere super: si soluit aranea casses,
 Tenuia si toto vehit auster licia cælo,
 Mox tempestates, & nubila tetra cientur.

89 QVI D? maiora canam: cinis, cinis ipse repente
 Cum coit, albenti nix terras vestit amictu,
 Nix operit terras, rutilis vbi lumina prunis
 Summa rubent, errántque breui caligine crassa
 Interius nebulæ, & denso iam fomes in igni
 Marcescit penitus, pluuios mox arguet austros.

90 INDVIT immodicis cùm semet floribus ilex:
 (Indiga nam succi ligno natura rigenti est)
 Et cum flore nouo, cùm brachia glande grauantur
 Vuentis cæli sub nutrimenta latenter
 Sponte operata docet. quin & lentiscus amara,
 91 Indicium est pluuiis. Ter fœtum concipit arbor,
 Térque novos genitrix fructus alit: ipsáque trino
 Flore renidescenstria tempora prodit arandi.
 Ter prorumpentis scillæ teres erigitur flos,
 Sulcandique solum ter monstrat tempus adesse.

92 SIC & crabronum rauca agmina, si volitare
 Fine sub autumnî conspexeris æthere longo,
 Iam vespertinus primo cùm commouet ortus
 Vergilias pelago, dices instare procellas.
 Síque sues lentæ, si lanæ sedula nutrix,

- Si capra dumosis errans in saltibus, vltro
 In Venerem pergat: quippe ollis vuidus aer
 Excitat internum per viscera mota furorem:
 Et tempestates & nubila protinus atra
- 93 Adfore præcipies. Quin & gaudebit arator,
 Quique solum iustis versabit mensibus anni,
 Plebe gruum prima: gaudebit tardus arator
 Agmine pigrarum: sic quadam lege deorum
- 94 His comes est imber. Pecudes si denique terram
 Lanigeræ fodiant, caput aut tendatur in arcton,
 Cùm madidus per marmora turbida condit
 Pleiadas occasus, cum brumæ in frigora cedit
 Frugifer autumnus, ruet æthra concitus imber.
 At ne perruptis terrarum dorſa lacunis
 Infodiant pecudes: si vasto viscera hiatu
 Discutiant terræ, veniet vis æthere toto
 Dira procellarum, nix omnes vestiet agros,
 Nix herbas lædet teneras, nix yret aristas.
 At si contigerit plures ardere cometas,
 Inualidas segetes torrebit siccior aer.
 Nanque prorumpunt naturæ legibus vltro
 Spiramenta soli, si iustus defuit humor,
 Arida per cælum surgentia desuper æthræ
 Ignescunt flammis, mundi que impulsa calore
 Executiunt stellas, & crebro crine rubescunt.
- 95 CONTEMplator item, si longo plurima ponto
 Agmina festinant volucrum, solidamque frequentes
 Succedunt terram, sterilis desæuiet æstus.

Ac sitient agri: nam quæ circumflua tellus
 Adluitur pelago, coquit altam ficcior ær
 Cespitis arentis ventis, citiùsque calorem
 Sentit humus sic cincta salo: fuga protinus ergo
 Est auium in terras: pauet hos vt viderit æstus
 Agricola, & sicco iam deflet mergite culmos.
 Sed si tum modico producant agmina ab vndis,
 Nectrepido passim versant conuexa volatu,
 Lætitia est duris pastoribus, adfore parcos
 Præsumunt imbres: sic in contraria semper
 Vota homines agimur, nostrique cupidine fructus
 Poscimus alterius dispendia: denique & ipsa
 Solers natura, & rerum genitabilis ordo,
 Certa suis studiis adfixit signa futuri.

- 96 N A N Q V E & ouis cupido si graminatondeat
 Insaturata cibi, decerpens latius agros, (ore
 Pastor id indicium pluuiæ frigidæ edet.
 Et si persultans aries lasciuus herbas
 Adpetit, aut sese sustollant saltibus hœdi:
 Vel si iuge gregi cupiant hære, nec vsquam
 Matribus abscedant, & si sine fine modoque
 Pabula delibent, cum tutas vesper adire
 Compellat caulas, monstrabunt adfore nimbos:
- 97 B V B V S arator item trahit atræ signa procellæ,
 Lambere si lingua prima hos vestigia forte
 Viderit, aut dextrum prosternere corpus in armum.
 Vel si prolixis auras mugitibus implent,
 Pascua linquentes vix vespere dat capra moti

Rursum signa poli, cū spinis ilicis atræ
 Multa inhiat. docet hæc eadem sus horrida, cœno
 Gurgitis illuue si sæpius inuoluatur.

98 MARTIVS ipse lupo villarū, p̄xima oberrās,
 Affectānsque locos hominū, lectūmque larēmq̄
 Sponte petens, crasso consurgere nubila cælo

99 Præmonet. Id parui cum stringunt denique mures,
 Cū gestire solo, cū ludere forte videntur:

Protendit tibi met canis id præsentia, multam
 Tellurem fodiens. tamen hæc tamen omnia rerum

Adfore vel primo nimbos mox sole docebunt,

Vel cum curriculis lux ibit cepra secundis,

Tertius aut verso cum venerit ortus Olympo.

100 NON spernenda tibi sint talia, sed memor vni

Adde aliud semper: si tertia denique signa

Proueniant, firmo venturum pectore farce

Et transactorum solers componere mensum

Signa laborabis, si sic fluxere reperta,

Nequaquam trepidare pudor persuadeat villos

Astrorum lapsus, astrorum protinus ortus

Discute, si casus similes & stella per æthram

Prodidit: exacti iam summa crepuscula mensis,

Et surgentis item primordia conscius artis

Fare sacræ. mensum confinia summa duorum

Cæca latent: luces hæc semper semet in oëto

Inscia lunaris tendunt facis: ipse fideli

Perquires studio: & si quid tibi forte repertum,

Pluribus indiciis solers fulcire memento.

H A C Avieni paraphrasi cudenda, unico Aldino vsi sumus exemplari, quamplurimis in locis ita depravato, ut minimè mirum videri tibi debeat, studiose lector, si etiamnum hesitandi locus multifariam supersit. Ne verò aut nos aliquid temere mutasse suspiceris, aut tibi liberum iudicandi arbitriū ademptum merito conqueraris, huc adscribemus, è qualibus nostra concinnamus, non quidem omnia, sed quæ admonitione aliqua digna visa sunt.

29 F E S T O A V I E N O.) Aldus, Avienio. Avienus citatur D. Hieronymo, Servio, & veteribus alijs compluribus.

32 N O X E T A G I T.) Scriptū erat, Nox agit, & verso cœn fixa, &c. & mox, Nam numerus & honore caret, micat, &c.

Æ T H E R I S.) Duobus verbis legebatur, In stabili. arbitror significari hîc orbem mobilem, non stabilem.

H A C T E R E S.) Aldus, Ac teres.

33 V T M V N D V S subijct Arctos.) Claudicat versus quinto pede. vide itaque num legendum sit, subijcit Arctos.

A D S V E T A S.) Hi duo versus, corrupti meo iudicio leguntur in Aldino libro, hunc in modum,

Ad suetas duris quondam venantibus æthra
Intulit, & raptor genitricis flore sacrauit.

C V M P V E R Agrestes.) Aldus, Agrestis. quod puto, Agrestis scribendum fuisse, ut multus alijs in locis, & ut etiam, pag. 93. versu extremo, Apes.

34 P R Æ C L A R I Nominis.) Ald. Pro clari nominis arcto.

36 E R I G I T V R.) Exigitur, antea legebatur.

T R I C C Æ I.) Ald. Tricci. Æsculapiū significat, de Tricca vrbe Thesalia ita nominatum.

37 N I T E S C I T in orbe.) Ald. Nitescet. verbum Diuidit quod sequitur, vtrum legendum, monstrat.

38 V I S C E R A P A R T E I S.) Antea erat, Partis.

N E Q V E Tanta volumina.) Tanta hîc positum est operarum incuria pro Tenta.

I N picturata.) Aldus vno verbo, Impicturata.

41 L A C H R I M I S Aiebat obortis.) Prior erat lectio, Ab ortis.

A L I T E pro cursu.) Aldi codex habet,

Alite pro cursu sese inconuexa ferebat.

42 N E C Contemplandi.) Aldus, Ne contempl.

44 P L V R I M V S.) Pro Atque, legendum Adque.

45 A T Diducta.) In Aldino codice versus hic vna hac syllaba, Hnic, mancus est.

- 46 **IGNEA.**) Pro Singula, Cingula legendum est.
- 48 **SEGNIOR.**) Aldus impressit, Ab lapsu. & mox pro Partior, Partior.
SIMILE EST.) Aldinus codex, Simile.
- 49 **PROLES.**) Aldus habet, Proles tibi tertia piscis Surget Bombycij, numero unitatis.
- 50 **LOCVS** has habet arctior omnes.) Aldina lectio, Omnis.
- 51 **VERGILIAS** Cerni tenet vsus.) Aldus cudit, Vergilias cernit, tenet.
- 52 **PECUDES QVI.**) Aldus, Pecudesque.
GRANDIBVS Haud equidē.) Pro negatione, coniunctionem disjunctam, Aldus cudit, Aut pro Haud.
- 53 **IMVS** Vt australi.) Ald. Afrali: & mox pro, Huc cum Threicio, idem, Hic iam Threicio.
ANGVSTO Decurrit.) Ald. Decurras. & mox, Clamavit.
- 54 **TVM** quoque si piceam spectarus, in Aldino est, Specteris.
INSCIA Nervi.) Ald. in dandi casu numeri pluralis, Nervis. & mox pro Conterminus, Conterminat.
- 56 **TORRET** Et immodicis.) Aldus legit, Et in modici. & versu abhinc tertio, Alueus Ocenea est. item paulo post, Gemina florum.
- 57 **STELLARVM.**) Aldus, Stellarum fulcent rutilant, quæ plurima longi Bellua, &c.
- 63 **SOLENNI.**) Aldus, solenne, & tertio post versu, Tergumque.
QVINQVE eidem stella, similis quibus.) Aldus ita cudit,
Quinque itidem stella similes, quibus haud sit imago.
Ne quas formarum doctus notet adfixarum.
- 64 **AC** Flammæ.) Aldus, Flammans.
- 65 **ERIGONE.**) Ald. Erigones.
- 68 **AST** Ha dimessa.) Aldus cudit, Ast Hedi mensa. & versu sequ. Includat.
- 69 **DISTABIT** Mulus.) Ald. Inultus.
- 71 **SIDBRIS** Expertes.) Ald. Expertis & clara luce carentis.
- 72 **CÆCVS** Mos.) Aldus Cætus. & versu qui sequitur, Penetraverit.
- 73 **NEC** Minus Andromeda.) Aldus, Andromeda est. & mox, Omnis procul in vada terror.
- RLIQVVM** Polus ast à littore.) Aldus cudit, Polus asta littore.
- 74 **ARCV** M Sera.) Aldus, At cum sera manent.
FERT Primis fluctibus.) Aldinus codex hic & versu sequenti habet Primos.
- CILICIS** Capricorni.) Cilici, Ald.
- 75 **ET** Matutino cum surgit.) Consurgit, Aldus legit.
- 76 **SIDERE** PISCES.) Piscem, cudit Ald.
- 77 **CESISQVE.**) Aldus, Celsique.

- 78 PRONOQUE) Pronoqua, Aldina editio.
 80 HOC Vi fons est, unde) Aldus, Hoc vi fontem.
 81 COMPVLSA,) Lege, Compulsu.
 82 HIS Peperere malis exordia) Corruptè Aldus cudit, Perpere. & mox,
 Viscera telluri.
 CAVTVS Vtrinqve) Ald. Vtrunque. & versu abhinc 8, Adfore dicet.
 83 SIDERIS Ortū) Ald. Ortum.
 84 IGNES) Aldus, Ignis in plenos.
 85 EXPRIMIT Incerto) Legendum, Insetto.
 PRÆFERET: Abruptus) Ald. Abruptos. & versu sequenti, Te-
 nuis sensim.

DESCRIBEBAT ET TYPIS MANDABAT

GVIL. MORELIUS IN GRÆCIS

TYPOGRAPHVS REGIVS,

LVTETIÆ PARISIO.

RVM, M. D. LIX.

CAL. IVL.

ARATI PHÆNOMENA PER

GERMANICVM CÆSAREM IN LATINVM

conuersa, & in eadem Commentaria.

CELVM Circulus quinque distinguitur, quorum duo extremi, maxime frigidi: Australis humillimus, & Aquilonius excelsissimus. His utrinque proximi duo, paralleli vocantur, ut ita dixerim, æquedistantes: ideo Tropicus vnus Solstitialis, alter Hibernus, per quem sol transiens ac tenens octauā partem Capricorni, solstitium hibernum facit: alter Æstiuus, per quem sol transiens ac tenens octauam partem Cancrī, solstitium æstiuum facit. Medius est Æquinoctialis, qui octauam partem Arietis tenens, æquinoctium vernum facit: octaua Libra, autumnale constituit. Ut Circuli in calo, ita Zona in terra vocantur. Inhabitabiles frigidi circuli sunt, ob rigore, quod ab his longissime sol abest: sub torrido quidam habitare putant Æthiopiæ maximā partem: item plurimas insulas Maris rubri, aliosque vertices eminentiasque terrarum nostris ampliores, sub Tropicis habitare nulli dubium est.

Noster Solstitialis Æstiuus est excelsus atque arduus. Diuisi autem sunt à nobis circulo Æquinoctiali, qui Antichthones nominantur, & videntur humiles atque depressi, qui Antipodes infra sunt: quod ut esse videatur, efficiunt flexus obliquitatesque terrarum, quas Antichthones & Antistochæ & Antisceptæ inhabitare dicuntur. Incipit autem Signifer, non ab extremo circulo, nec ad extremum extenditur: sed ab intimo Tropico australi, brumalique eodem, per Æquinoctialem ad summum solstitialem, eundemque æstiualem per mediū: in his longitudo latitudinisque porrectus. Obliqua circuli Signiferi partes, ccclxv. signa xij, partium singula tricenarum, quorum quædam minora, quædam ampliora, & populo Canophora dicuntur: sed compensatio quinque partibus creditur applicari, ut sint omnes Signiferi partes, ccclxv. Horū incipientia ab Ariete, alia sunt masculorum naturalibus, alia fæminarum. Item quartum quoque eorum, aut tropicum, aut solidum, aut deforme. Incipiet dinumeratio ab Ariete. Signa tropicorum duo sunt æquinoctialia, Aries & Libra: duo solstitialia, Capricornus & Cancer. Tropicis maxima solida anteposita, his deformatia.

HIC est stellarum ordo, utrorumque circulorum: Septentriones duplices ad austrum vertuntur, figura auersis caudis inuicem sibi aduersantes: inter quas obliquus dilabitur Draco. sub vnius nanque pede est Serpentarius, cuius Serpentarij pedes attingunt frontem Scorpionis. A latere autem retro stat Custos: sub pedibus quidem eius Virgo, habens igneam in manibus spicam: retrorsus vero, vestigijs eius adiacens Leo, medio æstiuo solstitio Cancer & Gemini. Ge

nua autem Agitatoris caput Gemini attingunt: pedes autem eius Tauri cornibus iunguntur, cuius Hæduli desuper obtinent locum Septentrionis. Habet autem Septentrio à dextris iuxta Coronam desuper, serpentem in manibus Serpentarij, & eum qui in Geniculo stat, & sinistro pede septentrionalis Draconis verticem, calcans vnum brachium Librae, alterum dans Coronæ. nam ad minoris Septentrionis, vltimus pes Cephei continetur, Cycnum manu dextra apprehendens: super cuius alas Equus extendit pedem, & super equum Aquarius extolitur, iuxta quem Capricornus est. sub Aquarij pedibus Piscis magnus austri-
nus, constituta ante Cepheum Cassiopeia: & à dorso Agitatoris Perseus pedem extendit: super Persei caput Cassiopeia pedibus properare videtur. Inter Cycnum igitur & eum qui in Geniculo stat, Lyra constituitur. In quorum medio desuper ab oriente Delphinus cognoscitur: sub cuius cauda est Aquila, in proximo habens Serpentarium. Sed iam de aquilonio circulo dictum est. nunc ad australem ordinem properemus.

S V B aculeo Scorpionis, Sacrarium constitutum est: sub corpore eius anteriora Cætauri videntur, in quo est bestia. Cōspicitur & Sagittarij pes summus ex alia parte. Sub australi circulo prope Centauri mēbra, Hydra cauda, & Cornus: ad genua Virginis, vrna est posita: à sinistris Orionis, qui & Incola, Fluvius, qui & Padus, necnon & Eridanus: sub pedibus Orionis, qui & Incola dicitur, Lepus splendida effigie conspicitur. retrorsum verò à pedibus eius, Canis splendida refulget: post cuius caudam Navis constituta est: ad Tauri pedem protendit manum Orion: pedibus Gemini appropinquat Anticanis: super caput Arieti nō longe ab Andromedæ pedibus, Triangulus positus est. sub Ariete & Piscibus Cetus. connexio verò Piscium communem habet stellam.

ARATI PHÆNOMENA.

B Ioue principium magno deduxit
Aratus

Carminis: at nobis genitor tu maxi-
mus auctor:

Te veneror, tibi sacra fero, doctique
laboris

- Primitias. Probat ipse deum rectorque satorque,
Quantum etenim possint anni certissima signa,
Qua Sol ardentem Cancrum rapidissimus ambit,
Diuersasque secat metas gelidi Capricorni:
Quæ've Aries & Libra æquant diuortia lucis:
Si non parva quies te præside, puppibus æquor,
Cultorique daret terras, procul arua silerent.
Nunc vocat audaces in cælum tollere vultus,
Sideraque & varios cæli cognoscere motus,
Nauita quid caueat, quid vitet doctus arator,
Quando ratem ventis, aut credat semina terris.
Hæcego dum lætis cogor prædicere musis,
Pax tua tuque ad sis nato, numenque secundes.

1 QVÆRITVR cur à Ioue incepit, & non à musis, vt Homerus? Conue-
niens magis hoc existimauit principiū Phenomenis, vt Iouem innocaret, quòd
ipsorū carminū origo est Iupiter. non solus autē ita cœpisse videtur Aratus, sed
& Crates comicus, à Vesta incipiens & profari carmina: Sophron in mimo,
qui nuncius inscribitur, à Vesta incipiens: Omnes innocāt Iouem omnium prin-

cipem. Sed quæritur cuius Iouis meminerit, vtrumne fabulosi, an naturalis? Et philosophi quidem plurimi, naturalis aiunt eum Iouis meminisse. Sed Crates ait Iouem dictum cælum: inuocatum verò meritò, quia in aëre & athere sunt sidera: & Homerum dixisse Iouem in aliqua parte, cælum: & ipse Aratus, quod dicit Herodotus Iouem dictum aëra, & Crates quidem eiusdem est opinionis, testemque esse Philonem comicum dicit, hoc autem constat & ipsum dicere. Nam quia nihil aliud est vox, quàm percussus aër, videtur conuenienter dixisse, quæ rei præstent auctoritatem, plenas Ioue vias referens, & omnes hominū conuentus. Nihil eorum quæ in terra sunt, sine aëre est: ratione etiam, Cuius omnes vsum desideramus. nam cuncti mortales ostendunt vsum suspirio: & cum
 „ viuimus, aëre indigemus. At quod ait, Dextra monstrat, ad auguria pertinet
 animum: propter quod & Stoici Iouem esse affirmant, qui per materiam manat
 spiritus, & similis est nostræ animæ. Zenodotus autem Ætolus & Diodorus
 aiunt, nec ad fabulosi Iouis sufficere eiusmodi opinionem: esse enim talem causam
 sam Iouis, & conuenire omnes vias eo confertas, quas tanquam loco eius de-
 „ scribingit. Dicendo autem, Etiam genus, ostendit animæ immortalitatem. bene, pro-
 pterea quod ait: nouerat enim virtuti aliquid æmulum futurum. Dei igitur
 aduersus delicta lenem esse, est, quoniam omnium parens affirmatur, & non
 solum hominum, sed etiam deorum.

3 CÆTĒR A quæ toto fulgēt vaga sidera mūdo,
 Indefessa trahit proprio cum pondere cælum:

Axis at immotus semper vestigia seruat,
 Libratāsque tenet terras, & cardine firmo

4 Orbem agit extremum. Geminus determinat axē,
 Quem Graij dixere polon: parsmersa sub vndas
 Oceani, pars celsa sub horrifero aquilone.

5 Axem Cretææ dextra læuāque tueritur,
 Siue Arcti, seu Romani cognominis Vrsæ,
 Plaustrūmve: & facies stellarum est proxima vero,
 Tres temone rotis que micant, sublime quaternæ:
 Si melius dixisse feras, obuersa refulgent
 Ora feris, caput alterius super horrida terga
 Alterius lucet: pronas rapit orbis, in ipsos
 Decliuēis humeros. veteris si gratia formæ,

Cressia vos tellus aluit, moderator olympi
Donauit cælo: meritum custodia fecit:
Quòd fidę comites prima incunabula magni
Viderunt Iouis, attonitæ cùm furta parentis
Ærea pulsantes mendaci cymbala dextra,
Vagitus pueri patrias ne tangeret aures,
Diçtęi exercent dominæ famuli Corybantes.
Hinc Iouis altrices, Helice Cynosuráque fulgent.
Dat Graijs Helice cursus maioribus astris,
Phœnicas Cynosura regit. sed candida tota,
Et liquido splendore Helice nitet, haud prius vlla,
Cùm sol Oceano fulgentia condidit ora,
Stella micat cælo, septem quàm Cressia flammis.
Certior est Cynosura tamen sulcantibus æquor:
Quippe brevis totam fido se cardine vertit,
Sidoniámque ratem nunquam spectata fefellit.

• Has inter medias, abrupti fluminis instar,
Immanis serpens sinuosa volumina torquet
Hinc atque hinc, superátque illas mirabile mōstrum.
Cauda Helicen superat, tendit simul ad Cynosuram
Squammihero lapsu qua desinit vltima cauda,
Hac caput est Helices, flexu comprehenditur alto
Serpentis: Cynosuræ ille explicat amplius orbes,
Sublatúsque retro maiorem respicit Arcton.
Ardent ingentes oculi, caua tempora clavis
Ornantur flammis, mento sedet vnicus ignis,
Tempus dexterius quæ signat stella Draconis,
Quæque sedet mento: lucet nouissima cauda,

Extremúmque Helices sidus micat, ac radiatur
 Serpentis decliue caput, quæ proxima signa
 Occasus ortúsque vno tanguntur ab ore,
 Oceani tumidis ignotæ fluctibus Arcti,
 Semper in occiduis seruantes ignibus axem.

4 VERTICES extremos circa quos Sphæra cæli voluitur, Polos Græci nuncupauerunt, è quibus vnus est australis, qui terræ obiectus à nobis nunquã videtur: alter autem septentrionalis, qui boreus vocatur, & nunquam occidit.

5 DVÆ sunt Arcti, quarum maiorem vocant, Helicen: minorem, Canis caudam. Alterutra quidem horum capita deorsum, alterutra sursum aspiciunt. Altera nanque Helice est, quæ apparet prima nocte: altera, pusilla quidem, sed à nauigantibus obseruatur. maria enim cõturbat. Helicen autem dicit Hesiodus Callisto Lycaonis regis filiam fuisse, & in Arcadia solitã cum Diana venari, & in montibus vagari, & à Ioue compressam, rem celasse Dianæ. Quam grauidam, nudam se lauantem cum aspexisset Diana in lauacro, partum eius accelerans, bestiam eam esse iussit: & dum esset vrsa, Arctum enixa est, quem Arcadem vocant. Amphus autem comicus poeta, refert Iouem in Dianæ effigiem transfiguratum in venatione Callisto oppressisse. tempore partus plena cum vexaretur, Dianæ culpam indicasse, & iratum Dianam in vrsam transfigurasse. Quæ dum in montibus vagaretur, à quibusdam pastoribus apprehensa, cum puero perducta est ad Lycaonem: post tempus in Lycæi Iouis templi confugientem, cum eã Arcas filius sequeretur, quo eam nefas erat intrare, ab Arcadibus vtrique interfecti sunt. Iupiter autem vtroque cæli astris intulit, vrsamque eam nominauit. Ouidius à Iunone in bestiam conuersam scribit. Habet autem stellas, in capite septem, in singulis humeris singulas obscuras, in armo duas, in pectore vnã, in pede priore claras duas, in summa cauda claram vnã, in ventre claram vnã, in spina vnã, in crure posteriore duas, in extremo pede duas, super caudam tres: sunt omnes, xxiiij. Porro Arctus minor à pluribus Phœnice, à Græcis Arctophylax, à nonnullis Canis cauda vocatur. Quam Sidones aspicientes continuo nauigant. Dicitur à Ioue inter astra collocatus, vt duplex honor Helices monstraretur. Agathosthenes quidem in Asiaticis carminibus, Cynosuram dicit Iouis fuisse nutricem, vnã ex Idæis nymphis, à qua in Cretæ oppi lo Hystoe Nicostratus constituit portus, & circa eum locum Cynosuram fuisse, cum Telchiniis qui dicuntur Curetes Idæi. Aratus Cynosuram & Helicen Cretenfes Iouis nutrices fuisse dicit, ob quod sunt cælesti donata honore.

Habet autem stellas, in humero splendidam vnã, in pectore claram vnã, in ventre claram vnã, super caudam claras tres: sunt omnes septem, supra alias decem, quæ præcedunt & dicuntur ludentes: & maxime altera quæ vocatur Polus, in quo à quibusdam putatur totus orbis circumuerti.

6 INTER ambas ergo Arctos, maximus flexuoso corpore adiacens Draco, qui utranque Arcton flexuoso corpore semicingit, Helices superuoluit caput, Phœnices circumcingit caudam. Hunc Pherecydes dicit inter astra collocatum beneficio Iunonis, eo quod cum nuberet Ioui Iuno, dijs offerentibus munera, Terra quoque obulerit aurea mala cum ramis, quæ Iano in hortum suum, qui erat apud Atlantem, inferri iussit, & Hesperides Atlantis filias custodes posuit, quæ cum à filiabus Atlantis subtraherentur & saepe vexarentur, Iuno custodem horti Draconem pervigilem implicuit arbori, quem Hercules interfecit, & illa astris intulit. Hunc alij Iouem astris intulisse dicunt, ob memoriam virtutis Herculis, Minervæ obiectu, quem illa contortum cælo immisit, & inter septentriones locauit. Habet autem stellas, in capite splendidas tres, in corpore verò vsque ad caudā, XI. ab invicem distantes. Sunt autem omnes XV.

7 H A V D procul effigies inde est defecta labore,
Non illi nomen, non magni causa laboris:
Dextro nanque genu nixus, diuersâque tendens
Brachia, suppliciter panis ad numina palmis,
Serpentis capiti figit vestigia læua.

DRAcone M immensa magnitudinis, hortorum custodem insomnem, dum à Iunone ad custodienda aurea mala esset constitutus, Hercules, cum ad mala aurea profectus fuisset, ut refert Panyasis Heraclea, fertur peremisse. & iccirco inter astra à Ioue hunc laborem memoria dignum honorasse, & utrosque sideribus intulisse, ita ut in certamine fuerint eorum habitus, serpentis capite iam defecto. qui ideo in genu stans, manibus sursum extensis, dextro pede contra draconem porrecto pingitur, ut certaminis labor significetur. Ideo pellem leonis in sinistra manu habere fingitur, ut insigne virtutis monstretur, quia leonem inermis interfecisse narratur. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris singulas splendidas, in sinistro cubito vnam, in eadem manu vnam, in eodem brachio vnam, in sinistro femore vnam, in dextra parte femoris duas, in coxa duas, in genu dextro vnam, in eadem tibia vnam, in crure duas, in eodem pede vnam, in dextra manu vnam, in claua quam eadem tenet manu, vnam, in leonina pelle quatuor. Sunt omnes vigintiquatuor.

C O R O N A.

8 C L A R A Ariadnæ propius stât signa Coronæ.
Hunc illi Bacchus thalami memor addit honorem.

8 HÆC corona dicitur esse Ariadnes, quæ Liber astris intulisse dicitur, dum eius nuptias dii in insula Creta celebraret, cogitans præclaram facere, pro qua primum noua nupta coronata est. Sed qui Cretica conscripsit, refert, quia cum

Liber ad Minoem regem venisset, ut Ariadnen filiam eius duceret uxorem, coronam dono Ariadna dedisse Vulcani opere factā ex auro & gemmis preciosis, & talis fulgoris fuit, ut Thesea ex Labyrintho liberaret, quæ post astris affixa est, cum in Naxos utrique venissent. Signum amoris eius crines ostendunt. & est stellis fulgētibz sub cauda Leonis. Habet autem stellas novem in circuitu positas, quarum tres sunt splendida.

OPHIUCHVS.

- 9 T E R G A nitens stellis, à quo se vertice tollit,
 Succiduis genibus lapsum & miserabile monstrum,
 Hic Ophiuchus erit, longe caput ante nitendo,
 Et vastos humeros, tum cætera membra sequuntur.
 Illis languet honor humeris, manus integer ardor.
 Luna etiam mensem cum pleno diuidit orbe,
 Lux tenuis manibus per quas elabitur Anguis
 Pressus utraque manu, medium cingens Ophiuchum.
 Scorpius ima pedum tangit, sed planta sinistra
 Intergo residet, vestigia dextera pendent.
 Est impar manibus pondus, nam dextera parvam
 Partem anguis retinet per leuam attollitur omnis:
 Quantumque à leua distantia Serta notantur,
 Erigitur tantum Serpens, atque vltima mento
 Stella sub ætherea lucet crinita corona,
 Ad quam si dorso peruadit lubricus Anguis,
 Insignes cælum perfundunt lumine Chelæ.

- 9 H I C est Serpentarius qui super Scorpionem stat, tenens utraque manu serpentem, qui ab astrologis dicitur fuisse Æsculapius filius Apollinis, qui cum medicinae arte vteretur, mortuos fertur suscitasse. Quamobrem iratus in eum Iupiter, domum eius cum ipso fulminis ictu percussit. Rogatu autem Apollinis patris, Iupiter ei arte sua rursus post obitum defuncto animam restituisse ad vitam, & inter astra constituisse putatur. Habet autem stellas, in capite claram vnā, in singulis humeris claras singulas, in sinistra manu tres, in dextera quatuor, & duas ex eis claras: in singulis lumbis singulas, in singulis genibus

nibus singulas, in dextra tibia claram vnā, in singulis pedibus singulas claras. sunt omnes XVI I.

SERPENS quem tenet in manibus habet, stellas in orificio duas, in flexura capitis spissas quatuor, in manu Ophiuchi duas claras, in prima flexura octo, in secunda, quam tenet in dextra manu, alias octo, in tertia vsque ad caudam sex. sunt omnes stella serpentis triginta.

SCORPIVS.

SCORPIVS sane inter astra à Ioue illatus est, pro eo quòd ferunt ex terra ortum, summissumque qui Oriona interficeret, ob eius loquacitatem, quòd ex venatione nullam se feram relinquere diceret: isque Oriona percussit & occidit, & inde à Ioue astris illatus est, vt eius naturam futuri homines intelligerent. Nigidius autem dicit Scorpionem ad perniciem Orionis in insula Chio in monte Chelippio ortum, voluntate atque ope Diana. Nam cum in monte Celsionio venaretur, irridens Dianam, contemnebat eius opera quæ in monte constituebat. Itaque Diana dicitur misisse Scorpionem qui Orionem vita priuaret: postea ab Ioue impetrasse, vt Scorpio in duodecim signorū memoria cōstitueretur. Hic ob magnitudinem in duo domicilia partitur. etenim ad aliud tendūt brachia eius, ad aliud corpus & cauda & aculeus. Habet autē stellas in vno quoque cornu duas, in ore vnā claram, in fronte duas, in dorso claras tres, in ventre duas, in cauda quinque, in aculeo duas. sunt omnes XIX. ex his quatuor quæ sunt in Cornibus eius, duæ priores claræ, & duæ obscuræ Libra assignantur, quam Chelas Græci dicunt.

ARCTOPHYLAX.

- 10 I N D E Helicē sequitur senior, baculòq; minatus
Se velle Arctophylax, brachiorum munera cæcus
Icarus, ereptam pensauit munere ripam.
Non illi obscurum caput est, non tristia membra:
Sed proprio tamen vna micat sub nomine flamma,
Arcturum dixere, sinus quæ vincula nodant.

- 10 B O O T E S, qui & Arcturus, fertur esse custos Plaustri, eo quòd Plaustrum sequitur, id est Septentriones, & quasi succinctus sit Septentrionibus. Hunc dicunt Arcadem Iouis filium esse, de cuius pòst nomine Arcadia dicta est, quem Lycaon Pelasgi filius, cum Iouem hospitio recepisset, infantem membris lacerauit, & Ioui in epulis apposuit, tentans Iouem, vtrū deus esset. Iupiter autē dicitur domum Lycaonis fulmine incendiisse, eoque loco ciuitatem constructam quæ Trapezos appellata est. Lycaonem verò cōuerxisse in lupum, Arcadem autem compactus membris ad vitam reduxisse, & cuidam caprario dedisse nu-

triendum. Qui cum adulta iam aetate esset, matri inscius vim inferre voluit, quos cum incolae Lycae montis occidere vellent, Iupiter utrosque liberās, astris intulit: qui ut res gesta est, ita manent, illa Vrsae naturae, hic impetum faciens, quem Bootem Homerus vocat. Habet autem stellas, in dextra manu quatuor, quae non occidunt: in capite claram unam, in singulis humeris singulas, in singulis mammillis claras singulas, in dextra parte corporis sub mammilla obscuram unam, in dextro cubito claram unam, inter utraque genua claram unā, & magnam quae est Arcturus: in singulis pedibus singulas. fiunt omnes XLIII.

VIRGO.

- 11 FVLGET spica manu, maturisque ardet aristas,
 Quam te diua vocant: tangunt mortalia si te
 Carmina, nec surdam prebes venerantibus aurem,
 Exosa heu mortale genus, medio mihi cursu
 Strabunt quadrupedes, & flexis lætus habenis,
 Téque tuumque canam terris venerabile numen.
 Aurea pacati regeres cum secula mundi
 Iustitia, inuiolata malis, placidissima virgo,
 Seu genus Astræi fueris, quem fama parentem
 Tradidit astrorum, seu verò intercidit æuo
 Ortus fama tui, mediis te læta ferebas
 Sublimis populis, nec dedignata subire
 Tecta hominum & puros mores sine crimine, diua
 Iura dabas, cultuque nouo rude vulgus in omnem
 Formabas vitæ sinceris artibus usum.
 Non dum vesanos rabies nudauerat enses,
 Nec consanguineis fuerat discordia nota,
 Ignotique maris cursus, priuatæque tellus
 Grata satis, neque per dubios auidissima ventos,
 Spes procul amotas fabricata naue petebat
 Diuitias, fructusque dabat placata colono
 Sponte sua tellus, nec parui terminus agri

Præstabat dominis signo tutissima rura.

At postquam argenti creuit deformior ætas,
Rarius inuisit maculatas fraudibus vrbes,
Serâque ab excelsis descendens montibus, ore
Velato, tristisque genas abscondita ripa,
Nulliusque larem, nullos adit illa penates.
Tantum cum trepidum vulgus coetusque notauit,
Increpat, O patrum soboles oblita priorum,
Degeneres quæ habuit semperque habitura minores,
Quid me nunc habitus super & mala vota vocatis?
Quærenda est sedes nobis noua: secula vestra,
Artibus indomitis tradent scelerique cruento.
Hæc effata, super montes abit alite cursu,
Attonitos linquens populos, grauiora pauentes.

Ærea sed postquam proles terris data, nec iam
Semina virtutis vitiis demersa resistunt:
Quisque priora tenet vestigia, quisque secunda:
Ferreque inuento mens est lætata metallo,
Polluit & taurus mensas, assuetus aratro.
Deseruit propere terras iustissima Virgo,
Et cæli sortita locum, quâ proximus illi
Tardus in occasum sequitur sua plaustra Bootes.

Virginis at placide præstanti lumine signat
Stella humeros, Helicénque ignis non clarior ambit,
Quisque micat cauda, quique armum fulget ad ipsum,
Quisque priora tenet vestigia, quique secunda
Clunibus hirsutis & qui sua sidera reddit:
Nanque aliæ quibus expletum ceruixque caputque,

Vatibus ignotæ priscis, sine honore feruntur.

- 11 **A**D aspectum autem Bootis Virgo constituta est, quæ Erigone dicta est, quæ inter Leonem & Libram in Zodiaco locum tenet. Hanc Hesiodus Iouis & Themidis filiam esse dicit, nomine Iustâ. Hunc secutus Aratus dicit, quod cū esset immortalis, in terris morabatur, & à virorum aspectu se subtrahere solita, cum fœminis consilio ludere & conuersari videbatur, & ab eis Iusta vocabatur, & nondum inter homines nequitia, neque navigationem fuisse: sed illâ in terris moratam, æquitatem hominibus præstitisse eo seculo quod aureum dicebatur. Sed postquam diminuti homines à quietate quieuerunt, illa cum eis non inimè conuersata est: postquam verò hominum mores in deterius versi sunt, in toto se è terris abstulit, & in ea parte celi habitauit qua numeretur. Nonnulli autem eam esse Cererem, eo quod spicas teneat: alij Atargatin. quidam verò Fortunam, pro eo quod sine capite astris infertur. Nigidius de Virgine ita refert: Virginem Iustitiam dici siue Æquitatem, quæ ab hominibus recesserit, & ad immortales merito transierit. Nam cum inter mortales conueniret omnibus locis cõciliabulisque solitam cõsistere, & præcipere hominibus ne temere à iustitia & æquitate discederent: qui quandiu monitu eius obedirent, diu in vita sine cura & sollicitudine futuros: sed cū negligentius æquitatem obseruantes declinarent, insidiisque, cupiditate & auaritia alter alterum deciperet, ab hominibus discessisse, & digna celesti numero immortale præmiū pietatis possedit. Habet autē stellas in capite obscuram nimis vnā, in singulis humeris singulas, in vnaquaque ala obscuras duas: ex eis quæ sunt in dextra ala à parte humeri, est clara vna: & in singulis cubitis singulas, in singulis manibus singulas: illa quæ dextra, clarior est, & vocatur Spica: in tunica obscuras sex, in singulis pedibus singulas. sunt omnes decem & nouem.

G E M I N I.

- 13 **Q V A** media Helice, subiectum respice Cancrū:
At capiti suberunt Gemini.

- 13 **H I** dicuntur Castor & Pollux, fratres Gemini maxima concordia, è quibus cum vnus cecidisset in pugna quam aduersus Athenienses gerebant, alter immortalitatem accepit, quos Iupiter vtrosque celo intulit, sideribusque Geminos nominauit, qui salutares sunt appellati. Nam & horum stella ita se habent, vt occidente vna, oriatur altera. Alij volunt Zethum & Amphionem esse, ideo vnus zonam, alter lyram habet. Nigidius deos Samothracas dixit, quorum argumentum nefas sit enumerare, propter eos qui ministerijs præsunt. item dicit Castorem & Pollucem, Tyndaridas, Geminorum honore decoratos, quod principes pacationis dicantur: quod mare totum prædonibus maleficisque pacatum reddidissent, & quo in tempore nauigauerint cum Iasone atque

Hercule ad pellem inauratam auferendam, multis laboribus tempestatibusque conflicti, periculorum atque animorum experti, impendia laboribus liberare studuerunt: atque cum à Ioue essent elati, petierunt à patre, ut sibi liceret in eo cali loco constitui, unde mortalibus auxiliantes prospicere possent. Quamobrem eis concessum est immortalis memoria locoque constitui, et ple-risque mortalibus auxiliantes sui conspectus gratia præbent. Quorum prior habet stellas, in capite claram unam, in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito unam, in eadem manu unam, in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas. sunt omnes nouem. Alter qui Propus appellatur, ut iuxta cancrum est, habet stellas, in capite claram unam, in singulis mammillis singulas, in sinistro cubito duas, in eadem manu unam, in sinistro genu unam, in singulis pedibus singulas, in sinistro pede vltima distantia unam: quæ vocatur Propus. sunt simul decem. Hi sunt inter duodecim signa zodiaci circuli: sed in medio circulo æquinoctiali tropici hiemalis, qui Australis appellatur, sita sunt.

CANCER in astris positus esse dicitur, beneficio Iunonis, Quod cum Hercules cum Hydra ad fontem Letnæum depugnaret, hic Cancer Herculis pede morsu deprehendit, ut Panyasis auctor dicit, quem miratus Hercules, calcatum contriuit, beneficioque Iunonis magnis honoribus decoratus est. idem duodecim signorum numero annumeratus. sunt in hoc signo alie stellæ quas Græci οὐς dicunt, Quod cum Liber à Iunone insania obiecta fugeret, ad occursum Dodonæi Iouis, eiusque in templo responsa peteret, ut Philiscus refert, magni imbres cum grandine orti sunt, ea parte qua transiturus erat. A sinu è contrario transeuntibus per aquas, in vno ex his sedens et ipse transuectus est sine periculo, et ab insania liberatus. Vni autem ex his effecisse dicitur, ut voce humana loqueretur, et post paucum tempus cum Priapo contendere cepit de membro naturali. Priapus compressum asinum occidit. Iouis autem beneficio utrique immortalis honore donati astris sunt illati. Est et altera origo, quæ infertur ab aliis: Quod cum aduersus gigantes dii bellum agerent, idem Liber et Vulcanus et Satyri asinis insidentes, profecti sunt ad pugnam. Quod genus viso tumultu diro, cum murmure rugissent, gigantes eorum voce territi fugerunt. et confestim dii de gigantibus triumphauerunt: et ideo una cum præsepio suo astris sunt illati, et in signo nobili Cancri positi, cuius cursum ad occasum tendit. Habet autem stellas in cornibus anterioribus duas claras, et tres obscuras, quæ appellantur Nubilum: quod circa eum videtur, Præsepium dicitur: in ore unam, in dextris pedibus singulas: sunt quatuor obscuræ. in sinistris priores claras duas, in secundo unam, in tertio unam, in extremo minore unam, in testa duas. sunt omnes XVI.

- Q V A posterior pes,

Horrentésque iubas & fuluum cerne leonem.
Hunc vbi contigerit Phœbi violentior axis,
Accensa in Cancro iam, tunc geminabitur æstas.
Tunc lymphæ tenues, tunc est tristissima tellus.
Et densas lætus segetes bene condit arator.
Ne mihi tunc remis pulset vaga cœrula puppis:
Dem potius ventis excluso vela rudente,
Excipiámque sinu zephyris spirantibus auras.

LEONEM beneficio Iunonis inter astra collocatum dicitur, eo quòd virtute ceteras præcellat. Periandrus Rhodius refert eum ob primos labores Hercules memoria causa, honorifice astris illatum. Nigidius refert hunc Leonem nutritum apud Lunam iussu Iunonis, & in terra Arcadia in regione Nemeæ in spelunca * Mithrimon nomine fuerit, quã quidam Aphriso dicunt, & iussu Iunonis ad Hercules exitium dimissum, quem Hercules iussu Eurysthei interfecit cum Molorcho hospite suo, cuius clauã pro viribus tributam principio est adeptus, cum qua Leonem interfecit, itaque postea claua pro gladio, pelle pro scuto reliquo tempore vti cœpit, & apud omnes mortales gratus ob virtutem haberi cœpit: Iunoni porro magis odio esse. Quapropter leonẽ celesti memoria dignatum voluntate Iunonis nos arbitramur. Hic notabilis & maximus inter signa est. Plerique volunt Nemeæ gymnicos ludos ob hunc Leonem institutos. hic totus figuratur. Habet stellas, in capite tres, in collo duas, in pectore claram vnã, in spina tres, in cauda media vnã, in vltima cauda claram vnã, in medio ventre vnã, sub pectore duas, in priore pede claram vnã, sub ventre vnã claram, in medio ventris vnã, in posteriore pede claram vnã, in genu posteriori claram vnã. sunt omnes decem & nouem. Videntur aliæ stellæ obscuræ septem iuxta caudam eius, quæ vocantur crines Berenices, & sunt earum virginum quæ Lesbo perierũt. illa autem magna & clara quæ in pectore eius est, appellatur Tyberone.

ERICHTHONIUS.

14 EST etiam Aurigæ facies, siue inclyta forma,
Natus Erichthonius, qui curru sub iuga duxit
Quadrupedes, seu Myrtoas demersus in vndas
Myrtilos hunc potius species in sidera reddit.

Sic nulli cursus, sic ruptis mœstus habenis,
 Perfidia Pelopis raptam gemit Hippodamiam.
 Ipse ingenstransuersus abit læuam Geminorum.
 Maiorísque Vrsæ contra delabitur ora.
 Numina præterea secum trahit: vna putatur
 Nutrix esse Iouis, si vere Iupiter infans
 Vbera Cretææ mulsi fidissima capræ:
 Sidere quæ claro gratum te gestat alumnum,
 Hanc auriga humero totam gerit: at manus hædos
 Ostendit, nautis inimicum sidus in vndis.
 Orbis ab oceano celsus rapit: haud semel hædi
 Iactatam videre ratem nautasque pauentes,
 Sparsâque per sæuos morientum corpora fluctus.

i 4 HIC agitator Erichthonius dicitur fuisse Vulcani & Mineruæ filius. Qui Vulcanus cum Ioui fulmē efficeret, ab Ioue promissum cepit, ut quicquid vellet praesumeret, ille Mineruam in coniugem petiuit. Iupiter imperauit Mineruæ ut virginitatem defenderet. Dūque cubiculum introirent, certando Vulcanus semen in pauimentum iecit, vnde natus est Erichthonius, quem Minerva in cista abscondit, draconēque custode appposito, duabus sororibus Aglauro & Pandroso commendauit. Hic primus currus homines equis iunctus docuit similes quadrigæ solus facere. primū Panathenæa constituisse, arcem templūque edificasse dicitur, Quē Iupiter miratus astris receptū memoriæ tradidit. In hoc signo & Capra est, quam in humero portat, quæ Iouem nutriuit. Itēque eius filij Hædi, quos auriga in brachio portat, qui fluctus significare dicuntur, noscuntur. Musæus de capra hoc refert, datur Iouis infans nutriēdas Themidi Alithææ quæ fuit domina capræ, quæ ex ea Iouem nutriuit. Esse autem hanc capram filiam Solis dicunt, cuius aspectus tam atrox fuisse dicitur, ut Titanes eam timerent, rogarētque matrem Terram, ut eam abderet. Terra autem in antro clausam Amalthææ tradidit custodiendam, ibique Iouem cum cura Amalthææ edūcasse. Qui cū esset iuuenis, & ille contra Titanes inermis vellet pugnare, eius pellem dicitur acceptam pro scuto habuisse, quod semper Titanibus agitator timori fuerit, & dicebatur media pelle Gorgoneum caput habere: eo tectus tegmento capra, tergo alierius pellis tecta restituit, vitæ etiam immortalitate donauit, calique astris intulit, & eius pellem appellauit. Alius placet agitatoremyrulum esse Mercurij filium OEnomai aurigam, & à patre Mercurio astris

illatum, cuius caput non multum distat ab Helice, genua apponuntur Gemini, pedes iuxta Tauri cornua. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris singulas, sed ea est clarior quæ in sinistro humero est, & appellatur Capra: in singulis genibus singulas, in dextra manu vnam, in sinistra duas, & super ipso brachio stellas duas, quæ vocantur Hædi. sunt omnes simul decem.

T A V R V S.

15 A V R I G Æ pedibus trux adiacet ignea Taurus
Cornua fronte gerens, & lucidus igne minaci,
Quem Liber ignarum cæli formando docebat:
Et caput, & patulas nares, & cornua Tauri:
Fronte micant Hyades: quæ cornua flamma sinistri
Summa tenet. sub hæc eadem, vestigia dextra
Aurigæ, mediæque ligant compagine diuos.
Myrtilos exoritur summo cum Piscibus ore,
Totus cum Tauro lucet, ruit oceano bos
Ante, super terras cum fulget Myrtilus ore.

15 PORRO Taurum inter astra quidam putant positum, propter Iouem quoddam in bouem sit fabulose conuersus. Nigidius hunc Iouem à Neptuno fratre per gratiam adduxisse, qui in figura Tauri sensum humanum haberet quæ Iupiter Sidonem misit, ut Europam Agenoris filiam ad se portaret, isque per pelagus Sidonem venit, ibique Europam inter æquales suas ludentem in templo Æsculapij conspexit, eamque repentino arreptu collocatam suo tergo deuexit ad Iouem in insulam Cretam. Ob hanc igitur causam Iupiter Taurum sideribus dignatus est immortalis memoria inferre. Eratosthenes dicit hunc esse qui coijt cum Pasiphae. cuius priores partes apparent, reliquum corpus non apparet propter famineum sexum. Spectat autem orientem. In signo autem Tauri frons & facies, Hyades vocantur, quas Pherocydes Athenæus nutrices Liberi dicit, quæ Dodonides nymphae vocantur. Quæ cum à Lycurgo captiuitatem timentes, fugerent Thebas, ne sibi à Iunone aliquid paterentur, Iupiter cælo illatas sideribus honorauit, Hyadesque appellauit, quod nascente Libero eas inuenerit, quas in signum temporis posuit: vel quod sint pluviales: ÷ enim pluuere est, quia earum ortus imbres concitat: vel quia in modum Y literæ posita sunt. Musæus & ista refert, Ex Atlante & Hya duodecim filia procreatae sunt, & filius Hyas, quem dum ab apro vel Leone occisum sorores omnes nimis diligentes flerent, obierunt: è quibus quinque stellas figuratas Hyades appellauerunt: septem autem, Pleiades. Myrtilus autem quinque filias Cadmi esse dixit. Habet autem Taurus stellas, in capite

capite quinque, quæ Hyades appellantur: id est in cornibus singulis singulas, in fronte duas, in naribus unam: hæ sunt Hyades: in singulis genibus singulas, in ungue anteriore duas, in palmaribus duas, in collo unam, in dorso tres, è quibus nouissima splendida est: in ventre splendidam unam, in pectore unam, in palla unam sunt omnes XVIII. ab excisione Tauri vsque ad id quod septem stellæ, sunt quas quidam Pliades vel Pleiades dicunt, quæ non videntur simul, eo quod septima obscura sit.

CEPHEVS.

- 16 IASIDES etiam cælū cum coniuge Cepheus
Ascendit, totaque domo: quia Iuppiter auctor
Est generis: prodest maiestas sæpe parentis.
Ipse breuem patulis manibus stat post Cynosuram,
Diducto passim quantum latus à pede dextro,
Cepheus extremam tangit Cynosurida caudam:
Tantundem à leuo distat minor. vtraque iungit,
Regula. Cepheos vestigia baltheus ambit.

- 16 CEPHEVS in ordine quarto loco positus est, quem Septentrionalis circulus occupat, à pedibus vsq; ad pectus: reliquus medius est Arcturo, Æstiuo tropico circulo. fuit ergo, sicut Euripides scribit, Æthiopum rex, Andromedæ pater, qui filiam suam ad cetum dicitur exposuisse, quam Persens saluauit: eiusque causa, & ipse pater beneficio Mineruæ sit astris illatus. Habet quidem stellæ, in capite splendidas duas, in singulis humeris singulas, in singulis manibus singulas claras, in singulis cubitis obscuras singulas, in zona tres obliquatas, in dextra coxa unam, in sinistro genu duas, supra pedes quatuor, in ultimo pede unam. sunt omnes XIX.

CASSIPEIA.

- 17 QVA latus afflexum sinuosi respicit Anguis,
Cassiepeia virum residet sublimis ad ipsum,
Clara etiam pernox cælo cum Luna refulget,
Sed brevis & paucis decorata in sidere flammis,
Qualis ferratos subicit clauicula dentes,
Succutit, & foribus præducit vincula claustris:
Talis dispositis stellis ipsa horrida vultu,

Sic tendit palmas ceu sit planctura relictam
Andromedam, meritæ non iusta piacula matris.

- 17 **CASSIPEIA** interea (vt refert Sophocles carminū vates) dicitur præposuisse formam suam Nereidibus, ob quam rem ira Neptuni Ceto transmissa vastabatur eorum terra: expostulasque Andromeden & Ceto proposita: ob quam rem longe habitus eorum diuersus est. ita autem est Cassiopeia in sella sedens. Habet in capite stellam claram vnam, in singulis humeris singulas claras, in dextra mammilla claram vnam, in dextra manu claram & magnā vnam, in sinistra manu claram vnam, in vmbilico claram & magnam vnam, in sinistro femore duas, in eodem genu claram vnam, in vnoquoque angulo sella in qua sedet, singulas claras. sunt omnes XIII.

ANDROMEDA.

- 18 **NEC** procul Andromede, totam quam cernere
Obscura sub nocte licet, sic emicat ore, (nondum
Sic magnis humeris candens nitet, ac media ambit,
Ignea substricta fulget qua zonula palla,
Sed pene facies remanet, districtaque pandit
Brachia, ceu magni teneantur robore saxi.

ANDROMEDA filia fuit Cephei & Cassiopeia, quæ adamata est à Cupidine, & datum est responsum vt traderetur Ceto ad deuorandum. Quæ suspensa inter duos montes, & exposita Ceto est cum omnibus ornamentis. à Perseo autem liberata est, & ob id perseæ dicta: beneficiōque Mineræ astris recepta est. Euripides etiam dicit intra astra collocatam vt labor Persei æternus pateret, manibus eius extensis, quemadmodum Ceto opposita est. Quæ cum à Perseo liberata esset, neque patri, neque matri voluit commorari, sed continuū cum Perseo profecta est. Habet stellas, in capite claram vnam, in singulis humeris singulas, in singulis cubitis claras singulas, in dextra manu claram vnam, in eodem brachio claras duas, in zona tres, sub zona quatuor, in singulis genibus claras singulas, in dextro pede duas, in sinistro pede vnam. sunt omnes XXI.

EQVVS DIMIDIVS.

- 19 **ANDROMEDÆ** verò radiat quæ stella sub
Aluo, fulget equus: tres armo, sed latera aquis (ipsa
Distinguunt spatiis: capiti tristissima forma,
Et ceruix sine honore obscuro lumine sordet.

Spumanti mandit sed quà ferus ore lupato,
 Et capite & longe ceruice insignior exit
 Stella nitens, armis laterique simillima magno.
 Nec totam ille tamen formam per singula reddit.
 Primo præstat equo, medio rapta ordine membra
 Destituunt, visus radiis hinc surgit imago.
 Gorgonis hinc proles in Pierio Helicone,
 Vertice cùm summo nondum decurreret vnda,
 Musæos fontes dextri pedis ictibus hauit.
 Inde liquor genitus nomen tenet Hippocrenen.
 Fontes nomen habent, sed Pegasus æthere summo
 Veloces agitat pennas, & fidere gaudet.

- 19 *EQVVS præterea dimidius est, priorē parte patens vsque ad vmbilicum. Aratus dicit super Geniculatorem situm, & iam astrum illatum, eo quòd à celsitudine Heliconis montis percusso pede dextro aquam produxis, quem liquorem Hippocrenen dicunt. Quidā pro eo quòd Iupiter eo vsus fuerit. Nonnulli verò pegasum putant qui ad astra pro Bellerophontis interitu euolauerit. Euripides dicit Melanippen Chironis filiam esse, quæ compressa grauida, profugit in Pelion montem, & dum à patre comprehendi timeret, deorum misericordia conuersa in equum ad astra conscendit, cuius posteriores partes corporis propter fæminei sexus pudorem non videntur. Habet autem stellas, in facie claras duas, in capite claram vnā, in singulis auribus singulas claras, in maxilla vnā, in ala proxima capiti claram vnā, in humero ala dextra vnā, in media ala vnā, in extremis pennis vnā, in armo vnā, in pectore vnā, in spina vnā, in vmbilico claram vnā, in singulis genibus singulas, in singulis ungulis singulas. fiunt omnes XV III.*

ARIES.

- 20 *INDE subest Aries, qui longe maxima torrens Orbis, & ad finem spaciis non tardior oram Peruenit, & quando grauiore Lycaonis Arctos Axem vel tutor quem tanto grator ille Distantes cornu properat contingere metas.*

Clarâque non illi est facies, nec sidera possunt,
 Officiat si Luna, sua virtute nitere.
 Sed quærendus erit zonæ ratione micantis,
 Ut chelæ, candens aut baltheus Orionis.

- 20 **ARIES**, ut Hesiodus & Pherecydes dicunt, inter astra collocatus est, propter Phrixum & Hellen Athamantis & Nebulæ filios. Qui cum nouercam occidere vellent, insani à Libero dicuntur effecti: qui dum in silua errarent, mater eis Arietem aurata pelle fertur adduxisse, qui cum nauigare vellent, in mare proiecti sunt, quod pelagus ab Helles nomine Hellepontus vocatur. Helle autem (ut aiunt) à Neptuno saluata est, & ex ea puerum Paonem genuit. Phrixus autem insidens preparato arieti, Colchos adductus est ad Ætiam regem, ibique Arietem Marti immolauit, ei que suam auream pellem concessit, antequam inter astra processisset, quam Draco custodiuit. Genitum autem hunc Arietem dicunt ex Neptuno & Theophane Altidis filia, quam cum adamasset, in insulam Crinnissam traduxit, inque ouem conuertit, cum qua in Arietem mutatus concubuit, ex qua Aries chrysoellus natus. Nigidius hunc Arietem dicit ducem & principem esse signorum zodiaci circuli. Immortali autem honore donatum, quod cum Liber exercitum in Africam duceret, & aqua inopiâ pateretur, subito Aries ex arena exiuit, & Liberum cum suo exercitu ad aquam perduxit diuinitus. Hoc facto Liber eum Arietem Iouem Ammonem appellauit, ei que sanum magnificum fecit, eo in loco in quo reperta est aqua, & abest ab Alexandria itinere dierum nouem, locus arenosus & serpentum multitudine plenus, & ab arena Ammon est nominatus. Præterea Aries dux aquæ, immortalis mutatus, & celi sidera consecutus. Conuertit autem caput ad Taurum, ipse autem assequitur aliis signis. Habet autem stellas, in capite unam, in auriculis tres, in collo duas, in summitate pedum anteriorum singulorum singulas, in dorso quatuor, in cauda unam, in ventre tres, in summitate singulorum pedum posteriorum singulas. sunt omnes XVIIII.

DELTON.

- 21 **EST** etiam propiore deum cognoscere signo,
 Deltoton, si quis donum hoc spectabile Nili,
 Diuitibus veneratum vndis in sede notarit.
 Tres illi laterum ductus, æquata duorum
 Sunt spacia, vnus breuior, sed clarior ignis.
 Hinc Aries iuxta medium Deltoton habebit.
- 21 **SUPER** caput Arietis non longè ab Andromeda pedibus adiacet signum

quod Græci ob similitudinem Deltae literæ, Deltoion vocant: Latini autem ob proprietatem formæ, Triangulum dicunt. Quod quidam à Ioue per Mercuriū inter astra positū dicunt, super caput Arietis, pro eo quod obscurum esse dicitur. Quidam verò dicunt Egypti esse effigiem, stellæ figuratam in tribus angulis, id est trigono, & Nilum talem ambitum facere. Habet autem stellas tres, in singulis angulis singulas, è quibus una est clarior.

PISCES.

22 INTER lanigeri tergum, & Cepheida mœstā
Hinc ultra gemini Pisces, quorum alter in austrum
Tendit, Threiciū boream petit alter, & audit
Stridentes auras, niueus quas procreat Hæmus.
Non illis liber cursus, sed vincula cauda
Singula vtrunque tenent vno coëuntia nodo.
Nodum stella premit Piscis qui respicit auras
Threicias. dextram Andromedæ cernuntur ad vlnā.

22 PISCES hi sunt, & maior Piscis. Nigidius hos Pisces dicit in flumine Euphrate fuisse, & ibi ouum inuenisse miræ magnitudinis, quod volentes eiecerunt in terrā, atq; ita colūbam insedisse, & post aliquot dies exclusisse eā Syriæ quæ vocatur Venus: maximè quæ misericors ad homines pertinebat: quæque multa quæ ad vtilitatē hominibus verterentur, ea dicitur inuenisse. Quæ, quoniā Iupiter sapius à Mercurio laudari nominarique audiret, quod in deos religiosa, in hominibus officiosa diligenter fuerit, rogata à Ioue quod sibi optanti tribui postulare: illa ait, ut pisces qui suam originem seruassent, immortalis præmio afficerentur. Iupiter in duodecim signis Pisces siderum splendore decorauit. Vnde hodie quoque Syri neque hos Pisces edunt, & columbas potestate decorant. Horum autem vnus aquilonius est, alter australis, ex aduerso caudis vtrunque positus. Habent inter se alligamentum luteum, continens vsque ad priores pedes arietis. Andromedæ autem humerus dexter, piscis est signum. Habet idem aquilonius stellas duodecim. Alligamentum luteum, quo continentur in parte boreæ, habet stellas tres, in parte noti tres, ad orientem tres, ad occidentem tres. Australis piscis quindecim. sunt omnes XXXIX.

PERSEVS

23 TANTVS & ille micat, tantum occupat ab Io-
Dextra sublata similis, prope Cassiopeiam: (ue cæli.
Sublimis fulget pedibus: properare videtur,

Et velle aligeris purum æthera tangere palmis.

- 23 PERSEVS quidem ex Danae & Ioue natus est. Iupiter enim in similitudinem aurei imbris se transformans, oppressam delusit Danaen, Acrisij regis Argiuorum filiam, quam pater à Ioue ut vitiatam cognouit, intra arcam includens, precipitavit in mare: quæ delata ad Italiam, inuenta à quodam piscatore, & oblata regi, eam sibi fecit uxorem, vna cum Perseo quem enixa est in mari. Qui missus ad Polydectem regem insula Seriphi, acceptus à Mercurio talaribus, & à Vulcano harpe adamantina, per aëra iter faciens ad Gorgones Phorci filias venisse perhibetur, quæ angues pro crinibus dicuntur habuisse, quosque vidissent in lapides convertere. Gorgones tres feruntur fuisse sorores, vno oculo, vna pulchritudine inter se communicantes: quarum nomina putantur, primæ Stheno, secunda Euryale, tertiæ Medusa. Quidam verò eum à Minerva missum dicunt, & ab ea clypeum vitreum accepisse, per quem videre nec videri ab eis posset. Qui cum Gorgones dormientes inuenisset, caput Medusæ abscidit & Minervæ tradidit, quod illa in suo pectore aptavit, ut in bello terribilior esset. Perseum autem inter sidera collocavit. Habet autem stellæ, in capite vnam, in singulis humeris claras singulas, in manu dextra clarâ vnam, in eodem cubito vnam, in manu sinistra vnam, in dextra parte lumborum clarâ vnam, in sinistro femore clarâ vnam, in singulis genibus singulas, in singulis tibis singulas, in singulis pedibus singulas, in capite Gorgoniæ circumquaque tres, in harpe vnam. fiunt omnes XVIII.

PLEIADES.

- 24 SIDERA cōmunem ostendunt ex omnibus
Septem traduntur numero, sed carpitur vna, (ignem.
Deficiente oculo distinguere corpora parva.
Nomina sed cunctis servavit fida vetustas.
Electra, Alcyonéque, Celænoque Taygetéque,
Et Sterope, Meropéque simul, formosâque Maia,
Cæli'ero genitæ, si vere sustinet Atlas
Regna Iouis, superosque, atque ipso pondere gaudet.
Lumine non multo Pleias certaverit astris:
Præcipuo sed honore ostendit tempora bina:
Cum primum agricolam ventus supereminet auster,
Et cum surgit hiems portu fugienda peritis.

- 24 PLEIADES à pluralitate Græci vocant: Latini, eo quod vere exoriantur

Vergilias dicūt. Dicit autem Pherecydes Athenæus, septem sorores fuisse, Lycurgæ filias, ex Naxo insula, & pro eo quod Liberum educauerunt, à Ioue inter sidera sunt relictæ. Harum nomina putantur, Electra, Alcyone, Caleno, Asterope, Merope, Taygete, Maia: quarum septima, ut ait Aratus, vix intueri potest, quam quidam præ timore Orionis fugisse putant: quidam à sole persecutam arbitrantur, vocatamque Electram, quæ non sustinens videre casus pronepotum, fugerit. Vnde & illam dissolutis crinibus propter luctum ire asserunt, & propter comas, quidam Cometen appellant. Nonnulli verò Meropen esse autumant, quæ nupta à quodam viro, nominata est Hippodamia. Musæus autē refert filias Atlantis fuisse septem, ex quibus sex claræ sunt, vna obscura. cū dijs concubuerunt, tres cum Ioue, & ex Electra Dardanus, ex Maia Mercurius, ex Taygete Lacedæmon: cum Neptuno duæ, Alcyone, ex qua Herms: Caleno, quæ Lycus: cum Marte Asterope, ex qua Oenomaus: Merope, cum Sisypho. Magnam apud homines dignitatem habent.

LYRA

35 **T**EMPORA læua premit Parthi subiecta draconis,
Summa genu subuersa tenet quæ se Lyra voluit:

35 LYRAM inter astra collocatam dicunt, propter honorem Mercurij qui eam condidit ex testudinis similitudine, de Apollinis boum cornibus: qui intendit chordas septem Atlantidum numero. Regrediente igitur Nilo ad suos meatus, inter cetera relictæ etiam testudo est, quæ cum putrefacta fuisset & nervi eius extensi intra corium remansissent, percussa à Mercurio sonitum dedit: in cuius similitudinem Mercurius Lyræ fecit, quam postea Apollini datam, alij Orpheo dicunt, eo quod vnius ex musis, id est Calliopæ sit filius. fecit autē chordas nouem iuxta numerum musarum. Tanta nanque dicitur dulcedinis in modulando fuisse, ut arbores, saxa, bestias, atque inferos commouerit ob cōiugis Eurydices desiderium ad inferos descendens. Qui cum Apollinem maximum deorum honoraret, Liberum autem patrem à quo fuerat glorificatus minime glorificaret, sedens in Pangæo monte, & expectans solis ortum, Liber indignatus misit Bacchas, ut Æschylus scribit, quæ cum membris discerperent, collectisque membris eius sepelierunt eum in Lesbii montibus: eius Lyræ Musæo dederunt, Iouemque rogauerunt, ut eius memoriam astris inferret. Habet autem stellas, in utrisque pectinibus singulas, in cacumine chordarum singulas, in utrisque humeris singulas, in fundo vnam, in modulo vnam, in symphano claram atque candidam vnam. sunt omnes nouem.

CYCNVS

36 **C**ONTRA spectat auem, vel Phœbi quæ fuit olim,
Cycnus de thalamis candens, qui lapsus adulter
Furta Iouis falsa volucer sub imagine texit.

Haud medij fulgoris erunt pennæ: vtraque læta,
 Dexterior iuxta regalem Cepheos vlnam,
 At læua fugit instantem sibi Pegason ala.

- 26 *CYCNUM* dicunt inter astra constitutum, eo quòd Iupiter in *Cycnum* transfiguratus euolauerit in ramum *Atticae* regionis, ibique compresserit *Nemesis*, quæ & *Leda* dicitur (vt refert *Crates* tragædiarū scriptor) quæ enixa est ouum, vnde nata est *Helena*: sed quoniam Iupiter rursus in cælum in *Cycnum* transfiguratus se recepit, vt fuit pennus tensus, simulacrum eius fideribus reliquit. Habet autem stellas, in capite claram vnā, in dextra ala quinque, vnā claram quæ est erga collum, in sinistra ala quinque, in pectore vnā, in cauda vnā, quæ est amplissima. sunt omnes *XIIII*.

A Q V A R I V S

- 27 *OCEANO* merſus, sopitas condere flammæ,
 Imbres, occasus ortusque intercipit ora.
 Et cū terrores auget nox atra marinos,
 Multum clamatos frustra spectaueris ortus.
 Tunc rigor, aut rapidus ponto tunc incubat auster,
 Tarda ministeria, & nautis tremor alligat artus,
 Et rationem animi temeraria pectora soluent.
 Nulla dies oritur, quæ iam vacua æquora cernat,
 Puppibus & semper tumidis ratis innatet vndis.
 Interea tentare vndas iuuat, aspera sed cum
 Assaultat lateri deprensæ spuma carinæ,
 unc alti curuos prospectant littore portus:
 Inuentasque alij terras pro munere narrant,
 Interea exanimat pauidos instantis aquæ mons:
 Ast alij procul è terra iactantur in altum:
 Munit & hos breue lignum, & fata instantia pellit,
 Et tantum à leto, quantum rate fluctibus absunt.

- 27 *PORRO* *Aquarius* nomen accepisse dicitur, quòd eius exortu imbres pluri fiât. Quidam volunt *Ganymedē* eum esse, *Troili* & *Callirhoes* filiū, qui cum

cum in Ida monte venaretur, ob nimiam pulchritudinē à Ioue adamatus, & per aquilā raptus, inter astra est collocatus. Dehinc Aquarius dictus est, quòd vndas funderet. Nigidius Hydrochoon sine Aquarium existimat esse Deucalionem Thessalum, qui maximo cataclysmo sit relictus cum uxore Pyrrha in monte Ætna, qui est altissimus in Sicilia: & posteaquam se & uxorem suam in terra relictum censuit, orbitatis & vastitatis misertus, ab Ioue precari cepit, ut aut & ipsi interirent, aut hominum genus restituerent. Iupiter respondit, & per sortem indicavit, ut lapides quos ante se reperiissent, post se iacerent. Reuersi itaque, quotquot Deucalion misit, viri fiebant: quos Pyrrha, feminæ. Quo facto rursus hominum genus natum est, ob quam rem λαός Græce populus dicitur, quia lapis antiquitus Græce λίθος appellabatur. Ab antiquis quidem dicitur Aristeus filius Apollinis fuisse, quem Apollo dicitur ex Cyrene procreasse, quam compressit in monte Orphea, qui Cyrenus est appellatus. Aristeus dicitur omnibus artibus doctus fuisse, quibus ceteros homines ad bonos fructus vtilitatemque perducebat. Is cum Caniculæ signum pestiferum oriretur, & statim præsentis fructus laderentur, & homines diuturna pestilentia afficerentur, factum est ut à dijs impetraretur, maximè Neptuno, Iouis fratre, ne tempestatibus & ventis pateretur genus humanum affici indignis calamitatibus. Itaque venia data, constitutū est à dijs, ut Caniculæ stellæ exortu, venti perflarent dies circiter quadraginta, eiusque pestilentia vim abscinderent. Quapropter Aristeus à dijs inter astra est collocatus. Habet autem Aquarius stellas, in capite obscuras duas, in singulis humeris singulas amplas, in sinistro cubito vnā, in dextro cubito vnā, in singulis manibus singulas, in singulis mammillis singulas, sub mammillis singulas, in dextro lumbo vnā, in singulis genibus singulas, in dextra tibia vnā, in singulis pedibus singulas. sunt omnes XVIII. Effusio verò aquæ dextra laeuāque, fit stellis XXXI. Quarum duæ splendide sunt, cæteræ verò obscuræ.

CAPRICORNVS sane similitudinem habet Ægipanos: habet enim posteriorem partem Piscis, priorem Capricorni: & hunc honorem dicitur affectus, eo quòd cum Ioue sit nutritus. Epimenides dicit in Ida utrosque nutritos, & ad Titanum bellum cum Ioue esse profectum: quem Iupiter victor astris intulit, quòd eius opera dii armati essent: itēque matrem eius Capram, quòd Dicolon inuenisset in mari, ideo Piscis cauda notatam. Nigidius Capricornum refert immortalē honore donatū, quo tempore Typhon in monte Tauro speluncam haberet, & Ægyptum incoheret, ab Iouēque concessum habuisset, quemadmodum dijs posset obsistere, cum eis consilium panderet, si neque terras relinquere vellent: neque Typhonis immanitati resistere, dii possent, incōsulc figuræ immutauerunt, in quam quis vellet, seu bestiam, seu volucrem, seu piscem prout vellet, Typhon se in capram transmūtasset: itaque immortales figuræ ignotis Typhonis ante oculos crebro versabantur: vnde adhuc maximè pro dijs multas bestias observant coluntque Ægyptij. Et cum venis Ty-

phoni neminem deorum aduersari, sibi met vacuum cognouit dominantibus, arbitratus deos se veritos, propter metum: dominabatur imperitis fortunæ varietate, & periculi magnitudine instantis. Nam post XVIII. dies dicitur consilium de eo repente à dijs factū ut interficeretur: ob idque vsque hodie in Ægypto hos dies, id est XVIII. festos perpetuo, annis singulis instituerunt: in quibus diebus qui nascitur, amplius quàm eos non viuit. Typhon autem fulmine interficitur ab Apolline, in templo Ægypti Memphis, vbi mos fuit solio regio decorari reges qui regnabant. Ibi enim sacris initiabantur primum, ut dicitur, reges, satis religiosè tunicati: & Tauro quē Apim appellat, iugum portare fas erat, quem deum maximum Ægyptij existimant. & per vicum vnum duci, ut periti existimabant, labore humana necessitatis, ut crudelius quæ sub eis sint abutantur. deducitur autem à sacerdote Isidis in locum qui nominatur Adytos, & iureiurando adigitur, neque mensem, neque diem intercalandum, quem in festū diem immutaret, sed CCLXV. dies peracturos, sicut institutū est ab antiquis. Sed illò reuertamur vnde digressi sumus. Igitur dij postea quæ Typhonem pœna affecerunt & interfecerunt, sancta astrorum memoria decorauerunt, & ei nomen Ægyptij, Ægipana imposuerunt, quod cū tanti dij se in bestias conuertissent, Typhon se in Capram transfigurabat. oppidūque magnificum in Ægypto adificauerunt, quod Panopolin appellauerunt. Habet autem stellas, in singulis cornibus duas, in naribus claram vnā, in capite claras duas, sub collo vnā, in pectore duas, in anteriore pede vnā, in summitate ipsius pedis vnā, in dorso septem, in ventre quinque, in caudæ extremitate claras duas. sunt omnes XXVI.

SAGITTARIVS

8. **BELLIGERVM** Titan etiam cū contigit
 Ducentēque ferunt sinuato spicula neruo, (arcum,
 Iam clausum ratione mare est, iam nauita portu
 Infestam noctem fugit, ad longasque tenebras,
 Signum erit exoriens nobis tum nocte suprema.
 Scorpions ille micat super freta cærule cauda:
 Insequitur grauis Arcus, & in lucem magis exit.
 Tunc alte Cynosura repit, tunc totus in vndas.
 Mergitur Orion, humeris & vertice Cepheus.

28 **PORRO** Sagittarius Scorpione oriente ascendit, quo ascendente Orion occidit totus, & Cepheus à vertice & humeris cum manibus, in cuius signi regione zodiacus circulus humillimus est propter equina crura. Quidam

negant, dicentes nunquam Centauros vllū sagittis vsos fuisse. Quidam autem dicunt, quòd quadrupedes esse non videantur, sed stans bipes sagittarius. Hic autem homo equinus pedibus est, & caudam habet veluti sagittarij. Sosisheus autem tragœdiarum scriptor, illum affirmat esse Crotonem. Euphemes Musarum nutricis filium, & inhabitasse Heliconem, atque sagittis & venatu vitam exegisse, qui inter Musas sapius commoratus, plausu cantus earum distinguebat, id est ad pedem manibus plauderat, quo alij timerent. Hunc Musæ beneficio Iouis astris intulerunt, cuius artes, id est plausus & sagittæ, inter mortales mansere. Nigidius de Crotone idem dicit, sed non conuersatum cum Musis: sed dum illæ cantus chorosque celebrarent, hunc procul auditu repentino plausu ad pedem feriēdo oblectare canentes, ob hoc eum à Ioue immortalī memoria earum rogatu donatum, quòd esset nutricis earum filius, idem Oceani nepos. Habet autem stellas, in capite duas, in arcu duas, in acumine sagittæ duas, in dextro cubito vnam, in eadem manu vnam, in ventre claram vnam, in spina duas, sub cauda duas, in anterioribus geniculis singulas. sunt omnes XV. Reliquæ verò septem, subter crura, similes quidem sunt posterioribus, quæ non ostenduntur, quòd Centaurus duplex sit: iaculum autem eius, ex quo dicunt omnes Cyclopes ab Apolline interfectos, qui Iouis fulmina fuerant, absconditum fertur ad aquilonem, & peracta, ac potius sedata lite, assumptum, & ad pedes sagittarij inter astra collocatum. Habet autem stellas quatuor, in summo vnam, in medio obscuram vnam, in peninis duas, vnam verò splendidiorē aliis.

A Q V I L A

- 29 VNGVIBVS innocuis Phrygium rapuit Ga-
Et cælo appositus custos quo Iuppiter arsit: (nymedē
In puero, luit excidio quem Troia furorem.

- 29 A Q V I L A M sane inter astra collocatam dicunt, propter Ganymedem Iouis ministrum, quem rapuit in calum. est enim ea signum Iouis, quòd cum dii omnes volucres inter se diuiderent, eam in portione sortitus sit Iuppiter. quòd alius cunctis volantibus euolet, & pene inter omnes principatum teneat, & quòd sola auium Solis radius non terreatur. Nanque ita est spectans ad orientem pennas tensis. Aglaosthenes dicit Iouem in aquilam transfiguratum, Naxiam regionem ubi nutritus fuerat petisse, & regnū accepisse. Egresso verò de Naxo cum aduersus Titanas profisceretur, & sacrificium faceret, aquilā ei in auspicio apparuisse, & fulmina ministrasse, quā bono omine acceptā tutela sua subiecisse. Habet autē stellas, in capite claram vnā, in humeris singulis alarū singulas, in pectore obscurā vnā. sunt omnes quatuor. Sagitta autē quam tenet in pedibus, dicitur sagitta Apollinis fuisse, cum qua Cyclopes interfecit,

eo quod Iouis fulmina faceret, quod eo telo Æsculapius eius filius à Ioue esset interfectus, quam sagittam astris illatam in memoriam virtutis sue reliquit. Habet autem stellas quatuor, in summo unam, in medio unam, in pennæ sagittæ duas.

DELPHINVS.

30 **SIDERA** quæ mundi pars celsior æthere vol-
Quæque vident boream, ventis assueta serenis (uit,
Diximus: hinc alius declivis ducitur ordo,
Sentit & insanos obscuris flatibus austros.

30 **NEPTVNVS**, ut Artemidorus refert, Amphitriten voluit in coniugium accipere, quæ cum ob verecundia magnitudinem & virginitatis observantiã ad Atlantem confugisset, Neptunus post eam multos misit qui eam peteret, inter quos & Delphinum misit qui eam peteret. Quæ cum circa insulas Atlantis moraretur, reperit eam, nunciauitque Neptuno, quam ille suis persuasionibus ad suam perduxit voluntatem, Delphinoque maximos honores in mari tribuit, quem in astris intulit & in manu sua habere instituit. Habet autem stellas novem, & ideo musicum signum dicitur, eo quod in numero musarum stellas habet, in ore unam, in solio duas, in pinnulis ventris tres, in dorso unã, in cauda duas sunt omnes novem. Delphinus autem non multum currit supra Capricornum.

ORION

31 **TELA**, caput, magnisque humeris, sic balteus ar-
Sic vagina ensis, pernici sic pede fulget. (det,

31 **ORION** qui & Incola dicitur, ante Tauri vestigia fulget, & dicitur Orion, ab urina, id est ab inundatione aquarum. Tẽpore enim hiems habet ortum cum mare & terras aquas & tempestatibus turbat. Hunc Romani Iugulam vocant, eo quod sit armatus, ut gladius stellarum luce terribilis & clarissimus, qui si fulget, serenitatem portendit: si obscuratur, tempestatem annuit imminere. Hunc Hesiodus dicit Neptuni & Euryales filium, cui dono datum est à Neptuno, ut super fluctus ambularet, veluti supra terram. Qui cum Chium venisset, Meropem Oenopionis filiam compressit, quem Oenopion ob iniuriã excacavit, & de finibus suis expulit. ipse cum Lemnum venisset, à Sole dicitur ei lumina restituta esse, & reversus est ad Oenopionem, qui cum à civibus terra absconderetur, Oenopion, desperata eius inuentione, Cretam est profectus: ubi cum immodice venaretur, & à Diana corriperetur, ait se nullam feram in terris relicturum. Tellus indignata Scorpionem extulit miræ magnitudinis,

qui panas magniloquentia eius exigeret, Iupiter autem Orionem ob virtutē astris intulit. idem rogatu Diana scorpionem inter astra duodecim calo collocauit, quorum contra magnitudinem stellæ quoque eorum amplissima sunt. Aristomachus autem dicit Erythrea quendam Thebis voto petisse, ut filiū haberet, ad quem Iupiter Mercurius & Neptunus hospitio deuenerunt: qui eis hostiam immolauit, ut filius nasceretur: cuius bonus pelle detracta, dū in eam urinam fecere, insuque Mercurij, terra obruta est, vnde puer supradictus est natus, quem Vrionem appellauerunt & astris intulerunt. Quidam autem dicunt Vrionem Methymneum, qui cum esset cithara potens, rex Corinthiorum Pyranthus nomine eum dilexit, qui cum à rege impetroset ut ciuitatem arte sua illustraret, & magnum patrimonium acquisuisset, consenserunt famuli cum nauis, ut eum interficerent: qui cum vellent interficere petijt ab eis ut ante decantaret. Cum autem cithara sonus cum voce eius audiretur, Delphini circum nauim venerunt, ille super vnum ex his se precipitauit, qui eū sublatum ad Regem Pyranthum Corinthum detulit. Delphirus subductus per astra aquis exanimatus est. Qui cum suos casus Pyraetho narrasset, insit rex Pyranthus Delphinum sepeliri, & ei monumentum fieri: post aliquantulum temporis nauis qua Orion deuctus fuerat, Corinthum delata est. Nautas cum ad se adduci rex imperasset, & de Orione inquireret, dixerunt eum obijisse. Quibus ille, Crastino, inquit, die ad Delphini monumentum iurabitis: eosque custodiri mandauit, atque Orionem ita ornatum sicut se precipitauerat, in monumento Delphini delitescere. Cum autem adducti per Delphini monumentū iurarent Orionem obijisse, & de monumento prodisset, illi eum videntes obmutuerunt, ibique regis imperio crucifixi sunt. Dehinc Iouis miseratione dicitur Orion cū Delphino inter astra positus. Nigidius autem refert quodam tempore Iouem cum ceteris dijs apud Musæum Bistoniorum regem hospitio dapili copiosoque affectu pradito in hilaritate constituisse, ut in corio Tauri qui tūc immolatus fuerat, mingerent, eoque loco in corio terra obruta natus sit Orion, qui factus adolescens digna deorū forma atque egregia virtute incitatus, immortalis memoria obtemperabat, quibus orius dicebatur. Nam cum in Celinio venaretur, Dianam irridens contemnebat eius opera, quæ in monte cōstituerat. Itaque Diana misisse dicitur scorpionem qui Orionem vita priuaret: Orion vita priuatus, sideribus illatus est. Habet autem stellæ, in capite claras tres, è quibus media est splendidior ceteris: in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito obscuram vnam, in eadem manu vnam, in zona tres, in gladio quem tenet in manu, tres: in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas, in mantili tres. sunt omnes XV. 1. & decem ex eis obscuriores.

CANIS

12 CVM tetigit Solis radios, accenditur aëtas,
Discernitque: ortu longe lata viuida firmat:

R 3

At quibus arctatæ frondes, aut languida radix,
 Exanimat: nullo gaudet maiusve minusve
 Agricola: & sidus primo speculator ab ortu.

32 SIRIVS, stella est in medio Centro cali, ad quam cum Sol accesserit, duplicatur calor ipsius, & languore afficiuntur corpora humana. Sirium autē stellam vocatam putant, propter flammæ candorem. Latini autem illam Caniculam vocant, unde & dies Caniculares dicuntur, quia quandiu Sol in ipsa est, pestifera est, sed pro qualitate adiacentium commutatur. nam aut vincitur, aut morbosus utitur viribus. hinc est, quod cum certo tempore oritur, non semper est noxia. Quidam verò dicunt, Canem fuisse quæ Europa cum dracone custos data est, quæ postea Minos utraque accepit. Eandem postea ob medicina causam Procridi in munere datam, quæ postea Cephalus utraque possedit, vir Procridis, qui eam ad Thebas duxit ad vulpem Thebanorum agros infestantem: cui Cani fatum est, ne ab ullo posset interfici, itemque Vulpi. Iupiter verò vulpem in lapidem conuertit, & Canem astris intulit. Amphianus tragædiarum scriptor refert, quod cum hominibus stellæ relinquerent locum, missus est legatus Canis ad Doloram, quam ut vidit, tempore tempestivo admauit: qui cum flagraret amore, nec posset frui, magis asperius vrebatur: calamitate accepta, & Deos adiutores inuocare cepit: tunc Aquilo misit filios suos adolescentes, qui operam Cani traderent, & ipse flatu suo Canis ardorem sedauit, qui flatu Etesia dicitur: amoris autem memoria remansit.

Sunt qui aliter memorent. Icarus à Libero hospitio receptus est, qui ei in munere vitrem plenum vino tribuit, iussitque ut in reliquas terras propagaret. Icarus dehinc Athenæus, cum in terram Atticam ad posteros deuenisset, eius genus hoc suauitatis ostendit. pastores autem cum immoderatus biberent, ebrii facti conciderunt. Qui arbitantes Icarium malum medicamentum sibi dedisse, eum fustibus interfecerunt. Icarium autem occisum Canis qui cum eo fuerat, Mara nomine, ululans, Erigone eius filia monstrauit ubi pater insepultus iaceret: quæ cum venisset eius corpus sepeliuit, ipsaque se in monte Hymetto contulit, ibique laqueo sibi mortem consciiuit. Tunc dicitur Liber à Ioue petiisse, ut Erigonem & Icarium astris inferret. Iupiter autem audita eius petitione, Erigonem signum Virginis nominauit: Icarium autem patrem eius, Arcturum. Qui cum exoritur, tempestates mari terraque efficit. cumque Athenas pestilentia opprimeret, ex oraculo responsum est cessaturam pestilentiam, si per annos singulos de frugibus & vindemia Icario & Erigone primum delibaretur. Quod factum est ab Atheniensibus, qui diebus festis institutus aras constituerunt: ideo quia illam pendentem aspexerunt, quod est apud Græcos: ex quo factum est, ut soli oscillo iactarentur homines. Canis autem Icarij qui ululans ante pedem pendentis Virginis mortuus est, Astrocyon nominatur, quod nos Canis stellam dicimus: qui ob eandem causam quando

exoritur, summam pestilentiam hominibus facit. Habet autem stellas, in capite unam, quæ Isis dicitur, claram: in lingua unam, quam Sirius vel Canē vocant, quæ magna est & splendida: in collo duas, in singulis humeris singulas obscuras, in pectore claras duas, in anteriore pede sinistro tres, in dextro unam claram, in extremo supra dorsum tres, in ventre duas, in sinistro femore unā. in posteriori pede sinistro unam, in summitate caudæ unam. fiunt omnes XX. Situm autem est hoc signum inter hiemalem tropicum, & arcticum subterraneum qui Australis vocatur.

D A S Y P V S.

33 S I C utrunque oritur, sic occidit in freta sidus:

Tu paruum Leporem perpende sub Orione.

33 L E P V S sub pedibus Antecanis & Orionis cōstitutus est. Hic dicitur Orionis canem fugere venantis. Nā ut venatorem eum finxerūt aliqua de causa, ita Leporem ei ad pedes fugientem finxerunt. Quidam negant tam nobilem tamque magnum venatorem, de quo ante in Scorpione signo diximus, & postea in ipsius figura dicemus, oportere Leporem venari. Callimachusque accusat eum, quod cum Diana scriberet laudes, eam leporino sanguine gaudere, & eos venari dixerit. Nonnulli à Mercurio inter astra collocatum dicunt propter nimiam velocitatem, siue quod inter quadrupedes plus pariat, & quosdam fœtus pariat, quosdam verò in ventre habeat, sicut Aristoteles philosophus ait, qui de animalium ratione disseruit. Antiquitus autem dicebatur in insula Lero nullum Leporem fuisse, sed ex eorum ciuitate adolescens quidam studio generis ab exteris terris Leporem fœminam produxit, & ad eius partum diligentissime quæ opus essent administravit: itaque cum peperisset, & cōplures eius ciuitatis ad studium intendisset, & partim precio, partim beneficio mercati essent, omnes Lepores alere cœperunt: quibus cum nihil daretur ad manducandum, impetu factò, omnia comederunt, quo factò insulam calamitas afflixit. itaque postea Leporis figuram astris contulerunt, ut homines meminissent nihil his exoptandum in vita, si insolenter utantur latitia, qua dolorem capere posterius cogantur. Habet autem stellas, in singulis auribus singulas, in pectore duas, in dorso nitidam unam, in posterioribus pedibus singulas. sunt autem omnes VII.

A R G O N A V I S.

14 A T cum decurrens inhibet iam nauita remos,

Auersamque ratem votis damnatus ab ore,

Perlegit, optatam cupiens contingere terram:

Sed quia pars violata fuit cœuentia saxa,

Numine Iunonis tutus cum fugit Iasor;

Hæc micat in cælo lateri non amplior, actus
 Qua surgit malus, qua debet reddere proram,
 Intercepta perit nulla sub imagine forma:
 Puppis demisso tantum stat lucida clauo.

- 34 *POST Canis igitur magni caudam, secundum stellarum ordinem Navis constituta est, quam quidam beneficio Minervæ inter astra collocatam dicunt, quæque prima ab ea fabricata est, & mare quod antea inuium fuerat hominibus, peruium nautis ingenio fecit, quam notatâ in cælo figurauit, sed à gubernaculis vsque ad malum. Nonnulli dicunt Danaum Beli filium ex compluribus coniugibus quinquaginta filias habuisse. fratrem autem eius Ægyptum totidē filios. Danaum autem & filias eius interficere voluit, ut regnū paternū solus obtineret, easque filius suus uxores à fratre poposcit. Danaus autem cognita malitia, Minervam inuocauit adiutricem: tunc primum dicitur Minerva nauim fecisse, quæ Argos appellata est, cū qua Danaus ex Aphrica Argos profugit. Ægyptus filios suos ad persequendum fratrem misit. Qui postquam Argos venerunt, patruum impugnare cœperunt. Danaus autē ut vidit se eis obistere nō posse, dedit eis filias suas, quæ patris iussu viros suos vna nocte interfecerūt, sola Hypermnestra Linū seruauit: ob quod sanum illis factum est. ceteræ verò dicuntur apud Inferos in dolium pertusum aquam ingerere. Habet autem Navis stellas, in puppe quatuor, in catastroma quatuor, in malo summo tres, in singulis temonibus quinque, sub carina quinque. sunt omnes XXXVI.*

CETVS

- 35 **DIVERSO** posita & boreæ vicina legenti,
 Auster pistris agens duo sidera, perlegit vnum.
 Nanque Aries supra Pistrim Piscēsque feruntur:
 Bellua sed ponti non multum præterit Annem.

- 35 *PORRO sub Ariete & Piscibus super fluuium Cetus in cæli regione collocatus est. Dicitur autem à Neptuno missus ad Cephæum propter inuidiā Nereidis, à qua contra Cassiopeiam & Andromedam exardescerebat propter nimiam pulchritudinem. huic Ceto Andromeda proposita erat, quem Perseus interfecit, & ab Ioue astris illatus est, ut memoria actus maneret. Habet autem stellas, in caudæ extremo claras duas, à caudâ vsque ad gibbum eius sex, sub ventre sex. sunt omnes XIII.*

ERIDANVS FLVVIVS.

- 36 **PLANXERE** ignotis Asiæ Phaetontides vn-
 Eridanus mediis liquidis interiacet astris. (dis

Huius

Huius pars vndæ læuum ferit Orionis
 Lapſa pedem,procul à motis qui Piſcibus uſus,
 Vincula coniectat nodus:criſtam ſuper ipſam,
 Æquore Piſtris adit. ſunt illi libera cælo
 Sidera,nonnullam ſpecie reddentia formam:
 Sub Leporíſque latus,verſam poſt denique puppim,
 Inter & Eridanum, flexúſque cauúmque carinæ.
 Atque hæc ipſa notat,ſi nullam ferre figuram,
 Sunt etiam toto ſparſi ſine nomine mundi
 Inter ſigna ignes etiam,quibus & ſua deſit
 Forma,per oppoſiti noſcuntur lumina ſigni.

3 FLVVIVS, ut ſuperius diximus, ſubter Cetum collocatus eſt. cali regione cernitur, ad quam ſiniſter Orionis pes extenditur. Ab Arato & Pherecyde Eridanus Padus eſſe putatur: & ideo inter aſtra collocatus, quòd à meridianis partibus dirigere cernitur. Heſiodus autem dicit eum inter aſtra collocatum, propter Phaethonta Solus, & Clymenes filium, qui dicitur currum patris aſcendiſſe. Cùmque à terra alius leuaretur, præ timore in Eridanum fluuium, qui & Padus dicitur, cecidit, ab Ioue fulmine percuſſus: & omnia ardere cœperunt: cauſaque extinguendi vniuerſos amnes immiſſos eſſe, omnèque mortalium genus interiſſe, præter Pyrrhã & Deucalionem. Sorores quoque Phaetontis flentes in arbores populos verſæ ſunt, lachrimæque earum in Electrum durare dicuntur, Heliadæſque appellatæ. ipſæ autẽ nomina habuiſſe, Merope, Helie, Ægle, Ægiale, Petre, Phœbe, Charie, Dioxippe. Cycnus quoque rex Liguria Phaethontis propinquus dum flevet, in Cycnum conuerſus eſt, id quoque monēs flebile canit. A quibusdam verò Nilus, qui & Gion exiſtimatur, & ideo inter ſidera collocatus, quòd à meridianis partibus curſum dirigat. Eſt autem ſidus multarum ſtellarum luce adornatum, & ſubiacet ei ſtella quæ vocatur Canopus, ſive Ptolemæon ſplendēs: tangitque temonem Nauis. apparet autem humillima, eo quòd circa terram eſſe videtur, & nullum ſidus inferius apparet, ob quod terreſtris vocatur. Habet autem ſtellas, in primo flexu quatuor, in ſecundo tres, in tertio tres, uſque ad nouiſſimum ſeptem, quas dicunt in ore Nili fluuij eſſe. ſunt omnes XVII.

PISCIS

17 INFIMVS Hydrochoos ſed quæ veſtigia figit,
 Sunt aliæ ſtellæ, quæ caudam bellua flectit,

Quaque caput Piscis, media regione locatæ:
 Nullum nomen habent, nec causam nominis ullam:
 Sic tenuis cunctis iam pene evanuit ardor:
 Nec procul hinc dextra diffundit Aquarius undas,
 Atque imitata cadunt errantis signa liquoris.
 E quibus una magis sub cauda flamma relucet
 Squammigeræ pistris: pedibus subit altera signi
 Fundentis latices: est & sine honore corona,
 Ante Sagittiferi multum pernicia crura.

37 PISCIS magnus, cuius nepotes dicuntur Pisces, qui in circulo zodiaci constituti sunt, dicitur in astra collocatus, eo quod decidens in Boethi stagno, Phaceti filia Veneris, in Piscem sui transfigurata, quam Syri deam nominaverunt. Quidam autem dicunt quod de stagno filiam Veneris salvaverit. Unde usque hodie Syri Pisces argenteos in templo sacrauerunt. Est autem signum in parte australi, quod Piscibus orientibus oritur, quem Piscem dicunt Aquarii urnæ habere effusionem. Habet autem stellas XII. e quibus una fertur esse sub pedibus Aquarii, & tres in brachiis eius. ipsæ autem clariores esse ceteris noscuntur. Inter hæc sunt astra siue signa quæ Planeta appellantur.

38 OCEANVM occasu tangit tato & magis arte,
 Thuribulum metæ vim cælo suscipit, & iam
 Præcipiti tractu vastis dimittitur undis.
 Multa dedit natura homini rata signa salutis,
 Venturamque novis cladem depellere suavit.
 Inter certa licet numeres sub nocte cauenda,
 Thuribulum. nam si sordebunt cætera cæli
 Nubibus obductis, illo splendore timeto,
 Ne pacem pelagi soluat violentior auster:
 Tunc mihi siccentur astricto cornua velo,
 Erigat, emittatque latus per inane rudentes.
 Quod si deprensa turbavit lintea puppis,

Incubuitque sinu laxo, vel mergitur vndis
 Prona ratis, soluetque inimicum Nerea prora:
 Vel si perspexit seruator Iuppiter æger,
 Vltima persoluunt iactatæ vora salutis:
 Nec metus ante fugit, quàm parse effluerit orbis,
 Quæ boream cælum spectantibus indicet ortum.

- 38 **SACRARIVM** qui & Pharus dicitur, est signum nauigantibus semper contrarium, quod sequitur scorpionis caudam. Quod quidam locatum inter astra dicunt, quod in eo dii primum mutuo coniurationem fecerunt, cum Iupiter contra Saturnum fecit, quod memoria non solum astris illatum, sed etiam hominibus hoc haberet institutum, quia in agonibus & ludis quinquennialibus coronæ habentur, & fœderis testes adhibentur, itémque vates per quos futura respondentur in symposiis domibus consecrantur, & iure Iupiter igneum sibi velamen, ne eius fulminum potentia deprehenderetur adhibuit. Habet stellas quatuor, duas in superficie, in qua pruna fuisse dicuntur, duas in vase eius.

CENTAVRVS.

- 39 **INDE** per ingentes costas, per crura, per armos,
 Nascitur intacta Sonipes sub Virgine dextra,
 Seu prædam è siluis portat, seu dona propinqua
 Placatura deos, cultor Iouis admouet aræ.
 Hic erit ille pius Chiro, tutissimus omnes
 Inter nubigenas, & magni doctor Achillis.
 Hic humero medium scindens iter ætheris alti,
 Si tenuem traxit nubem stellâsve recondit,
 Toto clarus equo, venientes nunciat euros.

- 39 **CENTAVRVS** dicitur Saturni & Philyra filius. nam Saturnus cum Iouem filium quæreret in Thracia, cum Philyra Oceani filia in equum versus dicitur concubuisse, & ex ea Chironem Centaurum natum artus medicinæ inuentorem, ipsamque in arborem quâsupar, hoc est tiliam versam esse, & ha-

bitasse Chironem in Pelion monte inter homines æquissimum, à quo Æsculapius medicina, Achilles cithara, in astrologia Hercules literis instructi sunt: cuius hospitio cum Hercules vteretur, sicut Antisthenes dicit, è pharetra sagitta lapsa dicitur pedem eius vulnerasse, acceptoque vulnere illum animam exhalasse, & ab Ioue astris illatum. est autem signum ad aspectum sacrarii. Vnde & ad idem Sacrarium sacrificare videtur. Habet stellas, in capite obscuras tres, in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito vnā, in eadem manu vnā, in medio pectore vnā, in spina duas, in ventre splendidas duas, in dextro lumbo claram vnā, in cauda tres, in singulis genibus retrorsus duas, in utroque armo vnā, in utrisque pedibus anterioribus singulas. fiunt omnes XXXIII. Quidam arbitrantur tenere in sinistra manu arma & Leporem: in dextra vero bestiolam quæ Meior appellatur, & Búpous, id est utrem vini plenum, in quo libabat dñs in Sacrario. Habet autem stellas bestiola, in capite vnā, in spina claram vnā, in cauda duas, in summo pede posteriore claram vnā, in anteriori pede vnā claram, in thyrsos tres. sunt omnes XXXIII.

HYDRA

40 HIC primos ortus Crater premit vterioris,
Vocalis rostro Corui, super Hydráque lucet.

40 HYDRA, super cuius caudam Coruum sedere dicunt, & in medio Vrnæ asserunt, est signum in parte australi, caput deflexum habens ad Cancrum, cuius sinuosi corporis medietas est connexa sub Leone, caudam verò extendit ad Centaurum, supra quam sedet Corvus: qui Corvus ideo inter astra collocatus dicitur, eo quod fuerit in tutelâ Apollinis, à quo missus ad fontem, ut dñs ad libandum aquam deferret: cum vidisset arbores grossos ficus habentes, volans consedit in eis donec maturæ fierent, & aqua deferre distulit: post paucos autem dies peracto sacrificio, cum ille ficos comedisset, & se dijs peccasse sensit, denuò ad fontem ut aquam hauriret rediit, & ab Hydra exterritus vas vacuū reportauit, dicens excessisse aqua, quæ fuerat in fonte. cognoscens Apollo sibi Coruum peccasse, prohibuit eum eo tempore aquam bibere, ut Aristoteles dicit in eo libro, qui de Bestiis scribitur. Et Isidorus in naturalibus, vel in physicis memoriæ tradidit, quod ipse peccati pœnas daret, qui & postea astris illatus est. Crater autem in medio angue positus est: caudam autem anguis Corvus appetit rostro, neque potest iuxta accedere ut bibat. Habet anguis stellas in capite, claras tres, in prima flexura sex, & vna ex eis obscura ad vltimum: in secunda flexura tres, in tertia quatuor, in quarta duas, in quinta vsq; ad caudam octo claras. fiunt omnes XXV. Paululum sub prima flexura Crater siue Vrna situs est, inclinatus ad genua Virginis. Habet stellas in labris obscuras duas, per singula latera tres, in fundo duas. sunt omnes X. Corvus autem qui est ad vltimam eius caudam, spectans ad occasum, habet stellas, in capite cla-

ram unam, in ala duas, in cauda tres, in pedibus singulas ab unguibus. sunt omnes sex. omnes simul fiunt XXXXIII.

ÆTHERIVM venit thalamū super imbribus
 Et tonitru, crebrāque abscondit grādine terras. (atrū,
 Temperat in Geminis annum, nec crede sereno,
 Nubila nec diuturna putes cum fidere Cancri
 Fons erit ardentis, tamen hoc in littore certum
 Flagrantis placide lucens hic temperat annum.
 Cū posuit sedem Nemeæis finibus astrum,
 Virginēque & Libra, semper pendentia tantum
 Nubila continua magis in statione manebunt.
 Nunc quoque nulla fides cælum cum Scorpion acer
 Stat super: incerta nanque omnia lege feruntur:
 Heu quantis terras tum Iuppiter ignibus omnes
 Obruet, aut glomerata cadet quā densa per astra
 Immitis grando cælo, quā sæpe sonabit,
 Cum spatium attigerit tendentis singulāque ignis,
 Non terris imbres, ponto non flamina deerunt,
 Et cæli terret sonitus mortalia corda,
 Cum sedem Ægoceri Cithereius attigit ignis.
 Horridus at gelidos portendit Aquarius ignes,
 Hibernæque cadunt pluiæ, concretæque grando.
 Piscibus à geminis sub prima recurrerit astra,
 Hesperus, hæc tibi signa feret, cū lucifer ora
 Ingreditur Venus alma polū, sed vbi Hesperus ignes
 Prouocat ætherios, & noctem ducere terris
 Incipit, exoriens ecce hæc Citherea mouebit.
 Vere caueto imbres, & fulmina culmine ab alto,

Phryxum rutilo pecus irradiauerit astro
Nubila, commixtusque fragor pluuialibus vndis,
Flamináque assiduo terris tum stantia pulsu.
E cælo diri deiecti grandinis ictus,
Vere magis nitido Tauri cum sidere fulsit.
Appota Geminis eadem constantia præstat,
Cum dederit soles, inducit nubila cælo:
Nubila cum fuerint, subitos mirabere soles:
Et modo te vento gelido, modo protinus imber
Lucens alterna superabit nube serena.
Sin leuis ingressa est spaciosi sidera Cancri,
Pacem mundus habet, non nulli corpore soles
Pestiferi incendunt, non sidera densa solutos
Astringunt artus: alieno tempore lenis
Omnia pacato tum sidere temperat aër.
Ac rapidis idem ne solibus æstuet orbis,
Efficient magni conspectu signa Leonis.
Virgine erunt pluuiæ, plerique in nube fragores,
Concaua quos reddunt incluso nubila vento.
Detrahit autumnus pluuias, eadēque repellit,
Nubibus assiduus, cælumque ob frigora prima,
Extremum autumnus superent glacialia terræ.
Scorpios at raris ne quis caua terra grauetur,
Horrebit pluuiis. ad diros omnia nimbos,
Continuósque ruit, cum per sinuosa tenetur
Cornua Centauri rapida distincta sagitta.
Ægoceros imbres, & crebro lumine ruptos
Nubibus elidet sonitus, tremulóque nitore

Flagrantis teli mortalia numina vincent.
Hæc eadem fundens prædicit Aquarius imbrem.
Extremis sæuis maria increbrescere ventis,
Ostendunt Pisces Veneris quos stella notarit.
Et quoniam certis extat via cognita signis,
Accipe quid moueat mundo Cyllenius ignis,
Si modo Phœbei flammæ euaserit axis,
Matutina ferens solitos per sidera cursus.
Cum pecudum villis auratum fulserit astrum,
Ventorumque graues, & diræ grandinis iræ,
Non intermisso patienti tempore surgent.
Quin pluuias alias etiam in regione notabis
Affore non omni: nanque est tunc imber in aruis.
Ast ubi se Taurus sinuatis cornibus effert,
Grandine significat. Geminis tranquilla sereni
Et placidum nautis spondet cælumque fretumque,
Nubila atque imbres, æstus ac frigora miscet.
Certior ardor erit, quamuis iuuet aura fauoni,
Cum vasti calida radiabit sede Leonis.
Templa sed ætherei simul ac possederit ignis,
Omnia mixta feret, pluuias meditabitur ingens,
Undique grando venit, rumpuntur culmina nimbis.
Centauri attigerit cum iam Cyllenius arcus,
Aut ubi consurgit Capricornus & ipse biformis,
Aut subitos cælo deducet crebrius imbres
Fulminis, aut iactu magnum perrumpit Olympum.
Nulla serenato Capricornus nubila cælo
Comparat, aut gelidos flatus, cælique fragores.

Non alio melius signo prædicere possis.
Piscibus hæc eadem quanuis cognoscere fas sit,
Quandoquidem exoritur mundo Cyllenius ignis.
Quid faceret primum modo cum lumine Solis,
Tempus & occasus moneat quoque discere Phœbi.
Ver erit hibernis totum execrabile nimbis,
Et crebro tonitru iunget florentia rura,
Spēsque nouæ segetis quatientur grandinis ictu,
Vretur cælum, magni cùm regnat tonantis
Ingrediens pecudis ingreditur aurea terga,
Hinc & Agenorei stellantia cornua Tauri,
Quidve ferant Gemini, rapido quid sidere Cancer,
Si penitus quæras: Taurum sæuire videbis,
Grandine nec contra ferri ratione probanda,
Aut Cancro, aut Geminis: calidus vestigia seruat
Hic quo dicta Leo sæuisque caloribus ardet.
Flatus at Geminis miscet tranquilla serenis,
Spiciferæque manu tendenti libera nutu
Dissentit diuæ, sed vt hæc ventura serena
Nunciat, & ventis cessat mare, cessat & aër.
Scorpios in pluuias rarus, sed nubibus atris
Creber agit nimbos: & sæua tonitrua portat,
Clara Sagittiferi tetigit cum lumina signi.
Ægocero semper cælo leuis excidit imber.
Frigidus at rapidis horrebit Aquarius euris,
Brumalésque dabit pluuias, atque igne perenni
Cum sonitu quatiet nubes secura laboris,
Non frustrans animum certo me limite ducat.

Hæc eadem tibi signa dabunt non irrita Pisces.

S O L E M per seipsum constat moveri, non cum mundo verti, sed in zodiaci circuli obliquitate cursum peragraré, paulo superius diximus: qui cum per trecentos sexagintaquinque dies, & quadrantem zodiacū lustrat, & singula tricenis diebus denisque horis ac semisse, id est dimidia hora, transcurrat incremento dimidiarum horarum quarto anno vnum diem complet, quem bissextum nuncupant, qui dies conficitur ex quadrantibus. Nam cum duodecies semis sex horas integras faciant, id est quadrantem, hic quadrās quater ductus viginti quatuor horas perficit, idem vnum diem cum sua nocte complet, & in quarto bissextum, ut præfati sumus, efficit. Sol interea dum igneus sit, præ nimio motu conuersionis suæ amplius incallescit, cuius ignem dicunt philosophi aqua nutriri, & è contrario elemento virtutem luminis & caloris accipere, vnde videmus eum sæpius madidum atque vorantem. Tunc autem eclipsin patitur, quod Latine defectio dicitur, quoties Luna XXX. ad eandem lineā qua Sol vehitur, peruenit, etque se obijciens eum obscurat, vnde deficere nobis videtur, cum ei orbus Luna opponitur. Signa enim tempestatis vel serenitatis hoc modo astrologi mundi cognoscenda esse dixerunt. Virgilius nanque ait, si Sol in ortu suo maculosus sit, atque sub nube latens: aut si dimidia pars eius apparuerit, imbres futuros. item Varro ait, Si exoriens concauus videtur, ita ut è medio fulgeat, & radios faciat, partim ad aquilonem, partim ad austrū, tempestatem humidam & ventosam futuram innuit: item, si Sol, inquit, rubeat in occasu, sincerus dies erit: si palleat, tempestatē significat. Nigidius quoque ait, Si pallidus Sol in nigras nubes occidat, aquilonem ventum significat. Hunc etiam Græci Apollinem appellauerunt, à quo se spiritum accipere arbitrantur. Ἰάπων enim Græce, Latine perdens dicitur, quod feruore suo omnē succum virentium decoquendo perdat herbarum. Hunc etiam diuinationis deum esse voluerunt, siue quod Sol omnia obscura manifestat in luce, siue quod in suo processu, & occasu eius orbita multimodos significationum monstret effectus. Sol dicitur, aut ex eo quod solus sit, aut quod solito per dies surgat & occidat. Hunc etiam sine barba pingunt, quia occidendo & nascendo semper est iunior, siue quod nunquam in sua virtute deficiat, ut Luna quæ crescit aut minuitur. Huic quoque illam ob causam, quod aut quadripartitis temporum varietatibus anni circulum peragat, id est verni, æstatis, autumnī, & hiemis: aut quod quadripartito limite diei metitur spacium. Vnde & ipsis equis condigna nomina posuerūt, id est Erythræus, Æthon, Lampros, & Philogæus. Erythræus Græce ruber dicitur, quod à matutino lumine rubicundus exurgat. Æthon lucidus dicitur, quod tertia hora instante lucidior fulgeat. Lampros vero lucens vel ardens dicitur, quod sit dum ad umbilicum diei contra arctici conscenderit circulum. Philogæus Græce terram amans dicitur, quod hora nona proclivior vergens occasui pronus incumbat.

LUNA terris vicinior est quàm Sol, siue quàm cætera errantia sidera. Vnde & breuiore orbe celerius peragit cursum suum. Nam iter quod Sol trecentis & sexagintaquinque diebus & sex horis peragit, Luna vigintiseptem diebus & octo horis percurrit. singula verò signa Sol tricenis diebus & denu horis ac semisse. Luna autem binis diebus, & semis hora, besse vnus, perlabitur. Vnde fit vt quantum spatij in zodiaco Luna percurrit, tantum Sol tredecim diebus expleat. Hanc quidã philosophorum dicunt proprium lumen non habere, globique eius vnã partem esse lucifluam, aliam verò obscurã & paulatim se vertendo diuersas formas efficere. Alij contra aiunt, Lunam globum suum habere, sed ignem à Sole concipere, & quantum percutitur ardescere, & quātum à Sole discedit augeri. Cū vero contrā steterit, feritur ex aduerso & velut speculum, nō vim, sed imaginem reddit, vnde & defectum patitur, si inter ipsam & Solem vmbra terræ interueniat. Hac enim crescente vniuersa gignentia pubescunt, tenuescente tenuantur: humor etiam & spiritus omnis augetur. tumescit oceanus. quod diuerso cali & vagantium stellarum temperatur, atque deteritur & infra fluit, id excipit Luna & Soli tradit. quo & animalia vigescūt, & humus quodammodo animatur genitali calore, & vt ita dixerim, viua plurimum valent in originibus quam in ortu sunt: languent in occasu. Ortum facit in stella quam Sol præterit, deinde statione matutina cum à quinto loco Soli steterit, in eodem manet signo, donec ab eodem Sole moueatur, quæ contraria est soli. mane occidit, oritur simul nocte, & vocatur Chronicos. Deinde rursus altero latere, à quinto signo deprehensa postmeridiana, stationem facit, donec ingressō Sole idem signum sub radijs eius delitescens in totū occidat. Aspiciunt inter se stellæ ex tertio signo quod dicitur Trigonum, & habent maxime confusionem: item à quarto signo, quod Tetragonon & Centrū vocatur, & in alterutrum maxime præstant effectum. item ex cōtrario, quod est septimum signum & Diametron vocatur, quæ maxime aduersum cætera dissidet. Vel leuiter aspiciunt, vt sextum quod dicitur Hexagonon. Signa tropica peregrinis nationibus præsunt, & omnino motibus & consilijs subinde variantur, atque permutantur. Biformia generatione rerum omnium repetitionem significant, & interim dilationem. Solida vehementer & instanter efficiunt, & ad exitum vel prospera vel aduersa perducunt, sicut aspiciuntur à stellis, vel fauentibus, vel repugnantibus. Iam verò quia de eius cursu vel ordine sub breuitate diximus, restat vt quid de ea Gētilēs. senserint edicamus. Lunam gentiles Dianam germanam Solus quem Apollinem nuncupabant, fuisse dixerunt, & sicut à Sole spiritum, ita se à Luna corpus accipere arbitrabantur. Dicebant enim eam viarū præsidem, & virginē, eo q̃ in via nihil pariat. idcirco igitur ambo sagittas habere dicuntur, quod ipsa duo sidera de cælo radios vsque ad terrā emittant, ideo faces, quia Luna illuminat, Sol & illuminat & exurit. ideo bigā Luna dicitur habere, siue propter velocitatē, siue pro eo quod nocte & die apparet ideo vnum Equum albū & alium nigrum di-

citur habere, eo quòd hieme & astate plus luceat quàm vere & autumnò. Diana autem Luna dicta est, quasi diana, eo quòd die ac nocte apparet ipsa, & Luna eo quòd luceat, & Trivia eo quòd tribus fungatur figuris, de qua

» Vergilius ait, Tria virginis ora Dianæ. nam eadem Luna, eadem Diana, eadem Proserpina vocatur, id est celestis, terrestris, & infernalis. De qua quidam, Denique cum Luna est, sublustri splendet amictu: Cum succincta iacet calamis, Latonia virgo est. Lunam voluerunt etiam apud inferos Proserpinam, seu quòd nocte luceat, siue quòd humilior currat & terris præsit: unde bigæ bouum habere dicitur, illo videlicet pacto quod detrimenta & augmenta nò solum terra, sed & lapides vel cerebra animantiũ, & quod magis incredibile sit, etiam latamina sentiunt, quæ in Lunæ incrementis eiecta vermiculos pariturant. Ipsam Dianam ortam nemoribus volunt, simili modo quod arborũ ac fruticum succo augmenta inducat. Denique clementis Lunæ abscissa ligna furfuraceus tinearum terebraminibus fistulascunt. Nemoribus quoque adesse dicitur, quòd omnis venatio plus nocte quàm die dormiat. Endymionem verò pastorem amasse dicitur, duplo scilicet modo: seu quòd primus hominum Endymion cursum Lunæ inuenerit, unde & triginta annos dormisse dicitur: quia nihil aliud in vita sua, nisi huic reptitioni studuit, sicut Mnaseas in primo libro de Europa scribens tradidit: siue quod Endymionẽ amasse fertur, quia nocturni roris humor, qui est siderum, quique ipsius Lunæ animandis herbarum succis insudetur, & pastoralibus proffit successibus. Præterea signa tempestatis vel & serenitatis in ea videri posse antiqui dixerunt. Nigidius ait, si Luna in summo circulo maculas nigras habuerit in primis partibus mensis, imbres futuros significat, si in medio, tunc cum plena sint in eo cornicula, serenitatem. Cæterum si rubet quasi aurum, ventos ostendit. sit enim ventus ex æris densitate, qua obducti sol & Luna rubescunt. itẽ si cornua eius terra fuerint nebula, tempestas futura est. Aratus autem dicit, si aquilonium cornu Lunæ est porrectius, aquilonium imminere. Item si cornu australe sit erectius, notum imminere. Quarta autem Luna index futurarum certissima

» habetur aurarum. Unde & Vergilius, Si in ortu quarto: nanque is certissimus auctor.

A B R V M A in fauoniũ CÆSARI nobilia sidera, significat. III. cal. Ianuarias matutino Canis occidēs, quo die Attica & finitimus regionibus Aquila vespere occidere traditur. Pridie nonas Ianuarias Casari Delphinus matutino exoritur, & postero exoritur Fidicula, quando Sagitta vesperti occidit. Itẽ quinto idus Ianuarias eiusdem Delphini vespertinus occasus & continui dies hiemis Italiae, cum sol in Aquarium sentitur transire, quod fere XV III. cal. Febr. euenit. VII. Febr. Regia stella appellata Tuberoni, in pectore Leonis occidit matutino, & pridie non. Febr. Fidicula vesperti occidit.

A F A X O N I O in aquinoctium Casari significant IIII. calen. Mart. quatriduũ variẽ, & VII. calen. Mart. hirundinis visus, & postero die arcturi exortus

vespertinus. Item nonas Mart. Caesar Cancrī exortu id fieri observauit. VII. Idus Mart. aquilonis Piscis exortus, & postero die Orionis exortus, & in Attica Miluus apparere observatur. Idibus Martiis Caesar ferales sibi notauit Scorpionis occasus. III. cal. Aprilis Italiae Miluus ostenditur. XII. cal. Apriles Equus occidit matutino.

Æquinoctium vernum VII. cal. Aprilis peragi videtur. Ab eo ad Vergiliarum exortum matutinū Casari significant. III. non. April. in Attica Vergilia vespere occultantur. Item post pridie nonas Apriles in Bæotia & Chaldaeus Orion & gladius eius incipiunt abscondi. Casari VI. Idus Aprilis significat imbres Libræ occasus. XIII. cal. Maias succulae occidunt vespere, sidus vehemens, & terra marique turbidū. XVI. cal. Maias, in Attica occidunt vespere, Casari. XV. cal. Mai. quadriduū significat. XII. cal. Mai. Assyrius succulae occidunt vespere, quod vulgo appellatur sidus parilicium, quoniam XI. cal. Maias vrbis Romæ natalis habetur, quo fere serenitas redditur, claritatem observationis membrorum augmento, Hyadas appellantibus Græcis, quod nostri à similitudine cognominis vocabulum eius stellis propter succos impositum arbitratur: imperiti appellauere Succidas. Casari VIII. cal. Maias notatur dies. VII. cal. Mai. Ægypto Hædi exoriuntur. VI. cal. Mai. Bæotia & Attica Canis vespere occultatur, & Fidicula mane oritur. V. cal. Maias, Assyrius Orion totus absconditur. Quarto autem cal. Maias Assyrius Canis.

VI. non. Maias Casari Succulae matutino exoriantur, & VII. Idus Mai. Capella pluuialis. Ægypto autem eodem die Canis vespere occultatur. Sic fere in VI. Idus Mai. qui est Vergiliarum exortus, decurrunt sidera.

A Vergiliarum exortu significant Casari post pridie Idus Mai. Arcturi occasum matutinum. III. Idus Mai. Fidicula exortus. XII. cal. Iunias Capella vespere occidit, & in Attica Canis. XI. cal. Iunias Casari Orionis gladius occidere incipit. III. non. Iunias Assyrius Aquila oritur vespere. VII. Idus Iunias Arcturus matutino occidit Italiae. III. Idus Iunias Delphinus oritur in Ægypto. XI. cal. Iulias eiusdem Orionis gladius Casari occidere incipit. VIII. cal. Iulias, longissimus dies totius anni, & nox breuissima solstitium conficit.

A solstitio ad Fidiculæ occasum, VI. cal. Iulias Casari Orion exoritur. Zona autem eius Assyrius, III. non. Iulias, Ægypto verò eadem die Procyon astuosus matutino oritur, quod sidus apud Romanos non habet nomen, nisi Canicula, quam volumus intelligere minorem Canem, ut in astris pingitur ad astum maxime pertinens, sicut paulo post docebimus. III. non. Iulias Chaldaeus corona occidit matutino. Attica Orion totus eadem die exoritur. Pridie Idus Iulias, Ægypto Orion desinit exoriri. XV. cal. Augustas, Assyrius Chiron exoritur. Deinde post triduum fere vbiq; confusum inter omnes sidus, indicans quod Canis ortu vocatus, sole partem primam Leonis ingresso cum sit solstitium, quod sidus accendit Solem & magnam aestus obinent can-

am. XVI. cal. August. Egypto Aquila occidit matutino, Etesiarumque Pro-
dromi flatus incipiunt, quod Caesar X. cal. Augu. sentire Italiam existimauit:
Aquila Attica matutino occidit. VII. idus Aug. Arcturus medius occidit.

III. idus Aug. Fidicula occasu suo autumnum inchoat, aut annotat. sed ve-
ra ratio id fieri inuenit pridie idus Augu. Equus oritur vesperi, & Casari. E-
gypto Delphinus occidit. XI. cal. Septembres Assyrijs stella, quæ Anteuinde-
miator appellatur, exoriri mane incipit, vindemia maturitatem promittens,
cuius argumento erunt agni colore mutati, & Assyrijs quinto cal. Septemb. Sa-
gitta occidit, Etesiaque desinunt. Anteuindemiator Egypto nonus Septembri-
bus oritur. Attica Arcturus matutino, & Sagitta occidit mane. V. idus Se-
ptemb. Casari Capella oritur vesperi: Arcturus verò pridie idus Septemb. imbres
vehementissimos significat, terra marique. Ratio eius hac traditur, si Delphi-
no occidente imbres fuerint, non defuturi sunt per Arctu. eius signi ortum ser-
uat hirundinū habitus. nanque deprehensa intercunt. XVI. cal. Octob. Egy-
pto spica quæ tenet Virgo, oritur matutino, Etesiaque desinunt. XI. cal. Octo-
bres commissura Piscium occidit, ipsumque Equi sidus VIII. cal. Octob. III. cal.
Octobr. Hædi oriuntur. cal. Octobribus Capella matutino exoritur. V. L.
nonas Octobr. Attica Corona exoritur mane. V. nonas Octob. Heniochus occi-
dit matutino. IIII. non. Octob. Casari Corona exoriri incipit, & pridie non.,
occidunt, Hædi vesperi. VIII. idus Octobr. Casari fulgens in Corona stella
exoritur. & tertio idus Vergilia vesperi exoriuntur. XVII. cal. Novemb.
succula vesperi oriuntur. Pridie cal. Novembr. Casari Arcturus occidit, &
succula exoriuntur cum Sole. quarto nonas Novemb. Arcturus occidit vespe-
ri, & idus Novembr. Attica Vergilia occasu suo hiemem inchoant. Quinto
idus Orionis gladius occidere incipit. Deinde III. idus Vergilia occidunt,
occasum matutinum Vergiliarum Hesiodus. natura huius quoque nominis
Hesiodus astrologiam tradidit fieri.

IN æquinoctio autūni cōstitetur quod Thales XXV. die ab æquinoctio, Ana-
ximander, XXXI. Eutemon XLVIII. nos autem sequentes obseruatio-
nem Casaris, XLV. die ab æquinoctio dicimus fieri.

ANTE omnia autem duo esse nomina celestis iniuriæ meminisse debemus.
Vnū quod Tēpestates vocamus, in quibus grādines, procellæ, ceteraq; similia
intelliguntur, quæ cum plenis lunio acciderint, vi maiore impelluntur. Hac ab
horridis sideribus exeunt (ut sapius diximus) veluti Arcturo, Orione, Hædis.
Alia sunt illa quæ silente calo, serenis noctibus sunt, nullo sentiente, nisi cum fa-
cta sunt publica: & magna sunt differentiæ à prioribus, aliis rubiginem, aliis
vredinem, aliis caliginem impellentibus: omnibus verò sterilitatem. De his
nunc dicemus, quæ ante nos à nullo sunt prodita. Prius causas reddemus corū
quæ sunt præter lunarem, & quæ paucis cali locus constant. Nanque Vergilia
primatum tenent ad fructus, quarum exortu aestas incipit, occasu hiems seme-
stri spacio intra se, & messes vindemiæque, & omnium maturitatem ample-

xantur. Est præterea in calo qui vocatur Lacteus circulus, etiam visu facilis: huius defluvio velut ex ubere aliquo sata cuncta lactescunt, duorum siderum observatione: Aquila in septentrionali parte, & in austrina Canicula, cuius mentionem suo loco fecimus. Ipse circulus fertur per Sagittarium & Geminos, solis centrum infra æquinoctialem circulum secans, commissuras eorū obtinēte, hinc Aquila, illinc Canicula. ideo effectus utriusque ad omnes frugiferas pertinet terras, quoniam in his tantum locis solis terræque centra cōgruunt. Igitur horum siderum diebus, si purus atque mitis aer genitalem illū lacteūque succum transmiserit in terras, leta adoleſcūt sata: si luna quadretum est ratione roscidum frigus asperſerit, admixta amaritudo, ut in lacte puerperium necat. Modus in terris huius iniuriæ, quā fecit in quacunque cōuexitate comitatus utriusque causæ, & ideo non pariter in toto orbe sentitur, ut nec dies. Aquilā diximus in Italia exoriri XI II. calen. Ianuarias: nec patitur ratio naturæ quicquam in satis ante eum diem spei esse certæ. Si vero interlunium incidat, omnes hibernos fructus ladi necesse est. Rūdus fuit priscorum vita, atque sine literis, non minus tamē ingeniosam fuisse in illis observationem apparebit, quā nunc esse rationem. Tria nanque tempora fructibus metuebant, propter quod instituerunt ferias, diēsque festos: Rubigalia, Floralia, Vinalia. Rubigalia Numa constituit anno regni sui XI. quæ nunc aguntur, ad V II. cal. Maij. quoniam tūc fere segetes rubigo occupat. Hoc tempus Varro determinat, Sole Tauri partem decimam obtinente, sicut tunc ferebat ratio: sed vera causa est, quod post dies XIX. ab Æquinoctio verno, per id quatrimum varia gentium observatione. In quarto calend. Maij Canis occidit, sidus & per se vehemens, & cui præoccidere Caniculā necesse sit. idem itaque Floralia quarto cal. eiusdem instituerūt, vrbis anno, D. X V I. ex oraculo Sibyllæ, ut omnia bene deflorescerent. Hunc diem Varro determinat, Sole Tauri partē quartamdecimam obtinente. Ergo si in hoc quatrimum inciderit pleniluniū, fruges & omnia quæ florebut ladi necesse erit. Vinalia priora quæ ante hos dies sunt, IX. calend. Mart. degustandis vinis instituta, nihil ad fructus attinent, nec quæ adhuc diximus, ad vites oleāsque, quoniam earū conceptus exortu Vergiliarū incipit, ad sextum Idus Maij, ut docuimus. Aliud hoc quatrimum est, quod neque rore sordere velint. exhorrent enim frigidum sidus Arcturi postridie occidēs, & multominus plenilunium incidere. Quarto nonas Iunias iterum Aquila exoritur vesperti, decretorio die florentibus oleis viti- būsque, si plenilunium incidat in eum, equidem & solstitium octauo calend. Iunias in simili casu dixerim & Canis ortum post dies à solstitio XX III. sed interlunio accidente, quoniam vapore constat culpa, acinīque præcoquuntur in callum. Rursus plenilunium nocet ad quartum nonas Iulias, cum Ægypto Canicula exoritur, vel certe X V I. calen. Aug. cum Italiæ item quarto calen. Aug. cum Aquila occidit vsque in X. cal. eiusdē. Extra has causas sunt Vinalia altera quæ aguntur XIIII. cal. Septemb. & Varro, à Edicula incipiēte occidere

mane determinat: quod vult initium autumnii esse & hūc diem festum tempestatibus leniendis esse institutum. Nunc Fidiculam occidere sexto Idus Aug. obseruatur. Intra hac constat caelestis sterilitas: neque negauerim posse eā permutari arbitrio legentium locorum aestimantium naturas, sed à nobis rationē esse demonstratam satis est: reliqua obseruatione cuiusque constabunt. Alterum quidem fore in causa, hoc est plenilunium, aut interlunium, non erit dubium, & in hoc mirabilem admirari benignitatem Natura succurritiā: primum hanc iniuriam omnibus annis accidere non posse, propter stato siderū cursus, nec nisi paucis noctibus anni: idque quando sit futurum facile nosci, ac ne per omnes menses timeretur, earum quoque lege diuisum à state interlunia, praterquam biduo secura esse hieme plenilunia, nec nisi astitus breuissimisq: noctibus metui non diebus itē valere. Prater ea tam facile intelligi, vt formica minimum animal interlunio quiescat, plenilunio & etiam noctibus operetur. Auem Param oriente Sirio ipso die non apparere, donec occidat. ediuerso Virionem prodire ipso solstitij die. Neutrum verò Luna statum noxium esse, ne noctibus quidem nisi serenis, & omni aura quiescente: quoniā neque in nube, neque in flatu cadunt rores: sic quoque non sine remedio. Sarmenta aut palarum acervos, & euulsas herbas fruticesque per vineas camposque cum timebis, incendito. fumus medebitur: hic è paleis & contra nebulas auxiliatur, vbi nebula nocent. Quidam tres caneros viuos cremari iubent in arbusiis, vt carbunculi nō noceant. Alij siluri carnē leuiter vri à vento, vt per totam vineam fumus dispergatur. Varro auctor est, quod si Fidicula occasu, quod est initium autumnii, vna pica cōsecratur inter vites, minus nocere tempestates. Archibius ad Antiochum Syria regem scripsit, si fictili nouo abserata obruatur rubeta rana in media segete, non esse noxias tempestates.

VERTICES extremos circa quos cali sphaera voluitur, polos nuncupare, è quibus vnus est septentrionalis, qui boreus appellatur, qui nunquā occidit. Alter australis, qui terræ obiectus à nobis nunquam videtur. Et austro-notus dicitur, quā quidam dicunt esse Tethyn Oceani uxorem, nutricem Iunonis, quæ fingitur in Oceano prohiberi occidere. Hac habet stellas, in capite septem non claras, in vtraque aure duas, in armo vnam, in pectore claram vnam in pede priori vnam, in femore posteriori duas, in pede extremo posteriori duas, in cauda tres. Sunt omnes XX.

IN GERMANICI ARATO, ET

IN EVM COMMENTARIIS OBSERVATIONES.

Pag. 101. ARATI PHÆNOMENA.) Aldus hunc titulum libro fecit, FRAGMENTA Arati Phænomenon per Germanicum, in Latinum versi cum commento nuper in Sicilia reperto. Versuum & commentariorum auctorem agnoscit Germanicum, Lactantius, ut posthac dicitur. Iulius Firmicus nō Germanicum, sed Iulium Casarem scriptorē facit, his verbis, lib. 11. Astronomi con : Sed nec aliquis pene Latinorū de hac arte Institutionis libros scripsit, nisi paucos versus Iulius Casar, & ipsos tamen de alieno opere mutuatus. M. Verò Tullius princeps ac decus Romana eloquentia, ne quid intentatum relinqueret, quod non fuisset diuinum eius ingentium affectum, versibus Heroicis, etiam ipse de Institutione pauca respondit.

IN his longitudo latitudinisque porrectus.) Quidam emendarant, Latitudoque, & Porrectus participium putant. nihil mutandum censui, & Porrectus nomen arbitror, pro porrectione.

CANOPHORA.) Vide num legendum sit, Anaphora.

103 V T Homerus) Aldus, Homero, quod cum sequentibus iungit.

IN Mimo qui nuncius inscribitur.) Vide num sit legendum, Qui iunior, inscribitur. hoc enim nomine Athenæo Sophronus Mimi citantur.

DEI igitur aduersus delicta lenē esse, est.) Ald. Deo legit, & Delicata. quidam adiecerunt, Proprium est.

104 AXIS at immotus.) Alij, Axis stat, motus semper vestigia seruat. Exigua mutatione verum attigerimne, docti iudicent.

GEMINVS determinat axem.) In alijs codicibus Geminis legitur, nullo sensu. Geminus, inquit, polus, quem ita dixere Graij, terminat axem. δὲ τὸν ἄρ' Aratus. Cic. Extrema ora & determinatio mundi.

SIVE Arcti, seu Romani.) Alij, Romana cognominis Vrsa plaustrum, vel facies stellarum proxima vero.

105 QVO D fide comites.) Ald. habebat,

Quod fidei comites prima in cunabula magni
Fuderunt Iouis attonita, cum furta parentis.

DICTÆI exercent.) Ald. Dicta exercere domina, quod quidam correre, Dictæi exercerent.

SEPTEM quàm Cresia flammis.) Ald. Septem qua Cresia flammis. Sensus est, Nulla stella magis micat in celo, quàm Helice septem flammis illustris.

HAS inter medias, abrupti fluminis instar.) Vitiose alij habent, Luminis. Aratus enim habet, οἷον ὁ ἄρ' ἄρ' ἄρ'.

109 DVÆ sunt Arcti.) Ald. Duo sunt arcturi quorum maiorem vocant, &c. & mox, Alterutra quidem horū, quod in nostro codice scribendū fuit, Harum.

Porro

PORRO Arctus minor.) Eodem errore Aldinus codex, Porro Arcturus minor. Notum est Arcturum Bootem appellari, non quas Latini Septentriones, Vrsas, seu Plaustrum appellant. quæ autem sequuntur verba, A Græcis Arctophylax, videntur abundare: aut legendum, A Græcis *κρυόφύλαξ*, quæ lectionem verba proxime sequentia confirmant.

AGATHOSTHENES.) Hunc eundem auctorem Hyginus, Aglaosthenem, alij Aglosthenem nuncupant. quæ eadem varietas et in Græcis legitur. Nā Agasthenes Athenæo, Aglosthenes Iulio Polluci, Naxicorū scriptor citatur.

IN CRETÆ oppido Hystoe.) Sic etiā Hygini vetusti codices manu exarati habebant, cū in impressus sit, Hestæa.

107 HVNC Pherecydes dicit inter astra collocatum.) Aldus habet genere fœminino, Hanc collocatam: quod cū manifesto de Dracone, quem maximum supra dixit, intelligatur, ferri non potuit.

HAVD procul effigies inde.) Aldus corrupte, Efficiēs, vnde. effigiem enim dicit quam Aratus εἰδώλον. et versu sequenti, Non illi numen, cum ex Arato constet Nomen legendum esse. *τὸ μὲν οὖν πρὸς ὁρίσιν αὐτῶν αἰτῶν.*

ET ICCIRCO inter astra à Ioue.) Videtur legendum, Iupiter, ut sit, Et iccirco inter astra Iupiter hunc laborem memoria dignum fertur honorasse.

SVNT omnes viginti quatuor.) Viginti duæ hic tantum enumerantur. Si ex Hygino addas, In utroque latere singulas, XXIII. habebis.

108 TERGA nitens stellis.) Aldus hunc et consequentem versum Coronæ affixerat, itaque scripserat,

Terga nitet stellis, à quo se vertice tollit
Succidus genibus lapsus et miserabile.

Ad quam si dorso.) Ald.

Ad quem se dorso peruadet lubricus anguens.

QVI cū medicine arte vteretur.) Ab Aldino codice abest particula, Cū, possetque abesse, si ita locus interpungeretur, Æsculapius filius Apollinis, qui medicina arte vteretur. Mortuos fertur suscitasse: quamobrem iratus in eum. quod mox sequitur, Iupiter domum eius cum ipso fulminis ictu percussit, Aldus cuderat, Iouis, domum eius cum ipso fulminis ictu percussit. Ita verò sapius in his commentariis Iouis pro Iupiter scriptum reperi, quod nō mutassem, ut esset rectus casus, nisi alij plures loci Iupiter habuissent. Mendum fecit fortassis notæ adscriptio, qua astrologi Iouem significant: quam imperitus librarius pro ratione orationis explicare non potuerit.

109 SVNT omnes XVII.) Ald. XXVII.

BACVLOQUE minatus.) Aldus, Minatur.

110 SEV genus Astræi.) Aldus hos duos versus ita cudit,

Sive illi astra genus fuerit, quem fama parentem
Tradidit Astrorum, se vero intercipit ævo.

NEC dedignata subire.) Ald. D: signata.

Nondum stella premit piscis qui respicit auras,
Threicia dextram Andromeda cernuntur ad vlnam.

ATQVE ita columbam) Aldus, Atque ita Cobam.

MAXIMÆ QVÆ.) Aldus, Maximéque. itaque citat Gyraldus de Diis gentium. lib. 1.

122 QVAM pater à Ioue ut vitiatam cognouit.) Alij, Ut, non habent.

ACCEPTIS à Mercurio salaribus.) In alio libro est, Accepta à Mercurio salaria.

123 ALCYONE, ex qua Herus.) Sic & Aldus: legendum autem, Ex qua Hyreus, ex Apollodori Bibliotheca.

CONTRA spectat autem.) Tres hi versus in aliis codicibus cum superioribus de Lyra coniuncti erant, qui mihi ad Cycnum pertinere visi sunt.

124 HAVD medijs fulgoris.) Aldinus codex & Germanicus,

Aut medijs fulgoris erunt penna utraque lata

EVOLAVEKIT in ramum Atticae regionis.) Sic uterque codex ille. Arbitror autem legendum, Rhamnum, qui pagus est Atticae regionis, à quo & Nemesis Rhamnusia dicta est.

ET cum terrores auget nox atra.) Ald. Mox atra, vitiose: ut & versu sequenti, pro Aspectaueris, Aspectauerit.

125 QVOD Dicolon.) In alio libro ita quoque scriptum est. Arbitror autem legendum, Quod Cochlon inuenisset in mari. aut enim Hyginus de hoc eodem Capricorno, Hic etiam dicitur, cum Iupiter Titanas oppugnaret, primus obiecit se hostibus timorem, qui Panicos appellatur, ut ait Bratosthenes: hac etiam de causa eius inferiorem partem piscis esse formationem, quod muricibus, id est maritimis conchylis, hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione. Vide & Miscellan. Politiani cap. XXVIII. ubi & hos commentarios Germanici agnoscit.

QVOTempore Typhon.) Alij codices pro hoc nomine per totam hanc fabulam Phytionis nomen habent.

COLVNTQVE Aegyptij, & cum venit, Typhoni.) Aldina lectio est, Coluntque Aegyptij, & conuenit Phytioni neminem deorum aduersari sibi met vacuam cognouit dominantibus.

127 EUPHEMBS musarum nutricis.) Alij codices Eufchemis. Hyginus Euphemes legit.

AGLAOSTHENES dicit Iouem.) Hunc locum Lactant. lib. 1. de falsa Religione, sub Caesaris nomine profert huius verbum: Nec hic tantum sacrificasse Iupiter inuenitur: Caesar quoque in Arato refert Aglaosthenem dicere Iouem cum ex insula Naxo aduersus Titanas proficisceretur, & sacrificium faceret in litore, aquilam ei in auspiciis aduolasse: quam victor bono omine acceptam tutelam suam subiugarit. Lilius Gyraldus scribit de Diis gentium lib. VII. hac in Aratum Latina commentaria (sic enim appellat) in Bassum à quibusdam referri.

- 128 TEL A, caput, magnisque humeris.) Orationis consequentia postulat, Magnosque humeros.
- 129 ARISTOMACHVS autem dicit Erythrea quendam.) Aldinus & Germanicus codex habet, Caubrisam. Ex Hygino Erythrea substitui.
AD quem Iupiter, Mercurius.) Ald. Ad quem Iouis, eodē errore quo supra.
QVIDAM autem dicunt Vriōnem Methymnæum.) Sic habent codices omnes. Arbitror autem Arionem legendū, cuius hanc historiam iisdem prope verbis Herodotus lib. 1. scribit. quod si verum est, ut verum est, postea pro Orion Arion, & pro Orione & Orionem, Arione & Arionem legendum est.
REX Corinthiorum Pyranthus nomine.) Puto legendum Periandrus nomine, ut etiam in tota hac historia. sic enim habet Herodotus quod autē Periandrus pro Periāder veteres dixerint, ex multis Hygini & huius auctoris constat.
APUD Musæum Bistoniorum regem.) In Hygini fabulis, Byrsens dicitur.
- 130 ICARIVS.) Aldi & Germanicus codex, Icarus. Græci scriptores omnes Icarium appellāt. Latini variant. nam & Tibullus hunc eundem Icarum appellat. ait enim lib. 1111.
- & cunctus Baccho incundior hospes
Icarus, ut puro testantur sidera calo,
Erigonēque, Canisq̃ue, neget ne longius atas. quod idem apud Ovidium reperitur aliquoties.
MÆRA nomine.) Alij codices, Neera. Nostra lectio cum Æliano consentit & cum Hygino.
- 131 LEVS sub pedibus Antecanis.) Aldus & alij, Anticanis. Ciceroni ~~neg-~~
uor Antecanis vertitur.
IN insula Lero.) Aldus, Hiero.
- 132 PERVIVM nautis ingenio fecit.) Alij, Naualus ingenio. Si Nautis nō placeat, lege, Nauali.
AVSTER pistris agens.) In alijs codicibus est, Agit.
HVIC Ceto.) Alij, Cetui, de quo antea etiam dixi.
- 133 PROCVL à motu.) Alias, Amotus.
MEROPE, Helie.) In Hygini fabulis his nominibus nuncupantur. Merope, Helie, Ægle, Lamprote, Phœbe, Ætheria, Dioxippe.
ID quoque monens.) Apud Hyginum est, Moriens.
- 134 ANTE sagittiferi multum pernicia.) Alij, Nullum pernicia.
THVRIBVLVM.) Alij, Thuribulo. & versu sequenti, Precipiti tactu.
Item versu ab hoc octavo, Erigat emittantque latus.
- 135 SACRARIVM.) Alij vitiose, sacrarius qui & Pharus dicitur.
SI tenuem traxit nubem.) Alij codices, Sic tenuem.
- 136 FIVNT omnes XXXIII.) Ex Hygino legendum est, XXXIII. quod etiam cōfirmat numerus qui mox sequitur. advertendum quoque pro eo quod hūc est, in dextro cubito unam, Hyginum habere, in sinistro. & mox ubi est, in

spina duas, Hygini codicem habere, In interscapilio quatuor: ut plenum habeas numerum stellarum viginti quatuor.

CVM vidisset arbores.) Alij inutili repetitione habent, Qui cum vidisset arbores.

137 SVNT omnes sex.) Legendum, Septem, ut & Hyginus habet, & summa postulat.

HORRIDVS at gelidos.) Alij codices, Ad gelidos.

138 CONSPECTV signa Leonis.) Aldinus codex, Conspēcta.

CONTINVOS QVE ruit.) Alias, Continuisque.

141 HVNC etiam Graci.) Apud Fulgentium Mythologiarum lib. 1. hac verba & quae tota reliqua pagina cōtinet, reperi: siue illinc huc inter Germanici verba sint adiecta: siue hinc ille in usum suum descripserit. Ex collatione autē ista, ita locum qui mox sequitur corrigendum arbitror. habet autem in hunc modum, Huic quoque illam ob causam & c. sic igitur emenda, Huic quoque quadrigam adscribunt, illam ob causam, & c. Aut quod quadripartito (quadrisido Fulgentius habet) limite diei metiatur spaciū: vnde & ipsius equis, & c. Aliae varietates sunt, quas è libris Fulgentij petas licet.

ERYTHRÆVS, ÆTHON.) Alij codices, Aethon, & mox quoque, inēque apud Fulgentium. Ut pro Aethon, Æthon scripserim, fecerunt prater interpretationem vocabuli, versus Ovidiani, 11. Metamorph.

Interea volucres, Pyros, Eous & Æthon,

Solis equi. & Martialis,

Quid cupidum Titana tenes? iam Xanthus & Æthon

Frēna volunt. Nam qui hic Erythraeus, Martiali Xanthus: qui Philologus, Ouidio Eous: qui Lampros, Pyrcis nuncupatur.

142 QVO & animalia vigescunt.) In Aldino codice est, Ragescunt: in Germanico, Rigescunt.

143 LVNAM voluerunt.) Est & hic locus totus apud eundem Fulgentium lib. II. cuius ope non pauca hic emendata sunt.

DETRIMENTA eius & augmēta.) Posterior pars deerat in Aldino codice & in Germanico.

IPSAM Dianam Ortam nemoribus volunt.) Aldus, Dictam: apud Fulgentium scribitur, Ortis ipsam etiam Dianam nemoribus, ut neutra lectio probari potuerit, veram monstrare potuerit.

PLVS nocte quā die dormiat.) In Fulgentij libro est, Plus nocte pasceatur, diēque dormiat.

QVI A nocturni roris humor.) Fulgētius habet, Quia nocturni roris humor, quem & iij. a siderum atque ipsius Lunae animadu herbarum succus infundat, pastoralibus prosi succisibus.

ABRVMA in fauonium) Quae sequuntur ferē omnia apud Plinium reperiuntur lib. XV 111. natur. histoz. vnde & multa hic corrigenda depro-

hendi. Nam primum præpositio A, hîc deerrat.

ET postero exoritur.) Plinius addit, Die.

QVANDO Sagitta.) Plinius, Quo Ægypto Sagitta.

I I E M quinto Idus Ianuarias.) Plin. Ad VI. Idus Ianuarij eiusdem Delphini vespertino occasu continui dies hiemant Italia.

XVIII. cal. Feb.) Plinius, XVI.

A Fauonio in Æquinoctium.) Plinius addit, Vernal.

IIII. cal. Mart. quatrimum.) Plin. XVII. cal. Martij triduum.

I T E M nonas Martij.) Plinius, III. nonas Martij.

A QVILONIS Piscis.) Plin. Aquilonij.

IDIBVS Martijs.) Plin. Caesar & Idus Martias ferales sibi annotauit Scorpionis occasu. XV. verò cal. Aprilis Italia miluum ostendi.

AB eo a Vergiliarum exortum matutinum Casari significant.) Plin. Addit cal. Aprilis.

I T E M post pridie.) Plin. Eadem postridie in Bæotia: Casari autē & Chaldeis nonus: Ægypto Orion, &c.

XIIII. cal.) Plin. Habet præterea, Ægypto.

CÆSARI XV.) Plin. XV. Casari, continuòque triduo significat.

SIDVS parilicium.) Ex Plinio legendum est, palilicium.

CLARITATEM observationis.) Longe aliter Plinius, huncque in modum, Claritatem observationi dedit, nimborum argumento, hyadas appellantis Græcis has stellas, quod nostri à similitudine cognominis Græci, propter sues impositum arbitantes, imperitia appellauere Suculas.

NOTANTVR dies.) Plinius in numero unitatis, Notatur dies.

POST pridie Idus.) Plin. Postridie. nec addit, Idus Mai.

ASSYRIIS aquila oritur.) Plin. insuper habet, Casari & Assyrijs.

VII. Idus Iunias.) Plin. VIII. Idus Arcturus matutino occidit, Italia sexto & IIII. Idus, Delphinus vesperti exoritur. XVII. cal. Iulij gladius Orionis, quod Ægypto post quatrimum XI. cal. eiusdem Orionis, &c.

NISI Canicula, quam.) Plin. Nisi caniculam hanc velimus intelligi, hoc est minorem canem: sanè ut in astris pingitur. nam quod sequitur, Est autem magnopere pertinens, corruptum videtur in Plinij codicibus, itaque ut Germanicus habet, corrigendum.

IIII. non. Iulias Chaldeis.) Plin. III. non.

XV. cal. Augustas.) Plin. XVI. cal. Assyria Procyon exoritur. Dein postridie ferè ubique cōfessum inter omnes sidus iudicans, quod canis ortum vocamus, Sole partem primam Leonis ingresso. Hoc fit post solstitium XXIII. die.

145 XVI. cal. Aug.) Plin. XVII.

INCHOAT, aut annotat.) Plin. Inchoat, uti u adnotat: sed ut vera ratio id fieri inuenit, sexto Idus eiusdem.

QVÆ Anteuindemiator.) Plin. Vindemiator, ut & mox.

AGNI colore mutati.) Legendum ex Plinio, Acini.

PER ARCTU.) Lege, Per Arcturum. Eius signi ortū servat hirundinis abitus. Plin. habet, signum orientis eius sideris seruetur hirundinum abitus.

XI. cal. Octobr. commissura piscium.) Plin. XI. cal. Casari commissura piscium occidens, ipsūque æquinoctij sidus, &c.

III. cal. Octobr.) Plin. IIII. calend.

V. Nonas Octobr. Heniochus.) Plin. Asia & Casari V. Cal. Heniochus.

IIII. nonas Octobr.) Plin. Tertio calend. Casari corona exoriri incipit, & postridie occidunt.

VERGILIAE vesperi exoriuntur.) Plin. Vergiliae vesperi. Idibus corona tota. Sexto calend. Nouembr.

OCCASVM matutinum Vergiliarum Hestodes.) Locus hic deprauatissimus, hunc in modum mihi restituendus ex Plinio videtur, Occasum matutinū Vergiliarum Hesiodus (nam huius quoque nomine extat astrologia) tradidit fieri, cum æquinoctium autumnī conficeretur: Thales, XXV. die ab æquinoctio: Anaximander, XXIIX. Euctemon, XLVIIII. nos autē sequentes, &c.

ANTE Omnia autē duo esse nomina.) Est & hic locus apud Plin. eod. lib.

DVO esse nomina.) Plin. Duo genera esse.

QVÆ cum plenilunio acciderint.) Plinius non habet, Plenilunio. sic enim legit, Quæ cum acciderint, vis maior appellatur.

NISI cum facta sunt.) Hac in hunc modum interpungenda sunt ex Plinio, Nisi cum facta sunt. Publica hæc & magnæ sunt differentia.

ALIIS caliginem impellentibus.) Plin. Alijs carbunculum appellantibus.

NANQVE Vergilia primatum tenent ad fructus.) Plin. Nanque Vergilia priuatim attinent ad fructus, ut quarū exortu æstas incipiat, occasu hiems, semestri spacio intra se menses, vindemiāsque & omnium maturitatē cōplexæ.

146 SOLIS CENTRVM.) Plin. Solus centro bis æquinoctialem, &c.

OMNES hibernos fructus.) Addit Plinius, Et præcoces.

IX. cal. Mart.) Plin. IX. calend. Maij.

OCTAVO cal. Iunias.) Plin. VIII. cal. Iulij.

ITEM quarto cal. Aug.) Plin. XIII.

147 BENIGNITATEM Naturæ succurrunt: primum.) Plin. Naturæ succurrit: iam primum.

AVEM param.) Plin. Parram. & mox, Vireonem.

VNA pica.) Plin. Vna picta.

Describebat, ac typis mandabat Guil. Morelius Lutetia Parisiorum.

M. D. LIX. Cal. August.

C. IUL. HYGINI POETICON

ASTRONOMICON, DE MVNDI ET

sphæra ac vtriusque partium declaratione.

HYGINVS M. FABIO PLVRIMAM SALVTEM.

ETSI te studio grammaticæ artis inductum, non solum versuum moderatione, quam pauci peruiderunt, sed historiarum quoque varietate, qua scientia rerum perspicitur, præstare video, quæ facilius etiam scriptis tuis perspicere potest, desiderans potius scientem quam liberalem iudicem: tamen quo magis exercitatus, & nonnullis etiã sapius in his rebus occupatus esse videar, & ne nihil in adolescentia laborasse dicerer, & im-

peritorum iudicio, desidia subirem crimen, hoc velut rudimento scientiæ nissus, scripsi ad te, non ut imperito monstrans, sed ut scientissimum cõmonens:

- 1 sphæra figurationem, circularumque qui in ea sunt notationem, & quæ ratio fuerit ut non æquis partibus diuiderentur.
- 2 Præterea, terræ marisque definitionem: & quæ partes eius non habitantur, ut multus iustisque de causis hominibus carere videantur, ordine exposuimus.
- 3 Rursusque redeuntes ad sphæram, duo & quadraginta signa nominatim pernumerauimus.
- 4 Exinde vniuscuiusque signi historias causamque ad sidera perlationis ostendimus.
- 5 Eodem loco nobis utile visum est, persequi eorum corporum deformationes, & in his numerum stellarum.
- 6 Nec prætermisimus ostendere ad septem circularum notationem, quæ corpora aut partes corporum peruenirent, & quemadmodum ab his diuiderentur.
- 7 Diximus etiam in æstiu circuli definitione, quærentes quare non idem hiemalis vocaretur: & quid eos fefellerit, qui ita senserint: & quid in ea parte sphære solus efficiat cursus.
- 8 Præterea, quare circulos in octo partes diuiserimus, ordine exposuimus.
- 9 Scripsimus etiam quo loco circulus æquinoctialis foret constitutus, & quid efficere ad eum perueniens sol.

- 10 In eiusdem circuli demonstratione ostendimus, quare Aries inter sidera celerissimus diceretur.
- 11 Pauca praterea de hiemali circulo diximus.
- 12 Exinde zodiacum circulum definiuimus, & eius effectus: & quare potius duodecim signa quàm undecim numerarentur, quid etiam nobis de reliquis circulus videretur.
- 13 His propositis rebus, ad id loci venimus, ut exponeremus, utrum mundus ipse cum scellis suis verteretur, an mūdo stante, vaga stella ferretur: & quid de eo nobis & compluribus videretur, & qua ratione ipse mundus verteretur.
- 14 Praterea quare nonnulla signa celerius exorta serius occiderent: nonnulla etiam ceteris tardius exorta, citius ad occasum peruenirent: quare etiam quæ signa pariter oriantur, non simul occidant.
- 15 Eodem loco diximus, quare non essent in sphaera superiora interioribus hemicycli aequalia: & quot modis stellas videre non possimus.
- 16 Praterea scripsimus in duodecim signorum ortu, quæ de reliquis corpora exoriri, & quæ eodem tempore occidere viderentur.
- 17 Deinde ordine perscripsimus, sol utrum cum mundo fixus verteretur, an ipse per se moueretur: & cum ipse per se moueatur, & contra duodecim signorum ortus eat, quare videatur cum mundo exoriri & occidere.
- 18 Deinde protinus de Lunæ cursu pauca proposuimus: & utrum suo, an alieno lumine vteretur: Eclipsis solis & Luna quomodo fieret: quare Luna per eundem circulum iterfaciens, celerius sole currere videatur: & quid fefellerit eos, qui ita senserint.
- 19 Quinque stella quantum habeant interuallum: & utrum quinque sint an septem: & utrū quinque certè errent, an omnes: & quinque quomodo currāt.
- 20 Diximus etiam qua ratione priores astrologi non eodem tempore signa & reliquas stellas reuerti dixerint: & quare metam diligentissimè obseruasse videantur. & quid reliquos fefellerit in eadem causa. In his igitur tam multis & variis rebus, non erit mirum aut pertimescendum, quod tantum numerum versuum scripserimus: neque enim magnitudinem voluminis, sed rerum multitudinem peritos conuenit spectare. Quod si longior in sermone visus fuero, non mea facunditate, sed rei necessitate factum existimato: nec si breuius aliquid dixerō, minus idem valere confidito, quàm si pluribus esset audiendum verbum. Etenim prater nostram scriptionem sphaeræ, quæ fuerunt ab Arato obscurius dicta, persecuti planius ostendimus: ut penitus id quod cœpimus, exquisisse videremur. Quod si vel optimis vsus auctoribus effeci, ut neque breuius neque verius diceret quispiam, non immerito fuerim laudari dignus à vobis, quæ vel amplissima laus hominibus est, doctus: si minus, non deprecamur in hac conscriptione nostram scientiam ponderari. Ideoque maioribus etiā niti laboribus cogitamus, in quibus & ipsi exerceamur, & in quibus volumus nos probare quid possimus. etenim necessarias nostris hominibus scientissimis ma

xiimas res scripsimus: non leuibus occupati rebus, populi captamus existimatiorem. Sed ne diutius de eo quo negligimus loquamur, ad propositum veniemus, & initium rerum demonstrabimus.

1 M V N D V S appellatur is, qui constat ex sole, & luna, & terra, & omnibus stellis.

S P H Æ R A est species quædam in rotundo conformata, omnibus ex partibus æqualis apparens, unde reliqui circuli finiuntur. Huius autem sphaerae neque exitus, neque initium potest definiri, ideo quod in rotundo omnes tractus & initia & exitus significari possunt.

C E N T R V M est, cuius ab initio circunductio sphaera terminatur, ac terra positio constituta declaratur.

D I M E N S I O, quæ totius ostenditur sphaera, est cum ex utrisque partibus eius ad extremam circunductionem recte ut virgulae perducuntur: quæ dimensio à compluribus Axis est appellata. Huius autem cacumina, quibus maxime sphaera nititur, poli appellantur: quorum alter ad aquilonem spectans, Boreus: alter oppositus austro, Notius est dictus.

S I G N I F I C A T I O N E S quædam in circunductione sphaerae circuli appellantur. E quibus Paralleli dicuntur, qui ad eundem polum constituti finiuntur. Maximi autem sunt, qui eodem centro quo sphaera, continentur. Horizon appellatur is, qui terminat ea quæ perspicere aut non videri possunt: hic autem incerta ratione definitur: quod modo polo subiectus, & circulus hic qui paralleli dicuntur: modò duobus extremis & æqualibus nixus: modò aliis partibus adiectus terræ, peruidetur ita, utique sit sphaera collocata.

P O L V S is qui Boreus appellatur, peruideri potest semper: Notius autem ratione dissimili, semper est à conspectu remotus. Naturalis autem mundi statio, quædam dicitur. Ea est in Boreo polo finita, ut omnia à dextris partibus exoriri, in sinistris occidere videantur. Exortus enim est, subita quædam species obiecta nostro conspectui: Occasus autem pari de causa, ut erepta ab oculis visa.

I N finitione mundi, circuli sunt paralleli quinque, in quibus tota ratio sphaerae consistit, præter eum qui Zodiacus appellatur: qui quod non ut ceteri circuli, certa dimensione finitur, & inclinatio alius videtur, λόγος à Grecis est dictus. Quinque autem quos supra diximus, sic in sphaera metiuntur, initio sumpto à polo qui Boreus appellatur, ad eum qui Notius & Antarcticus vocatur. In triginta partes unumquodque hemisphaerium diuiditur, ita uti dimensio significari videatur in tota sphaera per sexaginta partes factis. Deinde ab eodem principio Boreo sex partibus ex utraque finitione sumptis, circulus ducitur, cuius centrum ipse est Polus finitus: qui circulus, Arcticus appellatur, quod intra eum Arcti simulacra ut inclusi perspiciuntur: quæ signa à nostris versarum specie ficta, Septentriones appellantur.

Ab hoc circulo de reliquis partibus quinque sumptis, eodem centro quo supra diximus, circulus ducitur, qui στερεός τροπικός appellatur, ideo quod sol

cum ad eum circulum peruenit, æstatem efficit eis qui in aquilonis finibus sunt: hiemem autē eis quos austris flatibus oppositos antè diximus. Præterea, quòd ultra eum circulū sol non transit, sed statim reuertitur, *ἡμερινός* est appellatus.

Ab hac circuli significatione quatuor de reliquis partibus sumptis, ducitur circulus *Æquinoctialis*, à Græcis *ἡμερῶς* appellatus, ideo quòd sol cū ad eum orbem peruenit, æquinoctium conficit. Hoc circulo factō, dimidia sphaera pars constituta perspicitur.

Econtrario item simili ratione à Notio polo sex partibus sumptis, ut supra de Borco diximus, circulus ductus à *ἡμερῶς* vocatur: quòd contrarius est ei circulo, quem arcticon supra definiuimus.

Hac definitione sphaera, cētrōque polo qui Notius dicitur, quinque partibus sumptis circulus *ἡμερῶς* instituitur, à nobis Hiemalis, à nonnullis etiam Brumalis appellatus, ideo quòd sol cū ad eum circulum peruenit, hiemem efficit his qui ad aquilonem spectāt: æstatem autem, his qui in austris partibus domicilia constituuerunt. Quantō enim abest longius ab illis qui in aquilonis habitāt finibus, hōc hieme maiore consuectantur: æstate autem, hi quibus sol appositus prouidetur: itaque *Æthiopes* sub utroque orbe necessario fiunt.

Ab hoc circulo ad æquinoctialem circulum, reliquis sūt partes quatuor, ita uti sol per octo partes sphaera currere videatur. Zodiacus autem circulus sic vel optime definiri poterit, ut signis factus, sicut postea dicemus, ex ordine circulus perducatur.

Qui autem Læteus vocatur, contrarius æquinoctiali, ubi oportet ut eum mediū diuidere, & ab eo ad eum peruenire videatur. Semel in eo loco ubi aquila constituitur: iterum autem ad eius signi regionem, quod *ἡμερῶς* vocatur. Duodecim signorum partes sic diuiduntur: Quinque circuli, de quibus diximus supra, ita finiuntur, ut unusquisque eorum diuidatur in partes duodecim, & ita ex eorum partibus lineæ perducantur, quæ circulos significent factos, in quibus duodecim signa describantur. Sed à nonnullis imperitiōribus queritur, quare non æquis partibus circuli finiantur, hoc est. ut de triginta partibus quinque partes diuidantur, & ita circuli pari ratione ducantur: id facillime defendi posse confidimus. Cum enim media sphaera diuisa est, eius circuli nullus potest æqualis esse: qui quantum proxime eum accedat, tamē minor esse videatur. Itaque qui primum sphaeram fecerunt, cum vellent omnium circulorum æquas rationes esse, pro rata parte voluerunt significare, ut quanto magis à polo discederetur, eo minorem numerum partium sumerent in circulis metiendus, quo erat necesse huius maiorem circulum definire. Quod etiam ex ipsa sphaera licet intelligere: quanto magis à polo discedes, eo maiores circulos fieri necesse est: & hac re minorem numerum duci, ut pares eorum videantur effectus. Et si non in triginta partes unumquodque hemisphaerium diuidatur, sed in alias quotlibet finitiones, tamen eò ratio peruenit eius, ac si triginta partes fecisset. Zodiacus circulus tribus huius subiectus, de quibus supra diximus, & ex

quadam parte contingit æstiuum & hiemalem circulum, æquinoctialem autem medium diuidit. Itaque sol per Zodiacum circulum currens, neque extra eum transiens, necessario cum his signis quibus innixus iter conficere videtur, peruenit ad eos quos supra diximus orbes, & ita quatuor tempora definit. Nam ab Ariete incipiens, ver ostendit: & Taurum & Geminos transiens, idem significat. Sed iam capitibus Geminorum circulum æstiuum tangere videtur, & per Cancrum & Leonem transiens & Virginem, æstatem efficit. Et rursum à Virginis extrema parte transire ad æquinoctialem circulum perspicitur. In Libra autem æquinoctium conficit, & autumnum significare incipit, ab hoc signo transiens ad Scorpionem & Sagittarium. Deinde protinus incurrit in hiemalem circulum, & à Capricorno, Aquario, Piscibus, hiemem transigit. Itaque ostenditur non per tres ipsos circulos currere, sed Zodiacum transiens ad eos peruenire. Sed quoniam de his rebus diximus, nunc Terræ positionem definimus, & Mare quibus locis interfusum videatur, ordine exponemus.

- 2 TERRA mundi media regione collocata, omnibus partibus aequali distans interuallo, centrum obtinet sphaera. Hanc mediam diuidit Axis in dimensione totius terræ: Oceanus autem regione circunductionis sphaera profusus, propè totius orbis alluit fines. Itaque & signa occidentia in eum decidere existimantur: sic igitur & terras contineri, poterimus explanare. Nam quaecunque regio est quæ inter Arcticum & Æstiuum finem collocata est, ea diuiditur trifariam, è quibus una pars, Europa: altera, Asia: tertia, Africa vocatur. Europam igitur ab Africa diuidit mare ab extremis Oceani finibus & Herculis columnis. Asiam vero & Libyam cum Ægypto determinat os Nili fluminis quod Canopicon appellatur. Asiam ab Europa Tanais diuidit, bifariam se coniiciens in paludem quæ Maotis appellatur. Hac igitur definitione facile peruidetur, mare omnibus adiectum finibus terræ.

Sed ne videatur nonnullis mirum, cum sphaera in sexaginta partes diuidatur, ut ante diximus, quare definimus ab æstiuo circulo ad arcticum finem durat habitari: sic vel optime defendimus. Sol enim per mediā regionē sphaera currens, nimium huius locus efficit feruorem. Itaque quæ finis est ab æstiuo circulo ad hiemalem, ea terra à Græcis *ἡλιόπυρρον* vocatur: quod neque fruges propter exustam terram nasci, neque homines propter nimium ardorem durare possunt: extrema autem regiones sphaera duorum circulorum, quorum alter Boreus, aliter Notius vocatur, sine Arctici circuli & eius qui Antarcticus vocatur, non habitantur, ideo quod sol ab his circulis semper est longe, venti quoque assiduos habent flatus. Quāvis enim sol perueniat ad Æstiuum circulum, tamen longe ab Arctico videbitur sine: id ita esse, hinc quoque licet intelligere: Cum enim sol peruenit ad eum circulum qui Hiemalis vocatur, & efficiat nobis qui prope eum sumus constituti, nimium frigus, quid arbitramur eis locis frigoris esse, qui longius etiam absunt à nobis? Quod cum in hac parte sphaera fiat, idem in altera parte definitum putabimus, ideo, quod similes eius sunt

effectus. Præterea hinc quoque intelligimus illic maximum frigus, & in æstiuo circulo calorem esse: quod quæ terra habitatur. Eos tamen videmus qui proxime sint Arcticum finem, vti braccus & eiusmodi vestitu vestium: qui autem proximi sint æstiuo circulo, eos Æthiops & perusto corpore esse. Habitat autem sic temperatissimo celo, cum inter æstiuum circulum & Arcticum finem hinc perueniat temperatio: quod ab Arctico circulo frigus, ab æstiuo feruor exortus in vnum concurrrens efficit: media finem temperatam, quæ habitari possit. Itaque cum sol ab eo loco discessit, hieme necessario conflictamur, quod ventum exorientem non reuerberat sol. Quod cum veniat in hac definitione, illud quoque fieri posse videmus, vt Hiemali circulo nobis ad Antarcticum finem habitari possit: quod pares eodem perueniant casus. Certum quidem esse nemo contendit, neque peruenire eò potest quisquam propter interiectum terræ, quæ propter ardorem non habitatur. Sed cum videmus hanc regionem sphaera habitari, illam quoque in simili causa posse constitui suspicamur.

- 3 SED quoniam quæ nobis de terræ positione dicenda fuerunt, & sphaeram totam definiuimus, nunc quæ in ea signa sint, singulatim nominabimus. Equibus igitur primum duas Arctos, & Draconem: deinde Arctophylaca cum Corona dicimus: Ceteum, qui Engonasin vocatur. Exinde Lyram cum Olore, & Cepheo, & eius uxore Cassiopeia, filiaque Andromeda, & genero Perseo: dicimus etiam protinus Aurigam, à Græcis ὄριον appellatum: Ophiuchum præterea cum Sagitta & Aquila, paruoque Delphine. Inde Equum dicimus, cum eo sidere quod Deltoton vocatur. His corporibus enumeratis, ad duodecim Signa perueniemus. Ea sunt hæc, Aries, Taurus, Gemini: deinde Cancer cum Leone & Virgine: præterea Libra, dimidia pars Scorpionis, & ipse Scorpius cum Sagittario & Capricorno: Aquarius autem cum Piscibus reliquas habet partes. His enumeratis, suo ordine est Cetus cum Eridano flumine, & Lepore. Deinde Orion cum Cane, & eo signo quod Ὠρίων dicitur. Præterea est Argo cum Cætauro, & Ara: deinde Hydra cum Pisce qui Notius vocatur. Horum omnium non inutile videtur historias proponere: quæ certè aut vtilitatem ad scientiam, aut iocunditatem ad delectationem afferrent lectori. Igitur, vt supradiximus, initium est nobis Arctus maxima.

- 4 HANC autem Hesiodus ait esse Callisto nomine, Lycaonis filiam, eius qui in Arcadia regnavit: eamque studio venationis inductam, ad Dianam se applicuisse: à qua non mediocriter esse dilectam, propter vtriusque consimilem naturam. Postea autem ab Ioue compressam, veritam Dianæ suum dicere euentum, quod diutius celare non potuit: nam iam vtero ingrauescente, prope diem partus in flumine corpus exercitatione defessum cum recrearet, à Diana cognita est non conseruasse virginitatem: cui dea pro magnitudine suspicionis non minorem retribuit pœnam: erepta enim facie virginali, in vrsæ speciem est conuersa, quæ Græcè ἀρκίς appellatur. In ea figura corporis Arcada procreauit. Sed, vt ait Amphus comædiarum scriptor, Iupiter simulatus effigiem Dianæ,

cum virginem venantem ut adiutans persequeretur, amotam à cōspēctū aliarum compressit: quæ rogata à Diana quid ei accidisset, quod tam grandi vterō videretur, illius peccato id euenisse dixit: itaque propter eius responsum, in quam figuram supra diximus, eam Diana conuertit. Quæ cum in silua ut ferra vagaretur, à quibusdam Ætolorum capta, ad Lycaonem pro munere in Arcadiam cum filio est deducta. Ibi dicitur in scia legu, in Iouis Lycæi templum se coniecisse: quam confestim filius est secutus. Itaque cum eos Arcades insecuti, interficere conarentur, Iupiter memor peccati, ereptam Callisto cum filio inter sidera collocavit, eamque Arctum, filium autem Arctophylacæ nominavit, de quo postea dicemus. Nonnulli etiam dixerunt, cum Callisto ab Ioue esset compressa, Iunonem indignatam in vrsameam conuertisse: quam Dianæ venanti obuiam factam, ab ea interfectam, & postea cognitam inter sidera locatam. Sed alij dicunt, cum Callisto Iupiter esset in siluam persecutus, Iunonem suspicantem id quod euenit, contendisse ut eum manifesto diceret deprehendisse. Iouem autem quò facilius suum peccatum tegeretur, in vrsæ speciem conuersam reliquisse: Iunonem autem in eo loco pro virgine vrsam inuenisse, quam Dianæ venanti, ut eam interficeret, demonstrasse: quod factum ut perspiceretur Iouem agre tulisse, effigiem vrsæ stellis figuratam constituisse. Hoc signum ut complures dixerunt non occidit. Qui volunt aliqua de causa esse institutum, negant Tethyn Oceani vxorē id recipere, cum reliqua sidera eo perueniant in occasum: quòd Tethys Iunonis sit nutrix, cui Callisto succubuerit ut pellex. Ariethus autem Tegeates historiarum scriptor, non Callisto, sed Megisto dicit appellatam: & non Lycaonis, sed Cetei filiam, Lycaonis neptem. Præterea Cetea ipsum Engonasin nominari. Reliqua autem superioribus cōueniunt: quæ res in Nonacri monte Arcadiæ gesta demonstratur.

ARCTOS MINOR. Hanc Aglaosithenes qui Naxica conscripsit, ait Cynosuram esse vnam de Iouis nutricibus ex Idaei nymphi: ab eius quoque nomine & urbem quæ Hestiea vocatur, à Nicostrato & sodalibus eius constitutam, & portum qui ibi est, & agri maiorem partem Cynosuram appellatam. Hanc autem inter Curetas fuisse, qui Iouis fuerunt administri. Nonnulli etiam Helicen & Cynosuram nymphas esse Iouis nutrices dicunt: & hac re etiam pro beneficio in mundo collocatas, & vtrasque Arctos appellatas esse, quas nostri septentriones dixerunt: sed maiorē arcton cōplures plaustro similem dixerunt, & ἀμάρζα Græci appellauerūt. Cuius hac memoria prodita est causa: In initio qui sidera peruiderunt, & numerum stellarum in vnaquaque specie corporis constituerunt, & non Arctum, sed Plaustrum nominauerunt. Ex septem stellis, duæ quæ pariles & maximè in vno loco viderentur, pro bobus haberentur: reliquæ autem quinque figuram plaustri simularent. Itaque & quod proximum huic est signum, Bootem nominari voluerunt, de quo posteriùs plura dicemus. Aratus quidem nō hac re Bootem, nec illud Plaustrum dicit appellari, sed quod Arctos videatur ut Plaustrum circa polum, qui Bo-

reus appellatur, versari: & Bootes agitare eam dicatur. In quo non mediocriter videtur errare. Postea autem de septem stellis, ut Parmeniscus ait, quinque & viginti sunt à quibusdam astrologus constituta, ut Vrsa species, non septem stellis perficeretur. Itaque & ille qui antea Plaustrum sequens, Bootes appellabatur, Arctophylax est dictus, & iisdem temporibus quibus Homerus fuit, hæc Arctos est appellata. de Septentrionibus ille enim dicit, hanc utroque nomine, & Arcton & Plaustrum nominari: Bootem autem nusquam meminit Arctophylax nominari. Incidit etiam cōpluribus erratio, quibus de causis minor Arctos Phœnice appelletur: & illi qui hanc observant, verius & diligentius nauigare dicantur: & quare si hæc sit certior quàm maior, nō omnes hanc observent: qui non intelligere videntur de qua historia sit profecta ratio, ut Phœnice appelletur. Thales enim qui diligenter de his rebus exquisiuit, & hanc primus Arcton appellavit, natione fuit Phœnix, ut Herodotus Milesius dicit. Igitur omnes qui Peloponnesum incolunt, priore vtuntur Arcto. Phœnices autem quam à suo inuentore acceperunt, observant: & hanc studiosius perspicendo, diligentius nauigare existimantur, & verè eam ab inuentoris genere Phœnicen appellant.

SERPENS. Hic vasto corpore ostēditur inter duas Arctos collocatus: qui dicitur aurea mala Hesperidū custodisse, & ab Hercule interfectus, ab Iunone inter sidera collocatus: quilius opera Hercules ad eū est profectus, qui hortum Iunonis tueri solitus existimatur. ait enim Pherecydes, Iunonē cū duceret Iupiter uxorem, Terrā inuenisse ferentē aurea mala cum ramis: quæ Iunonem admiratam, petūsse à Terra, ut in suis hortis fereret, qui erant vsque ad Aiantem montem. Cuius filia cum sepius de arboribus mala decerperent, Iuno dicitur hunc ibi custodem posuisse: hoc etiam signi erit, quod in sideribus supra eū Draconē, Hercules simulacrū ostēditur, ut Eratosthenes demonstrat: quare licet intelligere, hūc maximè Draconē dici. nonnulli etiā dixerūt hunc Draconem à gigantibus Minervæ obiectum esse, cum eos oppugnaret: Minervam autem arreptum draconem contortum ad sidera iecisse, & ad ipsum axem cali fixisse: itaq; eum adhuc implicato corpore videri, ut nuper ad sidera perlatū.

ARCTOPHYLAX. De hoc fertur, ut sit Arcas nomine, Callistæ & Iouis filius, quem dicitur Lycaon, cum Iupiter ad eum in hospitium venisset, cum alia carne cōcisum pro epulis apposuisse. studebat enim scire, si deus esset qui suum hospitium desideraret. Quo facto nō minore pœna est affectus. nam statim Iupiter mensa proiecta, domum eius fulmine incendit: ipsum autem in lupi figuram conuertit: at pueri membra collecta & composita in vnum, dedit cuidam Ætolorum alendum, qui adolescens factus, in filius cum venaretur, inscius vidit matrem in vrsa speciem conuersam, quam interficere cogitans, persecutus est in Iouis Lycæi templum: quod & qui accessisset, mors pœna erat Arcadum lege. Itaque cū vtrunque necesse esset interfici, Iupiter eorū misertus, ereptos inter sidera collocavit, ut ante diximus. Hic autem è facto sequens

Sequens Vrsam perspicitur, & Arctum seruans Arctophylax est appellatus. Nonnulli hunc Icarium Erigones patrem dixerunt, cui propter iustitiā & pietatem existimatur Liber pater vinū & vitem & vnam tradidisse, vt ostenderet hominibus quomodo sereretur, & quid ex eo nasceretur: & cum esset natus, quomodo eo vti oporteret. Qui cum sciuisset vitem, & diligentissime administrando floridam facile fecisset, dicitur hircus in vineam se coniecisse, & quæ ibi tenerrima folia videret, decerpisse: quo facto, Icarium irato animo tulisse, cumque interfecisse, & ex pelle eius vitem fecisse, ac vento plenum præligasse, & in medium proiecisse, suosque sodales circum eum saltare coëgisse.

Itaq; Eratosthenes ait: Ἰκαρίου πατὴρ ἀπὸ τοῦ οἴνου τὸ ἀρκύριον. Alij dicunt Icarium cum à Libero patre vinum acceperisset, statim vtres plenos in plaustrū imposuisse: hac re etiam Bootem appellatum: qui cum perambulans Atticorum fines pastoribus ostenderet, nonnulli eorū auuiditate pleni, nouo genere potionis inducti somno consopiiuntur: atque alius aliam se in partem reijciunt, vt semimortua membra iactantes, alia ac decebat loquebantur. Reliqui eorum arbitrati venenum ab Icario datum pastoribus, vt eorum pecora abigeret in suos fines, Icarium interfectum in puteum deiecerunt: sed vt alij demonstrant, secundum arborem quandam defoderunt. Qui autem obdormierant experrecti, cū se nunquam melius quiesse faterentur, ac requirerent Icarium, vt pro beneficio muneretur, interfectores eius animi conscientia permoti, statim se fugamandauerunt, & in insulam Ætolorum peruenerunt: à quibus vt hospites recepti, domicilia sibi constituerūt. At Erigone Icarij filia permota desiderio parentis, cum eum nō redire videret, ac persequi conaretur, canis Icarij, cui Mera fuerat nomen, vlulans vt videretur obitum domini lachrimari, rediit ad Erigonen, cui non minimam cogitata mortis suspicionē ostendit: neque enim puella timida suspicari debebat nisi patrem interfectum, qui tot dies ac mēses abesset. At canis vestem eius tenens dentibus, perduxit ad cadauer. Quod filia simul ac vidit, desperata spe, solitudine ac pauperie oppressa, multis miserata lachrimis, in eadem arbore qua parens sepultus videbatur, suspendio sibi mortem conscixit. Cui canis mortuæ spiritu suo parentauit: nonnulli enim hunc in puteum se deiecisse dixerunt Anygrum nomine: quare postea neminem ex eo puteo bibisse, memoriæ tradiderūt. Quorum casum Iupiter miseratus, in astris corpora eorum deformauit. Itaque cōplures Icarium, Bootem: Erigonen, Virginem nominauerunt, de qua posterius dicemus: Canem autem sua appellatione & specie Caniculam dixerunt: quæ à Græcis, quod ante maiorem Canem exoritur, ἀρκύριον appellatur. Alij hos à Libero patre figuratos inter sidera dicunt. Interim cum in finibus Atheniensium multe virgines sine causa suspendio sibi mortem consciscerent, quod Erigone moriens erat precata, vt eodem leto filia Atheniensium afficeretur quo ipsa foret obitura, nisi Icarij mortē persecuti, & eum forent vlti. Itaque cum id euenisset, vt ante diximus, pœnitentibus eis Apollo dedit responsum: Si vellent euentu liberari, satisfacerent Eri-

gonæ. Qui quòd ea se suspenderat, instituerunt, vti tabula interposita pendente, funibus se iactarent, vt qui pendens vento mouetur: quod sacrificium solenne instituerunt. Itaque & priuatim & publicè faciunt, & id Aletidas appellant: quod eam patrem persequentem cum cane, vt ignotam & solitariam oportebat, mendicam appellabant, quas Græci ἀλῆτῖδαι nominant. Præterea Canicula exoricens, æstu eorum loca & agros fructibus orbabat: & ipsos morbo affectos, pœnas Icario cū dolore sufferre cogebat, eo quòd latrones recepissent. Quorum rex Aristæus Apollinis & Cyrenes filius, Actæonis pater, petit à parente, quo factò à calamitate ciuitatem posset liberare: quem deus iubet multis hostiis expiare Icarij mortem, & ab Ioue petere, vt quo tempore Canicula exoriretur, dies quadraginta ventum daret qui æstui canicula mederetur. Quod iussum Aristæus confecit, & ab Ioue impetrauit vt Etesias flarent: quas nonnulli Etesias dixerunt, quòd quotannis certo tempore exoriuntur: ἔτις enim Græce, annus est Latine. Nonnulli etiam Etesias appellauerunt, quòd expostulata sunt ab Ioue, & ita concessa. Sed de hoc in medio relinquamus, ne nos omnia præripuisse existimemur. Sed vt ad propositum reuertamur, Hermippus qui de sideribus scripsit, ait, Cere rem cum Iasione Ithuci filio concubuisse: quamobrem fulmine percussum complures cum Homero dixerunt. Ex his, vt Petellides Gnosius historiæ scriptor demonstrat, nascuntur filij duo, Philomelus & Plutus: quos negant inter se conuuisse: nam Plutum qui ditior fuerit, nihil fratri suo de bonis concessisse: Philomelum autem necessario adductum, quodcunque habuerit, ex eo boues duos emisse, & ipsum primum plaustrum fabricatum esse: itaque arando & colendo agros, ex eo se aluisse: cuius matrem inuentum miratam, vt arantem eum inter sidera constituisse, & Bootem appellasse. Ex hoc autem Pareanta demonstrant natum, qui de suo nomine Tarios, & oppidum Paron appellauit.

CORONA. Hæc existimatur Ariadnes fuisse, à Libero patre inter sidera collocata. Dicitur enim in insula Dia cū Ariadne Libero nubere, hanc primum coronam muneri à Venere & Horis accepisse, cum omnes dii in eius nuptiis dona conferrent. Sed (vt ait qui Cretica conscripsit) quo tempore Liber ad Minoa venit, cogitans Ariadnen comprimere, hanc coronam ei muneri dedit: qua delectata, non recusauit conditionem stupri. Dicitur etiam à Vulcano facta ex auro & Indiciis gemmis, per quas Theseus existimatur de tenebris Labyrinthi ad lucem venisse: quòd aurum & gemmæ in obscuro fulgorem luminis efficiebant. Qui autem Argolica conscripserunt, hanc afferunt causam: Quòd Liber cum impetrasset à parente vt semelem matrem ab Inferis reduceret, & quærens ad eos descensionem, ad Argiuorum fines peruenisset, obuiam ei quendam factum nomine Hypoclipnum, hominem dignum eius seculi, qui petenti Libero descensionem monstraret. Hunc autem cum vidisset Hypoclipnus puerum ætate miran-

da corporis pulchritudine reliquis præstantem, mercedem petisse ab eo quæ sine detrimento eius daretur. Liberum autem matris cupillum, si eam reduxisset, iurasse, quod vellet, se facturum: ita tamen, quod deus homini non pudenti iuraret: pro quo Hypolipnus descensum monstravit. Igitur cum Liber ad eum locum venisset & vellet descendere, coronam quam à Venere muneri acceperat, deposuit in eo loco, qui σῆραρος est è factò appellatus: noluit enim secum ferre, ne immortale donum mortuorum tactu coinquinaretur. Qui cum matrem incolumem reduxisset, Coronam dicitur inter astra collocasse, ut aterna memoria nominis efficeretur. Alij dicunt hanc Coronam Thesei esse, & hac re propter eum collocatam. Nam qui in astris dicitur Engonasin, is Theseus esse existimatur, de quo posterius plura dicemus. Dicitur enim, cum Theseus Cretam ad Minoa cum septem virginibus & sex pueris venisset, Minoa de virginibus Eribæam quandam nomine, candoris corporis inductum, comprimere voluisse: quod cum Theseus se passurum negaret, ut qui Neptuni filius esset, & valeret, contra tyrannum pro virginis incolumitate decertare. Itaque cum iam non de puella, sed de genere Thesei controuersia facta esset, utrum is Neptuni filius esset necne, dicitur Minos aureum anulum de digito sibi d. traxisse, & in mare proiecisse: quem referre iubet Theseum, si vellet se credi Neptuni filium esse: se enim ex Ioue procreatum facile posse declarare. Itaque comprecatus patrem petijt aliquid signi, ut satisfaceret se ex eo natum: statimque tonitru & fulgure cæli, indicium significationis fecisse. Simili de causa Theseus sine ulla precatione aut religione parentis, in mare se proiecit: quem confestim delphinum magna multitudo mari prouoluta, lenissimis fluctibus ad Nereidas perduxit: à quibus anulum Minois, & à Thetide coronam, quam nuptijs à Venere muneri acceperat, retulit, compluribus lucentem gemmis. Alij autem à Neptuni uxore accepisse dicunt. Coronam Ariadnæ Theseus dono dicitur dedisse, cum ei propter virtutem & animi magnitudinem vxor esset concessa: hanc autem post Ariadnes mortem, Liberum inter sidera collocasse.

ENGONASIN. Hunc Eratosthenes Herculem dicit, supra draconem collocatam, de quo antè diximus, eumque paratum ut ad decertandum, sinistra manu pellem leonis, dextra clauam tenentem. Conatur interficere draconem Hesperidum custodem, qui nunquam oculos operuisse somno coactus existimatur, quo magis custos appositus esse demonstratur. De hoc etiam Panyasis in Heraclea dicit. Horum igitur pugnam Iupiter admiratus, inter astra constituit. Habet enim draco caput erectum: Hercules autem dextro genu nixus, sinistro pede capitis eius dextram partem opprimere conatur: dextra manu sublata ut feriens, sinistra proiecta cum pelle leonis, ut quam maximè dimicans appareat: etsi sit, qui negat hoc quenquam (ut Aratus) posse demonstrare: tamen conabimur, ut aliquid verisimile dicamus. Ariethus autem, ut antè diximus, hunc Cetea Lycaonis filium, Megi-

stus patrem dicit: qui videtur ut lamentans filiam in versa figuram cōuersam, genu nixus palmas diuersas tendere ad cælum, ut eam sibi dii restituant. Hegesianax autē Thesea dixit esse, qui Træzene saxum extollere videtur: quod existimatur Ægeus sub eo saxo Ellopium ensē posuisse, & Æthra Thesei matri prædixisse, ne ante eum Athenas mitteret, quam sua virtute lapide sublato, potuisset gladium patri referre. Itaque niti videtur, ut quæ altissimè possit lapidem extollat. Hac etiam de causa nonnulli Lyrā, quæ proxima ei signo est collocata, Thesei esse dixerūt: quod ut eruditus omni genere artiū, Lyrā quoque didicisse videbatur. Id quod & Anacreon dicit: ἀρχος δαὶ πῶς αἰὼς Θυσίος βῆαι λύρην. Alij autem Thamyriā musis excacatū, ut supplicem ad genua iacentē dicunt. Alij Orpheā à Thraciis mulieribus interfici, quod viderit Liberi patris initia. Æschylus autem in fabula quæ inscribitur, Προμηθεὺς λευκόμορος, Herculem ait esse, nō cum dracone, sed cum Liguribus depugnantem. Dicit enim, quo tēpore Hercules à Geryone boues abduxerit, iter fecisse per Ligurum fines: quos conatos ab eo pecus abducere, manus contulisse, & complures eorum sagittis cōfixisse. Sed postquā Herculem tela defecerint, multitudine barbarorum & inopia armorum defessum, se ingenuclasse, multus iam vulneribus acceptus: Iouem autē misertum filij, curasse ut circa eum magna lapidū copia esset: quibus se Herculem defendisse, & hostes fugasse. Itaque Iouē, similitudinem pugnantis inter sidera cōstituisse. Hunc etiam nonnulli Ixionā brachiis vinctus esse dixerunt: quod vim Iunoni voluerit asferre. Alij Prometheā in monte Caucaso vinctum.

LYRA. Inter astra constituta est, hac, ut Eratosthenes ait, de causa: quod initio à Mercurio facta de testudine, Orpheo est tradita: qui Calliopes & Oeagri filius, eius rei maxime studiosus. Itaque existimatur suo artificio feras etiam ad se audiendum allicuisse: qui quærens vxoris Eurydices mortem, ad Inferos descendisse existimatur, & ibi deorum progeniem suo carmine laudasse, præter Liberum patrem: hunc enim obliuione ductus prætermisit, ut Oeneus in sacrificio Dianam. Postea igitur Orpheus, ut cōplures dixerunt, in Olympo monte, qui Macedoniam diuidit à Thracia: sed, ut Eratosthenes ait, in Pangæo sedens, cū cantu delectaretur, dicitur Liber ei obiecisse Bacchas, quæ corpus eius discerperent interfecti. Sed alij dicūt, quod initia Liberi sit speculatus, id ei accidisse: musas autem collecta membra sepultura mandasse, & lyram quo maxime potuerant beneficio, illius memoriæ causa figuratam stellis inter sidera cōstituisse Apollinis & Iouis voluntate: quod Orpheus Apollinem maximè laudaret, Iupiter autem filio beneficium concessit. Alij autem dicunt Mercurium, cum primū lyram fecisset, in Cyllene monte Arcadiæ, septem chordas instituisse ex Atlantidum numero: quod Maia vna ex illarum numero esset, quæ Mercurij est mater. Deinde postea cū Apollinis boues abegisset, deprehensus ab eo quo sibi facilius ignosceret, petenti Apollini ut liceret dicere se inuenisse lyram, concessit, & ab eo virgulam quandam muneri accepit: quam manu tenens Mercurius, cum proficisceretur in Arcadiam, & vidisset duos dracones

inter se cōiuncto corpore, aliū aliū appetere, ut qui dimicare inter se vidētur, virgulam inter vtrunque subiecit, itaque discesserunt: quo facto eam virgulam pacis causa dixit esse constitutam. Nonnulli etiam cum faciunt Caduceos, duos dracones implicatos virgula faciunt: quod initium Mercurio fuerat pacis. Eius exemplo & athletæ, & in reliquis eiusmodi certationibus virgula vtiuntur. Sed ut ad propositum reuertamur, Apollo lyra accepta dicitur Orphea docuisse: & postquam ipse ciitharam inuenerit, illi lyram concessisse. Nonnulli etiam dixerunt, Venerem cum Proserpina ad iudicium Iouis venisse, cui earum Adonin concederet: quibus Calliopen ab Ione datam iudicem, quæ musa Orphei est mater. Itaque iudicasse, uti dimidiam partem anni earū vnaquæque possideret. Venerem autem indignatam, quod non sibi proprium concessisset, obiecit omnibus quæ in Thracia essent mulieribus, ut Orphea amore inducta, ita sibi quæque appeteret, ut membra eius discerperent: cuius caput in mare de monte perlatum, fluctibus in insulam Lesbion est reiectū: quod ab his sublatum & sepultura est mandatum: pro quo beneficio ad musicam artem ingeniosissimi existimantur esse. Lyra autem à musis, ut antè diximus, inter astra constituta est. Nonnulli aiunt, quod Orpheus primus puerilem amorem induxerit, mulieribus visum contumeliam fecisse illis ab hac re interfectum.

O L O R. Hunc Græci οὐρανός appellāt, quem complures propter ignotam illis historiam, communi genere auium ὀρνίθιν appellauerunt: de quo hæc memoriæ prodita est causa: Iupiter cum amore inductus, Nemesein diligere cœpisset, neque ab ea ut secum concumberet impetrare potuisset, hac cogitatione amore est liberatus: iubet enim Venerem aquila simulatam, se sequi, seseque ipse in olorem conuerit, & ut aquilam fugiens ad Nemesein confugit, & in eius gremio se collocavit: quem Nemesis non aspernata, amplexum tenens, somno est consopita: quam dormientem Iupiter compressit, ipse autem auolauit: & quod ab hominibus altè volans cælo videbatur, inter sidera dictus est esse constitutus: quod ne falsum diceretur, Iupiter è facto eum volantem, & aquilam sequentem, collocavit in mundo. Nemesis autem, ut quæ auium generi esset iuncta, mensibus actus, ouum procreavit: quod Mercurius auferens, detulit Spartam, & Leda sedenti in gremium proiecit, ex quo nascitur Helena, ceteras corporis specie præstans, quam Leda suam filiam nominavit. Alij autem cum Leda Iouem concubuisse in olorem conuersum, dixerunt: de quo in medio relinquimus.

C E P H E V S. Hunc Euripides cum ceteris, Phœnicis filium, Æthiopum regem esse demonstravit, Andromedæ patrem, quam Ceto propositam notissimæ historiæ dixerunt: hanc autem Perseum à periculo liberatam, uxorem duxisse. Itaque ut totum genus eorum perpetuo maneret, ipsum quoque Cephea inter sidera superiores numerasse.

CASSIPEIA. De hac Euripides & Sophocles & alij complures dixerunt, ut gloriata sit se forma Nereidas præstare: pro quo factò inter sidera sedens in siliquaastro constituta est: quæ propter impietatem vertente se mundo resupinato capite ferri videtur.

ANDROMEDA. Hac dicitur Minervæ beneficio inter astra collocata, propter Persei virtutem, quòd eam Ceto propositam à periculo liberaret: nec enim ab ea minorem animi benevolentiam pro beneficio accepit. Nam neque pater Cepheus, neque Cassiopeia mater ab ea potuerunt impetrare, quin parentes & patriam relinquens Persea sequeretur. Sed de hac Euripides hoc eodem nomine fabulam commodissime scribit.

PERSEVS. Hic nobilitatus causa, & quòd inusitato genere concubitionis esset natus, ad sidera dicitur peruenisse: qui missus à Polydecte Magneti filio ad Gorgonas, à Mercurio qui eum dilexisse existimatur, talaria & petasum accepit: præterea & galeam, qua indutus ex aduerso non poterat videri. Itaque Græci αἰδώς galeam dixerunt esse: non ut quidam inscientissime interpretantur, eum Orci galea usum: quæ res nemini docto potest probari. Fertur etiā à Vulcano falcem accepisse ex adamante factam, qua Medusam Gorgonem interfecit: quod factum nemo conscripsit. Sed ut ait Æschylus Tragediarum scriptor in Phorcys, Græci fuerunt Gorgonum custodes: de quo in primo libro Genealogiarum scripsimus: quæ utraque vno oculo vsæ existimantur, & ita suo quæque tempore accepto oculo vigilas egisse. Hunc Perseus vna earum tradente, exceptum in paludem Tritonida proiecit. Itaque custodibus excacatus, facile Gorgonem somno consopitam interfecit: cuius caput Minerva in pectore dicitur habere collocatum. Euhemerus quidem Gorgonem à Minerva dicit interfectam: de quo alio tempore plura dicemus.

HERICHOVS. Hunc nos Aurigam Latine dicimus, nomine Eri-chthoniū, ut Eratosthenes monstrat: quem Iupiter cum vidisset primum inter homines e quos quadrigis iunxisse, admiratus est ingenium hominis, ad Solis inuenta accessisse: quod is princeps quadrigæ inter deos est usus: sed Eri-chthonius & quadrigas, ut ante diximus, & sacrificia Minervæ, & templum in arce Atheniensium primus instituit: de cuius progenie Euripides ita dicit: Vulcanum Minervæ pulchritudine corporis inductum, petiisse ab ea ut sibi nuberet, neque impetrasse: & cœpisse Minervam sese occultare in eodem loco, qui propter Vulcani amorem Hephæstius est appellatus: quo persecutum Vulcanum, ferunt cœpisse ei vim afferre: & cum plenus cupiditatis ad eam ut complexui se applicaret repulsus, effudit in terram voluptatem. Quo Minerva pudore permota, pede pulverem iniecit. Ex hoc autem nascitur Eri-chthonius anguis, qui ex terra & eorum dissensione nomen posedit. Eum dicitur Minerva in cistula quadam ut mysteria contactum, ad Erechthi filias detulisse, & his dedisse servandum: quibus interdixit, ne cistulam aperirent. Sed ut hominum est natura cupida, ut eò magis appetant quò interdi-

catur: sapius virgines cistulam aperuerunt, & anguem viderunt: quo facto infans à Minerva inicta, de arce Atheniensium se precipitauerunt: anguis autem ad Minervæ clypeum confugit, & ab ea est educatus. Alij autem anguina tantum crura habuisse Erichthonium dixerunt, cumque primo tempore adolescentiæ ludos Minervæ Panathenæa fecisse, & ipsum quadrigis concurrisse, pro quibus factis inter sidera dicitur collocatus. Nonnulli etiam qui de sideribus scripserunt, hunc natione Argeum, Orsilochum nomine, primum quadrigarum inuentorem esse dixerunt, & pro inuentione siderum locum possedisse. Alij autem hunc Mercurij filium ex Elicia natum nomine Myrtilum, Oenomai aurigam definierunt, cuius post notam omnibus mortem apprensus corpus in mundo constituisse existimatur. Huius in humero sinistro Capra instare & in manu sinistra Hædi videntur formati: De quibus nonnulli ita dicunt: Olenum quendam fuisse nomine Vulcani filium: ex hoc duas nymphas Æga & Helicen natas, quæ Iouis fuerunt nutrices. Alij autem etiam ab his vrbes quasdam appellari dixerunt, & Olenon in Aulide, Helicen autem in Peloponneso, & Ægam in Æmonia ibi nominari: de quibus Homerus in Iliados secundo dicit. Parmeniscus autem ait, Melissea quendam fuisse Cretæ regem: ad eius filias Iouem nutriendum esse delatum: quæ quod lac non habuerint, capram ei admisisse, Amalthæa nomine, quæ eum dicitur educasse. Hanc autem geminos hædos solitam esse procreare, & ferè eo tempore peperisse, quo Iupiter nutriendus est allatus. Itaque propter beneficium matris & hædos quoque dicitur inter sidera collocasse. Hos autem Hædos & leostratus Tenedius dicitur primus inter sidera ostendisse. Museus autem dicit Iouem nutritum à Themide & Amalthæa nympa, quibus eum mater Ops tradidisse existimatur: Amalthæam autem habuisse capram quandam ut in deliciis, quæ Iouem dicitur aluisse. Nonnulli etiam Ægam olus filiam dixerunt, multæ candore corporis præstantem, cui contrarius pulchritudini horribilis aspectus existerat: quo Titanes perterriti petierunt à Terra ut eius corpus obscuraret: quam Terra specu quodam celasse dicitur in insula Creta: quæ postea Iouis fuisse nutrix, ut ante ostendimus, demonstratur. Sed cum Iupiter fidens adolescentia, bellum contra Titanas appararet: responsum est ei, si vincere vellet, ut aiyς pelle tectus & capite Gorgonis, bellum administraret, quam Ægida Græci appellauerunt. Itaque facto eo quod supra declarauimus, Iupiter Titanas superans regnum est adeptus, & reliqua ossa aiyς caprina pelle cōiecta, anima donauit, & scellus figuratam memoriæ cōmendauit: & postea quibus ipse vicerat tectus, Minervæ concessit. Euhemerus ait Ægam quandam fuisse Panos uxorem: eam ab Ioue compressam peperisse: quem viri sui Panos diceret filium. Itaque puerum Ægipana, Iouem verò Ægiocbū dictum: qui, quod eum diligebat plurimum, inter astra capræ figura, memoriæ causa collocavit.

OPHIVCHVS, qui apud nostros scriptores Anguilenens dictus est, supra Scorpionem constitutus, tenēs manibus anguem medium corpus eius im-

plicantem. Hunc complures Carnabonta dixerunt nomine, Getarum regem, qui sunt in Mysia regione, fuisse: qui eodem tempore regno est potitus, quo primum semina frugum mortalibus tradita esse existimantur. Ceres enim cum sua beneficia largiretur hominibus, Triptoleum, cuius ipsa fuerat nutrix, in curru draconum collocatum (qui primus hominum una rota dicitur usus, ne cursu moraretur) iussit omnium nationum agros circumeuntem semina parti ri: quò facilius ipsi posterique eorum à fero victu segregaretur. Qui cum peruenisset ad eum, quem supra diximus, Getarum regem, ab eo primum hospitaliter acceptus: deinde, non ut beneficus advena et innocens, sed ut crudelissimus hostis insidius captus, aliorum paratus producere, suam penè perdidit vitam. Carnabontis enim iussu cum draco unus eorum esset interfectus, ne cum Triptolemus sensisset insidias sibi parari, curru praesidium sibi constituere speraret: Ceres eò venisse, et erepto adolescenti currum, dracone altero subiecto, reddidisse: regem pro cæpto maleficio poena non mediocri affecisse. Hegeſianax enim dicit, Cererem memoriae hominum causa ita Carnabonta ſidcribus figurasse, manibus tenentem draconem, ut interficere existimetur: qui ita vixerat acerbè, ut iocundissimam sibi conscisceret mortem. Alij autem Hercule esse demonstrant, in Lydia apud flumen Sagarim anguem interficientem: qui et homines complures interficiebat, et ripam frugibus orbabat. Pro quo facto ab regina Omphala quæ ibi regnabat, multis ornatum muneribus Argos remissum: ab Ioue autem propter fortitudinem inter sidera collocatum. Nonnulli etiam Triopam Theſſalorum regem dixerunt esse: qui cum suum domicilium tegere conaretur, Cereris ab antiquis collocatum diruit templum. Pro quo facto à Cerere fame obiecta, nunquam postea frugibus ullis saturari potuisse existimatur. Nouissime propè ad terminum vitæ dracone obiecto, mala plurima perpeſſus, aliquando mortem adeptus, inter astra Cereris voluntate est constitutus. Itaque adhuc videtur eum draco circumplexus aeterna morientem afficere poena. Polyzelus autem Rhodius hunc Phorbanta nomine demonstrat, qui Rhodiis auxilio maximo fuisse demonstratur. Nam cum eorum insulam serpentiū multitudine occupatam, ciues Ophiuſam appellassent, et in ea multitudine ferarum draco fuisset ingenti magnitudine, qui plurimos eorum interfecisset, et patria denique deserta carere coëgiſſet, dicitur Phorbas Triopæ filius ex Hiſcilla Myrmidonis filia natus, eò tempeſtate delatus, omnes feras et eum draconem interfecisse: qui cum maxime Apollini dilectus eſſet, locatus inter sidera dicitur, ut interficiens draconem, laudis et memoriae causa videretur. Itaque Rhodij quotiescunque à litore longius prodeunt, classes prius ſacrificant Phorbantis aduentui, talis ut illis euentus inopinatae virtutis accidat cinibus, qualis inſcium Phorbanta futurae laudis ad ſidera gloriae pertulit casus. Complures etiam astrologi hunc Æſculapium finxerunt, què Iupiter Apollinis causa inter astra collocavit. Æſculapius enim cum eſſet inter homines, et tantum medicina cæteris præſtaret, ut non ſatis ei videretur hominum dolores leuare,

nisi

nisi etiam mortuos reuocaret ad vitam, nouissime fertur Hippolytum, qui iniquitate nouerca, & inscientia parentis erat interfectus, sanasse, ita uti Eratosthenes dicit. Nonnulli Glaucum Minos filium eius opera reuixisse dixerunt: pro quo ut peccato, Iouem domum eius fulmine incendiisse: ipsum autem propter artificium & Apollinem eius patrem inter sidera anguem tenentem constituisse. Ut quidam dixerunt, hac de causa anguem dicitur tenere: quod cum Glaucum cogeretur sanare, conclusus quodam loco secreto, bacillū tenens manu, cum quid ageret cogitaret, dicitur anguis ad bacillum eius arrepsisse: quem Æsculapius mente commotus interfecit, bacillo fugientem feriens sapius. Postea fertur alter anguis eodem venisse, ore ferens herbam, & in caput eius imposuisse: quo facto, utrosque loco fugisse: qua re Æsculapium usum, & eadem herba Glaucum reuixisse. Itaque Anguis & in Æsculapij tutelam, & in astris dicitur collocatus: qua consuetudine ducti posterī eius tradiderunt reliquus, ut medici anguibz vterentur.

SAGITTA. Hanc vnam de Herculis telis esse demonstrant, qua Aquilam dicitur interfecisse, quæ Promethei iocinora fertur exedisse: de quo pluribus verbis dicere nō inutile videtur. Antiqui cum maxima cerimonia deorum immortalium sacrificia administrarent, soliti sunt totas hostias in sacrorum consumere flamma. Itaque cum propter sumptus magnitudinem sacrificia pauperibus non obtingerent, Prometheus qui propter excellentiam ingenij miram, homines finxisse existimatur, recusatione dicitur ab Ioue impetrasse, ut partem hostiæ in ignem coniicerent, partem in suo consumerent victu: idque postea consuetudo confirmavit. Quod cum facile à deo, non ut ab homine auaro impetrasset, ipse Prometheus immolat tauros duos, quorum primum iocinora cum in ara posuisset, reliquam carnem ex utroque tauro in vnum compositam corio bubulo texit: ossa autem quæ circa fuerunt reliqua, pelle connecta in medio collocavit, & Ioui fecit potestatem, ut quam vellet eorum summeret partem. Iupiter autem etsi nō pro diuina fecit cogitatione, neque ut deū licebat, omnia quæ debuit antè providere: sed (quoniā credere instituimus historis) deceptus à Prometheo, utrunque putans esse taurum, delegit ossa pro sua dimidia parte. Itaque postea in solennibus & religiosis sacrificiis carne hostiarum consumpta, reliquias quæ pars fuit deorum, eo lem igni coniburant. Sed ut ad propositum reuertamur: Iupiter cum factum rescisset, animo permoto mortalibus eripuit ignem: ne Promethei gratia plus deorum potestate valeret, neue carnis usus vilis hominibus videretur, cum concoqui non posset. Prometheus autem consuetus insidiari, sua opera ereptum mortalibus ignem restituere cogitabat. Itaque cæteris remotis, deuenit ad Iouis ignem: quo diminuto & inferulam cōiecto, latus ut volare, non currere videretur, ferulam iactās, ne spiritus interclusus vaporis extingueret in angustia lumen. Itaque homines adhuc plerumque qui latitiæ fiunt nunciū, celerrimè veniunt. Præterea in certatione ludorum cursoribus instituerunt ex Promethei cōsuetudine, ut cur-

rerent lampadem iactantes. Pro quo Iupiter facto mortalibus parem gratiam referēs, mulierem tradidit his, quam à Vulcano factam deorū voluntate omni munere donauit, itaque Pandora est appellata: Prometheus autem in monte Scythiæ nomine Caucaſo ferrea catena vinxit: quem alligatū ad triginta milia annorum Æschylus tragædiarū scriptor ait. Præterea admisit ei aquilam, quæ assidue noctu renaſcentia iocinora exeffſet. Hanc autem aquilam nonnulli ex Typhone & Echidna natam: alij ex Terra & Tartaro: complures Vulcani factam manibus demonſtrant, animamque ei ab Ioue traditam dicunt. Sed de eius ſolutione hæc memoriæ prodita eſt cauſa: Cum Iupiter Thetidis connubiū pulchritudine corporis inductus peteret, neque à timida virgine impetraret, neque ea re minus efficere cogitaret, illo tempore Parcæ feruntur ceciniffe ſacta, quæ perfici natura voluit rerum: dixerunt enim, quicumque Thetidis fuiſſet maritus, eius filium patre fore laude clariorem: quod Prometheus non volūtate, ſed neceſſitudine vigilans auditum Ioui nunciauit: qui veritus id quod ipſe Saturno patri feciſſet in ſimili cauſa, ne patris regno priuatus cogeretur, deſtitit Thetin velle ducere vxorem: & Prometheo pro beneficio meritam retulit gratiam, eūque vinculis liberauit: neque id quod fuerat iuratus, remiſit vacuum omni alligationi futurum. Sed memoriæ cauſa ex vtraque re, hoc eſt lapide & ferro, digitum ſibi vinciri iuſſit: qua conſuetudine homines uſi, quo ſatisfacere Prometheo viderentur, anulos lapide & ferro cōcluſos habere cœperunt. Nonnulli etiā coronam habuiſſe dixerunt, vt ſe victorē impune peccaſſe diceret. Itaque homines in maxima latitia victoriſque coronas habere inſtituerunt: id in exercitationibus & conuiuiis perſpicere licebit. Sed, opinor, ad initiū cauſæ & interitum Aquila reuertamur. Hercules miſſus ab Eurithæo ad Heſperidum mala, neſcius viæ deuenit ad Promethea, quem in Caucaſo monte vinctum fuiſſe ſupra diximus: à quo via demonſtrata victoria, dum iter faceret, contendit vt & draconem, de quo ante diximus, interfectum diceret, & gratiam pro beneficio referret: nam cōfeſtim honorem quē potuit, reddidit merenti. Quæ dimiſſa homines inſtituerunt, vt hoſtis immolatus iocinora conſumerent in deorum altaribus, vt exſaturare eos pro viſceribus Promethei viderentur. Vt Eratoſthenes autem de Sagitta demonſtrat, hæc Apollo Cyclopaſ interfecit, qui fulmen Ioui fecerūt, quo Æſculapium interfectū complures dixerunt. Hanc autem ſagittam in Hyperboreo monte Apollinem deſoſiſſe. Cum autem Iupiter ignoueriſſet filio, ipſam ſagittam vento ad Apollinē perlatam cum frugibus, quæ eo tempore naſcebantur. Hanc igitur ob cauſam inter ſidera demonſtrant.

A Q V I L A. Hæc eſt quæ dicitur Ganymedem rapuiſſe, & amanti Ioui tradidiſſe: hanc etiam Iupiter primus ex auium genere ſibi delegiſſe exiſtimatur: quæ ſola tradita eſt memoriæ, contra ſolis exorientis radios cōtendere volare: itaque ſuper Aquariū volare videtur. Hunc enim complures Ganymedem eſſe ſinxerunt. Nonnulli etiam dixerunt Meropem quendam fuiſſe, qui Coon

insulā tenuerit regno, & à filia nomine Coon, & homines ipsos à se Meropas appellaret. Hūc autē habuisse uxore quādam nomine Ethimeam, genere Nympharū procreatā: quæ cum desierit colere Dianam, ab ea sagittis figi cœpit, tandēq; à Proserpina viua ad inferos arrepta est: Meropem autē desiderio uxoris permotum, mortem sibi consciscere voluisse: Iunonem autem misertam eius, in Aquilam corpus eius conuertisse, & inter sidera constituisse: ne si hominus effigie eum collocaret, nihilominus memoriam tenens, coniugis desiderio moueretur. Aglaosthenes autem qui Naxica scripsit, ait Iouem Creta surreptum, Naxum delatum, & ibi esse nutritum: qui postquam peruenit, ad virilem ætatem, & voluerit bello lacescere Titanas, sacrificanti ei Aquilam auspiciatam: quo auspicio usum esse, & eam inter astra collocasse. Nonnulli etiam dixerunt Mercurium, alij autem Anapladem pulchritudine Veneris inductum in amorem incidisse: & cum ei copia non fieret, animum, vt contumelia accepta defecisse: Iouem autem misertum eius, cum Venus in Acheloo flumine corpus ablueret, misisse aquilam, qui soccum eius in Amythaoniam Egyptiorum delatum Mercurio traderet: quem persequens Venus ad cupientem sui peruenit: qui copia facta, pro beneficio Aquilam in mundo collocavit.

DELP H I N V S. Hic qua de causa sit inter astra collocatus, Eratosthenes ita cum cæteris dicit: Neptunū quo tempore voluerit Amphitritē ducere uxorem, & illa cupiens conseruare virginitatem, fugeret ad Atlanta, complures eam quæsitum dimisisse: in his & Delphina quendam nomine, qui peruagatus insulas, aliquando ad virginem peruenit, ei que persuasit vt nuberet Neptuno, & ipse nuptias eorum administravit: pro quo facto inter sidera Delphini effigiem collocavit. Et hoc amplius: qui Neptuno simulacra faciunt, Delphinū aut in manu, aut sub pede eius constituere videmus, quod Neptuno gratissimū esse arbitrantur. Aglaosthenes autem qui Naxica conscripsit, Tyrrhenos ait fuisse quosdam nauticularios, qui puerū etiam Liberum patrem receptū, vt Naxum cum suis comitibus trāsuectū, redderēt nutricibus nymphis: à quibus eum nutritum & nostri in progenie deorum esse, & cōplures Græci dixerūt. Sed vt ad propositū reuertamur: Nauticularij spe prædæ inducti, nauē auertere voluerūt: quod Liber suspicatus, comites suos iubet symphoniā canere: quo sonitu inaudito Tyrrheni, cum vsque adeo delectarentur, vt etiam in saltationibus essent occupati, cupiditate saltandi se in mare proiecerunt inscij, & ibi delphini sunt facti: quorum cogitationem cum Liber memoriæ hominum tradere voluisset, vnius effigiem inter sidera collocavit. Alij autem dicunt, hunc esse Delphina, qui Ariona citharædum ex Siculo mari Tanarum transuexit: qui cum cæteros artificio præstaret, & circum insulas quæstus causa vagaretur, seruuli eius arbitrati plus in perfidiosa libertate commodi, quàm in placida seruitute esse, cogitare cœperunt, vt domino in pelagus proiecto, bona

eius inter se partirentur : qui cum cogitationem eorum sensisset , petiit non ut dominus à seruis , & innocens ab improbis , sed ut parens à filius , ut se liceret ornare , qua saepe vicerat veste , quoniam nemo esset alius qui , ut ipse , suum quaestu prosequeretur euentum . Quod cum impetrasset , cithara sumpta , suam coepit deflere mortē : quo sonitu ducti delphines , è toto mari pronatāt ad Arionis cantum . Itaque deorum immortalium potestātē inuocata , super eos se deiecit : quorum vnus Ariona exceptum pertulit ad Tanarium litus . Cuius memoria causa , quæ ibi statua est Arionis , in ea delphini simulacrum affixum videtur : pro qua re inter sidera ab antiquis astrologus est figuratum . Serui autem , qui se putabant seruitute elapsos , tempestate Tanarum perducti , à domino cōprehensi , non mediocri supplicio sunt affecti .

E Q V V S. Hunc Aratus & alij complures , Pegasus Neptuni & Medusa Gorgonis filium dixerunt : qui in Helicone Bæotia monte vngula feriens saxum , fontē aperuit , qui ex eius nomine Hippocrene est appellatus . Alij dicūt , quo tempore Bellerophontes ad Prætum Abantis filium , Argiuorum regem deuenerit , Antiam regis uxorem hospitis amore inductam , petiisse ab eo , uti sibi copiam faceret , promittens ei coniugu regnum . Quæ cum impetrare non posset , veritate se ad regem crimineretur , occupat : eum sibi vim afferre voluisse Præto dicit . Qui quod eum dilexerat , noluit ipse supplicium sumere , sed quod æquum esse sciebat , mittit eum ad Iobatem Antia patrē , quam alij Sthenobæam dixerunt : ut ille filia pudicitiam defendens , Bellerophontem obiiceret Chimæra , quæ eo tempore Lyciorum agros flamma vastabat . Vnde victor profugiens , post fontis inuentionem cum ad calum contenderet euolare , neque longe iam abesset , despiciens iam ad terram , timore permotus decidit , ibique perisse dicitur : equus autem subuolasse , & inter sidera ab Ioue constitutus existimatur . Alij non criminatum ab Antia , sed ne sapius audiret quod nollet , aut precibus eius moueretur , profugisse Argus dixerunt . Euripides autem in Menalippa , Hippen Chironis cetauri filiam Thean antea appellatam dicit : quæ cum aleretur in monte Pelio , & studium in venando maximum haberet , quodam tempore ab Æolo Hellenus filio Iouis nepote persuasam , concepisse : cūque iam partus appropinquaret , profugisse in syluam , ne patri , cum virginem speraret , nepotem procreasse videretur . Itaque cum parcens eam persequeretur , dicitur illa petisse à deorum potestate , ne pariens à parente conficeretur . Quæ deorum voluntate postquam peperit , in equam conuersa , inter astra est constituta . Nonnulli eam vatem dixerunt fuisse : sed quod deorum cōsilia hominibus sit enunciare solita , in equam esse conuersam . Callimachus autem ait , quod desierit venari & colere Dianam , in quam , supra speciem diximus , eam Dianam conuertisse . Hæc dicitur etiam hac re non esse in conspectu Cetauri , quem Chirona esse nonnulli dixerunt : & etiam dimidiam apparere , quod noluerit sciri , se feminam esse .

DELTON. Hoc sidus velut litera est Græca in triagulo posita , itaq;

appellatur: quod Mercurius supra caput Arietis statuisse existimatur ideo, ut obscuritas Arietis huius splendore, quo loco esset, significaretur: & Iouis nomine, Græce Διός, primam literam deformaret. Nonnulli Ægypti positionem: alij, qua Nilus terminaret Æthiopiam & Ægyptum dixerunt: alij Siciliam figuratam putauerunt: alij quod orbem terrarum superiores trifariam diuiserūt, tres angulos esse constitutos dixerunt.

ARIES. Hic existimatur esse, qui Phrixum translulisse & Helle dictus est per Hellespontum: quem Hesiodus & Pherecydes ait habuisse auream pellem: de qua alibi plura dicemus. Sed Hellen decidisse in Hellespontum, & à Neptuno compressam, Pæona procreasse complures, nonnulli Hedonum dixerūt. Præterea Phrixum incolumem ad Æetam peruenisse, arietem Ioui immolasse, pellem in templo fixisse, & arietis ipsius effigiem ab Nube inter sidera constitutā, habere tempus anni quo frumentū seritur: ideo quod hortum seuerit antè, quæ maximè fuga fuit causa. Et Eratosthenes ait, arietem ipsum sibi pellem auream detraxisse, & Phrixo memoriæ causa dedisse, ipsum ad sidera peruenisse: quare, ut supra diximus, obscurius videatur. Hūc autem nonnulli dixerunt in oppido Orchomenio, quod est in Bæotia, natum. Alij in Salonum Thessaliæ finibus procreatum. Alij dicunt Crethea & Athamantem cum alijs pluribus Æoli filios fuisse. Nonnulli etiam Athamantis filium Salmonea esse, Æoli nepotem dixerunt. Crethea autem habuisse Demodicen uxorem, quam alij Biadicen dixerunt. Hanc autem Phrxi Athamantis filij corpore inductam, in amorem incidisse, neque ab eo ut sibi copiam faceret, impetrare potuisset: itaque necessario coactam, criminari eum ad Crethea cœpisse, quod diceret ab eo vim sibi penè illatam, & horum similia mulierum consuetudine dixisse. Quo factō Crethea ut uxoris amantem & regem decebat permotum, Athamanti ut de eo supplicium sumeret persuasisset. Nubem autem interuenisse, & ereptum Phrixum & Hellen eius sororem in Arietem imposuisse, & per Hellespontum quā longissimè posset, profugere iussisse: Hellen decidisse, & ibi debitum natura reddidisse, & ex eius nomine Hellespontum appellatum. Phrixum Colchos peruenisse, & ut ante diximus, Arietis interfecti pellem in templo fixisse: ipsum autem à Mercurio ad Athamantem esse reductum: qui patri eius satisfecerit, cum innocentia cōfissum profugisse. Hermippus autem dicit, quo tempore Liber Africam oppugnauerit, deuenisse cum exercitu in eum locū, qui propter multitudinem pulueris, Hammodes est appellatus. Itaque cum in maximum periculum deuenisset, quod iter necessario faciendum esse videbat, accessit eò, ut aqua maxima penuria esset: quo factō exercitus ad defectionem maximā venire cogeatur. Qui quid agerēt dum cogitant, Aries quidam fortuitu ad milites eorū errans peruenit: quos cum vidisset, fuga præsidium sibi parauit. Milites autem qui eū fuerant conspicati, & si puluere & aslu pressi vix progrediebantur, tamen ut prædam ex flamma petentes, arietem sequi cœperunt vsque ad eum locum, qui Iouis Hammonis postea templo cōstitutus, est appellatus. Quo cum peruenissent

arietem quem consecuti fuerant, nusquam inuenire potuerunt: sed quod magis his fuerat optandum, aqua magnam copiam in eo loco nacti sunt, corporibusque recuperatis Libero statim nunciauerunt. Qui gauisus, ad eos fines exercitum deduxit, & Iouis Hæmonis templū cum arietinis cornibus simulacro facto cōstituit. Arietē inter sidera figurauit, ita, ut cum Sol in eius foret signo, omnia nascentia recrearētur, quæ veris tēpore cōfiunt: hac re maximè, quod illius fuga Liberi recreauit exercitum. Præterea XI L signorum principē voluit esse: quod illius optimus exercitui fuerit ductor. Sed de Hammonis simulacro, Leon qui res Ægyptias conscripsit, ait: Cum Liber Ægyptum & reliquos fines regno teneret, & omnia primus hominibus ostendisse diceretur, Hammonem quendā ex Africa venisse, & pecoris multitudinem ad Liberum adduxisse, quo facilius & eius gratia vteretur, & aliquid primus inuenisse diceretur. Itaque pro beneficio ei Liber existimatur agrum dedisse qui est contra Thebas Ægyptias: & qui simulacra faciunt Hæmonis, capite cornuto insituunt, ut homines memoria teneant, eum primū pecus ostēdisse. Qui autem Libero factum voluerūt assignare, quod nō petierit ab Hæmone, sed vltro ad eū sit adductus, Liberi cornuta simulacra fecerunt, & Arietē memoria causa inter sidera fixū dixerūt.

T A V R V S. Hic dicitur inter astra esse constitutus, quod Europam incolumem transuexerit Cretam, ut Euripides dicit. Nonnulli aiunt, cum in bovem sit conuersa, ut Iupiter ei satisfacere videretur, inter sidera constituisse: quod eius prior pars appareat ut tauri, sed reliquum corpus obscurius videatur. Spectat autem ad exortum solem: cuius oris effigiem quæ continent stellæ, Hyades appellantur. Has autem Pherecydes Atheniensis Liberi nutrices esse demonstrat, numero septem: quas etiam antea Nymphas Dodonidas appellatas. Harū nomina sunt hæc: Ambrosia, Eudora, Phesyle, Coronis, Polyxo, Phæo, Thyene. Hæ dicuntur à Iycurgo fugatæ, & præter Ambrosiam omnes ad Tethyn profugisse, ut ait Asclepiades. Sed ut Pherecydes dicit, ad Thebas Liberū perlatum Iunoni tradiderunt. Quam ob causam ab Ioue gratia eis est relata, quod inter sidera sunt cōstitutæ. Pleiades autem appellatæ sunt, ut ait Mnaseas, quod ex Atlante & Pleione Oceani filia sint quindecim filia procreate, quarum quinque Hyades appellatas demonstrat, quod earum Hyas fuerit frater, à sororibus plurimum dilectus: qui cum venans à leone esset interfectus, quinque de quibus supra diximus lamentationibus assiduus permotæ dicuntur interisse: quare eas, quod plurimum de eius morte laborarent, Hyadas appellatas. Reliquas autem decem sorores deliberaſſe de sororum morte, & earū septem sibi mortem conscisse: quare, quod plures idem senserunt, Pleiadas dictas. Alexander autem Hyadas ait dictas, quod Hyantis & Bæotia sunt filia: Pleiadas autem quod ex Pleione Oceani filia, & Atlante sunt natæ. Hæ numero septem dicuntur: sed nemo amplius quàm sex videre potest. Cuius causa proditur hæc, quod de septem, sex cum immortalibus cōcubuerunt, tres cum Ioue, duæ cum Neptuno, una cum Marte, reliqua autem Sisyphi fuisse vxor

demonstratur. Quorum ex Electra & Ioue, Dardanum: ex Maia, Mercurium ex Taygete Lacedæmonia procreatum: ex Alcinoe autem & Neptuno, Hyrea: ex Celeno Lycum & Nyctea natum. Martem autem ex Sterope OEnomaum procreasse, quam alij OEnomai dixerunt uxorem: Meropem autem Sisypho nuptam Glaucum genuisse: quem complures Bellerophonis patrem esse dixerunt. Quare propter reliquas sorores eius inter sidera constitutam: sed quod homini nupserit, stellam eius obscuratam. Alij dicunt Electram non apparere, ideo quod Pleiades existimentur choream ducere stellis. Sed postquam Troia sit capta, & progenies eius quæ à Dardano fuerit, sit eversa, dolore permotam, ab his se remouisse, & in circulo qui Arcticus dicitur constituisse: & quod à longo tempore lamentantem capillo sparso videri, itaque è facto Cometem esse appellatam. Sed has Pleiadas antiqui astrologi seorsum à Tauro deformauerunt, ut antè diximus, Pleione & Atlantis filias: quæ cum per Bæotiam cum puellis iter faceret, Oriona concitatum voluisse ei vim asferre, illam fugere cœpisse: Oriona autem secutum esse annis septem, neque eam inuenire potuisse. Iouem autem puellarum misertum, inter astra cōstituisse: & postea à nonnullis astrologis caudam Tauri appellatas. Itaque adhuc Orion fugientes eas ad occasum sequi videtur. Eas stellas Vergilias nostri appellauerunt, quod post ver exoriuntur: & hæc quidem ampliorem ceteris habent honorem: quod in earum signo exoriente Sole, æstas significatur: occidente autem, hiems ostenditur, quod alijs non est traditum signis.

GEMINI. Hos complures astrologi Castorem & Pollucem esse dixerunt: quos demonstrant omnium fratrum inter se amantissimos fuisse: quod neque de principatu contenderunt, neque ullam rem sine communi consilio gesserunt. Pro quibus officijs eorum Iupiter inter notissima sidera eos constituisse existimatur. Neptunum autem pari consilio muneraſſe: nam equos his quibus vtuntur, donauit: & dedit potestatem naufragijs saluti esse. Alij dixerunt Herculem esse & Apollinem. Nonnulli etiam Triptolemum, quem supra diximus, & Iasiona à Cerere dilectos, & ad sidera perlatos. Sed qui de Castore & Polluce dicunt, hoc amplius addunt, ut Castor in oppido Ariadnis sit occisus, quo tempore Lacedæmonij cum Atheniensibus bellum gesserunt. Alij autem cum oppugnarent Spartam Lynceus & Idas, ibi perisse dixerunt. Pollucem ait Homerus concessisse fratri dimidiam vitam: itaque alternis diebus eorum quenque lucere.

CANCER. Hic dicitur Iunonis beneficio inter astra collocatus: quod cum Hercules contra Hydræ Lernaæ constitisset, ex palude pedem eius mordicus arripuisset: qua de re Herculem permotum, eum interfecisse: Iunonem autem inter sidera constituisse, ut esset cum duodecim signis, quæ maximè solis cursu continentur. In eius deformationis parte sunt quidam qui Asini appellantur: à Libero in testa Cancris duabus stellis figurati. Liber enim à Iunone furore obiecto, dicitur mente captus fugisse per Thesprotiam, cogitans ad Iouis Dodonæi templum per-

uenire, vnde peteret responsum, quo facilius ad pristinum statum mentis perveniret: sed cum venisset ad quandam paludem magnā quam transire non posset, de quibusdam duobus asellis obuiis factis dicitur vnum deprehendisse eorum, & ita esse transuectus, vt omnino aquam non tetigerit. Itaque cum venisset ad templum Iouis Dodonæi, statim dicitur furore liberatus, & asellis gratiam retulisse, & inter astra eos collocasse. Nonnulli etiam dixerūt asino illi quo fuerat vectus, vocem humanam dedisse. Itaque postea cum Priapo de Natura contendisse, & victum ab eo interfectum. Pro quo Liberum eius misertum in sideribus annumerasse. Et vt sciretur id pro deo, non pro homine timido (quia lunonem fugerit) fecisse, supra cancrum constituit, qui dea beneficio fuerat affixus astris. Dicitur etiam alia historia de Asellu, vt ait Eratosthenes: Quo tempore Iupiter bello gigantibus indicto, ad eos oppugnandos omnes deos conuocauit, venisse Liberum patrem, Vulcanū, Satyros, Silenos Asellu vectos: qui cum non longē ab hostibus abessent, dicuntur aselli pertimuisse, & ita pro se quisque magnum clamorem & inauditum gigantibus fecisse, vt omnes hostes eorum clamore in fugam se coniecerint, & ita sint superati. Huius similis est historia de buccina Tritonis. Nam is quoque fertur, cum concham inuentam excauasset secum ad gigantes tulisse, & ibi sonitum quendam inauditum per concham misisse. Hostes autem veritos ne qua esset immanis fera ab aduersarijs adducta, cuius esset ille mugitus, fugæ se mandasse, & ita victos in hostium potestatem peruenisse.

LEO. Hic dicitur à Ioue cōstitutus, quod omniū ferarum princeps esse existimatur. Nonnulli etiam hoc amplius dicunt, quod Hercules prima fuerit hæc certatio, & quod cum inermis interfecerit. De hoc & Pisander & complures alij scripserunt: cuius supra simulacrum proximum est virgini. Sunt alie VII. stella ad caudam Leonis in triagulo collocata, quas crines Berenices esse Conon Samius mathematicus & Callimachus dicit: cum Ptolemæus Berenicem Ptolemæi & Aristonis filiam sororem suam duxisset uxorem, & paucis post diebus Asiam oppugnatam profectus esset, vouisse Berenicem, si victor Ptolemæus redisset, se de tonsuram crinem: quo voto damnatum crinem in Veneris Arsinoes Zephyritidis posuisse templo: eoque postero die non comparuisse: quod factum cum rex agrè ferret, Conon mathematicus (vt antè diximus) cupiens inire gratiam regis, dixit crinem inter sidera videri collocatum: & quasdam vacuas à figura septem stellas ostendit quas esse fingeret. Crinem hanc Berenicem nonnulli cum Callimacho dixerunt equos alere, & ad Olympia mittere consuetam fuisse. Alij dicunt hoc amplius, Ptolemæum Berenices patrem multitudine hostiū perterritum fuga salutem petisse: filiam autem sæpè consuetam, insiluisse in equum, & reliquam exercitus copiā constituisse, & complures hostiū interfecisse, reliquos in fugam coniecisse: pro quo etiam Callimachus eam magnanimā dixit. Eratosthenes autē dicit & virginibus Lesbij dotem quā cuique relictam à parente nemo solueret, iussisse reddi: & inter eas constituisse petitionem.

VIRGO. Hanc Hesiodus Iouis & Themidis filiā dicit: Aratus autē Astraei & Aurorae filiam existimari, quod eodem tempore fuerit cum aurea secula hominum, & eorum principem fuisse demonstrat: quam propter diligentiam & equitatem, Iustitiam appellatā: neque illo tempore ab hominibus exteris nationes bello laceſſitas eſſe, neque nauigio quenquā vsum eſſe, ſed agris colendus vitam agere conſueuiſſe. Sed poſt eorum obitum qui ſint nati, eos minus officioſos, magis auaros cœpiſſe fieri: quare minus Iuſtitiam inter homines fuiſſe conuerſatam. Deniq; eam perueniſſe vſque eò, dum diceretur: Heu heu genus hominum natū. Itaque iam non potuiſſe pati amplius, & ad ſidera euolaſſe. Sed hanc alij Fortunam, alij Cererem dixerunt: & hoc magis non cōuenit inter eos, quod caput eius nimium obſcurum videtur. Nonnulli etiam Erigonen Icarij filiam dixerunt, de qua ſupra diximus. Alij autem Apollinis filiam ex Chryſothemi natam, & infantem Parthenon nomine appellatam: eamque quod parua interierit, ab Apolline inter ſidera collocatam.

SCORPIVS. Hic propter magnitudinem membrorum in duo ſigna diuiditur, quorum vnus effigiem noſtri Libram dixerunt. Sed omnino totum ſignum hac de cauſa ſtatutum exiſtimatur: quòd Orion cum venaretur, & in eo exercitatiſſimum ſe eſſe conſideret, dixiſſe etiam Dianae & Latonae, ſe omnia quae ex terra exoriātur, interficere valere. Quare Terram permotam, Scorpionem miſiſſe, qui eum interficere demonſtratur. Iouem autem vtriuſque animū admiratum, Scorpionem inter aſtra collocaſſe, vt ſpecies eius hominibus documento eſſet, ne quis eorū de aliqua re ſibi conſideret. Dianam autem propter ſtudium Orionis petiſſe à Ioue, vt idem illi beneficium daret petenti, quod Terrae vltro tribuiſſet. Itaq; eum conſtitutū, vt cum Scorpius oriatur, Orion occidat.

SAGITTARIVS. Hunc complures Centaurum eſſe dixerunt. Alij autem hac de cauſa negauerunt, quòd nemo Centaurus ſagittis ſit vſus. Hic autē quaeritur, cur equinus cruribus ſit deformatus, & caudam habeat vt Satyri. Dicunt enim nonnulli hunc eſſe Crotum nomine, Euphemes Muſarum nutricus filium, vt ait Soſithens tragœdiarum ſcriptor: eum domicilium in monte Helicone habuiſſe, & cum Muſis ſolitū delectari, nōnunquam etiam ſtudio venationis exerceri. Itaque pro merita diligentia magnā laudem aſſecutum: nam & celerimum in ſyluis, & acutiſſimum in muſis factum eſſe. Pro quo ſtudio illius petiſſe Muſas ab Ioue, vt in aliquo aſtrorum numero deformaretur. Itaque Iouē feciſſe, vt cum omnia illius artificia vno corpore vellet ſignificare, crura eius equina feciſſe, quòd equo multum ſit vſus: & ſagittas pro ingenio adiunxiſſe, vt ex his & acumen & celeritas eſſe videretur. Caudam ſatyricam in corpore fixiſſe: quòd non minus hoc Muſae, quàm Liber Satyri ſit delectatus. Ante huius pedes ſtellae ſunt paucae in rotundo deformatae, quas coronam eius vt ludentis abiectam, nonnulli dixerunt.

CAPRICORNVS. Huius effigies ſimilis eſt Aegipani: quem Iupiter, quod cū eo erat nutritus, in ſideribus eſſe voluit, vt Caprā nutricem de qua ante di-

ximus. Hic etiam dicitur, cum Iupiter Titanas oppugnaret, primus obie-
cisse hostibus timorem qui *πανικός* appellatur, ut ait Eratosthenes: hac etiam
de causa eius inferiorem partem piscis esse formationem, quod muricibus, id
est maritimus conchyliis, hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione. Ægyptij
autem sacerdotes et nonnulli poete dicunt, cum complures dii in Ægyptum
conuenissent, repente conuenisse eodem Typhona acerrimum giganta, et ma-
ximè deorum inimicum: quo timore permotos in alias figuras se conuertisse:
Mercurium factum esse ibin, Apollinem autem quæ Threicia avis vocatur. Dia-
nam merulam simulatam. Quibus de causis Ægyptios ea genera violari non si-
nere demonstrant: quod deorum imagines dicantur. Eodem tempore Pana di-
cunt in flumen se deiecisse, et posteriorem partem corporis, effigiem piscis, alie-
ram autem hirci fecisse, et ita à Typhone profugisse: cuius cogitatum Iouem ad-
miratum, effigiem eius inter sidera fixisse.

A Q V A R I V S. Hunc complures Ganymedem esse dixerunt: quem Iu-
piter propter pulchritudinem corporis ereptum parètibz, deorum ministrum
fecisse existimatur. Itaque ostenditur ut aquam aliquò infundens. Hægesianax
autem Deucalionia dicit esse: quod eo regnante, tanta vis aqua se de cælo pro-
fuderit, ut cataclysmus factus esse diceretur. Eubulus autem Cecropem demõ-
strat esse, antiquitatem generis commemorans, et ostendens antequam vinum
traditum sit hominibus, aqua in sacrificiis deorum usus esse, et ante Cecropem
regnasse, quàm vinum sit inuentum.

P I S C E S. Diogenetes Erythræus ait, quodam tempore Venerem cum Cu-
pidine filio in Syriam ad flumen Euphratē venisse, et eodē loco repente Typho-
na giganta, de quo supra diximus apparuisse. Venerem autem cum filio in flu-
men se proiecisse, et ibi figuram piscium forma mutasse: quo facto, periculo
esse liberatos. Itaque postea Syros qui his locis sunt proximi, destitisse pisces esi-
sare, quod vercatur cos capere: ne simili causa aut deorum prasidia impugna-
re videantur, aut eos ipsos captare. Eratosthenes autem ex eo pisce natos homi-
nes dicit: de quo post dicemus.

C E T V S. De hoc dicitur quod à Neptuno sit missus, ut Andromedam in-
terficcret, de qua ante diximus: sed à Persæo sit interfectus, propter immanita-
tem corporis, et per illius virtutem inter sidera collocatus.

E R I D A N V S. Hunc alij Nilum, complures etiam Oceanum esse di-
xerunt. Qui autem Nilum volunt vocari, propter magnitudinem eius et uti-
litatem, æquissimum esse demonstrant: præterea quod infra eum quadam stel-
la sit, clarius cæteris lucens, nomine Canopos appellata. Canopos autem in-
sula flumine alluitur Nilo.

L E P V S. Hic dicitur Orionis Canem fugere venantis. Nam cum, ut
oportebat, eum venatorem finxissent, voluerunt etiam hoc significare ali-
qua de causa: itaque leporem ad pedes eius fugientem finxerunt: quem non-
nulli à Mercurio constitutum dixerunt, ei que datum esse præter cætera gene-

ra quadrupedum, ut alios pareret, alios haberet in ventre. Qui autem ab hac causa dissentiunt, negant oportere tam nobilem & tam magnum venatorem, de quo & ante in scorpionis signo diximus, oportere fingi leporem venari: Callimachum quoque accusari, quod cum Diana scriberet laudes, eam leporum sanguine gaudere, & eos venari dixisset. Itaque Oriona cum Tauro decertantem fecerunt. Leporis autem hanc historiam memoria prodiderunt: apud antiquos in insula Lero nullum leporem fuisse, sed ex eorum ciuitate adolescentium quendam studio generis inductum, ab exteris finibus leporem fœminam prœnantem attulisse, & ad eius partum diligentissime ministrasse. Itaque cum peperisset, compluribus eius ciuitatis studium incidisse, & partim precio, partim beneficio mercatos, omnes lepores alere cœpisse. Itaque non longo intervallo tantam multitudinem leporum procreatam, ut tota insula ab his occupata diceretur: quibus cum ab hominibus nihil daretur, in semina eorum impetu factò omnia comederunt. Quo factò incolæ calamitate affecti, cum fame forent oppressi, communi consilio totius ciuitatis vix denique eos ex insula abegisse dicuntur. Itaque postea leporis figuram in astris constituisse, ut homines meminissent, nil esse tam exoptandum in vita, quin ex eo plus doloris quàm lætitiæ capere posterius cogerentur.

ORION. Hunc Hesiodus Neptuni filium dicit, ex Euryale Minois filia natum. Concessum autem ei, ut supra fluctus curreret, ut in terras quemadmodum Iphiclo datum dicitur, ut supra aristas curreret, nec eas infringeret. Aristomachus autem dicit quendam Erythrea fuisse Thebis, Pindarus autem in insula Chio. Hunc autem cum Iouem & Mercurium hospitio recepisset, petisse ab his ut sibi aliquid liberorum nasceretur. Itaque quo facilius petitus impetraret, bouem immolasse, & his pro epulis apposuisse: quod cum fecisset, poposcisse Iouem & Mercurium, quod corium de boue fuisset detractum, & quod fecerant vrinæ in corium infudisse, & id sub terra poni iussisse: ex quo postea natum puerum, quem Erythreus è factò Vriona nomine appellaret: sed vetustate & consuetudine factum est, ut Orion vocaretur. Hic dicitur Thebis Chium venisse, & Oenopionis filiam Meropem per vinum cupiditate incensus compressisse: pro quo factò ab Oenopione excacatus, & de insula eiectus. Existimatur autem Lemnum ad Vulcanum peruenisse, & ab eo quendam ducem Cedalionem nomine accepisse: quem collo ferens ad solem venisse, & ab eo sanatus, ut se vlsceretur, Chium reuertisse, Oenopionem autem à ciuibus sub terra custoditum esse. Quem postquam se inuenire posse desperaret Orion, in insulam Cretam peruenisse, & ibi venari cœpisse cum Diana, & ei polliceri quæ supra diximus, & ita ad sidera peruenisse. Nonnulli autem aiunt, Oriona cum Oenopione propè nimia coniunctum amicitia vixisse: & quod ei voluerit suum studium in venando probare, Dia-

na quoque pollicitum quæ supra diximus, & ita interfectum. Alij dicunt cum Callimacho, cum Diana vim voluerit afferre, ab ea sagittis esse confixum, & ad sidera propter venandi consimile studium deformatum. Ister autem dicit Oriona à Diana esse dilectum, & penè factum ut ei nupsisse existimaretur. Quod cum Apollo agrè ferret, & sæpè eam obiurgans nihil egisset, natus Orionis longe caput solum videri conspiciatus, contendit cum Diana, eam non posse sagittam mittere ad id quod nigrum in mari videretur. Quæ cum se vellet in eo studio maximè artificem dici, sagitta missa caput Orionis traiecit. Itaque eum cum fluctus interfectum ad litus eiecisset, & se eum Diana percussisse plurimum doleret, multis eius obitum profecuta lachrimis, inter sidera statuisse existimatur. Sed quæ post mortem eius Diana fecerit, in eius historijs dicemus.

CANIS. Hic dicitur ab Ioue custos Europæ appositus esse, & ad Minoa peruenisse: quem Procris Cephali vxor laborantem dicitur sanasse, & pro eo beneficio Canem munere accepisse, quod illa studiosa fuerit venationis: & quod Cani fuerat datum, ne vlla fera præterire eum posset. Post eius obitum Canis ad Cephalum peruenit, quod Procris eius fuerat vxor: quem ille secum ducens Thebas peruenit, ubi erat vulpes cui datū dicebatur, ut omnes Canes effugere posset. Itaque cum in vnum peruenissent, Iupiter nescius quid faceret, ut Ister ait, utrosque in lapides conuertit. Nonnulli hunc Canem Orionis esse dixerunt, & quod studiosus fuerit venandi, cum eo Canem quoque inter astra collocatum. Alij autem Icarij Canem esse dixerunt, de quo antè diximus: quæ multa proposita suos habent auctores. Sed Canis habet in lingua stellam vnā, quæ ipsa Canis appellatur: in capite autem alteram, quam Isis suo nomine statuisse existimatur, & Sirion appellasse, propter flammæ candorem: quod eiusmodi sit, ut præter ceteras lucere videatur. Itaque quo magis eam cognoscerent, Sirion appellasse.

PROCYON. Hic ante maiorem Canem exoriri videtur, sed à nonnullis Orionis esse existimatur: hac etiam de causa Procyon est appellatus, sed iisdem omnibus historijs, quibus superior Canis annumeratur.

ARGO. Hanc nonnulli propter celeritatem Græce dixerunt Argo appellatā: alij, quod Argus eius fuerit inuentor. Hanc autem primam in mari fuisse complures dixerunt: & hac re maximè stellis esse figuratam. Hanc nauim factam Pindarus ait in Magnesia oppido, cui Demetrias est nomen. Callimachus autem in iisdem finibus ad Apollinis Actij templum, quod Argonautæ proficiscentes statuisse existimantur in eo loco qui Pagasæ vocatur, ideo quod nauis Argo ibi primum compacta dicitur, quod est Græce Παγᾶσαι. Homerus hunc eundem locum in Thessaliæ finibus esse demonstrat. Æschylus autem, ut nonnulli aiunt, à Minerva quandam materiam loquentem eodem esse coniunctam. Sed huius non tota effigies inter astra videtur: diuisa enim est à puppi vsque ad malum: significans, ne homines fractus nauibus pertimescerent.

CENTAVRVS. Hic dicitur nomine Chiron, Saturni & Philyra filius esse: qui non modo ceteros Centauros, sed homines quoque iustitia superasse, Æsculapium & Achillem nutritum existimatur: pietate igitur & diligentia effecit, ut inter astra numeraretur. Apud hunc Hercules cum diuerteretur, & simul cum Chirone sedens sagittas consideraret, fertur una earum decidisse supra pedem Chironis, & ita eum interfecisse. Alij autem dicunt Centaurum miratum, quod tam breuibus sagittis tam magna corpora Centaurorum interfecerit, ipsum contendere arcum conatum: itaque ex eius manu sagittam prolapsam, in pedem eius incidisse: pro qua re Iupiter eius misertus, inter sidera eum constituit cum hostia quam supra aram tenens immolare videtur. Hunc alij Pholon esse Centaurum dixerunt, eum qui aruspicio præter ceteros plurimum valuisset: itaque ad Aram cum hostia venire Iouis voluntate figuratum.

A R A. In hac primum dij existimantur sacra & coniurationem fecisse, cum Titanas oppugnare conarentur: eam autem Cyclopes fecisse. Ab ea consuetudine homines dicuntur instituisse sibi, ut cum aliquam rem efficere cogitarent, prius sacrificarent, quam agere inciperent.

HYDRA, in qua Coruus insidere, & Crater positus existimatur, de qua hanc habemus memoriae proditam causam: Coruus Apollinis tutela usus, eo sacrificante missus ad fontem aquam puram petendum, vidit arbores complures ficorum immaturas: eas expectans dum maturescerent, in arbore quadam earum consedit. Itaque post aliquot dies coctus ficis, & à Coruo compluribus earum comestis, expectans Apollo Coruum, vidit eum cum Cratere pleno volare festinantem. Pro quo admissio eius dicitur, quod diu moratus sit, Apollinem, qui coactus mora Corui, alia aqua est usus, hac ignominia eum affecisse, ut quando fici coquerentur, Coruus bibere non possit, ideo quod guttur habeat pertusum illis diebus. Itaque cum vellet significare sitim Corui, inter sidera constituit Cratera, & supposuit Hydram quæ Coruum sitiētem moraretur: videtur enim rostro caudam eius extremam verberare, ut tanquam sinat se ad Crateram transire. Ister autem & complures dixerunt, Coronida Phlegya filiam fuisse: hanc autem ex Apolline Æsculapium procreasse: sed postea Ischyn Elati filium cum ea concubuisse. Quod cum videret Coruus, Apollini nunciasse: qui cum fuerit antea candidus, pro incommodo nuncio eum nigrum fecisse, & Ischyn sagittis cōfixisse. De Cratera autem hanc historiam Philarchus scribit: In Chersoneso quæ confinis est Troiæ, ubi Protefilai sepulchrum statutum complures dixerunt, urbs Phlagusa nomine dicitur, in qua Demiphon quidam cum regnaret, incidit eorum finibus repentina vastitas & civium internecio miranda: quare Demiphonta permotus ferunt misisse ad Apollinis oraculum, quaerens remedium vastitatis. Responso autem dato, ut quotannis una de nobilium genere virgo diis Penatibus eorum immolaretur: Demiphon omnium filias præter suas sorte ductas interficiebat, usque dum cuidam civium loco nobilissimo eorum nato perdoluit incœptum Demiphontis: qui negare cœpit de

Sua filia se passurum sortiri, nisi eodem regis filia essent coniecta. Quo facto rex permotus, illius filiam sine sorte ducta interfecit: quod Matusius nomine virginis pater instanti tempore simulavit se patriæ causa non agrè ferre factū: potuisset enim postea sorte ducta nihilominus interire: quod paulatim dies regi in obliuionem perduxit. Itaque cum se propè amicissimum regi virginis pater ostendisset, solenne sacrificium se habere dixit, eumque & filias eius ad id conficiendum inuitauit: qui nihil aliter futurum suspicatus, filias antè misit, ut ipse occupatus in re ciuili postea veniret. Quod cum exoptanti Matusio accidisset, filias eius interfecit, & sanguinem earum cum vino in cratere mixtum aduenienti regi pro potione dari iussit. Qui cum filias desideraret, & quid his factum esset rescisset, Matusium cum cratere in mare proiici iussit: quo facto mare quò ille est proiectus, memoriæ causa Matusium mare vocatum est: portus autem adhuc Crater appellatur: quem antiqui astrologi stellis deformauerunt, ut homines meminissent, Maleficium neminem temere lucrari posse: neque obliuionem inimicitiarum fieri solere. Nonnulli cum Eratosthene dicunt, eum Cratera esse quo Icarus sit vsus, cum hominibus ostenderet vinum. Alij autem doliū esse, quo Mars ab Etho & Ephialte sit coniectus.

PISCIS qui Notius appellatur. Hic videtur ore aquam excipere à signo Aquarij: qui laborantem quondam isin seruasse existimatur: pro quo beneficio sinulacrum Piscis, & eius filiorum, de quibus ante diximus, inter astra constituit. Itaque Syri complures pisces non esitant, & eorum simulacra inaurata pro diis Penatibus colunt. De hoc & Hegeſias scribit.

RELIQVVM est nobis de quinque stellis, quas complures ut erraticas, ita ~~παύρως~~ Graci dixerunt. Quarū vna est Iouis nomine Phaëton quem Heraclides Ponticus ait, quo tempore Prometheus homines finxerit, hūc pulchritudine corporis reliquis præstantem fecisse, eumque suppressere cogitare, atque ut certum redderet Cupidinem, Ioui nunciasse. Quo facto missum Mercurium ad Phaëthōta, persuasisse ut ad Iouem veniret, & immortalis fieret: itaque eum inter astra collocatum.

SECVND A stella dicitur Solis, quam alij Saturni dixerunt. Hanc Eratosthenes à Solis filio Phaethonta appellatam dicit: de quo complures scripserunt, ut patris inscienter curru reſectus, incenderit terras: quo facto ab Ioue fulmine percussus, in Eridanum deicctus est, & à Sole inter sidera perlatus.

TERTIA est stella Martis, quam alij Herculis dixerunt, Veneris sequens stellam, hac (ut Eratosthenes ait) de causa: Quòd Vulcanus cum uxorem Venerem duxisset, & propter eius obseruantiam Marti copia non fieret, ut nihil aliud assequi videretur, nisi sua stella Veneris sidus persequi à Venere impetravit. Itaque cum vehementer eum amor incenderet, rem significans, è facto stellam Piroënta appellauit.

QVARTA stella est Veneris, Lucifer nomine: quam nonnulli Iunonis esse dixerunt. Hunc eundem Hesperum appellari multis traditum est historicus. Hic

autem omnium siderum maximus esse videtur. Nonnulli autem hunc Auroræ & Cephalî filium esse dixerunt, pulchritudine multus præstantem: ex qua re etiam cum Venere dicitur certasse, ut etiam Eratosthenes dicit, eum hac de causa Veneris appellari: exoriente sole, & occidente videri: quare, ut ante diximus, iure hunc & Luciferum, & Hesperum nominatum.

QVINTA stella est Mercurij nomine Stilbon: sed hæc est brevis & clara: hæc autem Mercurio data existimatur, quod primus menses instituerit, & per- uiderit siderum cursus. Euhemerus autem primam ait Venerem astra consti- tuisse, & Mercurio demonstrasse.

PRÆTEREA ostenditur circulus quidam in sideribus, candido colore, quem Lacteum esse nonnulli dixerunt. Eratosthenes enim dicit Mercurio in- fanti insciam puero Iunonem de lisse lac: sed postquam eum rescierit Maiæ fi- lium esse, reiecisse eum à se, & ita lactis profusi splendorem inter sidera appa- rere. Alij dixerunt dormienti Iunoni Herculem suppositum, & experrectam, id quod supra diximus, fecisse. Alij autem Herculem propter nimiam audita- tem, lactis multitudinem appetisse, neque in ore continere potuisse: quod ex ore eius profusum, circulum signasse. Alij dicunt quo tempore Ops Saturno lapidē pro partu attulit, iussisse ei lac præbere: quæ cum pressisset mammam, profuso lacte circulum deformatum, quem supra demonstrauimus. Nos autem omnium corporum deformationem dicere institucmus.

IGITUR incipiemus à polo Boreo protinus dicere, quo utræque Arcti ni- xæ vehuntur, Arctico circulo clausæ, & ita collocata, ut alternis vnaquaque earum resupinata caput alterius tegere videatur, ita tamen, ut caput eius quæ superior fuerit, ad caudam inferioris contendat. Harum maior in extremo cir- culo pedes habet fixos. Præterea habet in capite stellas V 11, omnes obscuras. in virisque auribus binas, in humero claram vnam, in pede nouissimo duas, in summo interscapilio vnā, in crure de posterioribus primo, vnā: in pede prio- ri duas, in cauda ipsa tres. Ita totius sideris stellæ sunt omnino XX I.

Minor autem habet in stationis vnoquoque loco stellas singulas clare lucen- tes, & supra caudā tres: omnino septem: sed in prioribus caudæ stellis vna est infima quæ Polus appellatur, ut Eratosthenes dicit, per quem locum ipse mun- dus existimatur versari. Reliquæ autem duæ $\chi\rho\delta\tau\alpha\iota$ dicuntur, quod circum polum versentur.

D R A C O inter duas Arctos collocatus, videtur corporis sinu facto Ar- ctum minorem ita concludere, ut penè pedes eius tangere videatur: cauda autem flexa, caput maioris attingere: & suo capite tanquam reducto, cir- culum Arcticum tangens, corpus ut in sphaeram complicari: & si quis dili- gentius attenderit, videre poterit caput Draconis ad maioris Vrsæ regionem caudæ collocatum. Hic habet in utroque tempore stellas singulas, in oculus sin- gulas, in mento vnam, & toto corpore reliquo passim dispositas decem: ita ut omnino stellarum sit XV.

ARCTOPHYLAX. Huius manum sinistram circulus Arcticus includit ita, ut neque occidere neque exoriri videatur: ipse autem positus ab Arctico circulo ad Aestiuum definitur, inclinatus in longitudinem, dextro pede Aestiuo circulo nixus. Huius humeros & pectus à reliquo corpore diuidit circulus, qui per utrosque polos transiens, tangit Arietem & Chelas. Hic quidem cum Tauro, & Geminis, & Cancro, & Leone occidit: ideo serò occidere dicitur, quòd magis erectus à pedibus peruenit ad terram: at exoriens citius quàm Chela videtur. Habet autem in manu sinistra stellas quatuor, quæ nunquam occidere dicuntur: in capite stellam vnam: in utroque humero singulas, in utraque mamma singulas, sed clariorem dextram, & sub ea alteram obscuram, & in cubito dextro claram vnam: in zona vnam clarius ceteris lucentem: hæc stella Arcturus appellatur. in utriusque pedibus singulas. quæ omnino sunt XIIII.

CORONAM humero sinistro propè contingere Arctophylax videtur: quæ autem En gonasin dextri pedis calce coniungit, hæc Cancro & Leone exoriente occidere, cum Scorpione exoriri perspicitur. Habet autem nouem stellas in rotundo dispositas: sed ex his tres clarius ceteris lucentes.

EN GONASIN. Hic positus inter duos circulos, Arctici & Aestiuum, utrisque pedibus & dextro genu, quem antè diximus, Arcticum circulum finit, ita tamen, ut dextro pede prioribus digitis circulum terminet, sinistro autem toto caput Draconis opprimere conetur. Humerus autem velut sustinens circulum Aestiuum, & manu dextra proiecta tangens: laeuam autem è regione ad sinistrum genu porrigens, æquali intervallo circuli Aestiuini & genu sinistri. Hic occidens capite prius quàm reliquo corpore deuenit ad terram: qui cum totus occidit, ut pendere pedibus ex Arctico circulo videatur: exoriens antè pedibus quàm reliquis membris. Habet autem in capite stellam vnam, in sinistro brachio vnam, in utroque humero singulas clare lucentes: in manu sinistra vnam, in dextro cubito alteram: in utroque latere singulas, sed clariorem in sinistro: in dextro femore duas, in genu vnam, in poplite vnâ, in crure duas, in pede vnam quæ dicitur clara, in sinistra manu quatuor, quas pellem Leonis esse nonnulli dixerunt.

LYRA. Hæc posita est cōtra regionem eius loci, qui est inter genu & manum sinistram eius qui En gonasin vocatur, cuius ipsa testudo spectat ad Arcticum circulum, summum autem cacumen ad polum Notium contendere videtur. Hæc Lyra Virgine exoriente occidere, cum Sagittario exoriri perspicitur. Habet autem in ipsis testudinis lateribus singulas stellas: in summis cacuminibus eorū, quæ in testudine ut brachia sunt collecta, singulas: in mediis iisdem, quos humeros Eratosthenes fingit, singulas: in scapulis ipsius testudinis, vnam. in ima Lyra, quæ ut basis totius videtur, vnam.

OLOR. Huius vna ala est ad circunductionem huius circuli qui Arcticus vocatur, contingens extremum pedem sinistrum eius qui En gonasin vocatur:

catum: sinistram autem alam habet paululum extra circulum Æstium, penè cōiungens pedibus Pegasi. Æstius autem circulus rostrum eius à reliquo corpore diuidit. Cauda iungitur extrema cum capite Cephei. Hic cum Virgine & Chelus occidens, prius capite quàm reliquis membris deuenit ad terram: exoritur autem cum Capricorno. Hic habet in capite stellam clare lucentē vnā: in collo alteram pari fulgore, in vtrisque pennis quinas. supra caudam, vnā. Omnino habet stellas XIII.

CEPHEVS à tergo minoris Arcti constitutus, includitur Arctico circulo à pedibus ad pectus, vt prater humeros & caput eius nihil occidere videatur: neque longe abest à flexu Draconis, quem capite primum efficere videtur. Cepheus autem manibus vtrisque proiectus figuratus, tanto disidet interuallo à pedibus Arcti minoris, quantum spaciū inter pedes Cephci videtur. Huius caput Scorpione exorto occidere, cum Sagittario exoriri perspicitur. Hic autem habet in capite stellas duas, in manu dextera vnā: item in cubito obscuram vnā, in sinistra manu & humero singulas, in dextero humero vnā: in zona quæ medium eius diuidit corpus, tres stellæ clare videntur, in latere dextro obscura vnā: in sinistro genu duæ, in vtrisque pedibus singulæ: supra pedes, stellæ quatuor. Hic totus omnino est stellarum XVIIII.

CASSIOPEIA sedens in siliquaastro, collocata est. cuius sedilis & ipsius Cassiopeie pedes positi in ipsa circumductione circuli qui Arcticus vocatur: effigies autem corporis ad Æstium circulum peruenit, quam capite & dextera manu tangit. Hanc propè mediam diuidit circulus qui Lacteus appellatur: proxime Cephei signum collocatum. Hæc occidens Scorpione exoriente, capite cum sedili resupina ferri perspicitur, exoriri autē cum Sagittario. Huius in capite stella ostenditur vnā: in vtroque humero vnā, in papilla dextera, clara vnā: in lūbis magna vnā, in sinistro femore duæ: in genu vnā, in pede dextro vnā, in qua lato quæ sella deformatur, in angulis vtrisque singulæ clariius ceteris lucentes. Hæc igitur est omnino stellarum XIII.

ANDROMEDA proxime Cassiopeiam, supra caput Persei breui interuallo disidente collocata perspicitur, manibus diuersis vincta, vt antiquis historis est traditum. Cuius caput equi Pegasi vëtri coniungitur: eadē enim stella & vmbilicus Pegasi & Andromedæ caput appellatur. Huius medium pectus & manū sinistram circulus Æstius diuidit. Occidit autē cum Pisce de duobus secundo, quem Andromedæ subiectum brachio supra diximus, exoriente Libra & scorpione, capite prius quàm reliquo corpore perueniens ad terrā. Exoritur autem cum Piscibus & Ariete. Hæc, vt supra diximus, habet in capite stellam clare lucentem vnā: in vtroque humero vnā: in cubito dextro vnā, in ipsa manu vnā: in sinistro cubito vnā, in brachio vnā, in manu alteram: in zona tres, supra zonam quatuor: in vtroque genu vnā, in pedibus autem binas. Ita omnino est stellarum XX.

PERSEVS. Huius sinistrum crus & humerum leuissimus circulus Æstius

à reliquo corpore diuidit. Ipse manu dextra Arcticum circulum tangit: dextro pede caput Aurigæ premere velut currens videtur. Idem occidens Sagittario & Capricorno exorto, inclinatus caput versus, cum Ariete & Tauro rectus exoritur. Habet autem in utroque humero stellam vnā: in manu dextra clarē lucentem vnā, qua falcem tenere dicitur, quo telo Gorgonem interfecit: in sinistra alterā, qua caput Gorgonis tenere existimatur. Habet præterea in ventre stellam vnā, in lumbis alteram: in dextro femore vnā, in genu vnā, in tibia vnā, in pede vnā obscuram, in sinistro femore vnā, & in genu alterā: in tibia duas, in sinistra manu quod Gorgonis caput vocatur, stellas quatuor. Omnino est stellarum XV llll. Caput eius & falx sine sideribus apparent. Hunc Aratus cum diceret inter sidera *καρριος* figuratum, acceperunt complures, eum puluerulentum dicere: quod minime conuenit, posse inter sidera etiam puluerulentum apparere: quod si esset, dignior erat Orion, cui idem ascriberetur. Primum, quod assidue est venatus, & semper in terra fuit: denique quod adhuc inter sidera venari videtur: Perseus autem qui assidue volaret, non potest puluerem habere. Quid igitur? Cum vellet Aratus eum currentem obscure significare, vsus Ætolorum consuetudine, cum *καρριος* dixit: Ætoli enim cum volunt aliquem decurrere significare, *καρριος* dicunt, id quod Aratus voluit demonstrare, non vt illum volentem assidue, puluerulentum dicat, quod à multis perperam est intellectum.

HENIOCHVS autem circulo Æstiuo genuum sine, præterea ab humero sinistro vsque ad zonam diuiditur ab eo quem supra Lacteam orbem diximus. Huius dexter pes Tauri sinistro cornu stella coniungitur vnā, manibus vt lora tenens figuratur. Cuius in humero sinistro Capra, in manu autem duo Hædi duabus stellis formati dicuntur. Totus autem pedibus Persei subiectus, caput habens contra Vrsæ maioris aspectum. Hic occidere Sagittarij & Capricorni exortu videtur: exoriri autē, Ophiucho & Engonasin occidentibus. Habet præterea in capite stellam vnā: in utroque humero vnā, sed in sinistro elatiorem, qua Capra vocatur, in utroque cubito vnā, in manu duas, quæ Hædi appellantur, stellæ propè occidentibus facti.

OPHIVCHVS inclinatus à capite, vt qui resupinari videtur, manibus anguem tenere figuratus. Huius autem humeri Æstiuo circulo diuiduntur à reliquo corpore. Ipse genuum sine ab Æquinoctiali circulo terminatur, pede sinistro premens oculos, dextro autem testudini Scorpionis innixus. Anguis autem qui ab eo tenetur, prope extremo ore Coronam contingit, medium vt præcingens Ophiuchum,, à cauda breuior quàm superiori corpore, quā manus sinistra ipsius signi figuratur: ita tamen, vt extrema cauda circulum Æquinoctialem cum Aquilæ cauda iungat. Occidens exortu Geminorum, Cancrī & Leonis, peruenit ad terram: exoricens autem cum Scorpione & Sagittario, apparet. Hic habet in capite stellam vnā, in utroque humero singulas, in sinistra manu tres, in dextera quatuor, in lumbis duas, in utroque genu singulas, in

dextro crure unam, in utroque pede singulas, sed clariorem in dextro. Itaque est omnino stellarum XV II. Anguis autem habet in summo capite duas, sub capite quatuor uno loco omnes. Ad manum ipsius Ophiuchi sinistram, duas, sed quæ maxime ad corpus eius accedit, clariorem: & in dorso Anguis ad ipsam corporis coniunctionem quinque. Et in prima curvatura caudæ quatuor: in secunda, caput versus, stellas sex. Ita est omnino, trium & viginti stellarum.

SAGITTA inter duos circulos, Æstium & Æquinoctiale, super Aquilæ signum posita, diuiditur ab eo circulo qui utrique polo subiectus ad Cancrum & Capricornum pervenit. Huius acumen ad Equi pedum regionem spectat: altera pars ad humeros Ophiuchi tendit. Hac occidit Virginis ortu: oritur autem cum Scorpione. Habet omnino stellas quatuor, quarum una in principio materia, altera in medio, duæ reliquæ in eo loco quo ferrum solet affigi, diuersæ videntur.

ÆQUILA ala dextra non multum extra circulum Æquinoctialem prodire, sinistra autem non longe à capite Ophiuchi figurata videtur. Præterea rostrum eius à reliquo corpore diuidit circulus quem supra diximus à Cancro ad Capricornum pervenire: media autem finitur ab eo quem supra Lactæum orbem demonstravimus esse. Hac occidit exorto Leone. Exoritur autem cum Capricorno, habens in capite stellam unam, in utraque penna unam, in cauda unam.

DELPHIN non longe ab Aquilæ signo figuratus, incurvatione caudæ novissimæ tangit Æquinoctialis circuli circunductionem, capite prope contingens equi Pegasi rostrum. Hic exoritur cum sagittarij posteriore parte. Occidit autem cum Virgo exorta est ad capitis finem. Habet autem in capite stellas duas, supra caput ad cervicem versus, duas: ad ea quæ in ventre velut penna videntur, habet stellas tres: in scapulis autem, unam: in cauda, duas. Omnino est stellarum novem.

ÆQUUS Arcticum circulum spectans, pedibus Æstivo orbe niti, extremo ore caput Delphini tangere videtur, Aquarij manum dextram ceruice sua coniungens, & utrisque Piscibus clausus, quos in duodecim signis postea demonstrabimus. Huius in stellis corpus apparet usque ad umbilicum deformatum: qui occidit cum Pisce de duobus primo, qui supra tergum eius est fixus. Exoritur cum Aquario toto, & cum Pisce, cum quo & occidit manus Aquarij dextra. Hic habet in rostro stellas duas obscuras, in capite unam, in maxilla unam, in utrisque auribus singulas, in cervicibus quatuor obscuras, sed maxime lucet quæ capiti proxima apparet, in humero claram unam, in pectore unam, in interscapilio unam, in umbilico novissimam unam, quæ Andromedæ caput vocatur, in genibus utrisque singulas, in utrisque poplitibus singulas. Ita est omnino stellarum XV II.

DELTON autem in triagulum deformatur, æquis lateribus ductus,

uno breviori, sed prope aquali reliquis, inter Æstivum & Æquinoctiale circulum supra caput Arietis non longe ab Andromeda dextro crure, & Persei manu sinistra collocatum: cum Ariete toto occidens, exoriens autem cum eiusdem dimidia priore parte. Habet stellam in unoquoque angulo unam.

Nunc protinus XII. signorum figurationem dicemus, quorum est princeps Aries.

5 ARIES in Æquinoctiali circulo consistens, caput ad exortum habens conversum, occidens à primis pedibus, & exoriens caput infra Triangulum, quod & supra diximus, tenens collocatum, pedibus prope caput contingens Pisicis. Habet autem in capite stellam unam, in cornibus tres, in ceruice tres, in pede priore de primis unam, in interscapilio quatuor, in cauda unam, sub ventre tres, in lumbis unam, in pede posteriore unam. Omnino est stellarum XV III.

TAVRVS ad ortum signorum dimidia parte collocatus, ut incipere genu ac desigere ad terram videtur, caput eodem habens attentum. Genua eius à reliquo corpore diuidit circulus Æquinoctialis. Cornu sinistro, ut supra diximus, coniungitur cum sinistro pede eius qui Auriga appellatur. Inter huius finitionem corporis & Arietis caudam, stella sunt septem, quas Vergilias nostri, Græci autem *πλάγιδες* appellauerunt. Hic auersus oritur & occidit. Habet autem in cornibus singulas stellas, sed in sinistro clariorem: utrisque oculis singulas, in fronte media unam: ex quibus locis cornua nascuntur singulas, quæ septem stella Hyades appellantur: etsi nonnulli quas duas diximus nouissimè, stellas negauerunt esse, ut omnino Hyades essent quinque. Præterea in sinistro genu priore habet stellam unam, & supra ungulam, unam: in dextro genu unam, & in interscapilio tres, nouissimam earum ceteris clariorem: in pectore unam. Quæ sunt omnino præter Vergilias, XV III.

GEMINI ab aurigæ dextra parte supra Oriona collocati videntur, ita tamen, ut Orion inter Taurum & Geminos sit constitutus. Capita eorum diuiduntur à reliquo corpore, circulo eo qui æstatem definire supra est dictus, ut complexa corpora inter se tenentes. Occidunt directi à pedibus: exoriuntur autem inclinati ut iacentes. Sed de his qui Cancro est proximus, habet in capite stellam unam claram, in utrisque humeris singulas claras, in dextro cubito unam, in genibus utrisque singulas, in pedibus utrisque singulas: alter autem in capite unam, in utrisque mammis singulas, in sinistro humero unam, in pedibus utrisque singulas & infra sinistram pedem unam, quæ *οὐρανός* appellatur.

CANCER. Hunc medium diuidit circulus Æstivus ad Leonem, & ad exortus spectantem, paululum supra caput Hydra collocatum, Occidentem & Orientem posteriori corporis parte. Hic autem habet in ipsa testa stellas duas, quæ A fini vocantur, de quibus ante diximus: in dextris pedibus singulas obscuras, in sinistro primo pede duas, & in secundo duas obscuras, in tercio unam, in quarto primo unam obscuram, in ore unam, in ea quæ Chela dexterior dicitur, tres similes, non gradates, in sinistra similes duas. Omnino est stellarum XV III.

LEO Spectans ad occasum supra corpus Hydra, à capite quâ Cæcer inflat, usque ad mediam partem eius constitutus, medius astino circulo diuiditur, ut sub ipso orbe priores pedes habeat collocatos: occidens à capite & exoriens. Hic habet in capite stellas tres, in cernicibus duas, in pectore vnâ, in interscapilio tres, in media cauda vnâ, in extrema alteram, sub pectore duas, in pede priore vnâ claram, in ventre claram vnâ, & infra alteram magnam: in lumbis vnâ, in posteriori genu vnâ, in pede posteriori vnâ claram. Ita omnino est stellarum XV 1111.

VIRGO infra pedes Bootis collocata, capite posteriorem partem Leonis, dextra manu circulum Æquinoctialem tangit: ac inferiorem partem corporis supra Coruum & Hydræ caudam habere perspicitur, occidens capite prius q̃ cæteris membris. Huius in capite est stella vna obscura, in vtrisque humeris singule, in vtrisque pennis binæ, quarum vna stella quæ est in dextra penna ad humerum defixa, ~~α~~ ^α vocatur. Præterea habet in vtrisque n̄anibus singulas stellas, quarum vna quæ est in dextra manu, maior & clarior ea cū spicis esse dicitur. In veste autem habet passim dispositas stellas septē, & in vtrisque pedibus singulas. Ita est omnino stellarum X V I I I.

SCORPIVS. Huius prior pars quæ Chelæ dicuntur, ita præmuntur ab Equinoctiali circulo, ut eum sustinere videantur. Ipse autem pedibus Ophiuchi, de quo supra diximus, subditus, extrema cauda circulum Hiemalem contingere videtur: neque longè est ab eo signo, quod pro hostia Centaurus, ferre perspicitur. Occidit autem inclinato corpore, exoritur autem erectus à Chelæ. Hic habet stellas in his quæ Chelæ dicuntur, in unaquaque earum binas, ex quibus prima sunt clariores. præterea habet in fronte stellas tres, quarum media est clarissima, in interscapilio tres, in ventre duas, in cauda quinque, in acumine ipso quo percutere existimatur, duas. Ita est omnino stellarum XV IIII.

SAGITTARIUS autem spectans ad occasum Centauri corpore figuratur, velut mittere incipiens sagittas, à pedibus vsque ad humeros in Hiemali circulo collocatus, ita vt caput solum eius extra eum circulū quem supra diximus, apparere videatur: cuius arcus Lacteo circulo medius diuiditur. Ante pedes huius est quadam corona stellis effecta, de qua prius diximus. Hic præceps occidit, exoritur directus. Habet autem in capite stellas duas, in arcu duas, in sagitta vnam, in dextro cubito vnam, in manu priori vnam, in ventre vnam, in interscapilio duas, in cauda vnam, in priori genu vnā, in pede vnam, in inferiori genu vnam, in poplite vnam. Omnino est stellarum, X V. Corona autem Centauri est stellarum VII.

CAPRICORNVS ad occasum spectās, & totus in Zōdiaco circulo defor-
matus, cauda & toto copore medius diuiditur ab Hiemali circulo, suppositus
Aquarij manus sinistra: occidit praeceps, exoritur autē directus. Sed habet in na-
so stellam vnam, infra cervice vnam, in pectore duas, in priore pede vnam, in
priori eodem alteram, in interscapilio septem, in ventre quinque, in cauda

duas . Omnino est stellarum viginti.

AQUARIUS pedes habet in Hiemali circulo defixos, manū autem sinistra vsque ad Capricorni porrigens tergus, dextra iubā Pegasi propè cōtingens, spectat ad exortus. Qui cum ita sit figuratus, necesse est corpore eum propè resupinato videri. Effusio aqua, peruenit ad eum Piscem qui solitarius figuratur, de quo posterius dicemus. Sed Aquarius & occidit & exoritur capite prius quàm reliquis mēbris. Hic habet in capite stellas duas obscuras, in vtrisque humeris singulas magnas, in sinistro cubito vnam grandem, in manu priori vnam, in vtrisque mammis singulas obscuras, in lumbo interiori vnam, in vtrisque genibus singulas, in dextro crure vnam, in vtrisque pedibus singulas. Omnino est stellarum quatuordecim. Effusio aqua cum aquali ipso est stellarū triginta. Sed in his omnibus prima & nouissima clara.

PISCES. Horum, alter Notius, alter Boreus appellatur: ideo quod vnus eorum qui Boreus dicitur, inter Æquinoctialem & Æstiuum circulum sub Andromeda brachio collocatus, & Arcticum polum spectans cōstituitur: alter autem est in Zodiaci circulo extremo sub scapulis Equi, non longè ab Æquinoctiali circulo collocatus, spectans ad occasum. Hi Pisces quibusdam stellis vt lineola ab Arietis pede primo coniunguntur: quorum inferior ante occidere & exoriri videtur. Habet autem stellas XVII. Et Boreus omnino XII. Coniunctio eorum habet ad Aquilonem spectans stellas tres, ad alteram partem tres, ad exortum tres, in commissura tres. omnino duodecim. Horum cōiunctionem, qua à pede Arietis primo notatur, Aratus Græce αὐτῶν τοῦ ἀριεῖος, Cicero Nodum caelestem dicit: qui vtrique volunt significare, cum nodum non solum piscium, sed etiā totius sphaera esse: quo enim loco circulus ab Arietis pede μανύβειος dicitur, qui meridiem significet: & quo loco u circulus Mesembrinos coniungitur, & transit Æquinoctialem circulum, in ipsa coniunctione circulorum nodus Piscium significatur: quare eum non modo Piscium, sed etiam caelestium nodum appellauerunt.

PISTRIX à media cauda diuiditur ab Hiemali circulo, spectans ad exortus, rostro propè posteriorem Arietis pedem iungens: huius priorem partem corporis qua spectat ad exortum, propè alluere flumen Eridanus videtur. Hæc occidit exorto Cancro & Leone: exoritur autem cum Tauro & Geminis. Sed habet in extrema cauda stellas duas obscuras, ab eo loco vsque ad reliqui corporis curuaturam, quinque, sub ventre sex. omnino sunt tredecim.

ERIDANUS à sinistro pede profectus Orionis, & perueniens vsque ad Pistricem, rursus diffunditur ad Leporis pedes, & protinus ad Arcticum circulum tendit. Huius figurationem Hiemalis circulus diuidit ab eo loco quo propè coniungitur Ceto. Hic Scorpione & Sagittario exorto occidere: exoriri autem cum Geminis & Cancro videtur. Habet stellas in prima curuatura tres, in secunda tres, item in tertia vsque ad nouissimam, septem. omnino stellarum est tredecim.

LEPVS autem infra sinistram pedem Orionis per Hiemalem circulum fugiens, & ab eo inferiori parte corporis diuisus, occidit Sagittario exorto, oritur cum Leone. Habet autem stellas in vtrisque auribus singulas, in corpore passim dispositas duas: in pedibus prioribus singulas. ita sunt omnino sex.

ORION. Hunc à zona & reliquo corpore Æquinoctialis circulus diuidit, cum Tauro decertantem collocatum, dextra manu clauam tenentem, & incinctum ense spectantem ad occasum, & occidentem exortu Scorpionis posteriori parte, & Sagittario exoriente: cum Cancro autem toto corpore pariter exurgentem. Hic habet in capite stellas tres claras, in vtrisque humeris singulas, in dextro cubito obscuram vnā, in manu similem vnā, in zona tres, in eo quo gladius eius deformatur, tres obscuras, in vtrisque genibus singulas claras, in pedibus singulas. Omnino XVII.

CANIS Leporem fugientem persequens, posterioribus pedibus diuiditur ab Hiemali circulo, pedem dextrum Orionis penè suo capite contingens, capite ad occasum spectans, sed caput ad Æquinoctialem circulum tendit: Occidens Oriente Sagittario, exoriens autem cum Cancro. Hic Canis habet in lingua stellam vnā, quæ Canis appellatur: in capite autem alteram, quam nonnulli Siron appellant, de quo prius diximus. præterea habet in vtrisque auribus singulas stellas obscuras, in pectore duas, in pede priori tres, in interscapilio tres, in sinistro lumbo vnā, in pede posteriori vnā, in pede dextro vnā, in cauda quatuor. Omnino, viginti.

ΠΡΟΚΥΩΝ. Hic in Lacteo circulo defixus, pedibus Æquinoctialem circulum tangit. spectat ad occasum, vt inter Geminos & Cancrum constitutus: qui quod ante maiorem Canem exoritur, *μεγίστη* est appellatus. Hic autem occidit exorto Capricorno, exoritur cum Leone. Sed omnino est stellarum trium.

ARGO. Huius puppis Hiemalem circulum & maioris Canis caudam contingens inferiore parte, nouissime nauis inclinata, Antarcticum circulum tangit. Occidens Sagittario & Capricorno exorto vt in mari collocata, exoriens autem cum Virgine & Chelis. Hæc habet in puppi ad singula gubernacula, ad primum stellas quinque, ad alterum quatuor, circum carinam quinque, & sub reiectu quinque, ad malum III. Ita tota est stellarum vigintitrium. Quæ quare non sit tota in mundo collocata, prius diximus.

CENTAURVS. Hic ita figuratur, vt in Antarctico circulo niti pedibus, humeris Hiemalem suslinere videatur: capite propè caudam Hydræ contingens, hostiam dextra manu tenens supinam, quæ pedibus & extremo ore circulum Hiemalem tangit, inter eum & Antarcticum orbem collocata. Centauri autem crura à reliquo corpore diuidit circulus qui Lacteus vocatur. Hic spectans ad ortus signorum, totus occidit Aquario & Piscibus exortis: oritur autem cum Scorpione & Sagittario. Habet autem stellas

supra caput tres obscuras, in utrisque humeris singulas claras, in cubito sinistro unam, in manu unam, in medio pectore equino unam, in prioribus poplitibus utrisque singulas, in interscapilio quatuor, in ventre duas claras, in cauda tres, in lumbo equino unam, in genibus posterioribus singulas, in poplitibus singulas. Omnino sunt XXIII. Hostia autem habet in cauda stellas duas, in pede de posterioribus primo unam, & inter utrosque pedes unam, in interscapilio unam claram, & in priore parte pedum unam, infra alteram: in capite tres dispositas. omnino sunt numero decem.

AR A propter Antarcticum circulum tangens, inter Hostiae caput & Scorpionis caudam extremam collocatur. Occidens Arietus exortu, exoriens cum Capricorno. Hec habet in summo cacumine circuli ubi formatur, stellas duas, & in imo altaris duas. Et ita est omnino stellarum quatuor.

HYDRA trium signorum longitudinem occupans, Cancri, Leonis & Virginis, inter Aequinoctialem & Hiemalem circulum collocatur, ita tamen, ut caput eius contendens ad signum id quod *ἡγών* vocatur, & totius Hydrae propè quarta pars inter Aestium & Aequinoctialem circulum videatur. Cauda autem extrema penè Centauri caput tegens, sustinet in dorso Coruū, rostro corpus eius tudentē, & toto corpore ad Cratera tendentē: qui satis longo dissidere intervallo, prope inter Leonem & Virginem constitutus videtur, inclinatio ad caput Hydrae, quae occidit Aquario & Piscibus ortis: oritur autem cum his signis de quibus supra diximus. Habet autem in capite stellas tres, in prima à capite curvatura, sex, sed earum novissimam claram: in secunda curvatura tres, in tertia quatuor, in quarta duas, in quinta usque ad caudam novē, omnes obscuras, ita sunt numero vigintiseptem. Coruus autem habet in gutture stellam unam, in pennis duas, infra pennam caudam versus duas, in utrisque pedibus singulas: omnino septē. Supra primam à capite curvaturam Crater positus, habet in labris stellas duas, infra autē ansas duas obscuras, in medio Cratere duas, ad fundum duas. Omnino sunt octo.

PISCIS autem qui Notius dicitur, inter Hiemalem & Antarcticum circulum media regione collocatus, spectare ad exortum videtur, inter Aquariū & Capricornum, ore excipiens aquam quae funditur Aquario. Hic occidit oriente Cancro, exoritur autem cum Piscibus. Sed est stellarum omnino duodecim.

Quae ad figurationem siderum pertinent, ad hunc finem nobis erunt dicta, reliqua protinus dicemus.

- QVONIAM in initio sphaerae circuli quinque quomodo efficerentur ostendimus, neque eos corpore siderum notauimus: & si duo novissimi nihil ad solus cursum pertinet, hoc est Arcticos & Antarcticos, de mediis tribus dicemus. Sed quoniam Aratus quatuor circulus sphaeram plurimum valere dicit, neque eorum apertè quenquam demonstrat, voluntatem nostram apertius ostendemus. Et quemadmodum in initio fecimus, à Boreo polo dicemus.

IGITUR Aestium circulum unum de quatuor esse dicemus, qui *ἡρινός* *ῥομινός*

Ἐπὶ τοῦτο vocatur, quo circulo astatem confici demonstrauiamus: & si non nemo dubitat, quare nō vtrique circuli, hoc est Æstiuus & Hiemalis vno nomine appellētur: ideo quod quem nos Æstiuum diximus, nōnullus Hiemalis fiat: & quo circulo hiemē effici diximus, eo circulo alijs astat sit. Qui si voluerint intelligere, id ad nostram collocationem mundi esse demonstratum, qui inter Æstiuum circulum & Arcticum sumus constituti, non ad illorum sphaeram, qui ab Hiemali circulo Antarcticum habitantes, nobis Antipodes dicuntur, facilius ad nostram accesserint voluntatem. Si quis enim voluerit eorum quos Antipodas diximus, quod inferiore à nobis circulo constituti videntur, sphaeram facere, non immerito nostrum Hiemalem sibi Æstiuum circulum finxerit: aut si quis scriptor eorum mentionem faciens, obscure voluerit Antipodas demonstrare, & dixerit quibus in Capricorno astat summa, aut in Cancro hiems maxima fiat, non imperita ratione acutissimè dixisse videbitur. quodcunque enim nostrus circulus contrarium dixerit, id illi erit rectum. sed ne longiore sermone præter consuetudinem utamur, ad inceptum reuertamur.

IN ÆSTIVO circulo, de quo primum dicere instituiamus, hæc signa siue partes eorum perspiciuntur: Capita Geminorū, Auriga genu vtrunq; e, Persei crux, & humerus sinister. Andromeda autem à pectore, s; d manu sinistra, diuiditur. Atque ita euenit, ut caput eius cum toto pectore & manu dextra, videatur esse inter Æstiuum & Æquinoctialem circulum: reliquum autē corpus inter Æstiuum & Arcticum finem. Præterea in eodem Æstiuo circulo pedes equi Pegasi positi videntur, & caput à reliquo corpore diuiditur Oloris, & ala sinisterioris ut volantis, par, non magna. Ophiuchus humerus, ut circulum sustinere videtur. Virgo propè contingens à capite, inter hunc & Æquinoctialem circulum collocata est, ut fulgēs ad Austrum. Leo à pectore ad lumbos diuiditur, ut caput eius & corporis superior à cruribus pars, inter hunc & Arcticum circulum videatur: inferior autem pars, inter Æstiuum & Æquinoctialem circulum. Cancer autem sic diuiditur medius, ut inter duos oculos eius circulus traiectus existimetur. In his signis, & hoc, ut antè diximus, circulo cum vehitur sol, euenit ut nobis qui hac inclinatione mundi utimur, sine diei de partibus octo partes quinque, noctis autem tres. Neque ita tamen ut ex horologiis, sed ex sphaera ratione. Cum enim sphaeram ita constitueris, ut circulus eius qui Arcticus vocatur, semper appareat, nunquam autem Antarcticus exoriatur, atque ita sphaera est constituta: si voles Æstiuum circulum diuidere in partes octo, ex his inuenies partes quinque in sphaera apparere, tres autem infra tanquam sub terra esse.

8 AT ALIQUIS dixerit, cur sphaera circulos diuidamus in partes octo, potius quàm duodecim, aut quot libuerit alias partes? Hic non sphaera, sed se fallere hac ratione inuenietur ferè. Si enim ita feceris ex æstiuo circulo partes duodecim, ex his partes septem, & dimidium partis apparere: quatuor autem & dimidium sub terra inueniet esse. Itaque euenit, ut cum ad septimam

f

partes addita dimidia sit, simili ratione ad partes quatuor accedat pars dimidia, & fiat supra terram partes septem, & dimidium partis: reliquum autem sub terra quod est partes quatuor & dimidium. Igitur oportet intelligere, ut non in minutis partibus & dimidiis fiat, sed certus numerus conficiatur, ut euenit in partibus octo. Præterea quoniam sphaera diuisa in partes triginta, euenit, ut ab æstiuo circulo ad Hiemalem sint partes octo: nimirum certè eos circulos diuidemus in partes octo. Præterea quoniam ab æstiuo circulo ad Æquinoctialem sunt partes quatuor de XXX: & rursus ab Æquinoctiali circulo ad Hiemale de partibus triginta partes quatuor, & ita nihilominus Æquinoctialis ipse per se circulus medius diuiditur, ut dimidia pars eius sit sub terra, de partibus octo partes quatuor, & totidem supra, & tota ratio ad octauam partem perueniat: non dubium est, quin rectè diuidatur in partes octo. Præterea cum Sol per hos circulos currens iter annuum cōficere videatur, & ab omnium signorum octaua parte, ut posterius dicemus, incipiat exoriri, ut ad aliud signum trāseat, neque; vlla alia parte signi utatur, rectè ipsi quinque circuli diuiduntur in partes octo. Præterea cum septem sidera ad eundem statum reuertantur, ut quibusdam placuit, ut cuiusmodi dies hodiernus fuerit in Solis aut Lunæ tempestate, eiusdem modi octauo anno sit futurus, verè sphaera quoque diuidetur in partes octo. Præterea cum videmus octauo quoque die eiusdem sideris horam primam, aut quolibet denique esse, ut cuius hodie fuerit hora prima, eiusdem octauam quoque futuram: verissimum est ipsam quoque sphaeram mundi, unde hora sumuntur, diuidi in partes octo. Sed ne reliqua prætermittamus in hac occupati, ad propositum reuertamur.

- 9 SBCVNDVS ab Æstiuo Æquinoctialis est circulus, in quo hæc signa & partes eorum perspicere possunt: Aries totus omnibus pedibus innixus videtur.
- 10 Hunc autem Aratus omnium siderum celerrimum esse demonstrat, etiā minori Arcto, quæ breui spæto vertitur: præstare id quod velit esse sic poterimus vel facillimè intelligere. Cum sit enim maximus circulus Æquinoctialis in sphaera, in eoque Aries ut affixus videatur, quomodocumque fuerint figura corporum collocata, ut ad eundem locum perueniant, necesse est semel verti sphaeram. Quod cum fiat, & Aries in maximo circulo, & eodem tempore ad locum quo reliqua sidera perueniant, necesse est eum celerrimum dici. Sed nos ad circuli effectiōnem veniemus, & reliqua dicemus. In eodem Tauri gēua ut fixa perspiciuntur, etsi nonnulli ita finxere, ut vno genu, hoc est dextro nixus, sinistro propè contingere videatur: de hoc in medio relinquemus. Sed in eodem circulo zona Orionis, ut ipso circulo præcinctus existimetur. Hydra flexu à capite primo ut cervicibus erectus Cancrū contingere videatur: & ex inferiore corpore Hydra Crater cum Coruo velut fixus esse circulo cōspicitur. Item pauca stella Chelarum, eodem adiunguntur Ophiuchi gēua eodem circulo à reliquo corpore diuiduntur. Aquila sinistiore penna penè cōtingens figurata est. Eodemque circulo caput Pegasi cū cervicibus nititur. His corporibus signorum Æquinoctialis circulus sit-

nitur. Quò so lcum peruenit, his vno anno conficit æquinoctium, hoc est in Ariete & Chelus: in hac enim parte sphaera & ver & autumnus confici existimatur: ita vt ver sit in Ariete, autumnus in priore parte Scorpionis, quod signum nonnulli Libram dixerunt. Per hunc circulum transiens Sol ab Ariete ad Chelas, efficit sex mensiū diem his locis qui intra Arcticum videntur orbem: non etem autem his qui Antartico circulo sunt clausi: quare magis his locis nemo potest durare. Et rursus ab Autumno vsq; ad ver, hoc est à Chelus vsq; ad Arietem perueniens, efficit his locis sex mensibus perpetuus diem, in quibus antè non etem demonstrauimus: econtrario autem noctem his qui Boreo polo sunt proximi: sed de hoc ante diximus: neq; enim mirum est hac collatione sphaera id euenire. Erecto enim Boreo polo, neque vnquam occidente euenit, vt corpora quoque quæ ei proxima sunt circulo, sero occidere videantur. Id ex hoc intelligere licebit: Cum in his partibus sphaera habitetur, quæ pars est ab Æstiuo circulo, ad orbē qui Arcticos vocatur, & de Arctico circulo, hoc est de duabus Vrsis & Dracone, caput Draconis maximè niti ipso circulo videatur, ita vt is qui Engon isin vocatur, inter Æstiuum & Arcticum locatus, caput Draconis premere intelligatur: quicunque, vt ante diximus, ad ipsum caput Draconis habitant, ita longo die vtuntur, vt ne tertia quidem horæ pars in vnaquaque nocte his obtingat. Itaque Aratus ait:

Κείν πν κρῶν τῇ γήρατι ἢ χ' ὀφ' ἀκραί
Μίσθονται δ' ὅπως τ' ἐαυτοῖσι δηήλασι.

Item Cicero dicit:

Quod caput hic paulum sese subitoque recondit,
Ortus vbi atque obitus, parte admiscuntur in vna.

De hoc Homerus quoque in Odyssæa ita breuem noctem esse dicit, vt pastores cum alij exigant, alij reducant pecus, possit alius alium audire, cum vnus propter noctem pecus reducat, alter propter lucem exigat: sed nos ad propositum reuertamur.

- 11 TERTIVS ab Æstiuo circulo Hiemalis vocatur, his corporibus & eorum partibus finitur: nam medium Capricornum diuidens & pedes Aquarij, per caudam Piscicis vt traiectus videtur. Diuidit etiam Leporem fugientem à cruribus, & quadam parte corporis, & Canis sequentis pedes, & Nauis ipsius puppim, Centaurique ceruices à reliquo corpore diuidit. Scorpionis extrema cauda, quod acumen vocatur, eodem circulo coniungitur. Sagittarij arcus eodem orbe deformatur. Huius orbis infra terram sunt de partibus octo partes quinque, supra terram autem tres. Itaque fit breuior dies nocte, vt ante demonstrauimus.

- 12 QVARTVM circulum Zodiacum esse Aratus demonstrat, de quo ante diximus, et posterius dicemus. Sed Aratus, nõ vt reliqui astrologi, ab Ariete duodecim signa demonstrat, hoc est vere incipiente: sed à Cancro, hoc est ipsa æstate. Nos autem (quoniam ab Ariete incipimus) ita protinus dicemus. In hoc enim

circulo sic duodecim signa figurantur: Aries, Taurus, Gemini: in his tribus signis ver demonstratur, & æquinoctium vernum. Cancer, Leo, Virgo: in his signis maximè æstus conficitur: sed sol incipit à Virgine iam transire ad æquinoctium autumnale. Chelæ, Scorpius, Sagittarius: in his tribus signis autumnus efficitur & æquinoctium autumnale. Capricornus, Aquarius, Pisces: in his tribus signis sol hiemem conficere demonstratur. Et si nulla sunt signa XII. sed XI. ideo quod Scorpio magnitudine sui corporis duorum locum occupat signorum, è quibus prior pars Chelæ, reliqua autem Scorpio vocatur. Priores enim astronomici, cum omnes res ad duodecim partes reuocarēt, ut menses, & horas, & latitudinem signorum: itaque & signa, per quæ res omnes significātur, duodecim voluerunt esse.

S E D quoniam septem circulus in præmio propositis, de quatuor circulis mentionem fecimus, ne septem ex ordine demonstratus, aliquid à nobis obscurius dictū videatur, de septem superant tres, Arcticus, Antarcticus, & ille qui Læteus vocatur. Itaque de his dicere incipiemus. Arcticon igitur orbem sustinet caput Draconis cum reliqua corporis parte. Cephæus autem pectore suo circulum iungit. eodē orbe nituntur & pedes maioris Vrsæ, præterea sedile Cassiopeiæ cum pedibus eius nititur ipsi circulo sinistro pede, genūque dextro: & pedes prioribus digitis eius qui En gonasin vocatur: & manus sinistra Bootiæ exteriori parte circuli peruenit coniuncta. Ad Antarcticon autem circulum peruenit extrema naus Argo, pedesque Cætauri posteriores adiunguntur: priores autem propè contingere, & Ara videtur prope affixa, Eridanique fluminis extrema significatio.

R E L I Q V V M est nobis definire quem supra Læteum orbem demonstrauimus. Ipse enim diuidit Olorus extremam sinistram pennam, quæ extra Æstiuum peruenit finem. Præterea transit manū dextram Persei, & ab humero sinistro Aurigæ perueniēs sub manum eius dextram, & Geminorum genua, & pedes eius signi quod æquinoctiale vocatur. Hic diuidens Æquinoctiale & Æstiuum circulum, tangit extremum finem mali qui in Argo naue defixus videtur: deinde rursus reuertens, genua Centauri diuidit à reliquo corpore, & extremam caudam terminat Scorpionis, & arcum medium Sagittarij, & Aquilæ dimidiam partem, per eius transiens pennas.

Q V O N I A M de huiusce rebus exposuimus ordine, mundi rationem & quemadmodum moueatur, protinus dicemus: & in duodecim signorum exortu ea quæ deinde corpora consequantur, & quæ perueniāt ad occasum. Cōuenit nobis mundum ab exortu ad occasum verti, ideo quod videmus stellas exorientes ad occidentem conuerti. Sic enim primum poterimus scire, qui sint exortus, & qui occasus. si enim nostrum aliquis astiterit contra exorientem, necesse est Arctos nobis à sinistris partibus esse. Cum id ita fiat, illud quoque necesse est, ut omnia à dextris partibus exorta, in sinistru occidere videantur, de quo & ante diximus. Igitur cum videamus stellas exoriri & occi-

dere, necesse est mundum quoque cum stellis verti. Sed nonnulli aiunt nihilominus id euenire posse, ut si stante mundo, stellæ exoriantur & occidant, quod fieri non potest. Si enim stellæ vagæ feruntur, neque mundus ipse vertitur, non possunt corpora stellis figurata incolumia & certa permanere. Illud enim videmus, in toto mundo stellæ erraticas esse quinque, neque horum cursum quæquam posse definire: Aratum ipsum negare, se difficiles eorum cursus interpretari posse. Quo modo igitur cum quinque stellæ nemo possit observare, tot milia quisquam possit peruidere, nisi qui permittat, hic cursus stellarum posse esse, & nihilominus figuras corporum permanere: quod si non est, tota sphaera ad irritum reuocabitur. Quicumque enim sphaeram fecerit, non poterit efficere, ut sphaera stante nihilominus stellæ versentur. Illud etiam videmus in extrema cauda Draconis, stellam esse quæ in se vertatur, & in eodem loco cõstet. Quod si omnes stellæ vagæ feruntur, hanc quoque loco moveri necesse est, quod non euenit. Igitur necesse est mundum quoque, non stellæ verti.

Quoniam ostendimus mundum cum stellis potius quàm stellæ per se verti, nunc reliqua dicemus. Cum enim traditum sit nobis, prius noctem quàm diem fieri, noctem dicemus umbram terræ esse, eamque obstare lumini solis. Et si nonnulli dixerunt in solis cursu euenire, ut cum peruenerit ad eum locum, ubi occidere dicatur, ibi montium magnitudine à nobis lumen auerti solis, & ita noctem videri: quod si ita sit, nimirum eclipsin solis verius quàm noctem dixerimus. Sed aliter esse ex ipsa sphaera intelligere licebit. Horizon enim diuidens ea quæ videntur, & quæ non apparent, ita definit sphaeram, ut semper sex signa de duodecim in hemisphaerio videantur supra terram, sex autem signa sint infra sub terra. Igitur cum in vno eorum Sol nixus ferri videatur, ab eo circulo qui Horizon vocatur, exoritur, itaque incipit lucere, cumque nihilominus ipse mundus vertatur cum reliquis signis. Sed quo facilius intelligatur, ponamus solem esse in Ariete, à quo duodecim signa instituimus numerare. Igitur cum sol sit in Ariete exoriente, dies est: qui cum vertente se mundo peruenit ad eum circulum qui Mesembrinus vocatur, efficit diei partem dimidiam. Sed sic etiã facilius intelligitur, & rursus ab eodem Ariete incipiemus. Cum Aries est exortus, præter eum hæc signa sunt in superiore hemisphaerio: Pisces, Aquarius, Capricornus, Sagittarius, Scorpio. Horum cum tria signa occiderint, hoc est, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, exorta sunt tria signa quæ Arietem sequuntur, hoc est, Taurus, Gemini, Cancer. Tum fieri dimidium diem necesse est, & Arietem peruenire ad eum quæ mesembrinũ esse circulũ supra diximus. Cum autẽ cum reliquis signis ipse Aries occidit, & exortus est Leo, Virgo: tum Chelæ exoriuntur, & in superiore hemisphaerio vehuntur. Quæ cum occiderint, rursus Aries exortus efficiet lucem. Sed ne in dubium veniat, cum Ariete occidẽte dixerimus Chelæ exoriri, quid de reliquis signis sine sphaera possit intelligi, sic inuenietur: In quocunque signo Sol fuerit exoriens, quodcunque ab eo signo septimo loco fuerit, id noctu primum exorietur, & ita conficiet cursum: mundus

enim ipse semel in die ac nocte verti videtur. Itaque euenit, ut ipsa signa duodecim semel in die ac nocte videri possint. Sed ne solus cursus, de quibus postea sumus dicturi, potius quam quod ante cepimus enumeremus, ad inceptum reuertemur. Diximus enim principium mundi esse noctem, deinde diem. Inter noctem & diem, prater umbram terrae nihil interesse arbitramur. Sed quoniam signorum supra & corporum exortus instituimus, ad hoc perueniemus.

- 14 Igitur vertente se mundo per utrosque Polos & per Axem, quem su-
 15 pra Dimensionem sphaera diximus esse, & ita sphaera collocata, ut unus Polus semper sit supra terram, alter nunquam exoritur, necesse est Arctos quoque & reliqua corpora quae sunt in Arctico circulo, nunquam occidere, reliqua autem omnia exoriri & occidere, quod inferiora sunt ab eo circulo quem nunquam occidere diximus. Id enim posse fieri hac edocet causa. Videmus caput extremum Draconis, quod maxime Arcticon extra circulum prominet, quodam tempore ita occidere existimatur, ut exortus cum occasu permisceatur, ut & ante diximus. Si autem pars aliqua occidere de summo circulo videtur, necesse est omnia quae sunt inferiora, exoriri & occidere. Igitur conuenit nobis sidera vertente mundo occidere & exoriri. Praeterea hac inclinatione cali, cum unus circulus ita sit erectus ut nunquam occidat, alter ita sit terra subiectus, ut nunquam exoritur, quicumque circuli fuerint in sphaera, hoc est, ab Aequinoctiali ad polum qui Boreus appellatur, nullus erit eorum qui non maiorem partem circunductionis habeat supra terram: qui autem ab Aequinoctiali fuerint circulo ad eum polum qui Notius appellatur, omnes inferiorem partem maiorem habebunt quam superiorem: & quanto magis ad Polum Notium accesserint, hoc maiorem partem sub terra habere perspicientur: & quanto magis ad Boreum finem venerint, hoc maiorem partem circuli supra terram tenere videbuntur: quo enim erectior ipse Polus fuerit, hoc magis & circuli eius erectiores videbuntur. Quod cum ita sit, si duo sidera simul fuerint orta, unum ab Arctico, alterum ab Antartico circulo, serius occidet id sidus quod ab Arctico circulo fuerit exortum: ideo quod maiorem habet circunductionem sphaerae, quam quod à Notio polo est ortum. Si autem simul occiderint, serius exorietur id signum, quod ab Antartico fuerit exortum, idcirco quod tota illa collocatio mundi maiorem partem habeat sub terra, quam illa pars quae in Boreo polo est finita. Et non modo signa quae sunt ad Arcticum finem collocata, praestantibus corporibus, aut serius occidunt & ante exoriuntur, quam ea quae Notio polo depinximus: sed ipsa quoque corpora inter se dissentiunt: ut si quod inferius sit signum, & id cum superiore exoritur, tamen serius occidat. E contrario itaque si quae sunt signa ab Aequinoctiali circulo ad Notium polum figurata, horum si quae signa pariter exorta fuerint, citius occident quam ea quae proxime Polum accedunt. Euenit etiam, ut non modo quae simul sint exorta sidera, ex his serius occidant, quae proxime Arcticum circulum sunt collocata, sed etiam si quae eorum ante exorta fuerint, quae sunt ad Notium polum finita, tamen

ante occidat quam ea corpora, quæ in Boreo polo figurata esse supra demonstrauimus, ideo quod maiore circunductione sphaera utuntur ea corpora, quæ ab Æquinoctiali circulo ad Arcticum finem sunt constituta. Igitur ostendimus, quæ inclinatione mundi sphaera sit constituta. Nunc ad duodecim signa reuertemur, & quorum exortu quæ de reliquis corporibus occidant aut oriantur, commemorabimus, & initium ab Ariete faciemus.

- 16 ARIETIS exortu, sinistra pars Andromedæ provenire, Ara autem occidere videtur. Cum eodem sidere exoritur & Persei caput usque ad umbilicū, ut dubium fere videatur, zona eius utrum usque extremo Ariete, an Tauro primum exoriente prodeat ad lucem.

Tauro autem exorto quæ prius dubia fuerunt, omnia sunt certa. Nam & Ara omnino occidit, & Perseus totus est ortus, & Aurigæ caput cum reliquo corpore duntaxat ad sinistram pedem videtur, & Pistrix à cauda exorietes perspicitur. Hoc signo primum occidere Bootes videtur: etsi cum quatuor signis occidit, neque tamen totus ad terram potest peruenire: nam manus eius sinistra circulo Arctico conclusa, neque oritur neque occidit.

Geminus exorientibus, tota iam Pistrix & fluminis Eridani prior pars apparet, & Orion exoriri videtur: occidit autem Ophiuchus à pedibus genuum fine.

Cancer exorietes obscurat dimidiam partem Coronæ, Pistricisquæ caudam & Notium piscem, & caput cum reliquo corpore ad umbilicum eius qui Engonasin vocatur. Ophiuchum à genibus ad humeros, & Anguem totum præter caput & cervicem, quæ ex Æstiuo circulo tendit ad Coronam. Bootem propè totum terra tenet tectum. Exoritur autem & Orionis corpus ad zonam, & Eridanus totus apparet.

Exortu Leonis reliqua pars occidit Coronæ, cū capite & cernicibus Anguis & Ophiuchus: Engonasin autem qui vocatur, eius præter sinistram genu & pedem nihil apparet, & Bootes totus obscuratur: exoritur autem caput Hydra cū Lepore toto, & Procyon cum pedibus prioribus Canis, & Aquila tota.

Virgo autem exorietes, non pauca sidera obscurat: nam statim Lyra occidit cum Sagitta & Delphino, & Olorus à capite corpus ad caudam propè occidit, & Fluminis prior pars, & Equi caput cum cervicibus: exoritur autem Hydra sine Crateris, & Canis totus, & nauis Argo fine totius veli.

Chelis exorientibus videtur, & Bootes exorietes totus, & tota nauis apparet. Argo Hydræque, præter cacumen extremum caudæ, quod est sub terra. Exoritur etiam genu & sura eius dextra qui Engonasin vocatur. Hanc eadem nocte occidere & exoriri licet videre: reliquum autem corpus, cum Scorpionis & Sagittarij provenit parte. Præterea cum Chelis exoritur cauda Cætauri, occidit reliquum Pegasi corpus: & Oloris extrema cauda, & Andromedæ caput cum umbilico Pegasi: & Pistrix reliquo corpore ad cervicem, ut caput eius solum videatur: & caput Cephei pendens ad Pistricis occasum;

cum manibus & humeris pervenit ad terram.

Scorpione exoriente duæ partes Fluminis occidunt, & reliquum corpus Andromedæ cum capite Cephei. Occidit etiam Cepheus capite ad humeros, quæ pars est extra Arcticum circulum constituta: obscuratur etiam Cassiopeia resupina occidens: exoritur autem Corona, quæ ante Centauri pedes iacere existimatur: & Hydra reliquum quod caudam esse supra diximus. Prouenit etiã & corpus Centauri, quod equina figura videtur, & ipsius hominis caput, & hostia quam tenere eum supra diximus: denique ad id corpus quæ sine pedes eius sunt priores: Ophiuchi autem duntaxat caput exoritur, & ipsius Anguis caput quod est contra Cancrum.

Sagittarium exorientem Ophiuchus totus exorians insequitur, & Anguis qui ab eo tenetur, caput eius qui Engonasin vocatur, & sinistra manus eiusdem: deinde Lyra tota cum Cephei capite & humerus exit ad lucẽ. Occidit autem Canis maior, cum Orione toto, & Lepore, & Auriga superiore parte corporis: præterea caput & pedes eius: occidit etiam totus Persens præter crus & pedem dextrum, Argo autem puppim solam relinquens, pervenit ad terram.

Capricornus exorians, hæc sidera ad terram premere videtur, reliquam figuram navis, & signum quod Procyon vocatur. Eodem tempore & reliquum corpus occidit Persei. Exoritur autem Olor cum Aquila, & Sagitta, & Ara, quam proximam esse Notio polo diximus.

Aquarius exorians ad dimidiam partem corporis Equi pedes secum de terra ducit, & caput cum ceruice Pegasi. At contra Centaurus à cauda ad humeros virilis corporis occidit cum Hydra capite & ceruicibus.

Piscibus exorientibus occidit reliquum Hydra corpus & ipse Centaurus: exoritur autem Piscis qui Notius vocatur, & Andromedæ dextra pars corporis.

67 SIC IGITUR exorientibus duodecim signis, reliqua corpora occidere & exoriri videntur. Sed, ut ante diximus, nunc protinus de solis cursu dicemus. Necesse est enim Solem, aut ipsum per se moveri, aut cum mundo verti vno loco manentem. Quod si maneret, necesse erat eodem loco occidere & exoriri, à quo pridie fuerat exortus: quemadmodum signa eodem loco semper oriuntur & occidunt. Præterea, si ita esset, necesse erat dies & noctes omnes æquales esse, ut quàm longus hodiernus dies fuerit, tam longus semper sit futurus: item nox simili ratione semper æqualis permaneat. Quod quoniam non est, illud quoque necesse est, cum videamus esse dies inæquales, & solem alio loco hodie occasurum, & alio heri occidisse: si igitur alius locus oritur & occidit, necesse est eum moveri, non stare. Solem autem contra mundi motum currere, sic possumus intelligere: evenit enim, ut duabus ex causis sidera non possimus videre. Quarum una est, cum abierint infra terram, nostrum quoque effugere conspectum, ita ut inferiori hemisphærio ostenditur. Altera autem est ratio, quod propter fulgorem solis, & vim maximam luminis, sidera obscurantur: siue quod stellis obstitit, ne candor earum ad nostros perveniat aspectus: siue sui magnitudine

magnitudine luminis officit oculis nostris, ne præter eius ignem aliam superiorem rem perspiciamus, quod magis verisimile videtur. Neque enim Solus ignis eiusmodi videmus, cuiusmodi reliquos ignes intelligimus: sed ita lumen auertit nostrum, ut ipse quoque nobis non igneus, sed albus videatur esse. Præterea in unaquaque nocte undecim signa necesse est apparere, ideo quod uno signo Sol ipse nixus, iter conficere videtur, cuius figuram corporis ipse suo lumine obscurat: cum eo enim signo & occidere & exoriri videtur. Nonnulli dicunt nos duodecim signa duntaxat hac ratione perspicere posse, si in eius signi prima nouissimæque parte consistat. Habent enim duodecim signa partes eiusdemmodi, ut unumquodque eorum in longitudine habeat partes triginta, in latitudine autem partes duodecim. Itaque euenit, ut in longitudine signorum annus sit, in latitudine autem singuli dies sint. In prima parte Signi nihilominus nos reliquum corpus eius Signi videre posse nonnulli dicunt. Simili ratione, & si fuerit in extrema parte Signi, quod fieri non potest. Nam cum Sol sit in qualibet parte Signi, & exoritur, ita magnum videtur habere fulgorem, ut omnia sidera obscuret. Illud tamen potest euenire, ut cum Sol sit in prima parte Signi & occidat, reliquum corpus eius Signi appareat. Sed certius & verius est, undecim signa quam duodecim apparere posse. Præterea quaritur, quare Sol contra mundi inclinationem currens, videatur cum ipsa sua sphaera occidere & verti. Nam si Sol contra siderum occasum curreret, de Ariete ad Pisces, non ad Taurum transfret. Exoriri etenim Pisces prius quam Aries, & occidere perspiciuntur: & ita mundus verti videtur, ut prius Pisces quam Aries occidant. Itaque diebus triginta Sol in Ariete currens, & eius corpus obscurans, sic duntaxat apparet Sol, ut ex eo loco quo Aries antè exoriri videatur: & post dies triginta, Sol videatur ab eodem loco surgere, ex quo loco Taurus antè exoriri videbatur. Igitur apparet solem ab Ariete ad Taurum transire. Quod si ita est, necesse est eum contra mundi inclinationem currere. Quare autè euenit, ut antè diximus, quod videtur cum mundo Sol verti: eius similis hac est causa: Ut si quis in nauicula rostro sedens, inquirat ad puppim transire, & nihilominus ipsa nauis iter suum conficiat: ille quidem videbitur contra nauiculae cursum ire, sed tamen eodem perueniet quo nauis. Hoc autem sic etiam facilius intelligitur, si nauim diuiseris in partes trecentas sexaginta, quemadmodum Sol diebus trecentis sexaginta simul mundum transigit. Eodem modo, ut antè diximus, si nauis sit diuisa, & in una parte de trecentis sexaginta constitutur quilibet eorum: nauis autem habet unus diei cursum, ille quidem contra nauim ire, sed cum ea ad locum definitum peruenire intelligitur. Non enim extra nauim est, quia rostro ad puppim transit, sed ipsa nauis continetur: item Sol cum per ipsum mundum iter conficiat, & eo contineatur, videtur contra mundum ire, sed cum eo peruenit ad occasum. Cum enim mundus trecenties & sexagies se conuerterit, tunc Sol iter annum conficit.

18 QVONIAM de sole quæ visa sunt nobis utilissima esse, literis manda-

minimus, nunc de Luna dicemus. Et si alta constati perscribere, velut natura voluminis ad hoc loci devenimus, ne nonnullis incaute huius rationem relinquentes, aut propter magnum laborem defecisse, aut inscientia superati non valuisse persequi videamur. Nos autem non illorum existimationis timenda causa persequi consuetudinis nostrae rationem demonstrasse institimus, sed quod alterius quæri volumen hoc perlecto nolimus: nec tandiu rem cogitatam scripto aliorum ad desiderium adducere. Præterea cum reliqua omnia diligentissime persecuti fuerimus, alienum videtur esse, nos non eandem persequi causam. Quare, sicut ante diximus, ad inceptum reuertemur, et necessario totidem verbis de Luna ac Sole dicemus, ita: Lunam per alios exortus et occasus necesse est moveri, non stare: idque facilius, quam de Sole licet intelligere: neque enim tam magnus ardor eius est, ut officiat oculis nostris, neque ut Sol dies triginta uno quoque signo vehitur, ut difficile sit intellectu, quanta particula luminis aut ipsius signi superesse videatur, cum ad aliud transferit signum. Luna enim cum duodecim signa diebus triginta percurrat, licet intelligere, duobus diebus et sex horis Lunam in alio signo esse: hanc autem, cum à Sole lumen accipiat, et ita nobis lucere videatur, non est verisimile de tam multis causis, potius eam constare quam moveri. Si enim suo lumine uteretur, illud quoque sequeretur, eam semper æqualem esse oportere, nec die tricesimo tam exilem aut omnino nullam videri, cum totum transferit cursum, sola autem ad aliud transire signum intelligatur. Præterea si suo lumine uteretur, huius nunquam eclipsin fieri oportebat. Sed ne dubium fiat, quare solis eclipsis fieri possit, qui utrisque luminibus supra sit dictus: Lune autem non facile fiat, cum alieno lumine utatur: eius hoc verisimile, ut arbitramur, est causa. Luna enim cum ex toto mundo et omnibus stellis maxime terræ proxima videatur, et ad acies nostras perveniat: et quodam tempore torrens perveniat ad eundem locum signi, quo Sol vehitur, obscurare lumen eius à nostro conspectu videtur. Hoc autem maxime evenit die nonisimo, cum Luna transferit in duodecim signa, et cum Sol ad aliud signum transire videatur, et proxima fiet illi. Quod evenire sic etiam potest intelligi: Ut si quis alicui manum planam ad oculos admonerit, quanto magis sic fecerit, hoc minus ille videre poterit: et quanto longius ab eo discesserit, hoc magis illi omnia poterunt apparere: simili ratione, cum Luna ad Solis locum pervenit, tunc proxima eius videtur esse, et radios eius obturare, ut lumen emittere non possit. Cum autem Luna ab eo loco discesserit, tunc Sol lumen emittit, et ita ad nostra adiicit corpora.

Lunæ autem eclipsis sic evenit: Cum propè una dimensione sit Luna, cum abierit Sol sub terram, duntaxat hoc modo, ut per mediam terram, si quid directum traieceris, contingere possit Solem sub terram, Lunam autem supra terram. Quod cum ita evenit, necesse est Solis radios propter magnitudinem terræ ita esse dimissos, ut lumen eius quo Luna lucet, non possit ad eam pervenire: et ita existimatur fieri eclipsis Lunæ. Quæ si suo lumine

videretur, licebat ne apparere quidem nunquam solem, ideo quod Luna nihilominus luceret. Sic namque accipit lumen, ut luceat cum sol venerit per portas, sed non ut aliquem locum conclusiorem totumque spacium impleat lumine. Si quis nostrum steterit in eo loco quo sol maximè lucet, reliquis partibus lumen à sole accipiens præbebit: id in Luna fieri inuenitur, eam solis lumine accepto, lucere retributione. Nonnulli existimant, cum dicitur sol in Ariete aut in quolibet signo esse, eum supra ipsas stellas Arietis iter facere. Qui autem hac ratione utuntur, longè à vera ratione errant. Nam neque sol, neque Luna proximè sidera apparent. Hac etiam de causa nonnulli septem stellas erraticas finxerunt, adiungentes eodem solem & Lunam, quod cum quinque stellis feruntur: Luna enim proximè terra est, itaque triginta diebus totum mundum existimatur transire. Id hac euenit ratione: si circulos quos intra Zodiaci ambitum fecerit, eosque hoc intervallo finxerit, ut terra sit in medio, & unam à terra ad Lunam mensuram fecerit, quam Græci *ῥήρ* appellauerunt. Hunc autem, quia certum spacium non potuerunt dicere, tamen non dixerunt. Igitur abest Luna à terra, tono uno. Hac igitur re, quod brevissimo circulo deuehitur, diebus triginta ad primum peruenit circulum. Ab hoc circulo abest circulus semitonio: quo Mercurij sidus vehitur. Itaque diebus triginta ad alterum signum transiens tardius, ab hoc circulo abest tono dimidio: quo loco iter suum Veneris dirigit astrum, tardius quàm Mercurij stella conficiens cursum. transit enim ad aliud signum diebus triginta. Supra huius stellam solus est cursus, qui abest ab Hespero, quæ est Veneris stella, medietate toni. Ita cum inferioribus pariter peruolans anno uno duodecim signa percurrit, tricesimo die ad aliud transiens signum. Supra solem igitur & eius circulum, Martis est stella, quæ abest à sole, tono dimidio. Itaque dicitur diebus sexaginta ad aliud signum transire. Supra hunc orbem Iouis est stella, quæ abest à Martis, hemitonio. Itaque uno anno ad alterum transit signum. Nouissima stella Saturni, quæ maximo vehitur circulo: hæc autem tono distat à Ioue. Itaque annis triginta duodecim percurrit signa. Ab ipsorum tamen siderum corporibus Saturnus abest tono uno & dimidio. Hac igitur ratione potes scire, neque solem neque Lunam contingere stellas, & nihilominus per zodiacum circulum verti. Hinc etiam possumus intelligere, Lunam minorem esse sole. Omnia enim quæ proxima sunt nobis, maiora necesse est esse, quàm quæ longo distidente intervallo videmus. Igitur Lunam videmus proximè nos esse: neque eam maiorem nostro aspectui esse quàm solem. Illud quoque necesse est, cum sol longè absit à Luna, & à nobis maior videtur, si propè accesserit, multo maiorem futurum. Præterea necesse est, ut ante diximus, aut nullam stellam erraticam esse, aut solem pariter cum Luna ut reliquas stellas errare. Si enim quisquam mihi potest demonstrare quinque stellarum cursum, & dicere, quod hodie coram earum quæque ad aliud transeat signum, quemadmodum de sole & Luna fieri videmus, & nihilominus suum efficit cursum, non est erratica. Si autem dubium est, quod hodie transeat, & ad aliud signum compari ratione cum Luna feratur, & suum

circulum dirigat, quemadmodum stellæ quæ sunt dubiæ, necesse est has quoque errare: sed non euenit ut errant, præsertim cum suo tempore ad cursum reuertantur. Igitur ne stellæ quidem, cum certo tempore ad suum signum reuertantur, possunt errare, nisi fortè volumus accipere excusationem, quòd duo corpora magna facilius possint obseruari quàm singulæ stellæ, quæ non certos cursus conficientes videntur apparere.

- 19 **STELLAS** quinque nonnulli has alunt esse: Veneris, Mercurij, Iouis, Saturni, & Martis. E quibus esse maximam colore candido, nomine Hesperum, & eam appellari Venerem. Hæc stellæ non abest à Sole longius duobus signis infra eius circulum collocata, sicut ante diximus: apparens maximè noctu, sed toto mense non plus indeficiens potest videri. sed totus Hesperus incertos efficit cursus, non eodem tempore ad præteritum transiens signum.

SECUNDA stellæ est Mercurij, nomine σιδεω, totus acuto lumine, sed in aspectu non magnus. Hic autem à Sole non longius abest signo uno. Qui semper eosdem cursus efficiens, modo nocte prima, modo autem ad Solis exortus incipit apparere, nonnunquam etiam perpetuo signis IIII. est cum Sole: rediens autem cum Sole, non amplius est quàm tertiam partem signi.

Iouis autem stellæ, nomine φαίηω, corpore magnus est, figura autem similis Lyre. Hic autem duodecim signa annis totidem transire existimatur, & uno quoque anno nusquam apparere dicitur, non minus dies triginta, non plus quadraginta. sed maximè obscuratur, cum occidit cum sole. Exoriens autem apparet antequam sol.

SOLIS stellæ, nomine φαίηω: corpore est magno, colore autem igneo: similis eius stellæ, quæ est in humero Orionis dextro. Hic per duodecim signa assidue ferri videtur: nonnunquam etiam cum solis ipsius sideribus apparet, modo aliis partibus adiectus circuli. Hanc stellam nonnulli Saturni esse dixerunt. Redire autem ad signum annis triginta, & quotannis non apparere, non minus dies triginta, nec amplius quadraginta.

RELIOVVM est nobis de Martis stellæ dicere, quæ nomine πυρίω appellatur. Hic autem non magno est corpore, sed figura similis est flammæ. Nonnunquam autem cum ipsius solis sideribus concurrens, omnia peruolat signa, sedens ad primum signum non longius biennio.

QVOD ad quinque stellas attinet, hucusque satis arbitramur dictum: nunc autem demonstrabimus, quibus de causis menses intercalentur. quoniam tempus omne metimur die & nocte, mense & anno. De quibus diem nobis diffinierunt, quandiu sol ab exortu ad occasum perueniat: noctis autem spacium constituerunt esse, quandiu sol ab occasu rursus ad exortum reuertatur: mensem autem, quadiu Luna Zodiacum circulum perducatur: annum voluerunt esse cum sol ab Æstivo circulo redit, & Zodiacum ad id signum unde incipiebat, permetitur.

CÆTERA DESIDERANTVR.

G. MORELIUS, LECTORI.

CVM Arati Phenomena atque Prognostica Græcè Latinèq; cuderem, & ad eorum intelligentiã non parum facere Hygini Astronomica perpenderẽ, vnã opera hunc quoque edendum putavi: qua in re quàm optime possem, vt liber emendatus proferretur, vetustos codices vndique conquirens, inter alios duos præstantissimos manu exaratos naëtus sum. Alter de duobus melior, è bibliotheca est præclarissimi viri D. Salignacei: alter amici cuiuspiam alterius, de cuius nomine nullam mihi hîc memoriam facere passus est. Quæ itaq; in iis codicibus diuersa reperi, eorum te lector studiose, admonere volui, vt in pag æstimando liberum tibi esset iudicium.

1. C. IUL. HYGINI.) Inscriptionem nullam habent vetusti codices, tãtum epigraphen, HYGINVS M. FABIO, &c. nisi quod melior codex habebat in hac, PLVRIMVM SALVTIS. Librorum item nullam partitionem: nec item capitum, nisi sicubi maiusculus literus initia notarẽtur, quod & nos imitati sumus.

ET NE nihil.) Coniunctionem ET, prior codex nō habet: abesseq; potest.

NON vt imperito.) Manuscriptus vnus, Non monstrans vt imperitum. vt sit, Ad te vt imperitum non scripsi monstrans, sed commonens, &c.

2. AN ipse per se moueretur.) Verba hac, Moueretur: & cum ipse per se, neuter habet codex scriptus, hoc modo: An ipse per se moueatur (alter codex, Moueretur) & contra duodecim signorum ortus eat, quare videatur, &c.

VTRVM quinque certe errant.) Prior codex, Certa.

ET in quibus volumus nos probare.) D. Salignac. codex habet, Et quibus volumus, nos probare possumus. Etenim necessaria nostris hominibus scientissimis maxima rescripsimus. Alter habet vt impressi, nisi quod pro Necessariis, Necessariis, monstrat.

3. AD extremam circunductionem recte vt virgula perducuntur.) Alter habet, Recte vt virgula: in altero, Vt deest.

QVOD intra eum Arcti simulachra.) Veterum codicum vnus Arcturi, alter Arcturorum.

7. QVAM confestim filius est secutus.) In vno codice erat, Quo confestim: & mox pro Callisto, aliquoties Callistonem.

HANC Aglaosthenes.) Idem est quem Germanicus Agathostenem alicubi vocat, nisi mendosus codex est: quem Iulius Pollus Ἀγλαδίνω, quem Athenæus Ἀγαστίνω. Vetusti codices habent, Aglosthenes.

VRBEM quæ Hestia.) Veteres codices duo, Hystoe, vt etiam legitur apud Germanicum.

8. A SVO inuentore.) Alter codex, Auctore.

CVIVS filia cum sapius.) Alias, Serius.

AD HVC implicato corpore.) Salign. codex, Implicito.

- 9 NONNULLI hunc Icarium.) Vetusti codices Icarum perpetuū, & pariter in reliquis casibus. In Germanico de hoc nomine quadam diximus.

FLORIDAM facile fecisset.) Contra fidem vetustorum codicum, quidā emendarant, Falce.

ITAQUE Eratosthenes ait.) Hæc verba & quæ Græca sequuntur, neuter meorum codicum habebat.

- 10 QVI æstui canicula mederetur.) Alter codex antiquus, Æstum. sic Terēt. Quas cum res aduersæ sunt, minus mederi possis.

Eni enim Græce.) In vetustis est, Εἰαυτὸς enim Græce.

CERERE cum Iasione.) Antiqui libri, Iasione. alter subdit, Oeta filio: alter, Letis filio.

DICITVR enim in insula Dia.) Sic vnus. alter, In insula Chia. apud Germanicum, In insula Creta.

NOMINE Hypolipnū.) Antiqui libri, Hypolimnū, & Hypolimnus mox.

DIGNVM eius seculi.) Vnus liber, Dignum hoc seculo.

- 11 PRO QVO Hypolipnus descensum monstrauit.) Vterque antiquus Hypolimnus, ut supra. alter, Demonstrauit.

COMPRIMERE voluisse.) Dissentiunt codices. prior enim habet, Opprimere voluisse, quod Ihesus se passurū negaret, ut qui Neptuni filius esset, non valeret contra tyrannum, & c. Posterior, Comprimere voluisse quod Theseus, & c. filius esset, valeret contra tyrannum.

ACCEPISSE dicunt. Coronam.) Antiquus vnus, Accepisse coronam dicunt, quam Ariadna, & c.

ETSI sit, qui negat hoc, & c.) Codex vnus ita habet, nisi quod addit, post verbum Conabimur, Den. ostreare. Alter ita, Et si quis sit hic, negat Aratus quæquam posse demonstrare, tamen conabimur ut aliquid verisimile dicamus. Quæ lectio melior videtur, & cum Arato facit: ait enim, τὸ μὲν εἰς πῶς ὁρίσασθαι ἀμπαρόν ἐστιν.

- 12 Αἰχμή δ' αὖτ' αἰὲν ἦτορ ἐστὶ λυγρὴ.) Alter meorum hæc non habebat: alter, ut impressi: nisi quod erant ita obscura & fugientia, ut vix legi potuerint.

QVIBVS s. Herculem.) Alia lectio vetus, Quibus se Hercules defendisset, & hostes fugasset.

EIVS rei maxime studiosus) Antiquus alter, Ei rei maxime studuit.

SEPVLTVR Æmandasse. Alias, Tradidisse.

- 13 DVOS dracones interse.) Addit vnus liber, Implicitos.

IMPLICATOS virgula faciunt: quod initium.) Idem liber, Implicitos, & Initio.

IVBET enim Venerem aquila simulatam se sequi.) Variant codices. Vnus habet, se sequi, ipse in Olorem conuersus, ut aquilam fugiens. Alter non habet verbum, equi. Vterque tamen, Simulatam.

QVVM procreauit.) Alia lectio, Pronulit.

14 QVOD factum nemo conscripfit.) Exaratū erat in altero, Nemo nō scripsit.
ET cum plenus cupiditatis ad eam.) Addit vnus, Peruenisset.

15 VT eius corpus obscuraret.) In alio est, Obscuraretur.

INTER astra capra figura.) Alia lectio, Figuram.

GETARVM regem qui sunt in Mysia regione, fuisse.) Antiquus vterque scriptum habet, Getarum qui sunt in Thracia regem fuisse. & mox pro, Regno est potitus, vnus eorum, Rerum est potitus.

ADVENA & innocēs.) Reperi & aliā lectionē, Aduena & peregrinus.

ALIQUANDO mortem adeptus.) Legitur &, Aliquando morte adeptus. quod aptius videtur.

DOLORES leuare.) In vno est, Releuare.

CONCLUSUS quodā loco secreto.) Alias, clausus quodā loco. absq; secreto.

IN ignem coniicerent.) Deicerent. & mox, Ossa autem quacunque fuerāt reliqua.

SPIRITVS interclusus.) Inclusus. & secundo ab hoc versu, In concitatione ludorum.

18 PATRE fore laude clariorem.) Alia lectio, Patria fore laude, eodē sensu.

19 ANIMVM, vt contumelia accepta, defecisset.) Alias, Animo.

20 VT se liceret ornare, qua saepe vicerat veste.) Alter codicum antiquorū habet, Ornatum qua consueuerat veste.

EV M sibi vim afferre.) Inferre.

QVÆ deorum voluntate.) Legitur in vno, Potestate.

HOC sidus velus litera, & c.) Alia lectio, Hoc sidus quod, vt litera Græca est in triangulo posita, ita appellatur.

22 VT ait Mnaseas, quod ex Atlante & Leione Oceani filia.) Vetus lectio in vtroque est, vt ait Museus, quod ex Atlante & Æthra Oceani filia.

23 ET quodam lōgo tempore lamentantē capillo sparso.) Alias, Capillo passio.

INTER astra collocatus.) In astris locatus.

DVABVS stellis figurati.) Duabus stellis omnino figuratus. & mox pro Templum, Oraculum.

VT omnino aquam non tetigerit.) Antiquus alter de duobus, Aqua.

DE hoc & Pisander.) Vetus lectio, Pisandrus.

25 DENIQUE eam peruenisse vsque eo dñ diceretur: Heu heu.) In vno codicum, Denique causam peruenisse vsque eo dñ diceretur, Æncū genus hominū natū.

26 INFERIOREM partem piscis esse formationem, quod muricibus, id est maritimus conchylis, hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione.) Antiqui libri explicationem hanc nō habet ita verò in eis legitur, inferiorē partem piscis esse formatione, quod muricibus hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione.

CVM complures Dī in Ægyptum cōuenissent.) Vetus lectio, De Ægypto.

DE ORVM inimicum.) Veteres libri, Hostem.

- 27 QVIBVS cum ab hominibus nihil daretur.) VNUS, CUM à dominis.
FILIAS eius interfecit.) Regis filias peremit, vnus antiquus habet.
- 30 QVÆ autem Engonasin dextri pedis calce cōiungit, hæc.) Ita codex
32 alter verò, Cōiungitur. Coniungendi verbo ita inferius locus nō paucus
IN dextro femore.) Alias, Femine, vt & mox.
- 34 STELLIS prope occidentibus facti.) In vno codice postremum v
desideratur: in altero legitur, Ficti.
DIVERSÆ videntur.) VNUS habet, Versæ videntur: alter, Diuid
- 35 CVM virgo exorta est ad capitis finem.) Aliàs, A capitis fine.
IN ceruice tres.) VNUS antiquus. In ceruice duas. & mox, Omnino e
36 larum VII I. cum hoc facit Germanicus Cæsar.
CVM sinistro pede eius qui Auriga appellatur.) Alter codex, Cum
pede. in Arato est, πὰρ ποὶ αἱ ἡνίοχου.
OCCIDVNT directi.) Recti.
ET protinus ad Arcticum circulum tendit.) Veteres libri, Ad Anta
PEDEM dextrum Orionis pene suo capite contingens.) Est in mai
- 39 ptis, Coniungens. vt & infra, Capite prope caudam Hydra coniunge
INCLINATIO ad caput Hydra.) In vno est, Inclinatione.
IN Labrus stellas duas) Alias, In Labrus stellas tres, infra autē ansas d.
- 40 scuras, in medio Cratere tres, ad fundum duas. ita sunt omnino X.
- 41 CONFICI demonstrauimus.) Conferi, habet codex vetus vnus.
- 42 AB æstiuo circulo ad hiemalem.) Ad æquinoctialem.
- 44 SED nos ad circuli effectiōnem.) Diffinitionem in antiquo vno est
SOL hiemem conficere.) Transigere.
PRIORES enim astronomici.) Astrologi.
SINISTRO pede genūque dextro.) Alias, Extremo pede, genūq;
- 47 CVM pedibus prioribus Canus.) Alter habet, Prioris canis: alter,
- 48 CASSIPEIA resupina occidens.) Alia lectio, Resupinata.
PRÆTEREA caput & pedes eius.) In vno librorum scripto
Præterea capite & pede.
- 50 ET radios eius obturare.) In altero libro legitur, Et radios eius ob
vt lumen emittere non possit.
- 51 LONGO disidente interuallo videmus.) Alias legitur, Longè d
videmus interuallo.
- 52 SED non euenit vt errent.) Alia lectio est in vno antiquo, Si eni
vt errent.
- MERCVR II, Iouis, Saturni) pro Saturni, codex vetus habet,
lectiōnem, sequentia verba confirmant. suo enim ordine, Solis stella

Describebat, ac typis mandabat Guil. Morelius Lutetia Parisio
M. D. LIX. Cal. August.

